

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์

และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

โดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปีงบประมาณ 2565

สัญญาเลขที่ 65-1-2-0010

รหัสโครงการ 2565-1/0094

รายงานการวิจัย

รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์
และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

โดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปีงบประมาณ 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร 2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร และ 3. เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และสืบสานวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นและหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้ งานวิจัยเรื่องนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณด้วยการสำรวจ เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ วัดพระบรมธาตุ ศาลพระอิศวร วัดช้างรอบ และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า คุณสมบัติของผู้เข้าอบรมควรมีพื้นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาก่อน ควรเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงและเป็นผู้นำชุมชน ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ผู้เข้าอบรมควรมีทักษะการเล่าเรื่อง และทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ ผลการวิพากษ์หลักสูตร พบว่า ผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ผลการทดลองใช้หลักสูตรผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 รุ่น พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีผลการทดสอบหลักการอบรมที่ดีขึ้น มีความพึงพอใจต่อการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเห็นตรงกันว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ปฏิบัติได้จริง 3. ผลการสำรวจความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ทั้ง 4 คลิป พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.16 มากที่สุด รองลงมาคือการติดต่อภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.09 และผู้ดำเนินรายการของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.07

คำสำคัญ เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) to study the historical narrative knowledge of Kamphaeng Phet Province and other provinces related to the historical narrative of Kamphaeng Phet 2) to study the development of the curriculum and conduct practical training on the curriculum for elderly individuals narrating the historical narrative of Kamphaeng Phet Province, and 3) to study the production format of historical narrative media and the online dissemination of public relations media by the elderly in Kamphaeng Phet Province. This will contribute to the transmission of knowledge and cultural heritage from one generation to another, and the developed curriculum can be applied in other areas as well. This research will utilize a mixed research methodology, including quantitative methods through surveys, with a total of 300 sets. This research utilized a mixed research methodology, combining quantitative research through surveys and qualitative research through primary data collection. The quantitative part involved 300 sets of questionnaires, while the qualitative part included interviews with 150 individuals and group discussions with 20 participants from two sub-districts: Nakhon Chum Sub-district and the urban area of Kamphaeng Phet Province. The research findings are as follows: 1) regarding the historical narrative knowledge of Kamphaeng Phet Province, the study identified key historical sites such as Wat Phra Borommathat, Sala Phra Isuan, Wat Chang Rob, and Rajabhat Kamphaeng Phet University; 2) concerning the curriculum development, it was found that participants in the training program should possess a basic understanding of history, be physically fit elderly individuals, and community leaders. The important learning outcomes included storytelling skills and the safe and creative production of online public relations media; 3) regarding the production and dissemination of online historical narrative media, specifically four video clips, the research revealed the following stages: pre-production involved elderly individuals contributing to scriptwriting, production involved elderly narrators recounting various events, and post-production involved the participation of elderly individuals in reviewing the sequence of images and sound. Additionally, the research examined the online media consumption behavior of the elderly and found that

mobile phones were the main device used, with a high average rating of 3.98. The most common time for using online media was in the morning (4:00 am to 10:00 am) with an average rating of 3.47. Websites were the most popular type of online media, with an average rating of 3.44. Regarding the dissemination of online public relations media, the overall satisfaction level among the sample group was high, with an average rating of 4.13. The content of the media received the highest average rating of 4.16, followed by video editing with an average rating of 4.09, and program hosts with an average rating of 4.07.

Keywords: historical narrative, media production, online public relations

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทคัดย่อ	จ
บทที่ 1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	4
2.1 แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์	4
2.2 แนวคิดนักเล่าเรื่องชุมชน	10
2.3 แนวคิดด้านมรดกทางวัฒนธรรม	12
2.4 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น	13
2.5 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง	18
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	31
3.1 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	31
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	32
3.3 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	36
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	41
4.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 องค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	41
4.2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	50

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร	67
บทที่ 5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	79
5.1 สรุปผลการศึกษา	79
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	85
5.3 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	90
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	91
- แบบสัมภาษณ์	91
- แบบสนทนากลุ่ม	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	93
- แบบสัมภาษณ์เพื่อยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง	93
- แบบวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องฯ(รายบุคคล)	94
- แบบวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องฯ(ภาพรวม 15 คน)	95
- แบบวัดความรู้ก่อน/หลังการอบรม (พร้อมเฉลย)	97
- แบบประเมินผลความพึงพอใจการอบรม	98
- แบบสัมภาษณ์สรุปบทเรียน	99
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร	100
- แบบสำรวจรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ	100
- แบบประเมินผลความพึงพอใจสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ	102
- หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	104

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเฒ่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	55
ตารางที่ 2 ผลการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน	57
ตารางที่ 3 แสดงจำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 1	61
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 2	62
ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม ครั้งที่ 1	63
ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม ครั้งที่ 2	64
ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบก่อน-หลังการอบรม ครั้งที่ 1	65
ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบก่อน-หลังการอบรม ครั้งที่ 2	66
ตารางที่ 9 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	68
ตารางที่ 10 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านช่องทางการใช้สื่อออนไลน์	69
ตารางที่ 11 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านช่วงเวลาในการใช้สื่อออนไลน์	70
ตารางที่ 12 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านประเภทของสื่อออนไลน์	70
ตารางที่ 13 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	72
ตารางที่ 14 ความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์	73

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ภาพที่ 2 QR Code คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1-4	71
ภาพที่ 3 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ	74
ภาพที่ 4 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร	74
ภาพที่ 5 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ	75
ภาพที่ 6 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	75
ภาพที่ 7 สรุปผลการวิจัย	80

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล ความสำคัญของปัญหา

จังหวัดกำแพงเพชรนอกจากจะมีอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่ได้รับการคัดเลือกจาก (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว ยังมีเมืองโบราณที่รุ่งเรืองคือ เมืองชากังราวและเมืองนครชุม ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญในสมัยสุโขทัยและพระนครศรีอยุธยา เมืองไตรตรังซึ่งยังมีหลักฐานว่าเป็นเมืองโบราณที่มีความเก่าแก่มากกว่าเมืองสุโขทัย ตามที่ปรากฏอยู่ในตำนานต่างๆ ของภาคเหนือ อาทิ พงศาวดารโยนก ตำนานสิงหนวัตกุมาร และตำนานท้าวแสนปม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจังหวัดกำแพงเพชร อาทิ ตำนานสมเด็จพระนเรศวรแห่งเมืองพิษณุโลก และพระยาสิทธิแห่งเมืองศรีสัชชนาลัย ดังนั้น การสร้างเรื่องราวผ่านเรื่องเล่าจากตัวบุคคล สถานที่ หรือตำนาน จึงเป็นวิธีการสร้างความแตกต่างในการประชาสัมพันธ์ให้กับนครไตรตรัง จังหวัดกำแพงเพชร หรืออีกนัยหนึ่งคือการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวนั่นเอง (พชรไพ ประภัสสร, 2563) คำว่า อัตลักษณ์ประกอบด้วย อัต (อัต-ตะ) ซึ่งหมายถึง ตน หรือ ตัวเองกับลักษณะซึ่งหมายถึง สมบัติเฉพาะตัวคำว่าอัตลักษณ์ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Identity หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ (ราชบัณฑิตยสภา, 2550) อัตลักษณ์ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัวหรือจุดเด่นของบุคคล องค์กร หรือสถานที่เพื่อให้เป็นที่รู้จักและดึงดูดความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะปัจจุบันมีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ แข่งขันกันอย่างรุนแรง (เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง, 2555) อัตลักษณ์ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายบริบท รวมไปถึงอัตลักษณ์จากเรื่องเล่าด้วยเช่นกัน งานวิจัยของวิภูษิต ศรีช่วย และธนสิน ชุดินธรานนท์ (2564, หน้า 98) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหา 2 ประเภท คือ 1) ประเภทเนื้อหาด้านการดำเนินชีวิต และ 2) ประเภทเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อลักษณะการใช้ทำเนียบภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อการสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดในฐานะนักสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟังหลากหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม ตลอดจนสะท้อนแนวทางการออกแบบโครงสร้างสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของสินธุเสน เขจรบุตร ที่มีลักษณะ เด่นทั้งในส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป โดยมีแนวทางการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับความคุ้นเคยของคนไทยคล้ายการฟังนิทานอีสปที่ตั้งต้นด้วยสถานการณ์และทิ้งท้ายด้วยข้อคิด หลังจากนั้นจะเป็นการกล่าวลาด้วยการอวยพรเพื่อแสดงความปรารถนาดี

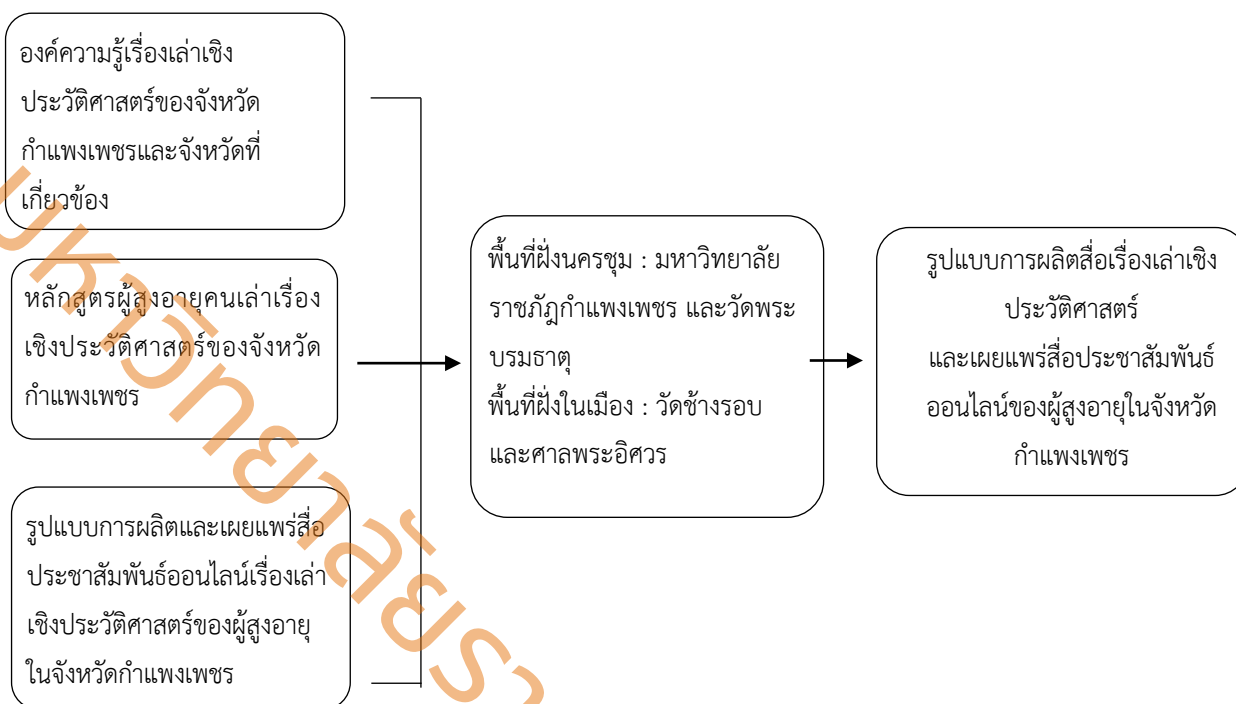
งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษากับเนื้อหาของผู้พูดมีผลต่อการดำเนินชีวิต และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟังได้ อย่างไรก็ตาม การใช้เสียงตามหลักภาษาที่ประกอบไปด้วย ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปสามารถสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดได้ เพราะการใช้เสียงของผู้พูดแต่ละบุคคลแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนการใช้เสียงนอกจากนี้การตระหนักรู้ และการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์อันดีงามยังเป็นหน้าที่ของคนในชุมชน สังคมและคนรุ่นหลัง ในปัจจุบัน และยังสามารถกระทำผ่านการใช้อีเมลออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้อีเมล ประชาสัมพันธ์ทำให้เกิดการรับรู้และการกระตุ้นเชิงพฤติกรรม (พจน์ ใจชาญสุขกิจ, 2553) ภายใต้แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ แนวคิดนักเล่าเรื่อง แนวคิดด้าน วัฒนธรรม และแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น มาเป็นส่วนประกอบหลักในการศึกษา และมี กระบวนการให้ผู้สูงอายุ และคนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นผู้เล่าเรื่องผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่าง ปลอดภัยและสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงจัดทำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิง ประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรขึ้นโดย ผลการวิจัยจะนำไปสู่เนื้อหาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและ จังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร แนวทางการพัฒนา หลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัด กำแพงเพชร และรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่า เรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
- 3) เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

1.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ทำโครงการวิจัย พื้นที่ฝั่งนครชุม : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ และพื้นที่ฝั่งในเมือง : วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทำโครงการวิจัย จำนวน 1 ปี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร หมายถึง ตำนาน เรื่องเล่า เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง หมายถึง หลักสูตรระยะสั้นที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า และเกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1) ตอบโจทย์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์
- 2) ส่งเสริมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
- 3) เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และสืบสานวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น
- 4) ส่งเสริมผู้สูงอายุนักเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มีแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์
- 2.2 แนวคิดนักเล่าเรื่องชุมชน
- 2.3 แนวคิดด้านมรดกทางวัฒนธรรม
- 2.4 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น
- 2.5 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้ 1) กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และ 2) แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

ก่อนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้ผลิตจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน การวางแผนการผลิต การเตรียมการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต และการประเมินผลการผลิต อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปเป็นขั้นตอนของการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ได้ 3 ขั้นตอน (3P) ดังนี้ (วชิระ อินทร์อุดม, 2539 หน้า 178-180)

1. ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) นับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ก่อนเริ่มทำการผลิตรายการ ได้แก่ การเตรียมข้อมูล การกำหนดหรือวางเค้าโครงเรื่อง การประสานงาน กองถ่ายกับสถานที่ถ่ายทำ ประชุมวางแผนการผลิต การเขียนสคริปต์ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การถ่ายทำ อุปกรณ์การบันทึกเสียง ห้องบันทึกเสียง ห้องตัดต่อ กล้องวิดีโอถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบฉาก อุปกรณ์แสง การเตรียมตัวผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ทีมงาน ทุกฝ่าย การเดินทาง อาหาร ที่พัก ฯลฯ หากจัดเตรียมรายละเอียดในขั้นตอนนี้ได้ดี ก็จะส่งผลให้ขั้นตอนการผลิตงานทำได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

องค์ประกอบขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) มีดังนี้

1.1 การแสวงหาแนวคิด เป็นการหาแนวทาง เรื่องราวที่จะนำมาผลิตเป็นรายการ วัตถุประสงค์ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจแรกของผู้ผลิตรายการที่จะต้องตั้งคำถามให้กับตัวเองว่า แนวคิดที่ได้นั้น

คืออย่างไร และจะให้ประโยชน์อะไรต่อผู้ชม การหาแนวคิดหรือเรื่องราว จึงเป็นงานที่จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการค่อนข้างสูง

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อได้เรื่องที่จะทำการผลิตรายการแล้ว เป็นการคาดหวังถึงผลที่จะเกิดกับผู้ชมเมื่อได้รับชมรายการไปแล้ว ทุกเรื่องที่น่ามาจัดและผลิต รายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ความมุ่งมั่นจะให้ผู้รับได้รับหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมในด้านใดบ้าง การกำหนดวัตถุประสงค์อาจตั้งหลาย วัตถุประสงค์ก็ได้

1.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Target audience) เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์ แล้ว ขั้นตอนต่อไปวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ชมว่ามีลักษณะอย่างไร เป็นการทำความรู้ผู้ชมในแง่มุม ต่างๆ เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสนใจ ความต้องการ และจำนวนผู้ชม เพื่อให้ สามารถผลิตรายการได้ตรงความต้องการมากที่สุด

1.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นกระบวนการศึกษาเนื้อหา และ ข้อมูลที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการผลิตแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้อง ทำการศึกษาจาก ตำรา เอกสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และข้อมูล และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทำการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เพื่อการนำเสนอที่เหมาะสม และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี

1.5 การเขียนบทโทรทัศน์ (Script Writing) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการ กำหนดแนวคิดจนถึงการวิเคราะห์เนื้อหา จนได้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยของรายการ แล้ว นำมาเขียนเป็นบท ซึ่งเป็นการกำหนดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอภาพและเสียง เพื่อให้ผู้ชม ได้รับเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยระบุลักษณะภาพ และเสียงไว้ชัดเจน นอกจากนี้บทรายการโทรทัศน์ยังถ่ายทอดกระบวนการในการจัดรายการออกมาเป็นตัวอักษรและ เครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ร่วมการผลิตรายการได้ทราบ และดำเนินการผลิตตาม หน้าที่ของแต่ละคน

1.6 การกำหนดวัสดุ และอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยที่ผู้ผลิตรายการจะต้อง ทราบว่าต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ใดบ้าง ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดหา และเตรียมการต่อไป

1.7 การกำหนดผู้แสดง หรือผู้ดำเนินรายการ ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมของ เนื้อหาและรูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

1.8 การจัดทำงบประมาณ โดยทั่วไปจะมีการตั้งงบประมาณไว้ก่อนแล้ว แต่ในขั้นนี้ จะเป็น การกำหนดการใช้งบประมาณโดยละเอียด ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการผลิต

เช่น ค่าตอบแทนผู้ร่วมดำเนินการผลิตรายการ ค่าผลิตงานกราฟิก ค่าวัสดุรายการ ค่าเบี้ยเลี้ยง เดินทาง ค่าที่พัก และค่าพาหนะ เป็นต้น

2. ขั้นการผลิต (Production) คือ เป็นขั้นตอนการดำเนินการถ่ายทำตามเส้นเรื่องหรือบทตามสคริปต์ที่ทีมงานผู้ผลิต ได้แก่ ผู้กำกับ ช่างภาพ ช่างไฟ ช่างเทคนิคเสียง ช่างศิลป์ และทีมงานจะทำการบันทึกเทปโทรทัศน์ รวมทั้งการบันทึกเสียง ตามที่กำหนดไว้ในสคริปต์ อาจมีการเดินทางไปถ่ายทำยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีการสัมภาษณ์ จัดฉากจัดสถานที่ภายนอกหรือในสตูดิโอ ขั้นตอนนี้อาจมีการถ่ายทำแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ (take) นอกจากนี้อาจจะเป็นต้องเก็บภาพ/เสียงบรรยากาศทั่วไป ภาพเฉพาะมุมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการขยายความ(insert) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจรายละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปจะมีการประชุมเตรียมงาน และมอบหมายงานให้กับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านและนั่นคือการทำงานของทีม

องค์ประกอบของขั้นการผลิต (Production) มีดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ในการผลิตรายการวิทยุทัศน์เป็นการทำงานที่เป็นทีม ผู้ร่วมงานมาจากหลากหลายอาชีพที่มีพื้นฐานที่ต่างกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับทีมงานที่ดี มีความความเข้าใจกัน พูดภาษาเดียวกัน รู้จักหน้าที่ และให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านสถานที่ในการผลิตรายการ แบ่งออกเป็น 2 แห่ง คือ ภายในห้องผลิตรายการ และภายนอก ห้องผลิตรายการ สำหรับการผลิตรายการในห้องผลิตรายการ (Studio) นั้น ผู้ผลิตจะต้องเตรียมการจองห้องผลิตและติดต่อรายการล่วงหน้า กำหนดวันเวลาที่ชัดเจน กำหนดฉากและวัสดุอุปกรณ์ประกอบฉากให้เรียบร้อย ส่วนการเตรียมสถานที่นอกห้องผลิตรายการ ผู้ผลิตจะต้องดูแลในเรื่องของการควบคุมแสงสว่าง ควบคุมเสียงรบกวน โดยจะต้องมีการสำรวจสถานที่จริงก่อนการถ่ายทำ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้น และเตรียมแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อจะได้ประหยัดเวลาในการถ่ายทำ

2.3 ด้านอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยผู้กำกับฝ่ายเทคนิคจะเป็นผู้สั่งการเรื่องการเตรียมอุปกรณ์ในการผลิต เช่น กล้องวิทยุทัศน์ ระบบเสียง และระบบแสงและเครื่องบันทึกภาพ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์สำรองบางอย่างให้พร้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที

2.4 ด้านผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการ การเตรียมผู้จะปรากฏตัวบนจอโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็น โดย เริ่มจากการคัดเลือก ติดต่อ ชักซ้อมบทเป็นการล่วงหน้า โดยให้ผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการได้ศึกษาและทำความเข้าใจในบทของตนเองที่จะต้องแสดง เพื่อจะได้ไม่เสียเวลาในการถ่ายทำ

3. ขั้นหลังการผลิต (Post Production) คือ การตัดต่อลำดับภาพ หรือเป็นขั้นตอนการตัดต่อเรียบเรียงภาพและเสียงเข้าไว้ด้วยกันตามสคริปต์หรือ เนื้อหาของเรื่อง ขั้นตอนนี้จะมีการใส่

กราฟิกทำเทคนิคพิเศษภาพ การแต่งภาพการย้อมสี การเชื่อมต่อภาพ/ฉาก อาจมีการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงใส่เสียงพูดชาวนับบรรยากาศต่างๆ เพิ่มเติม อื่นๆ อาจมีการนำดนตรีมาประกอบเรื่องราวเพื่อเพิ่มอารมณ์ในการรับชมยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่จะดำเนินการอยู่ในห้องตัดต่อแต่มีข้อจำกัดหลาย อย่างเช่น การเพิ่มเทคนิคพิเศษต่างๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมีเฉพาะช่างเทคนิคที่ เกี่ยวข้องและผู้กำกับเท่านั้น (ในบางครั้งลูกค้าสามารถเข้ารับชมหรือมีส่วนร่วมในการผลิต) ระยะเวลาในขั้นตอนนี้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของบทและการบันทึกภาพ รวมถึงความยากง่ายและการใส่รายละเอียดต่างๆเพิ่มเติมของงานในแต่ละ THEME เช่น 3 วัน 7 วัน หรือมากกว่า 15 วันขึ้นไป

องค์ประกอบของขั้นการหลังการผลิต (Post-Production) มีดังนี้

3.1 การลำดับภาพ หรือการตัดต่อ (Editing) เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบทวิดิทัศน์ โดยใช้เครื่องตัดต่อ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการตัดต่อนี้มี 2 ลักษณะ คือ

1) Linear Editing เป็นการตัดต่อระหว่างเครื่องเล่น/บันทึกวิดิทัศน์ 2 เครื่อง โดยให้เครื่องหนึ่งเป็น เครื่องต้นฉบับ (Master) และอีกเครื่องหนึ่งเป็นเครื่องบันทึก (Record) ในปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว เนื่องจากการตัดต่อ ลักษณะนี้ต้องใช้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และใช้เวลานานมาก

2) Non-Linear Editing เป็นการตัดต่อโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เฉพาะ ซึ่งเป็นการตัดต่อที่ รวดเร็วและมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

3.2 การบันทึกเสียง (Sound Recording) จะกระทำหลังจากได้ดำเนินการตัดต่อภาพตามบทวิดิทัศน์เป็นที่ เรียบร้อยแล้ว จึงทำการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย และเสียงประกอบลงไป

3.3 การฉายเพื่อตรวจสอบ (Preview) หลังจากตัดต่อภาพ และบันทึกเสียงเรียบร้อยแล้ว จะต้องนำมาฉาย เพื่อตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่

3.4 ประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินรายการหลังการผลิต ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1) ประเมินผลกระบวนการผลิต โดยจะเป็นการประเมินด้านความถูกต้องของเนื้อหาคุณภาพของ เทคนิคการนำเสนอ ความสมบูรณ์ของเทคนิคการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ทีมงาน การผลิต

2) การประเมินผลผลิต ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยจะประเมินในด้านของ ความน่าสนใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และสาระที่นำเสนอ

2) แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

จากการที่บริบทการสื่อสารในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้สื่อได้อย่างอิสระเสรีมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อผู้คน

จำนวนมากในสังคม นอกเหนือจากทักษะการรู้เท่าทันสื่อแล้วนั้น สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมยุคดิจิทัล ธนกร ศรีสุขใส (2563) กล่าวว่า ในปี 2558 มีกฎหมายที่เรียกว่าพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงได้มีประกาศคณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง กำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสาระสรุปได้ดังนี้ (จารุวรรณ นิธิไพบูลย์, 2564)

พระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็ก เยาวชน และครอบครัวมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และสามารถใช้สื่อในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม คณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคม หรือส่งผลกระทบต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างร้ายแรง
2. สื่อที่มีเนื้อหาก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ
3. สื่อที่มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
4. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย
5. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อหรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่ออื่น ๆ

นอกจากนี้องค์การยูเนสโกมีแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อคือส่วนประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ (media) และสารสนเทศ (information) จึงใช้คำว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หรือ Media and Information Literacy หรือ MIL ประกอบไปด้วยความสามารถในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อ การผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบและนำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และให้ความสำคัญกับบทบาทของสารสนเทศและสื่อในชีวิตประจำวันอันเป็นหัวใจของเสรีภาพในการแสดงออกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของสื่อและผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร สามารถประเมินเนื้อหาได้อย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจได้อย่างผู้รู้ในฐานะที่เป็นผู้ใช้และผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาสื่อ (UNESCO, 2017) ทักษะสำหรับคอนเทนต์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีดังนี้ (เกียรติรัตน์ จินตามณี, 2563)

1. ค้นหา รวบรวม ตรวจสอบประวัติหรือข้อมูลของสินค้าและบริการให้ละเอียดก่อนโพสต์ ต้องศึกษา และเข้าใจรายละเอียดในตัวสินค้า และบริการครบทุกส่วน เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของ

ธุรกิจเอง จึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจออกมาได้ครบถ้วน

2. วางแผนก่อนเริ่มว่าต้องการสื่อสารออกมาแบบไหนก่อนทำคอนเทนต์ (Content) ควรมีการวางแผนว่าจะเขียนด้วยรูปแบบและลักษณะของเรื่องวางพล็อตเพื่อจะเขียนได้ตรงประเด็นตามที่วางไว้

3. รู้จักกลุ่มเป้าหมาย เลือกใช้ลักษณะการเล่าเรื่องให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ เช่น วัยรุ่นต้องเล่าเรื่องราวต้องสนุกสนาน กระชับได้ใจความ ส่วนกลุ่มวัยกลางคนต้องเล่าเรื่องให้มีความรู้สึกน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นจึงต้องรู้จักกลุ่มเป้าหมายจริงๆ ก่อน

4. การจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ การเขียนคอนเทนต์ (Content) ต้องฝึกจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ ควรร่างเรื่องราวทั้งหมดไว้ในกระดาษแล้วเขียนรวบรวมสิ่งที่อยากนำเสนอออกมาทั้งหมดก่อน จะช่วยให้ลำดับความคิดได้ง่ายขึ้น

5. นำเสนอเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา ความตรงไปตรงมาในการนำเสนอคอนเทนต์ (Content) เป็นสิ่งที่ควรตระหนัก ถ่ายทอดเรื่องจริง และไม่อวยจนเกินไป ซื่อสัตย์กับลูกค้าเป็นสิ่งที่ดี ควรปฏิบัติ หากไม่ตรงกับความจริงจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง

6. หาเหตุผลว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการ เรื่องราวที่น่าสนใจของคอนเทนต์ (Content) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะเปลี่ยนผู้อ่านให้กลายเป็นลูกค้าของคุณได้ในอนาคต หากสามารถหาเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการนั้น ๆ

7. เพิ่มความน่าเชื่อถือด้วยข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติ หากหยิบข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติมาใช้ การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคอนเทนต์แนวธุรกิจได้ ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นคอนเทนต์ที่ไร้ราคา

8. ใช้รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบเพิ่มความน่าสนใจ หากคอนเทนต์เต็มไปด้วยตัวอักษรทั้งหน้าจะทำให้คอนเทนต์นั้นไม่มีความน่าสนใจเลยสักนิด ควรใช้รูปภาพ หรือวิดีโอแทรกเพื่อให้หน้าติดตาม และสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มากำหนดรูปแบบการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1.1 ขั้นเตรียมการผลิต 1.2 ขั้นการผลิต 1.3 ขั้นหลังการผลิต ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย ด้านที่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ คือ 2.1 สื่อต้องไม่มีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคม 2.2 สื่อต้องไม่มีเนื้อหาก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะผ่านทางร่างกายหรือจิตใจ 2.3 สื่อต้องไม่มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2.4 สื่อต้องไม่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย และ 5. สื่อต้องไม่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อหรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่อ นั้น ๆ ด้านทักษะคอนเทนต์ที่

ปลอดภัย และสร้างสรรค์ คือ 2.1 ค้นหา รวบรวม ตรวจสอบประวัติหรือข้อมูลของสินค้า และบริการ ให้ละเอียด 2.2 วางแผนก่อนทำคอนเทนต์ 2.3 รู้จักกลุ่มเป้าหมาย 2.4 การจัดกระบวนการความคิด ให้เป็นลำดับการเขียนคอนเทนต์ 2.5 นำเสนอเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา 2.6 หาเหตุผลว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการ 2.7 เพิ่มความน่าเชื่อถือด้วยข้อมูลเชิงวิชาการ และ 2.8 ใช้รูปภาพ

2.2 แนวคตินักเล่าเรื่องชุมชน

“นักเล่าเรื่อง” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย ธุรกิจการท่องเที่ยวกระแสหลักมีคำว่า “มัคคุเทศก์” หรือไกด์ แต่สำหรับชุมชนท่องเที่ยวสิ่งที่เราต้องการก็เพียงแค่ “นักเล่าเรื่อง” หรือ Story Teller (พัชรโรดม อุณสุวรรณ, 2565)

นักเล่าเรื่องเป็นผู้ถ่ายทอดคุณค่าของชุมชนด้วยการบอกเล่า พูดคุยแบบมีชีวิตชีวา และไม่จำเป็นต้องมีรายได้โดยตรงจากการนำเที่ยว ในทางตรงข้ามนักเล่าเรื่องที่เก่งจะช่วยทั้งชุมชน รวมทั้งตัวนักเล่าเรื่องเองก็มีรายได้ทางอ้อมจากคุณค่าที่สื่อสารออกไป

กระบวนการเตรียมนักเล่าเรื่องในแต่ละชุมชนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่มีแนวทางเป็นหลักช่วยคิดเบื้องต้น ตัวอย่างเช่น นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย

นักเล่าเรื่องไม่จำเป็นต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มักเรียกกันว่า “มัคคุเทศก์น้อย” เด็กๆ อาจนำเที่ยวในสวนได้ เด็กที่มีไหวพริบปฏิภาณอาจเป็นนักเล่าเรื่องได้ นั่นก็อยู่ที่เราตั้งคำถามกับตัวเองอย่างตรงไปตรงมาว่า เด็กๆ มีประสบการณ์มากพอที่จะเล่าเรื่องได้น่าฟังหรือยัง ส่วนใหญ่มักอาศัยการท่องเที่ยว และการที่นักท่องเที่ยวมีน้ำใจให้ “ทิป” ก็กลับทำให้เหล่ามัคคุเทศก์น้อยทะเลาะกันเอง เพราะได้ทิปไม่เท่ากัน

เราควรกำหนดสถานะของนักเล่าเรื่องไว้ให้เหมาะสมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน บางชุมชนนักเล่าเรื่องอาจเป็นอดีตผู้นำชุมชน อดีตครูเกษียณราชการ เป็นผู้รู้ในแขนงภูมิปัญญาต่างๆ เป็นพ่อครูแม่ครู คนเหล่านี้ไม่ได้ต้องการ “ทิป” จากนักท่องเที่ยว แต่ต้องการถ่ายทอดคุณค่าด้วยความภาคภูมิใจ

ในกรณีที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นักเล่าเรื่องจำเป็นต้องมีความรู้ ในข้อมูลจริง

(Fact) หรือมีความรู้สึกซึ่งถึงตำนานที่ไม่จำเป็นต้องมีบันทึกในประวัติศาสตร์ แต่เป็นเรื่องเล่าที่ผูกโยงชุมชนกับเรื่องราวเหล่านั้น ตำนานที่ทำให้เรามองเห็นเสน่ห์ของชุมชน ชุมชนที่ไม่มีตำนานเก่าแก่ก็ไม่จำเป็นต้องขุดค้นเชิงประวัติศาสตร์ ต้นไม้สำคัญสักต้นในชุมชนก็เป็นเรื่องเล่าได้แล้วถ้ามีมุมมองที่ดี นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนท่องเที่ยวจึงควรตระหนักว่าการท่องเที่ยวคือธุรกิจ และธุรกิจคือการเรียนรู้ เป็นธรรมดาที่ต้องมีการลองผิดลองถูก และนำบทเรียนมาปรับแก้เพื่อพัฒนาธุรกิจให้เดินหน้าต่อไป

กรณีศึกษาที่ 1 : ตำนานบ้านคุกพัฒนา บ้านคุกพัฒนา อยู่ในตำบลสารจิต อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนที่มีตำนานผูกพันกับคนสามคนคือ พระร่วง พระลือ (น้องชายพระร่วง) และนางคำ (มเหสีของพระร่วง) แม้พระร่วงจะเป็นที่รู้จักกว้างขวาง แต่ที่ตำบลสารจิต “นางคำ” เป็นตัวละครเอกที่โดดเด่นกว่าพระร่วงและพระลือ ชาวบ้านบอกว่าพระร่วงเป็นตำนานในหลายพื้นที่ ตั้งแต่จังหวัดกำแพงเพชร-สุโขทัย พื้นที่ที่เชื่อมต่อกันด้วย “ถนนพระร่วง” พระร่วงมีพื้นเพจากไหนไม่ทราบชัด แต่ “นางคำ” เป็นชาวสารจิต หญิงงามที่พระร่วงมีจิตปฏิพัทธ์ ตัวละครทั้งสามนี้มีความผูกพันและก่อเกิดตำนานที่มีชีวิตชีวา โดยเฉพาะที่มาของชื่อ “บ้านคุก” ก็ได้หมายถึงที่คุมขังนักโทษ แต่หมายถึงการที่พระร่วง “คุกเข่า” ขอนางคำมาร่วมชีวิตซึ่งต่อมาขยายคุ่มบ้านจึงเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านคุกพัฒนา

กรณีศึกษาที่ 2 : ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นเทวสถานโบราณในศาสนาฮินดูที่สำคัญและมีปรากฏเพียงแห่งเดียวในจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าต่อประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรและประชาชนทั่วไป อยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ถือเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเรียนรู้ในข้อมูลยุคประวัติศาสตร์ชาติไทยของเมืองกำแพงเพชร อันเป็นการร่วมสมัยของการเมืองการปกครองระหว่างรัฐสุโขทัยยุคปลายกับรัฐอยุธยา ยุคต้นที่ได้เข้ามามีบทบาทในดินแดนแถบนี้ เนื่องด้วยการค้นพบจารึกที่บริเวณฐานของเทวรูปข้อความนี้ได้ระบุถึงผู้สร้างและระยะเวลาการสร้างอย่างชัดเจน แสดงถึงความเชื่อมโยงการเมืองการปกครองและระบบความเชื่อของผู้นำที่มีต่อผู้คนเมืองกำแพงเพชรในระยะต่อมาถึงปัจจุบัน ประการที่สอง ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานที่จัดอยู่ในกลุ่มโบราณสถานในเขตกำแพงเมืองโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่ง จากทั้งสิ้น 4 กลุ่มโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจะเห็นได้จากการที่มีทั้งผู้คนจากต่างถิ่นต่างประเทศเข้ามาเพื่อชมความงามและความเก่าแก่ของโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ตลอดจนผู้ที่มีความศรัทธาต่อองค์พระอิศวรมาสักการะบูชากันอย่างไม่ขาดสาย จากคุณค่าทั้ง 2 ประการนี้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่ได้อนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมคู่เมืองกำแพงเพชรต่อไป

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดนักเล่าเรื่องชุมชน มากำหนดเป็นหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง

เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร คือ นักเล่าเรื่อง (ผู้สูงอายุ) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” และนักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนซึ่งต้องอาศัยทักษะการสื่อสารด้วยการพูด

2.3 แนวคิดด้านมรดกทางวัฒนธรรม

ยูเนสโกได้ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมว่าเป็น สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อดีตและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน และมรดกทางวัฒนธรรมนี้ยังสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ ได้อีกด้วย มรดกทางวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุหรือเป็นสิ่งที่จับต้องได้ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น และมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ภาษา ศาสนา วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นต้น

ความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์สากลในการประเมินระดับคุณค่าและความสำคัญ แบ่งออกได้เป็น 2 คุณค่าใหญ่ ๆ ได้แก่ คุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ คุณค่าทางวัฒนธรรมมุ่งให้ความสำคัญกับตัวมรดกทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติในแต่ละพื้นที่ที่ต่างกันออกไป ประกอบด้วยประเพณี ศาสนา ความเชื่อ การเมืองและลักษณะของสิ่งนั้นตามอายุทางประวัติศาสตร์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งศิลปะเทคนิคที่บ่งบอกถึงการออกแบบหรือเทคนิคการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และความหายากของสิ่งก่อสร้างอาจบอกถึง ศิลปะนิยมหรือช่วงเวลาการก่อสร้างได้

คุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจมุ่งสนใจด้านคุณค่าการใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและ เศรษฐกิจ โดยจะประกอบด้วย คุณค่าทางเศรษฐกิจ (การเกิดรายได้จากมรดกวัฒนธรรม) คุณค่าทางการใช้สอย (การใช้งานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน) คุณค่าทางการศึกษา คุณค่าทางสังคม (ยังคงทำกิจกรรมหรือสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่) และคุณค่าทางการเมือง (เหตุการณ์ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ซึ่งแสดงถึงการเป็นชนชาติ) จากที่กล่าวถึงในขั้นต้นถึงความหมาย ประเภท คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์หรือธำรงมรดกทางวัฒนธรรม คือการที่คนรุ่นหลังตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษา และการสืบสานวัฒนธรรม นั้น ๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการธำรงวัฒนธรรมเป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพัน รวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย (บุญสม ยอดมาลี, 2544) ซึ่งความสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริโดยสรุปว่า การอนุรักษ์มรดกของชาติต้องกระทำเพื่อรักษาเกียรติภูมิของชาติ และเพื่อ

เป็นประโยชน์แก่การศึกษาในทางศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนในชาติได้รู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ความเป็นชาติของตน ทำให้เกิดความภูมิใจซึ่งนำไปสู่ความคิดในการช่วยปกป้องรักษาชาติของตนไว้ (ทงศักดิ์ วิกุล, 2547)

หลักการหรือข้อควรปฏิบัติในการอนุรักษ์หรือธำรงมรดกทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านหรือกลุ่มคนที่มีจำนวนไม่มากนักหรือหมู่บ้านหรือชุมชนสามารถที่จะทำได้นั้น ประกอบด้วย การสะสมซึ่งสามารถทำได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโบราณวัตถุ วรรณกรรม ประเพณี ศิลปะ ศิลธรรมและ คุณธรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นมรดกสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาติเฉพาะของตน เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน และการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม ซึ่งการปรับปรุงนี้คือการปรับให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความสะดวกแก่ผู้สืบทอดหรือผู้ปฏิบัติสืบทอดแต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นให้เกิดความแตกต่างจากเก่าโดยสิ้นเชิงเลย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

โดยสรุปการอนุรักษ์หรือการธำรงมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังควรที่จะใส่ใจหรือตระหนักถึงให้มาก เพราะมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้เนื่องจากเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของชาตินั้น ๆ ได้สร้างขึ้นและยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมมีทั้งมรดกที่เป็นวัตถุหรือสิ่งที่จับต้องได้ และมรดกที่ไม่ใช่วัตถุหรือจับต้องไม่ได้ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมรดกทางวัฒนธรรมมีคุณค่าและความสำคัญในแต่ละชนชาติไม่ต่างกันแสดงถึงประวัติศาสตร์และรากเหง้าเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังลูกหลานควรที่อนุรักษ์หรือธำรงมรดกนี้ให้สืบทอดไป

2.4 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น

แนวคิดหลักสูตรระยะสั้นฐานสมรรถนะ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีสาระสำคัญทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสั้น 2) การวิเคราะห์อาชีพ (Job & Functional Analysis) เพื่อกำหนดสมรรถนะวิชาชีพหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสั้น 3) การวัดประเมินผลการเรียนการสอนหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสั้น 4) การจัดทำข้อกำหนดการรับรองผลการเรียนหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสั้น และ 5) การนำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสั้น (อานวย เกาตระกูล, 2561)

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นมาเป็นกรอบสมรรถนะสำคัญ 3 ด้านของหลักสูตร “ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร” ประกอบด้วย 1. ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร 2. ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร และ 3. ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีรายละเอียด ดังนี้

	<p style="text-align: center;">โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัด กำแพงเพชร</p>	
<p style="text-align: center;">ชื่อหลักสูตร</p> <p style="text-align: center;">“ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร”</p>		<p style="text-align: center;">เวลา ชั่วโมง</p> <p style="text-align: center;">8 ชั่วโมง</p>
<p>สมรรถนะของหลักสูตร 3 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ 1.2 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด 1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด 2. ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร <ol style="list-style-type: none"> 2.1 แนวคิด และแนวทางการเขียน Content 2.2 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร 3. ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ 		

คำอธิบายของหลักสูตร		
<p>ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้แก่ เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด บุคลิกภาพสำหรับการพูด แนวคิด และแนวทางการเขียน Content ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ และแนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์</p>		
รายการสอนและฝึกปฏิบัติ		
หน่วยที่	ชื่อหน่วย-หัวข้อการฝึก	เวลา/ ชั่วโมง
1.1	เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการเล่าเรื่อง - ประเภทของการเล่าเรื่อง - เทคนิคการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น 	1 ชั่วโมง
1.2	ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการพูด - ทักษะการใช้ภาษาไทย 	1 ชั่วโมง
1.3	บุคลิกภาพสำหรับการพูด <ul style="list-style-type: none"> - ความหมาย ความสำคัญของบุคลิกภาพ - แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับการพูด 	1 ชั่วโมง
2.1	แนวคิด และแนวทางการเขียน Content <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการเขียน Content - ประเภทของ Content 	1 ชั่วโมง
2.2	ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร <ul style="list-style-type: none"> - ความหมาย ความสำคัญของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ - เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน 	1 ชั่วโมง
3.1	แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ - กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ - ลิขสิทธิ์ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 	2 ชั่วโมง

3.2	แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ - แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ - ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	1 ชั่วโมง
รวม		8
รูปแบบและเทคนิคการจัดการฝึกอบรม		
1. บรรยายโดยวิทยากรและมีการปฏิบัติเป็นรายบุคคลในห้องเรียน 2. สาธิตการปฏิบัติ การใช้งานของจริงในห้องปฏิบัติการสอน ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การเขียน และการสื่อสารด้วยการพูด		
สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ (สำหรับการอบรมในสถานที่/ห้องจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ/ห้องประชุม)		
ที่	รายการ	จำนวน
1	โทรศัพท์มือถือ (หน่วยงานจัดให้) หรือผู้เรียนจัดหามาเอง	20 เครื่อง
2	เครื่องคอมพิวเตอร์เน็ตบุคพร้อมโปรแกรมสำเร็จรูป (หน่วยงานจัดให้)	5 เครื่อง
3	กล้องถ่ายภาพนิ่งพร้อมแฟลช (หน่วยงานจัดให้)	5 ชุด
4	กล้องถ่ายวิดีโอพร้อมไมค์บันทึกเสียง (หน่วยงานจัดให้)	5 ชุด
5	เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
6	เครื่องฉาย Visual (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
7	เครื่องพิมพ์เลเซอร์ (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
8	เครื่องพิมพ์อิงเจ็ต (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
9	ชุดไฟในสตูดิโอ (หน่วยงานจัดให้)	2 ชุด
10	ชุดไฟนอกสตูดิโอ (หน่วยงานจัดให้)	2 ชุด
11	สมุดบันทึกการปฏิบัติงาน (หน่วยงานจัดให้)	20 ชุด
12	กระดาษ Photo 120 g. (หน่วยงานจัดให้)	4 แผ่น
13	กระดาษ A4 (หน่วยงานจัดให้)	4 ก้อน
14	ดินสอ (หน่วยงานจัดให้)	4 โหล
15	อื่นๆตามความจำเป็น	

แนวทางการประเมิน				
ที่	รายการสมรรถนะที่ประเมิน	วิธีการและเครื่องมือประเมิน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์การผ่าน
1	1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	40	30
		<ul style="list-style-type: none"> ประเมินผลการมีส่วนร่วม ตรวจผลการปฏิบัติงาน สังเกตพฤติกรรม 		
	1.2 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด	<ul style="list-style-type: none"> ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	30	20
		<ul style="list-style-type: none"> ประเมินผลการมีส่วนร่วม ตรวจผลการปฏิบัติงาน สังเกตพฤติกรรม 		
	1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด	<ul style="list-style-type: none"> ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	30	20
		<ul style="list-style-type: none"> ประเมินผลการมีส่วนร่วม ตรวจผลการปฏิบัติงาน สังเกตพฤติกรรม 		
2	2.1 แนวคิด และแนวทางการเขียน Content	<ul style="list-style-type: none"> ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	50	35
		<ul style="list-style-type: none"> ประเมินผลการมีส่วนร่วม ตรวจผลการ 		

		ปฏิบัติงาน ● สังเกตพฤติกรรม		
	2.2 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	● ทดสอบก่อนและหลังเรียน	50	35
		● ประเมินผลการมีส่วนร่วม ● ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ● สังเกตพฤติกรรม		
3	3.1 แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์	● ทดสอบก่อนและหลังเรียน	50	35
		● ประเมินผลการมีส่วนร่วม ● ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ● สังเกตพฤติกรรม		
	3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์	● ทดสอบก่อนและหลังเรียน	50	35
		● ประเมินผลการมีส่วนร่วม ● ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ● สังเกตพฤติกรรม		
รวม			300	210

2.5 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1. พงศาวดารโยนก 2. ตำนานสิงหนวัติกุมาร 3. ตำนานท้าวแสนปม 4. ตำนานสมเด็จพระนเรศวรแห่งเมืองพิษณุโลกและ 5. ตำนานพระยาสิทธิแห่งเมืองศรีสัชชนาลัย ดังนี้

1. พงศาวดารโยนก พงศาวดารโยนกว่าด้วยเรื่องพระเจ้าไชยศิริลงมาตั้ง ณ เมืองกำแพงเพชร (แหม่ม บุนนาค, 2516) พงศาวดารโยนกได้กล่าวไว้ว่า เมื่อพระเจ้าพรหมกุมารแห่งเมือง

โยนกนาคนั้นได้ทรงขับไล่พวกขอมออกจากแคว้นโยนกได้แล้วก็ยกกองทัพไล่ติดตามตีพวกขอมไป อีกนับเดือนและตีบ้านเมืองในแคว้นลวรัฐได้อีกหลายตำบล โดยยกพลไปถึงท้องที่ใดก็เข้าตีถึงเมืองนั้น ร้อนถึงองค์อมรินทรทรงเห็นว่าเจ้าพรหมกุมารได้ไล่ฆ่าขอมและผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก จำต้องช่วยป้องกันชีวิตมนุษย์เอาไว้ให้พ้นจากการถูกฆ่าฟันจึงตรัสให้พระวิษณุกรรมเทวบุตร ลงไป เนมิตก้ำแพงเมืองเป็นศิลาขวางกั้นเส้นทางที่เจ้าพรหมกุมารจะเดินทัพต่อไป ด้วยพลังแห่งเทวฤทธิ์นั้นทำให้เจ้าพรหมไม่สามารถเดินทัพต่อไปได้ จึงหยุดยั้งตั้งทัพอยู่เพียงเมืองนั่นเอง และให้ชื่อเมืองนั้นว่า ก้ำแพงเพชร ต่อมาจนถึงสมัยของพระเจ้าชัยศิริ ซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้าพรหม ได้มีกองทัพของพวกมอญเข้ามารุกรานแคว้นโยนก ทำให้พระเจ้าชัยศิริต้องอพยพพาผู้คนลงมาทางใต้ และมาตั้งพักไพร่พลอยู่ที่เมืองร้างตรงข้ามกับ เมืองก้ำแพงเพชร (เมืองแปบ) ต่อมา มีชีปะขาวคนหนึ่งมาชี้ให้ตั้งพระนคร ณ สถานที่ซึ่งถือว่าเป็นชัยภูมิที่ดี ว่าแล้วชีปะขาวก็อันตรธานหายไป พระเจ้าชัยศิริจึงแจ้งประจักษ์ในใจว่าองค์อมรินทรราชเสด็จมาชี้จุดให้ตั้งพระนคร จึงให้ตั้งพักพล ณ ที่นั้นอยู่เป็นเวลา 3 วัน แล้วจึงให้ฝังหลักเมืองตั้งเป็นพระนคร ล้อมระเนียดค่ายประตูหอรบครบบริบูรณ์ทั่วพระราชนิเวศน์มณฑลสถาน ครั้นสำเร็จจึงเสด็จขึ้นครองพระนคร ขนานนามว่าเมืองก้ำแพงเพชร และสถานที่ซึ่งพระอินทร์จำแลงกายเป็นชีปะขาว มาชี้ให้ตั้งพระนครนั้นได้ชื่อว่า เมืองไตรตรังษ์ ซึ่งเวลานั้นมีคนแสนครัวตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำตลอดสองฝากฝั่ง

2. ตำนานสิงหนวัติกุมาร เมืองไตรตรังษ์ตามตำนานสิงหนวัติกุมาร (กาญจนา จันทรสิงห์, 2563) มีเนื้อความในตำนานสิงหนวัติกุมารเล่าว่ากาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีโอรสของพระเจ้า-ฟิลล์อโทะองค์หนึ่ง ชื่อพระเจ้าสิงหนวัติ ได้มาสร้างเมืองใหม่ขึ้นทางใต้ ชื่อเมืองโยนกนาคนคร เมืองดังกล่าวนี้อยู่ในเขตละว้า หรือในแคว้นโยนก เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1111 เป็นเมืองที่สง่างามของย่านนั้น ในเวลาต่อมาก็ได้รวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ ที่อ่อนน้อมให้มาเป็นเมืองขึ้นแล้วตั้งชื่อเป็นแคว้นชื่อว่า โยนกเชียงแสน มีอาณาเขตทางทิศเหนือตลอดสิบสองปันนา ทางใต้จดแคว้นทริภุชชัย มีกษัตริย์สืบเชื้อสาย ต่อเนื่องกันมาจนถึงสมัยพระเจ้าฟ้างคราชจึงได้ เสียเมืองให้แก่ขอมดำ

พระเจ้าฟ้างคราช เจ้าผู้ครองนครแห่งแคว้นโยนกเสียเมืองให้แก่ขอมไปไม่นานนักก็กลับเป็นเอกราชอีกครั้งหนึ่งด้วยพระปรีชาสามารถของพระโอรสองค์น้อย คือ พระเจ้าพรหม ซึ่งมีอุปนิสัยเป็นนักรบและมีความกล้าหาญ ได้สร้างสมกำลังผู้คน ฝึกหัดทหารจนชำนาญ แล้วคิดต่อสู้กับขอมไม่ยอมส่งส่วยให้ขอม เมื่อขอมยกกองทัพมาปราบปรามก็ตีกองทัพขอมแตกพ่ายกลับไปและยังได้แผ่อาณาเขตเลยเข้ามาในดินแดนขอม ได้ถึงเมืองเซลิยง และตลอดถึงล้านนา ล้านช้าง แล้วอัญเชิญพระราชบิดา กลับไปครองโยนกนาคนครดังเดิม แล้วเปลี่ยนชื่อเมืองเสียใหม่ว่าชัยบุรี ส่วนพระองค์เองนั้นลงมาสร้างเมืองใหม่ทางใต้ชื่อเมืองชัยปราการ ให้พระเชษฐา คือ เจ้าทุกขิตราช ดำรงตำแหน่งอุปราช นอกจากนั้นก็สร้างเมืองอื่น ๆ เช่น เมืองชัยนารายณ์ นครพางคำ ให้เจ้านายองค์อื่น ๆ ปกครอง เมื่อสิ้นรัชสมัยพระเจ้าฟ้างคราช พระเจ้าทุกขิตราชก็ได้ขึ้นครองเมืองชัยบุรี ส่วนพระเจ้า

พรหมและโอรส ของพระองค์ก็ได้ครองเมืองชัยปราการต่อมา ในสมัยนั้นขอมกำลังเสื่อมอำนาจ จึงมิได้ยกกำลังมาปราบปราม ฝ่ายไทยนั้นแม้กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบ แต่ก็คงยังไม่มีกำลังมากพอที่จะแผ่ขยายอาณาเขตลงมาทางใต้ก็ได้

ดังนั้นอาณาเขตของไทยและขอมจึงประชิดกันเฉยอยู่ เมื่อสิ้นรัชสมัยพระเจ้าพรหมกษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาอ่อนแอและหย่อนความสามารถ ซึ่งมีโชคร้ายที่นครชัยปราการเท่านั้น ความเสื่อมได้เป็นไปอย่างทั่วถึงกันย่นครอื่น ๆ เช่น ชัยบุรี ชัยนารายณ์ และนครพางคำ ดังนั้นในปี พ.ศ. 1731 เมื่อมอญกรีธาทัพใหญ่มารุกรานอาณาจักรขอมได้ชัยชนะแล้วก็ล่องเลยเข้ามารุกรานอาณาจักรไทย เชียงแสน ขณะนั้นโอรสของพระเจ้าพรหม คือพระเจ้าชัยศิริ ปกครองเมืองชัยปราการ ไม่สามารถต้านทานศึกมอญได้ จึงจำเป็นต้องเผาเมือง เพื่อมิให้พวกข้าศึกเข้าอาศัยแล้วพากันอพยพลงมาทางใต้ของดินแดนสุวรรณภูมิ จนกระทั่งมาถึงเมืองร้างแห่งหนึ่งในแขวงเมืองกำแพงเพชร ชื่อเมืองแปบ ซึ่งเป็นเมืองร้างฝั่งกำแพงเพชรได้อาศัยอยู่ที่เมืองแปบอยู่ห้วงระยะเวลาหนึ่งเห็นว่าชัยภูมิไม่สู้เหมาะสม จึงได้ย้ายไปสร้างเมืองไตรตรึงษ์

3. ตำนานท้าวแสนปม เรื่องเล่าหรือตำนาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน จนหามูลเหตุของเรื่องไม่ได้ มีเนื้อหาอธิบายที่มาของสิ่งต่าง ๆ หรือชื่อสถานที่ ตำนานสำคัญที่รู้จักกันโดยทั่วไปของกำแพงเพชรคือตำนานเรื่องท้าวแสนปม (ตำนานประจำท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร, ออนไลน์) ท้าวแสนปมเป็นตำนานของนครไตรตรึงษ์ ซึ่งสันนิษฐานว่า ตั้งอยู่ที่เมืองแปบ อันเป็นเมืองเก่าร้างอยู่คนละฟากกับเมืองกำแพงเพชรปัจจุบัน มีเรื่องเล่าว่า เจ้านครองค์นี้มีพระธิดาชื่อนางอุษา มีรูปโฉมงดงามเป็นที่รำลึกไปถึงเมืองศิริชัยเชียงแสน เจ้าชายชินเสนผู้เป็นโอรสเจ้าเมือง-ศิริชัยเชียงแสน ได้ยินข่าวก็หลงรักนาง แต่เนื่องจากทั้งสองเมืองนี้เป็นอริกันมาก่อน เจ้าชายชินเสนจึงปลอมตัวเป็นชายอัปลักษณ์ เนื้อตัวมีปุ่มปมเต็มไปหมด แล้วเข้าไปขออาศัยอยู่กับตายายที่เฝ้าอุทยานท้ายวัด นครไตรตรึงษ์ได้ชื่อว่า แสนปม

วันหนึ่งนางอุษาไปชมสวน แสนปมนำผักที่ปลูกไว้ไปถวาย นางอุษาเห็นแสนปมก็นิกรัก จึงให้พี่เลี้ยงนำหมากไปให้เป็นการตอบแทน คืนหนึ่งแสนปมลอบเข้าหา นางในวัง และได้เสียกัน จนนางอุษาดังครรภ์ ส่วนแสนปมได้กลับไปยังบ้านเมือง เนื่องจากได้ทราบข่าวว่าพระเจ้าศิริชัย-เชียงแสนประจวบ โดยไม่ทราบว่ นางอุษาดังครรภ์ นางอุษาได้ให้กำเนิดกุมารหน้าตาน่ารัก แต่ไม่ยอมบอกว่าใครเป็นบิดา เจ้าเมืองไตรตรึงษ์จึงหาวิธีที่จะให้รู้ว่าใครเป็นบิดาของกุมาร โดยได้ป่าวประกาศให้เจ้าเมืองต่าง ๆ รวมทั้งบรรดาราษฎรให้มาพร้อมกันที่หน้าพระลานและให้นำขนม นมเนยติดมือมาด้วย ถ้ากุมารรับขนมจากผู้ใด ก็ถือว่าผู้นั้นเป็นบิดาของกุมาร และจะได้อภิเษกกับนางอุษา

พระชินเสนได้ปลอมตัวเป็นแสนปม ได้นำข้าวเหนียวมาก่อนหนึ่งให้กุมารเลือก ปรากฏว่ากุมารเลือกข้าวเหนียวจากแสนปมไปกิน ทางไตรตรึงษ์รู้สึกอับอายมาก จึงขับไล่นางอุษาออกจากเมือง แสนปมจึงแสดงตนว่าเป็นพระชินเสนแล้วพานางอุษากับกุมารเดินทางกลับเมืองศิริชัยเชียงแสน อยู่ร่วมกัน

ด้วยความสุขต่อไป กุมารองค์นี้กล่าวว่ามิผู้นำอุทงคามาถวายจึงได้นำมาว่าอุทง ต่อมาได้สร้างเมือง ทวาราวดีศรีอยุธยา ขึ้นครองราชย์เป็นปฐมกษัตริย์กรุงศรีอยุธยา

หลากหลายตำนานเรื่องเล่าท้าวแสนปม

ตำนานเล่าขานของนครไตรตรึงษ์ที่อิงกับประวัติศาสตร์การถือกำเนิดของอาณาจักรอยุธยา นั้นคือตำนานเรื่อง 'ท้าวแสนปม' เรื่องราวโดยย่อมีว่า เจ้าเมืองไตรตรึงษ์ มีพระธิดาผู้ทรงสิริโฉม และที่ใกล้เมืองไตรตรึงษ์นี้มีชายคนหนึ่งซึ่งร่างกายเต็มไปด้วยปุ่มปม ชาวบ้านเรียกเขาว่า แสนปม มีอาชีพปลูกผัก มาวันหนึ่งเทวดาตกลงใจให้พระธิดานึกอยากเสวยมะเขือ นางข้าหลวงพบมะเขือในสวน ของแสนปมลูกใหญ่อวบ จึงซื้อไปถวาย หลังจากพระราชธิดาเสวยมะเขือของแสนปมได้ไม่นานก็เกิด ตั้งครรภ์ขึ้น ท้าวไตรตรึงษ์รู้สึกอับอายขายหน้า พยายามสอบถามอย่างไรพระธิดาก็ไม่ยอมบอกว่า ใครคือพ่อของเด็ก ครั้นเมื่อพระกุมารเติบโตพอรู้ความ ท้าวไตรตรึงษ์จึงประกาศให้ขุนนางและเหล่า ราษฎรทั้งหลายนำของกินเข้ามาในวัง หากพระกุมารยอมกินของผู้ใดผู้นั้นจะได้เป็นเชยหลวง บรรดา ผู้ชายทุกคน พากันมาเสี่ยงทายเป็นบิดาของพระราชโอรส แต่พระราชโอรสไม่ได้คลานไปหาใครเลย เจ้าเมืองจึงให้เสนาไปตามแสนปม ซึ่งยังไม่ได้มาเสี่ยงทาย แสนปมจึงมาเข้าเฝ้า พร้อมทั้งถือก้อนข้าว เย็นมา 1 ก้อน เมื่อมาถึงจึงอธิษฐาน และยื่นก้อนข้าวเย็นให้ พระราชโอรสก็คลานเข้ามาหา

ท้าวไตรตรึงษ์ทรงกริ้ว ที่พระธิดาไปได้กับคนชั้นไพร่อัปลักษณ์ จึงขับไล่ออกจากวัง แสนปม พาพระธิดากับพระกุมารเดินทางเข้าไปหาที่อยู่ใหม่ ร้อนถึงพระอินทร์ต้องแปลงเป็นลิงนำกลองวิเศษ มามอบให้ กลองนี้อยากได้อะไรก็เอาตามได้ดังสารพัดนึก แสนปมอธิษฐานให้ปุ่มปมตามตัวหายไป แล้วตีกลองวิเศษ ร่างก็กลับเป็นชายรูปร่างงาม จึงตีกลองขอบ้านเมืองขึ้นมาเมืองหนึ่ง ให้ชื่อว่า เมือง เทพนคร และสถาปนาตัวเองเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงพระนามว่าท้าวแสนปม ปกครองไพร่ฟ้าด้วยความสงบสุข ท้าวแสนปมใช้ทองคำมาทำเป็นอุ(เปล)ให้พระโอรส และตั้งชื่อพระโอรสว่า "อุทง" ต่อมาพระเจ้าอุทงจึงย้ายเมืองมาสร้างกรุงศรีอยุธยา จากความเชื่อมโยงดังกล่าว ทำให้นัก ประวัติศาสตร์บางท่าน เรียกชื่อราชวงศ์อุทง อีกชื่อว่าราชวงศ์เชียงราย

ละเว้นจากเรื่องราวในตำนาน ปัจจุบันแนวคิดที่ว่าพระเจ้าอุทงเป็นเชื้อสายราชวงศ์ เชียงราย ยังคงเป็นหนึ่งในหลายแนวคิดเรื่องที่มาของพระองค์ และก็ยังไม่ถูกตัดออกไป จึงพอจะ อนุมานได้ทางหนึ่งว่า เมืองไตรตรึงษ์คือต้นทางแห่งกรุงศรีอยุธยานั่นเอง

ตำนานของนครไตรตรึงษ์ อีกเรื่องหนึ่ง เล่าว่า เจ้านครองค์นี้มีพระธิดา นามว่า อูษา มีรูป โฉมงดงามรำลือไปถึงเมืองศิริไชยเชียงแสน เจ้าชายชินเสนจึงปลอมตนเป็นชายอัปลักษณ์ เนื้อตัวมี ปุ่มปมขึ้นเต็มไปหมด แล้วเข้าไปขออาศัยอยู่กับตายายที่เฝ้าอุทยานท้ายวังนครไตรตรึงษ์ได้ชื่อ เรียกว่า "แสนปม"

วันหนึ่งนางอูษาออกมาชมสวน แสนปมแอบมาดูนางแล้วเกิดความรักจึงนำผักที่ปลูกไว้ไป ถวาย เมื่อนางอูษาเห็นแสนปมก็นิกรักเช่นเดียวกัน จึงให้พี่เลี้ยงนำหมากไปให้เป็นของตอบแทน

แสนปมได้สลักมะเขือเป็นสารกี้ยาวพาราสีนางแล้วส่งไปถวายอีก นางอุษาก็ตอบสารในทีรับรักใส่ใน
ห่อหมากแล้วฝากมาให้แก่แสนปม แสนปมจึงทราบว่านางก็รักตนเช่นเดียวกัน คืนหนึ่งแสนปมลอบ
เข้าไปหานางในวัง แล้วทั้งสองก็ได้อยู่ร่วมกันโดยไม่มีใครทราบเรื่องจนกระทั่งนางอุษาตั้งครรภ์

ต่อมาแสนปมได้ทราบข่าวว่าพระเจ้าศิริชัยเชียงแสนประชวรหนัก จึงเดินทางกลับบ้านเมือง
โดยไม่ทราบว่านางอุษาตั้งครรภ์ เวลาผ่านไปนางอุษาให้กำเนิดกุมารหน้าตาน่ารัก ยิ่งความทุกข์ใจมา
ให้แก่เจ้านครไตรตรังยิ่งนัก เพราะนางอุษาไม่ยอมบอกความจริง เจ้านครไตรตรังจึงหาวิธีที่จะให้
รู้แน่ว่ใครเป็นบิดาของกุมาร จึงป่าวประกาศให้เจ้าเมืองต่างๆ รวมทั้งทวยราษฎร์มาพร้อมกันที่หน้า
พระลานพร้อมทั้งให้นำขนมมเนยติดมือมาด้วย ถ้ากุมารรับขนมจากมือผู้ใดก็ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบิดา
ของกุมารและจะได้อภิเษกกับนางอุษา

พระชินเสนได้ข่าวก็เตรียมรีพลมา ตั้งพระทัยจะอภิเษกกับนางอุษาให้ได้ แล้วปลอมตัวเป็น
แสนปมพร้อมทั้งนำข้าวเย็นมาก่อนหนึ่งเพื่อให้กุมารเลือก ครั้นถึงเวลาที่กำหนดจึงให้กุมารเลือกขนม
จากบรรดาผู้ให้นำมา ปรากฏว่กุมารรับข้าวเย็นจากแสนปมไปเคี้ยวกินอย่างเอร็ดอร่อย
ท้าวไตรตรังรู้สึกอับอายอย่างมากด้วยความโกรธจึงขับไล่นางอุษาออกจากเมืองโดยทันที แสนปม
จึงแสดงตนให้รู้ว่ตนเองคือ พระชินเสน แล้วพานางอุษาและกุมารเดินทางกลับอาณาจักร
ศิริไชยเชียงแสนและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กุมารองค์นี้กล่าวว่มีผู้นำอุทองคำมาถวาย จึงได้นามว่อุทอง ต่อมาได้สร้างเมืองทวารวดี
ศรีอยุธยา และขึ้นครองราชย์เป็นปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา

บริเวณวัดวังพระธาตุ ด้านหน้าวัดมีศาลของท้าวแสนปมและในบริเวณวัด มีรูปปั้น
ท้าวแสนปม ที่คนทั่วไปให้ความเคารพนับถือ ในฐานะเป็นตำนานของท้าวแสนปม ผู้สร้าง
เมืองเทพนคร ผังตรงกันข้ามกับนครไตรตรัง มีตำนานเล่าขานกันมาช้านาน

นอกจากคำเล่าขานของชาวบ้านแล้ว ท้าวแสนปมตามตำนานในต้นพระราชพงศาวดาร
กรุงเก่าฉบับสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า ในจุลศักราช 681 พ.ศ. 1862 ท้าวแสนปม ได้ไปสร้าง
เมืองใหม่ขึ้นที่เมืองเทพนครและขึ้นครองราชย์สมบัติในเมืองเทพนคร ทรงพระนามว่
พระเจ้าศิริชัยเชียงแสนครองราชย์สมบัติ 25 ปี สวรรคตเมื่อจุลศักราช 706 พ.ศ. 1887 ทรงมี
พระราชโอรสทรงพระนามว่พระเจ้าอุทองได้ชื่อเช่นนี้เพราะพระราชบิดานำทองคำมาทำเป็นอุให้
นอน จึงขนานนามพระองค์ว่พระเจ้าอุทอง ภายหลังพระเจ้าอุทองเป็นผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็น
เมืองหลวงและทรงพระนามว่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (Acttifact, 2555, ออนไลน์)

4. ตำนานสมเด็จพระนเรศวรแห่งเมืองพิษณุโลก ความเดิมก่อนที่สมเด็จพระนเรศวร
มหาราชจะเสด็จมากำแพงเพชร พระมหาธรรมราชามีพระนามเดิมว่ขุนพิเรนทรเทพได้รับการพูน
บำเหน็จจากมหาจักรพรรดิให้เป็นพระมหาธรรมราชาธิราชเจ้าไปครองเมืองพิษณุโลกและมีอำนาจ
ครองเมืองเหนือทั้ง 6 เมือง พร้อมทั้งให้พระธิดาคือพระวิสุทติกษัตริย์ไปเป็นอัคมเหสี ซึ่งต่อมาเกิด

พระธิดาและพระโอรส องค์ที่ 1 พระสุพรรณกัลยานี องค์ที่ 2 พระนเรศวร องค์ที่ 3 พระเอกาทศรถ เมื่อคราวที่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2106 ครั้งนั้นสมเด็จพระมหาจักรพรรดิยอมแพ้ ยินยอมให้พระเจ้าหงสาวดีนำ พระรามศวร เจ้าพระยาจักรี พระสุนทรสงครามไปเป็นเชลยที่เมืองหงสาวดี แต่ในพงศาวดารพม่าว่ารวมทั้ง พระนเรศวรด้วย ซึ่งมีอายุ 9 พรรษา และคราวที่พระเจ้าหงสาวดียกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 4 พ.ศ. 2111 พระนเรศวรก็มากับกองทัพของพระเจ้าหงสาวดีด้วย หลังจากที่เสียกรุงศรีอยุธยาให้กับ พม่า เมื่อวันอาทิตย์ เดือน 9 แรม 11 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 2112 หลังจากนั้นอีกประมาณ 3 เดือน คือ วันศุกร์ เดือน 12 ขึ้น 6 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 2112 ได้สถาปนาสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้า ขึ้นเป็น กษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยา องค์ที่ 17 ทรงพระนามว่าสมเด็จพระสรรเพชญ์ เมื่อพระมหาธรรมราชา ขึ้นครองราชย์กรุงศรีอยุธยาได้นำพระธิดา คือ พระสุพรรณกัลยานี ไปถวายให้กับพระเจ้าหงสาวดีใน ฐานะมเหสีของพระเจ้าหงสาวดี เพื่อแลกเปลี่ยน ขอพระนเรศวรกลับมากรุงศรีอยุธยาเพื่อช่วยใน งานสงคราม และต่อมาได้เลื่อนขึ้นเป็นมหาอุปราช ให้พระนเรศวรขึ้นไปครองเมืองพิษณุโลกเมื่อปี มะแม พ.ศ. 2114 ด้วยวัยเพียง 16 พรรษา วีรกรรมอันโดดเด่นของสมเด็จพระนเรศวร สมเด็จพระนเรศวร ได้ออกสู้รบช่วยปกป้องกรุงศรีอยุธยามาหลายครั้ง จนกระทั่งในปีมะเส็ง พ.ศ. 2124 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองสวรรคต

มังเอ็ง (มังชัยสิงห์)ราชบุตรผู้เป็นมหาอุปราชขึ้นครองราชย์สมบัติ มีพระนามว่า พระเจ้านันทบุเรงและตรัสให้ราชบุตร มังสามเกลียด (มังกยอชวา)เป็นมหาอุปราช พระเจ้านันทบุเรง เสวยราชย์ใหม่ บ้านเมืองยังไม่ปกติ เมืองรุม เมืองคังก็แข็งเมืองขึ้น สมเด็จพระนเรศวรทรงทราบ จึง กราบทูลพระมหาธรรมราชาธิบดีบอสาออกไปร่วมรบในครั้งนี้ พระเจ้านันทบุเรงจึงได้จัดส่งไปครั้งนี้ 3 กองทัพ 1. กองทัพมังสามเกลียด(มังกยอชวา)มหาอุปราชเมืองหงสาวดี 2. กองทัพพระสังกะทัต (นัดจินหน่อง) ซึ่งเป็นราชบุตรของพระเจ้าตองอู 3. กองทัพของพระนเรศวร มหาอุปราช กรุงศรีอยุธยา ในการเข้าตีเมืองรุม เมืองคัง ได้แบ่งกองทัพเข้าคนละวัน วันแรกกองทัพของ มหาอุปราชเข้าตีก่อนแต่แพ้แก่ชาวเมืองรุม เมืองคัง วันที่สองกองทัพของพระสังกะทัตเข้าตีเมือง เมืองรุม เมืองคัง ก็แพ้เช่นเดียวกัน พอถึงวันของพระนเรศวรเข้าตี แต่ได้รับชัยชนะ ยึดเมืองรุม เมืองคังได้ จับตัวเจ้าเมืองรุม เจ้าเมืองคัง มาเมืองหงสาวดี พระเจ้าหงสาวดีได้กล่าวคำชมเชยและ พระราชทานบำเหน็จรางวัลถึงขนาด แล้วเสด็จกลับมาเมืองไทย

สาเหตุที่ทำให้สมเด็จพระนเรศวรเสด็จมากำแพงเพชรหลายครั้ง พระเจ้าหงสาวดีเห็นถึง ความสามารถของพระนเรศวร จึงคิดที่จะหาวิธีกำจัดพระนเรศวร โดยเริ่มปรับปรุงเส้นทางจาก แม่สอด จนถึงเมืองกำแพงเพชรให้ขุนนางนายทหารชื่อนันทสุกับราชสังครา(หรือราชสงคราม) คุม ทหารกำกับพวกไทยใหญ่ จำนวนหนึ่งหมื่นคน เข้ามาตั้งค่ายอยู่เมืองกำแพงเพชร ที่พระเจ้าหง สาวดีทำทางเข้ามาเมืองไทยครั้งนั้นเพื่ออ้างไว้บำรุงคมนาคน แต่จุดประสงค์ที่แท้จริงถ้าไทยเอาใจ

ออกห่างกำเริบขึ้นเมื่อใดก็จะยกทัพมาปราบได้ทันที เมื่อปีมะแม พ.ศ. 2126 เกิดกบฏที่เมืองอังวะ เป็นโอกาสที่พระเจ้าันนทบุเรงคะที่กำจัดสมเด็จพระนเรศวร พระเจ้าหงสาวดีคิดเป็นกลอุบายโดย แจ้งหนังสือ ให้สมเด็จพระนเรศวรไปช่วยปราบปรามเมืองอังวะ สมเด็จพระนเรศวรยกกองทัพออกจากเมืองพิษณุโลกผ่านมาทางกำแพงเพชรถึงตำบลวัดยมแล้วไปตั้งค่ายพักที่หนองปลิงได้ 3 วัน แล้วเดินทางไปหงสาวดีทางแม่สอด ขณะนั้นพระยากำแพงเพชร รายงานว่า พวกไทยใหญ่ที่อยู่ที่ กำแพงเพชรหลบหนีพม่าไปทางเมืองพิษณุโลก สมเด็จพระนเรศวรทราบ สั่งให้ม้าเร็วไปบอกแก่ หลวงโกษา และข้าหลวงเมืองพิษณุโลกให้ดูแลทุกด้านทั้งนครไทย เพชรบูรณ์ไม่ให้ผ่านไปให้ดูแล รักษาไว้ เมื่อพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพไปตีเมืองอังวะ ในครั้งนี้คิดที่จะกำจัดพระนเรศวรด้วย จึงตรัสสั่งพระมหาอุปราชให้คุมพลอยู่หงสาวดี ถ้าพระนเรศวรเสด็จไปถึง ให้ต้อนรับแล้วคิดกำจัด เสีย เมื่อสมเด็จพระนเรศวรยกทัพไปถึงเมืองแครง พระมหาอุปราชจึงให้พระยามอญ 2 คน คือ พระยาเกียรติ และพระยาราม เป็นข้าหลวงมาคอยรับเสด็จพระนเรศวรที่เมืองแครง สั่งมาเป็น ความลับเป็นไส้ศึกไปบอกกองทัพสมเด็จพระนเรศวร เมื่อได้โอกาสก็กำจัดเสีย พระยาเกียรติ พระยารามได้นำความลับไปแจ้งแก่พระมหาเถรคันฉ่อง ซึ่งเป็นพระอาจารย์ พระมหาเถรคันฉ่องทรง รักใคร่ชอบพอกันอยู่แล้ว จึงได้เล่าให้พระนเรศวรทรงทราบพระนเรศวรทรงโกรธมากในการกระทำ ครั้งนี้จึงสั่งให้แม่ทัพ นายกอง มาฟังเรื่องราวทั้งหมดแล้วทรงหลั่งน้ำจากเต้าทองคำลงเหนือแผ่นดิน ประกาศแก่เทพดาต่อหน้าที่ประชุมว่าตั้งแต่นี้กรุงศรีอยุธยาขาดทางไมตรีกับกรุงหงสาวดี มิได้เป็น มิตรกันตั้งแต่ก่อนต่อไป (เดือน 6 ปีมะแม พ.ศ. 2127) เมื่อประกาศอิสรภาพแล้วก็ถามขามอญ ทั้งหมด ขามอญพร้อมมาอยู่กับไทย แล้วให้พระยาเกียรติและพระยารามออกไปเล่าเรื่องราวให้ ขาวหงสาวดีรู้จักทัพออกจากเมืองแครงเมื่อเดือน 6 แรม 9 ค่ำ ข้ามแม่น้ำสะโตงไปยังเมืองหงสาวดี พระมหาอุปราชที่รักษาพระนคร รู้เรื่องสมเด็จพระนเรศวรยกทัพกวาดครัวแล้วถอยทัพกลับไปก็จัด ทัพให้พระมหาอุปราชเป็นกองหลังยกทัพติดตามทันทีแม่น้ำสะโตง สมเด็จพระนเรศวรให้กองทัพที่ ล่วงหน้ามาก่อนเดินทัพต่อไปแต่กองทัพของพระองค์ตั้งรอข้ามศึกที่ริมแม่น้ำสะโตง เมื่อกองทัพอยู่ ฝั่งแม่น้ำต่างก็ใช้ปืนต่อสู้กันแต่แม่น้ำกว้างมากจึงไม่ถึงฝั่ง แต่สมเด็จพระนเรศวรทรงยิงปืนนกสับ อย่างยาว ถูกนายทัพหน้าของข้าศึกตายอยู่กับคอช้าง พวกเรือเห็นแม่ทัพตายก็พากันกลัวและยก กลับไปหงสาวดี เมื่อสมเด็จพระนเรศวรยกทัพกลับผ่านมาทางด่านเจดีย์สามองค์ผ่านกาญจนบุรี (เพราะถ้าผ่านกำแพงเพชรก็จะเจอกองทัพของพม่า) ถึงกรุงศรีอยุธยานำพระมหาเถรคันฉ่อง พร้อม ทั้งญาติโยม รวมทั้งพระยาเกียรติ พระยารามตั้งบ้านเรือนในกรุงศรีอยุธยา

สมเด็จพระนเรศวรปกป้องชาวกำแพงเพชร สมเด็จพระนเรศวรทรงทราบเรื่องราวที่กล่าวถึง พม่ามาตั้งกองทัพที่เมืองกำแพงเพชรก็เสด็จกลับถึงเมืองพิษณุโลก หลวงโกษารายงานเรื่องราว ทั้งหมดให้กับพระนเรศวร (มีหนังสือถึงเมืองพิษณุโลกให้คืนไทยใหญ่ให้กับพระนันทสุและราชสังครำ ถ้าไม่คืนให้จะจับชาวกำแพงเพชรเป็นตัวประกัน) พระนเรศวรไม่ยินยอมคืนให้และจะไม่ให้ชาว

กำแพงเพชรต้องล่าบาททรงสั่งให้พระยาไชยบูรณ์ ขุนพลี และพระหัวเมืองทั้งปวง เป็นทัพหน้า สมเด็จพระนเรศวรเสด็จไปในกองทัพหลวงถึงเมืองกำแพงเพชรไปขับไล่นันทสูและราชสังครำ ไปจากเมืองกำแพงเพชร ฝ่ายนันทสูกับราชสังครำ รู้ว่าพระนเรศวรเสด็จมากำแพงเพชรก็รีบหลบหนีออกจากกำแพงเพชร สมเด็จพระนเรศวรทรงทราบจึงตรัสสั่งให้ พระยาไชยบูรณ์ ขุนพลีและพระหัวเมืองทั้งปวงยกกองทัพล่วงหน้าไป พระยาไชยบูรณ์ ขุนพลีไล่ตามไปทันถึงตำบลแม่ระกาต่างต่อสู้กันและหลบหนีไปได้ทางเมืองเชียงทอง

สมเด็จพระนเรศวรนำชาวกำแพงเพชรไปดูแลที่กรุงศรีอยุธยา ในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรเกณฑ์คนหัวเมืองเหนือ (พิชัย สวรรคโลก สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร) ไปขับไล่นันทสูและราชสังครำครั้งนั้น พระยาพิชัย และพระยาสวรรคโลกเป็นกบฏได้ประหารทั้ง 2 คน และสมเด็จพระนเรศวรให้ย้ายผู้คน (เทศร์ว) และพาหนะในเมืองพิษณุโลก เมืองสวรรคโลก เมืองสุโขทัย เมืองกำแพงเพชร เมืองพิจิตร เมืองเล็กน้อยทั้งนั้นลงบรรทุกแพบ้าง เรือบ้าง แล้วแต่งเรือคุมเป็นหมวดเป็นกอง และแต่งกองทัพป้องกันทั้งสองฝั่งปากน้ำลงมาถึงกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระนเรศวรก็เสด็จลงมาอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ปีออก พ.ศ. 2127 นั้นครั้งสุดท้ายของชาวกำแพงเพชรที่มีโอกาสต้อนรับสมเด็จพระนเรศวรเคลื่อนทัพผ่านเมืองกำแพงเพชร เมื่อถึงปีเถาะ พ.ศ. 2146 สมเด็จพระนเรศวรทรงทราบว่าพระเจ้าอังวะตั้งตัวเป็นใหญ่ในเมือง พม่าเหนือยกกองทัพไปเอาเมืองไทยใหญ่ที่ตั้งตัวเป็นอิสระได้แล้วเลยบุกรุกเข้ามาตีเมืองนายและเมืองแสนหัวไทยใหญ่ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของไทย เห็นว่าเมืองไทยใหญ่มีความสำคัญมาก ถ้าพระเจ้าอังวะ บังอาจบุกรุกได้เมืองไทยใหญ่ทั้งหมดแล้ว อาจจะมีกำลังถึงสามารถรวมอาณาเขตพม่าได้กลับตั้ง ประเทศหงสาวดีได้อีก และในช่วงเวลานั้น การบำรุงรัฐพลมีความพร้อมเพียง สมเด็จพระนเรศวรเห็น ควรจะปราบพระเจ้าอังวะเสียแต่ยังไม่ทันมีกำลังมาก สมเด็จพระนเรศวรเสด็จยกทัพหลวงออกจากกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันพฤหัสบดี เดือนยี่ แรม 6 ค่ำ ปีมะโรง พ.ศ. 2147 เสด็จไปด้วยกันกับสมเด็จพระเอกาทศรถไปทางบกผ่านเมืองกำแพงเพชรขึ้นไปเมืองเชียงใหม่ ตั้งทัพหลวงอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ได้ 1 เดือน สมเด็จพระเอกาทศรถเสด็จไปทางเมืองฝาง สมเด็จพระนเรศวรทรงยกทัพหลวงไปทางเมืองหาง (หรือเมืองห้างหลวง) ตั้งทัพหลวงอยู่ที่ตำบลทุ่งแก้วในขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวรเป็นหวัระลอกขึ้น (บ้างว่าถูกตัวสัตว์พวกแมลงมีพิษต่อย) ที่พระพักตร์แล้วเลยเป็นบาททะพิษจนพระอาการหนักจึงตรัสสั่งให้ข้าหลวงรีบไปเชิญสมเด็จพระเอกาทศรถมาเฝ้า สมเด็จพระเอกาทศรถเสด็จมาถึงทันทรงพยาบาลได้ 3 วัน สมเด็จพระนเรศวรเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง เมื่อวันจันทร์ เดือน 6 ขึ้น 8 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 2148 พระชันษาได้ 50 ปี เสวยราชสมบัติได้ 15 ปี สมเด็จพระเอกาทศรถก็ยกทัพหลวงจากเมืองหางโดยทางเรือถึงเมืองเชียงใหม่ ตั้งทัพหลวงที่เชียงใหม่ 1 คืน แล้วเสด็จมาทางสุโขทัยมายังท่าเรือในเมืองกำแพงเพชร ในขณะนั้นเมืองไทรบุรี แต่งทูตให้ถือหนังสือและเครื่องบรรณาการมาถวายถึงทัพหลวงที่เมืองกำแพงเพชร สมเด็จพระเอกาทศรถนำพระบรมศพของ

สมเด็จพระนเรศวรไว้ที่เมืองกำแพงเพชร 15 วัน แล้วยกทัพหลวงนำพระบรมศพไปกรุงศรีอยุธยา (รุ่งเรือง สอนชู, 2559)

5. ตำนานพญาลิไทแห่งเมืองศรีสัชชนาลัย พญาลิไทกับวัดพระบรมธาตุนครชุม (กาญจนา จันทรสิงห์, 2563) วัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง เป็นวัดที่ตั้งอยู่ภายในเมืองนครชุม สันนิษฐานว่าสร้างมาแล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังความที่ปรากฏใน จารึกหลักที่ 3 ศิลาจารึกนครชุม กล่าวถึงพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) เสด็จฯ ไปทรงสร้างพระธาตุและทรงปลูกต้นศรีมหาโพธิ์ที่เมืองนครชุม ใน พ.ศ. 1900 พระธาตุที่กล่าวไว้ในจารึกเชื่อกันว่าอยู่ที่วัดพระบรมธาตุแห่งนี้ เจดีย์ที่วัดพระบรมธาตุเดิมมี 3 องค์ องค์กลางเป็นรูปพระเจดีย์ไทย (น่าจะหมายถึงพระเจดีย์ทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์) ฝีมือช่างสมัยสุโขทัย แต่ที่พบในปัจจุบันเป็นแบบพระเจดีย์พม่าเพราะในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชานุญาตให้พ่อค้าชาวพม่าชื่อ “พญาตะก่า” ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ ซึ่งชาวพม่าผู้ศรัทธานั้นได้สร้างตามแบบเจดีย์พม่า และมีขนาดใหญ่กว่าองค์เดิม

พระยาเสือไพรราช ผู้เป็นลูกพระยาเลอไท เป็นหลานแก่พระยารามราช เมื่อได้เสวยราชย์ในเมืองศรีสัชชนาลัย สุโขทัย ได้ราชาภิเษกเป็นท้าวพระยาขึ้นชื่อศรีสุริยวงศ์ มหาธรรมราชาธิราช หากเอาพระศรีรัตนมหาธาตุอันนี้มาสถาปนาในเมืองนครชุมปีนั้นนั้น พระมหาธาตุอันนี้ใช้ธาตุอันสามานต์คือพระธาตุแท้จริงแล้ว เอาลูกแต่ลังกาทวีปพูนมาตายเอาทั้งพืช พระศรีมหาโพธิ์อันพระพุทเจ้าเราเสด็จอยู่ใต้ต้นและผจญขุนมาราธิราชได้ปราบแก่สัพพัญญุตญาณเป็นพระพุทเจ้ามาปลูกเบื้องหลังพระมหาธาตุนี้ ผิดผู้ใดได้ ไหว้บนกระทา บูชาพระศรีรัตนมหาธาตุและพระศรีมหาโพธิ์นี้ว่าไซ้จะมีผลอาานิสงส์พร่ำเสมอตั้งได้นบตน พระเป็นเจ้าบ้างแล...ข้อความจากจารึกนครชุมที่คัดมาได้บอกประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุได้ชัดเจนที่สุด เป็นวัดที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ มีอายุเก่าแก่กว่า 642 ปี คือตั้งแต่ ปี พ.ศ.1900 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไทแห่งสุโขทัย วัดพระบรมธาตุเป็นวัดที่สร้างขึ้นพร้อมกับเมืองนครชุม เป็นวัดประจำเมืองเหมือนกับวัดพระแก้วประจำเมืองกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุขึ้นทะเบียนเป็นวัด เมื่อ พ.ศ. 1858 ในสมัยต้นกรุงสุโขทัยเมื่อตีความจากจารึกนครชุม วัดพระบรมธาตุควรจะสร้างเมื่อ พ.ศ. 1762 ในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระบรมธาตุเจดีย์ นครชุม เดิมมีสามองค์ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน สันนิษฐานว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหง และพญาลิไท สร้างเป็นพุทธเจดีย์ประจำพระองค์ วัดพระบรมธาตุเจริญรุ่งเรืองมากกว่า 200 ปี จนกระทั่งเมืองนครชุมถึงภาวะล่มสลายตามกฎแห่งอนิจจัง เพราะแม่น้ำปิงกัดเซาะแนวกำแพงเมืองนครชุมพังพินาศทำให้ความเจริญทางพุทธจักรและอาณาจักรได้สูญสิ้นไปจากเมืองนครชุม เมืองฝั่งตรงข้ามทางทิศตะวันออกคือเมืองกำแพงเพชรได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาแทนที่วัดพระบรมธาตุร้างมากกว่า 300 ปี จนกระทั่งถึงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ วัดพระบรมธาตุมีหลักฐานที่ชัดเจนอีกครั้ง ใน พ.ศ. 2342 สมเด็จพระพุทธเจ้าจารย์ (โต)

แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร พักที่วัดเสด็จ ได้อ่านจารึกนครชุมที่ประดิษฐาน ณ อุโบสถวัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้ทราบว่า มีเจดีย์โบราณบรรจุพระบรมสารีริกธาตุอยู่ที่ริมแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตกตรงข้ามเมืองเก่าสามองค์ ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยารามณรงค์สงคราม (น้อย) ได้ป่าวร้องให้ประชาชนแล้ว ถาง พบเจดีย์ตามจารึกจริงและปฏิสังขรณ์ขึ้น

จากพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสต้นกำแพงเพชร เมื่อ พ.ศ. 2449 ทรงบันทึกถึงวัดพระบรมธาตุไว้ว่า ครั้งแรกที่ได้พบเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุและพระพิมพ์เหล่านี้เดิม ณ ปีระกา เอกศกจุลศักราช 1211 (พ.ศ. 2342) สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มาเยี่ยมญาติ ณ เมืองกำแพงเพชร ได้อ่านแผ่นจารึกอักษรไทย ที่ประดิษฐานอยู่ ณ อุโบสถวัดเสด็จได้ความว่ามี พระเจดีย์โบราณบรรจุพระบรมธาตุอยู่ริมแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตก ตรงข้ามเมืองเก่า 3 องค์ ขณะนั้นพระยากำแพง (น้อย) ผู้ว่าราชการเมือง ได้จัดการค้นคว้าพบวัดและเจดีย์สมตามอักษรในแผ่นศิลา จึงป่าวร้องบอกบุญราษฎรช่วยกันแล้วถางและปฏิสังขรณ์ขึ้น เจดีย์ที่พบมี 3 องค์ใหญ่ ซึ่งบรรจุพระบรมธาตุข้างข้างทั้ง 3 องค์

จากหลักฐานบันทึกการตรวจการณ์คณะสงฆ์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2456 ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ว่าเสด็จทอดพระเนตรโบสถ์ โบสถ์เล็กเตี้ย ฝาผนังตึกในโบสถ์ไม่มีพระประธานเมื่อทรงสักการะแล้ว ดำรัสสั่งให้พระครูเมธีคุณานุรักษ์เชิญพระพุทธรูปที่บ้านโคก องค์ที่ทรงเลือกมาประดิษฐาน ณ อุโบสถนี้จากหลักฐานที่กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือว่าด้วยระยะทางล่องลำน้ำปิง ดังนี้กลับมาแวะที่วัดมหาธาตุ ถวายพระครูถึงเรื่องศิลาจารึกของพระมหาธรรมราชาลิไท คือ ศิลาจารึก หลักที่ 3 จารึกเมื่อ พ.ศ. 1900 ซึ่งอยู่ในหอสมุดฯ ทราบว่าได้ไปจากเมืองกำแพงเพชรแต่ยังไม่ทราบว่าอยู่ที่ใด ได้ทราบจากพระครูชัดเจนว่า ศิลาจารึกแผ่นนั้นเดิมอยู่ที่วัดมหาธาตุแห่งนี้เอง ตั้งอยู่ที่มุขเด็จวิหารหลวง ภายหลังผู้ว่าราชการเมืองกำแพงเพชรเอาไปรักษาที่วัดเสด็จแล้วจึงส่งลงกรุงเทพฯ พระครูได้พาไปดูฐานที่ตั้งศิลาจารึกแผ่นนั้นยังอยู่ที่มุขเด็จ เป็นศิลาแลงแท่งใหญ่ พิศเราะหตุ ช่องพอได้กับขนาดศิลาจารึกแผ่นนั้น พระมหาธรรมราชาลิไททำไว้ที่วัดนี้และเมืองนี้ครั้งสมัยสุโขทัย เรียกว่าเมืองนครชุมไม่มีที่สงฆ์วิหารหลวงหลังนี้เป็นวิหารเก่าห้อง ก่อด้วยแลงมีกำแพงแก้วก่อด้วยศิลาแลงทั้งแห่ง พระครูบอกว่าเดิมกำแพงชำรุด หักพัง ก้อนศิลาแลงกองเกลื่อนกลาดอยู่ เมื่อซ่อมพระมหาธาตุ ผู้ซ่อมเอาข้างลากก้อนแลงเหล่านั้นลงไปทิ้งน้ำทำเชือกกันน้ำเซาะ ยังปรากฏจนทุกวันนี้

องค์พระมหาธาตุนั้น พระครูบอกว่าฐานล่างเป็นศิลาแลง ส่วนพระเจดีย์ก่อด้วยอิฐแบบอย่างเจดีย์สุโขทัย 3 องค์ อยู่กลางตรง ศูนย์กลางพระวิหารองค์หนึ่ง ต่อมาทางตะวันออกองค์หนึ่ง ทางตะวันตกวิหารองค์หนึ่งบนฐานใหญ่เดียวกัน อยู่มาเมื่อพม่าพม่าพม่าคนหนึ่งเรียกกันว่า “พระยาตะก่า” ขออนุญาตปฏิสังขรณ์พระมหาธาตุ ครั้งได้รับอนุญาตจากกรุงเทพฯ แล้ว พม่าคนนั้นศรัทธาทำ

พระเจดีย์ใหม่ให้ใหญ่กว่าเดิม จึงรื้อองค์เดิมทิ้งเสียทั้ง 3 องค์ พระครูได้ทันเห็นแล้วจึงเอาเข้าบรรจุไว้ในพระเจดีย์ใหม่ ซึ่งพม่าผู้ศรัทธานั้นสร้างตามพระเจดีย์พม่า ก็ไม่เห็นเจ้าเมืองห้ามปราม พระมหาธาตุเมืองกำแพงเพชร จนกลายเป็นพระเจดีย์พม่าอยู่จนบัดนี้ มีงานไหว้พระมหาธาตุเป็นงานประจำปีทุกปี ในวันขึ้น 14 ค่ำ จนถึง แรม 15 ค่ำ หมายถึง พระยาตะก่า บุรณะเจดีย์วัดพระบรมธาตุ ยังไม่แล้วเสร็จ พระยาตะก่าเสียชีวิตก่อน พระโอบี น้องชายได้บุรณะต่อมา โดยได้ไปนำยอดฉัตรจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่ามาประดิษฐานที่ยอดเจดีย์พระธาตุ โดยได้บริจาคเงินสร้างมากกว่าผู้ว่าราชการสมัยนั้น (เป็นเหตุให้รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสคลองสวนหมาก เพราะอยากพบ คหบดีที่บริจาคเงินจำนวนมากสร้างพระเจดีย์วัดพระบรมธาตุ) วัดพระบรมธาตุนครชุม มีหลักฐานจากแหล่งต่าง ๆ ที่ชัดเจนแสดงให้เห็นเป็นวัดที่เก่าแก่คู่บ้านคู่มืองนครชุมอย่างแท้จริง ปัจจุบันวัดพระบรมธาตุเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ได้รับการสถาปนาตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2509 ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2509 ได้รับพระราชทานวุฒิสมาชิกครั้งหลังเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2497 เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างเป็นศูนย์กลางการศึกษา พระปริยัติธรรมสำหรับพระภิกษุและสามเณร

คณะผู้วิจัย ได้นำแนวคิดเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง มาวางเป็นกรอบ การหาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพื้นที่ฝั่งตำบล นครชุม ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ และพื้นที่ฝั่งตำบล ในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของวิภูฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินทรานนท์ (2564, หน้า 98) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะของทำเนียบภาษา ตลอดจนสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ผลการศึกษาพบว่าประเภทและลักษณะของทำเนียบภาษาที่ สินธุเสน เขจรบุตร ใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้าง แรงบันดาลใจ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ทำเนียบภาษาตามประเภท ไวยากรณ์ พบการใช้คำที่ปรากฏเป็นลักษณะเด่นจำนวนทั้งสิ้น 11 ประเภท และ 2) ทำเนียบภาษาตาม กลุ่มความหมาย การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสาร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ประกอบด้วยเนื้อหาต่างประเภทจำนวน 2 กลุ่มหลัก คือ 1) ประเภทเนื้อหาด้านการดำเนินชีวิต และ 2) ประเภทเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อลักษณะการใช้ทำเนียบภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อการสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูด ในฐานะนักสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟังหลากหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม ตลอดจน สะท้อนแนวทาง

การออกแบบโครงสร้างสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของสินธุเสน เขจรบุตร ที่มีลักษณะเด่นทั้งในส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป โดยมีแนวทางการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับความคุ้นเคยของคนไทยคล้ายการฟังนิทานอีสปที่ตั้งต้นด้วยสถานการณ์และทิ้งท้ายด้วยข้อคิด หลังจากนั้นจะเป็นการ กล่าวลาด้วยการอวยพรเพื่อแสดงความปรารถนาดี

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษากับเนื้อหาของผู้พูดมีผลต่อการดำเนินชีวิต และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟังได้ อย่างไรก็ตาม การใช้เสียงตามหลักภาษาที่ประกอบไปด้วย ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปสามารถสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดได้ เพราะการใช้เสียงของผู้พูดแต่ละบุคคลแตกต่างกันทั้งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนการใช้เสียง

งานวิจัยของพชรุราไพ ประภัสสร (2563, หน้า 15-31) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เรื่องเล่าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์นครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์เรื่องเล่าท้าวแสนปมของนครไตรตรึงษ์ จังหวัด กำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์จากเรื่องท้าวแสนปมของนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร และ 3) เพื่อศึกษาการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์นครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า 1) ตำนานท้าวแสนปมมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ ลักษณะแรกเป็นเรื่องเล่าที่เล่าโดยชาวบ้านที่แฝงไว้ด้วยเรื่องราวปาฏิหาริย์ต่างๆ ประกอบกับเรื่องราวความรักระหว่างท้าวแสนปมและนางอุษาที่จบลงอย่างมีความสุข ลักษณะที่สองเป็นเรื่องราวที่อิงประวัติศาสตร์การถือกำเนิดของอาณาจักรอยุธยาโดยสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง และยังแฝงไว้ด้วยอุดมการณ์ การรักชาติและส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยเช่นกัน 2) การศึกษาอัตลักษณ์จากเรื่องท้าวแสนปมของนครไตรตรึงษ์ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ 1. ลักษณะเฉพาะตัวของเรื่องเล่าท้าวแสนปม พบว่า เป็นเรื่องเล่าของชาวบ้านและเป็นเรื่องราวที่อิงประวัติศาสตร์ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พ.ศ. 2562 ประเภทวรรณกรรมพื้นบ้าน และภาษาและมีสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดกำแพงเพชรที่อิงมาจากตำนานท้าวแสนปม 2. ลักษณะเฉพาะตัวของเรื่องเล่าท้าวแสนปมที่นำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์นครไตรตรึงษ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในประเด็นตำนานที่อิงจากประวัติศาสตร์ การประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวของตำบลไตรตรึงษ์ และการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา 3) การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์นครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อออนไลน์

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างเรื่องราวผ่านเรื่องเล่าจากตัวบุคคล สถานที่ หรือตำนาน จึงเป็นวิธีการสร้างความแตกต่างในการประชาสัมพันธ์ให้กับนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร หรืออีกนัยหนึ่งคือการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัว

ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิด ด้านภาษากับเนื้อหาของผู้พูดมีผลต่อการดำเนินชีวิต และ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟัง ผ่านเรื่องเล่าจากตัวบุคคล สถานที่ หรือ ตำนาน มาสร้างความแตกต่างของงานวิจัยนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มีวิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
- 3) เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

3.1 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีจำนวนทั้งสิ้น 150 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก คือ เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบกำหนดโครงสร้างคำถาม ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล อายุ อาชีพ

ส่วนที่ 2 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดใกล้เคียง ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน รายละเอียดปรากฏตามแบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก หน้า 87)

3) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากขั้นตอนที่ 1 จำนวน 20 คน คัดเลือกแบบเจาะจง จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก คือ 1. การสังเกตพฤติกรรมการสื่อสาร และ 2. การตอบคำถาม

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบโครงสร้างการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งย่อยเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ในระหว่างการสนทนากลุ่ม มีการขออนุญาตเพื่อจดบันทึก บันทึกภาพและเสียง ซึ่งคำถามในการสนทนาประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล อายุ อาชีพ

ส่วนที่ 2 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของพื้นที่ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของพื้นที่ตำบลในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตำบลนครชุม หรือพื้นที่ตำบลในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

รายละเอียดปรากฏตามแบบสนทนากลุ่ม (ภาคผนวก หน้า 88)

5) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปรและประเด็นหลัก ตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ ตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร มีการทำงานจำนวน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) การยกร่างหลักสูตร ขั้นที่ 2) การวิพากษ์และการปรับปรุงหลักสูตร ขั้นที่ 3) การจัดอบรมและการประเมินผลการอบรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1) การยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน เกณฑ์การพิจารณา คือ ต้องเป็นนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 2 ปี และมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน หรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 8 คน เกณฑ์การพิจารณาคือต้องเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างการสัมภาษณ์มีการขออนุญาตเพื่อจดบันทึก และบันทึกเสียง ซึ่งมีลักษณะคำถาม

แบบมีการกำหนดโครงสร้างคำถาม ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านผลลัพธ์จากการศึกษา รายละเอียดปรากฏตามแบบสัมภาษณ์เพื่อยกร่างหลักสูตร (ภาคผนวก หน้า 89)

ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้ โดยขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความครบถ้วนตามเนื้อหา (Content Validity)

3) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้การพรรณานำเนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปรและประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ ตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 2) การวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีดำเนินการวิจัยประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน เป็นบุคคลเดียวกันกับยกร่างหลักสูตร ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน และกลุ่มประชาชนชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินที่มีลักษณะคำถามแบบมีการกำหนดโครงสร้างคำถาม ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

คุณสมบัติผู้เรียน

เกณฑ์การรับสมัคร

วิธีการจัดการเรียนการสอน

คุณสมบัติผู้สอน

การควบคุมคุณภาพ

ระยะเวลาที่ใช้สอน

ค่าใช้จ่าย

จำนวนผู้เรียน

- ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย

จุดเน้นของหลักสูตร

สมรรถนะ(ทักษะ) ของผู้เรียน

- ด้านผลลัพธ์จากการศึกษา ประกอบด้วย ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้/

การฝึกอบรม

รายละเอียดปรากฏตามแบบวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องฯ(รายบุคคล) (ภาคผนวก หน้า 90 และหน้า 91)

การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้ พิจารณาจากความสอดคล้องของข้อผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้ โดยขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการส่งแบบประเมินไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ไลน์ หรืออีเมล และขอความร่วมมือในการส่งกลับด้วยวิธีเดียวกัน หลังจากนั้นจึงนำแบบประเมินที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความเรียบร้อยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เกณฑ์ฐานนิยม (Mode: Mo) เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน (Value Judgment หรือ VJ) 2 ใน 3 กล่าวคือต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คนขึ้นไปจากทั้งหมด 15 คนเห็น สอดคล้องกันจึงเป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการผ่านการประเมิน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงสัญลักษณ์ (✓) ในข้อที่เห็นด้วย และแสดงสัญลักษณ์ (✗) ในข้อที่ไม่เห็นด้วย

ขั้นที่ 3) การจัดอบรมและการประเมินผลการอบรม เป็นการจัดอบรมผลการจัดอบรม มีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าอบรมตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) การทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม 2) การประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรม และ 3) การสรุปบทเรียนจากการเข้ารับการอบรม มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยประเมินผลด้วยแบบวัดความรู้

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้ารับการอบรม รวมจำนวนทั้งสิ้น 130 คน โดยแบ่งเป็น 2 รุ่น รุ่นแรก จำนวน 60 คน จากตำบลในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร รุ่นที่สอง จำนวน 70 คน จากตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน มีองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในชุมชน และต้องเข้ารับการอบรมครบตามวันที่กำหนด

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรมโดยเป็นชุดคำถามให้เลือกคำตอบถูกหรือผิดจำนวน 10 ข้อ ใช้ชุดคำถามเดียวกันทั้งก่อนและหลังการอบรม การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ พิจารณาจากความสอดคล้องของข้อคำถามกับคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการวัดตามที่ได้นิยามไว้ว่าครอบคลุมหรือไม่ และทำการตรวจสอบคุณภาพโดยขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ

คำถามกับเนื้อหา (IOC) เกณฑ์ในการเลือก คำถามจะพิจารณาเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 รายละเอียดปรากฏตามแบบวัดความรู้ก่อน/หลังการอบรม (ภาคผนวก หน้า 93)

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ โดยมีเกณฑ์ ในการวัดและประเมินผลความรู้ ดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

โดยคำตอบแบบวัดความรู้ ข้อที่ 1 2 3 8 ตอบ ใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ให้ 0 คะแนน ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

คำตอบแบบวัดความรู้ ข้อที่ 4 5 6 7 9 10 ตอบ ไม่ใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบใช่ ให้ 0 คะแนน ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย มีดังนี้

7 - 10 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้มาก

4 - 6 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ปานกลาง

0 - 3 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้น้อย

การประเมินผลความพึงพอใจจากการเข้ารับการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าร่วมการอบรมที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน ที่มีองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในชุมชน และต้องเข้ารับการอบรมครบตามวันที่กำหนด จำนวน 40 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยประเด็นการศึกษา 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ใช้คำถามประเภทปลายปิด มีลักษณะคำถามแบบเลือกคำตอบจากตัวเลือก

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากการอบรม ใช้คำถามประเภทปลายปิด มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นการขอข้อเสนอแนะ ใช้คำถามปลายเปิด

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การสรุปบทเรียนจากการเข้ารับการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้ารับการอบรมจากการจัดอบรมแต่ละครั้ง ใช้วิธีการหาอาสาสมัครจำนวน 6 คน จากผู้เข้าร่วมการอบรมในแต่ละครั้ง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการสนทนา 3 ประเด็นได้แก่ 1) การสรุปบทเรียนที่ได้รับหลังจากการอบรม 2) ปัญหา/อุปสรรค และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามแบบสัมภาษณ์สรุปบทเรียน (ภาคผนวก หน้า 95)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสนทนากลุ่มสำหรับการสรุปบทเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปรและประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ ตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

3.3 ระเบียบวิธีการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1) ศึกษารูปแบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 2) การผลิต การเผยแพร่ และการประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1) ศึกษารูปแบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ

1) ประชากร คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร
 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 พื้นที่ ๆ ละ 150 คน ได้แก่ พื้นที่ฝั่งนครชุม : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ และพื้นที่ฝั่งในเมือง : วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยประเด็นการศึกษา 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ใช้คำถามประเภทปลายปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ ใช้คำถามประเภทปลายปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

รายละเอียดปรากฏตามแบบสำรวจรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ (ภาคผนวก หน้า 96)

ในการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity Test) ใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์จำนวน 3 คน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ ตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น และคะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น จากนั้นทำการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยใช้สูตร $IOC = \sum R/N$ เมื่อ $\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ มีเกณฑ์การตัดสินที่ค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น ผลการประเมินแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง

4) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมวิจัย

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยพื้นฐาน ได้แก่ หลักเคารพในบุคคล หลักการได้รับประโยชน์ และหลักยุติธรรม โดยหลักเคารพในบุคคล ประกอบด้วยการให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและตอบข้อสงสัยจนผู้ที่เข้าร่วมการวิจัยพอใจ ให้ความสำคัญอย่างอิสระในการลงนามให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เคารพความเป็นส่วนตัวและการเก็บรักษาความลับโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นรายบุคคลด้วยการนำเสนอผลที่ได้จากวิจัยเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด

หลักการได้รับประโยชน์ กล่าวคือผู้เข้าร่วมการวิจัยอาจจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงและอาจเกิดความเสียหายต่อตัวผู้เข้าร่วมการวิจัยเพียงการเสียเวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 10-15 นาที ส่วนหลักยุติธรรม การวิจัยมีเกณฑ์การคัดเลือกและออกที่ชัดเจน และมีการกระจายประโยชน์และความเสี่ยงอย่างเท่าเทียมกัน

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบแบบสอบถาม ได้แนบเอกสารชี้แจงและเอกสารยินยอม โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านจนเข้าใจ ซึ่งในเอกสารมีหมายเลขโทรศัพท์สำหรับติดต่อสอบถามเพิ่มเติม ซึ่งหากผู้ตอบแบบสอบถามมีคำถามหรือต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ก็สามารถโทรศัพท์เพื่อสอบถามได้ หากไม่มีคำถาม ผู้ตอบแบบสอบถามต้อง “ยินยอม” ก่อนที่จะเข้าสู่ส่วนที่เป็นคำถามของแบบสอบถามต่อไปได้ เมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้ว จึงถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในการเข้าร่วมการวิจัยด้วยการตอบแบบสอบถาม

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การวัดและการแปลผล มีการให้คะแนนคำตอบและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์ ระดับความคิดเห็น และระดับความต้องการ แบ่งตามระดับการให้คะแนนดังนี้

ระดับการเปิดรับสื่อออนไลน์	ค่าคะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งแปลความหมายได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

หลังจากได้รูปแบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเพื่อทำการประเมินผลในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 2) การประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยประเมินผล

1) ประชากร คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรที่ได้รับชมคลิปวิดีโอสั้นจำนวน 2 พื้นที่ ๆ ละ 150 คน ได้แก่ พื้นที่ฝั่งนครชุม : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ และพื้นที่ฝั่งในเมือง : วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยประเด็นการศึกษา 3 ส่วน ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ใช้คำถามประเภทปลายปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ใช้คำถามประเภทปลายปิด (Close-Ended Questions) มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

รายละเอียดปรากฏตามแบบสำรวจรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ (ภาคผนวก หน้า 96)

ในการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity Test) ใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาประวัติศาสตร์จำนวน 3 คน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ ตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น และคะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น จากนั้นทำการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยใช้สูตร $IOC = \sum R/N$ เมื่อ $\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ มีเกณฑ์การตัดสินที่ค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น ผลการประเมินแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง

4) ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมวิจัย

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยพื้นฐาน ได้แก่ หลักเคารพในบุคคล หลักการได้รับประโยชน์ และหลักยุติธรรม โดยหลักเคารพในบุคคล ประกอบด้วยการให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและตอบข้อสงสัยจนผู้ที่เข้าร่วมการวิจัยพอใจ ให้เวลาตัดสินใจอย่างอิสระในการลงนามให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เคารพความเป็นส่วนตัวและการเก็บรักษาความลับโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นรายบุคคลด้วยการนำเสนอผลที่ได้จากวิจัยเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด

หลักการได้รับประโยชน์ กล่าวคือผู้เข้าร่วมการวิจัยอาจจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงและอาจเกิดความเสี่ยงต่อตัวผู้เข้าร่วมการวิจัยเพียงการเสียเวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 10-15 นาที ส่วนหลักยุติธรรม การวิจัยมีเกณฑ์การคัดเลือกและออกที่ชัดเจน และมีการกระจายประโยชน์และความเสี่ยงอย่างเท่าเทียมกัน

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบแบบสอบถาม ได้แนบเอกสารชี้แจงและเอกสารยินยอม โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านจนเข้าใจ ซึ่งในเอกสารมีหมายเลขโทรศัพท์สำหรับติดต่อสอบถามเพิ่มเติม ซึ่งหากผู้ตอบแบบสอบถามมีคำถามหรือต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ก็สามารถใช้โทรศัพท์เพื่อสอบถามได้ หากไม่มีคำถาม ผู้ตอบแบบสอบถามต้อง “ยินยอม” ก่อนที่จะเข้า

ส่วนที่เป็นคำถามของแบบสอบถามต่อไปได้ เมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้ว จึงถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในการเข้าร่วมการวิจัยด้วยการตอบแบบสอบถาม

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การจัดและการแปลผล มีการให้คะแนนคำตอบและการแปลความหมายเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ระดับความคิดเห็น และระดับความต้องการ แบ่งตามระดับการให้คะแนนดังนี้

ระดับความพึงพอใจ	ค่าคะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งแปลความหมายได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร” แบ่งตามวัตถุประสงค์ คือ 1. องค์กรความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร 2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร 3. รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 องค์กรความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

คณะผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก มีจำนวนทั้งสิ้น 150 คน เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก คือ เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียง หลังจากนั้นคณะผู้วิจัย ได้คัดเลือกผู้สูงอายุ แบบเจาะจง เกณฑ์พิจารณา คือการสังเกตพฤติกรรมการสื่อสาร และการตอบคำถาม หลังจากนั้นคณะผู้วิจัย จัดทำได้จัดการสนทนากลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1) การสนทนากลุ่มเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 ณ วัดทุ่งเศรษฐี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน จากผู้สูงอายุพื้นที่ตำบล นครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

ครั้งที่ 2) การสนทนากลุ่มเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2565 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน จากผู้สูงอายุ พื้นที่ตำบลในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

สรุปผลเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญในจังหวัดกำแพงเพชร

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปผลเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. วัดพระบรมธาตุ 2. ศาลพระอิศวร 3. วัดช้างรอบ และ 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัดพระบรมธาตุ

ตำนานประเพณี "นบพระเล่นเพลง" ในวันมาฆบูชาของจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวไว้ว่า “ถ้าใครได้นบไหว้บูชา พระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ ที่พญาลิไทนำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม เหมือนประหนึ่งกับได้นบไหว้พระพุทธรูปเจ้าแทบพระบาทพระพุทธรูปองค์ด้วยตนเอง”

พระบรมธาตุนครชุม เป็นมหาเจดีย์สูงใหญ่ สวยงามไปด้วยสถาปัตยกรรมและสีทองอร่ามทั้งองค์ เสมือนดังเจดีย์เขตกองในเมืองพม่า ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงมอญที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน 9 องค์ เป็นพระบรมธาตุเจดีย์อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 2566 พระบรมธาตุองค์นี้ มีอายุครบ 666 ปี ซึ่งพระเจดีย์ในยุคนั้น เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดพระบรมธาตุนครชุม ถือเป็นวัดหลวงของเมืองนครชุม เก่าแก่อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตามจารึก หลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 1900 พระยาลิไท หรือที่เรียกกันในราชทินนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตั้งเรียงกันสามองค์ อยู่บนฐานเดียวกัน โดยองค์กลางประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อยู่ภายในสำเภาเงิน และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์จากประเทศศรีลังกา ซึ่งพระมหินทเธระ ได้อัญเชิญหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นที่เก่าแก่มากที่สุด ที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานลายลักษณ์ไว้ในจารึกนครชุม

ต่อมาในปี พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุทธเจ้าจารย์ (โต) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร และได้ค้นพบจารึกนครชุม ที่วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร เลยทราบว่ามีเจดีย์โบราณ 3 องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ริมน้ำแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตก ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยากำแพง (น้อย) ได้แผ้วถาง จนพบเจดีย์ตามจารึก

จนกระทั่ง พ.ศ.2414 มีคหบดีชาวพม่า ซึ่งมีอาชีพค้าไม้ชื่อ พระยาตะก่า (ชงพอ) มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ขอราชานุญาต ซึ่งสมัยนั้นตรงกับรัชกาลที่ 5 ในการปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุนครชุม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมจากการถูกทิ้งร้างมานาน พระยากำแพงเพชร เจ้าเมืองได้ทำหนังสือขออนุญาตลงมาที่กรุงเทพฯ ทางกรุงเทพฯ จึงตอบอนุโมทนา และอนุญาตให้ซ่อมแซม

ได้ โดยได้สร้างเจดีย์ขึ้นใหม่ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ทรงมอญองค์เดียว ครอบแทนพระเจดีย์เดิมทั้งสามองค์ แต่ไม่แล้วเสร็จ พ.ศ.2418 ชงพอ ถึงแก่กรรม การปฏิสังขรณ์จึงชะงักไป

พ.ศ.2447-2448 พระโป๋ น้องชายพระยาตะก่า ได้ทำการบูรณะต่อ และได้นำยอดฉัตรมาจากพม่า ขึ้นประดิษฐานบนยอดพระเจดีย์พระบรมธาตุ ในเดือน 6 พ.ศ.2449 ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพง

โดยในการบูรณะ มีสิ่งสำคัญที่ได้พบ คือ 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารึกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง ซึ่งพระเครื่องนี้คือ พระพุทธพิมพ์นั่นเอง เช่น พระซุ้มกอ เป็นต้น 3. คัมภีร์คาถาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมาก 5. ทรัพย์สินเงินทองและสิ่งศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา

ในกำแพงเพชรมีเรื่องเล่าขานกันถึงพระบรมธาตุเสด็จ หรือพระธาตุเสด็จ จะเสด็จในวันเพ็ญเดือน 3 หรือ วันเพ็ญเดือน 12 ไม่น่าจะเสด็จใน ช่วงที่ 2 ที่ 3 หรือที่ 4 พระธาตุเสด็จจะมีขนาดไฟสุกสว่าง เสด็จจากองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ไปสู่ วัดวังพระธาตุ และเสด็จกลับจากวัดวังพระธาตุ มาวัดกะโลทัย มาจนกระทั่งถึงเมืองเก่า แถวๆศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเสด็จกลับมาที่วัดนี้ ใช้เวลาเสด็จไม่น้อยกว่า 20 นาที จึงเป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้าน

มีเรื่องเล่าว่า ในวันเดือนมืดสนิท จะมีดวงไฟขนาดใหญ่ออกจากพระเจดีย์ ลอยทักษิณาวรรต 3 รอบ ณ พระเจดีย์ แล้วทุกดวงจะเสด็จมาที่วัดพระบรมธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นบ่อยครั้ง จนเป็นที่เล่าขานกันต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนอาจเป็นที่มาของชื่อเมืองนครพระซุ้ม หรือพระบรมธาตุซุมนุ่ม เรื่องพระบรมธาตุเสด็จนี้ นี่เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเชื่อถือกัน และเคารพบูชากันมาช้านาน จนเป็นประเพณีการไหว้พระบรมธาตุ ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่วัดพระบรมธาตุนครชุม มาจนทุกวันนี้

สำหรับประเพณีนบพระ-เล่นเพลง ถือเป็นประเพณีโบราณ ทางจังหวัดกำแพงเพชร รื้อฟื้นประเพณีนี้มาจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 คำว่า "นบ" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "ไหว้" ดังนั้น การ "นบพระ" จึงหมายความว่า "ไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบรมธาตุเจดีย์" สำหรับคำว่าเล่นเพลง คือ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้าน โดยมีการร้องเพลงพื้นบ้าน อาทิ ระเบ้าคล้องช้าง ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านเก่าแก่ของตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร การละเล่นนี้ได้ดัดแปลงการคล้องช้างในป่า ซึ่งนำมาใช้ลากไม้ ให้ชายหญิงร่วมร้องและร่ายรำเป็นที่สนุก ซึ่งการละเล่นนี้อาจจะมีการเล่นในช่วงเตรียมการหุงหาอาหาร ก่อนที่จะถึงวันมาฆบูชา หรือหลังจากที่ทำบุญวันมาฆบูชาเสร็จแล้ว ได้ทำบุญทำกุศลแล้ว เป็นต้น

ตามพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ประพาสต้นกำแพงเพชร พระพุทธเจ้าหลวง พระองค์ท่านได้เสด็จมา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2449 เสด็จข้ามปาก แม่น้ำปิง ฝั่งกำแพงเพชร ถึงฝั่งนครชุม

ทางด้านทิศตะวันตก แล้วเสด็จประพาสเข้าไปในคลองสวนหมาก เพื่อจะไปที่บ้านพะโป้ และขากลับ ได้แวะมาขึ้นเสวยพระกระยาหารที่หาดทรายหน้าวัดพระบรมธาตุ และเสด็จขึ้นมาสักการะพระบรมธาตุเจดีย์

เรื่องราวในจารึกนครชุม พระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ รวมถึงภาพถ่ายต่างๆ ล้วนเป็นร่องรอยจารึกทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยของเมืองนครชุมทั้งสิ้น

2. ศาลพระอิศวร

เทวรูปพระอิศวรเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่มีคุณค่าเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์และศิลปะ แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการหล่อโลหะสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียวัตถุที่ชาวกำแพงเพชรให้ความเคารพนับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศาลพระอิศวรเป็นโบราณสถานที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน เป็นศาลหรือเทวาลัย ตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตั้งอยู่ใน เขตกำแพงเมืองโบราณกำแพงเพชร และอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตพระราชวังโบราณ ตัวศาลในปัจจุบันได้ถูกบูรณะปรับแต่งให้ใกล้เคียงกับแบบสันฐานเดิมมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง ยกพื้นสูง 1.5 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เครื่องบน สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นไม้ ส่วนมากจะผุสลายไม่ค่อยเหลือหลักฐานให้เห็น

เทวรูปพระอิศวรหรือพระศิวะองค์นี้ แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่ศาลพระอิศวร อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันนี้ย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ที่ฐานรอบพระบาทมีคำจารึกภาษาไทย อักษรไทยแบบสุโขทัย จำนวน 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด ลักษณะของเทวรูปพระอิศวร พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม ทรงไว้พระทาลูเก(เครา) เป็นรูปสามเหลี่ยม กลางพระนลาฏมีพระเนตรที่สามอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระอิศวร

ลักษณะขององค์พระอิศวร ยังคงแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรแบบบายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องทรงของเทวรูป ได้แก่ผ้านุ่งโจงกระเบนแบบสมพต การประดับเครื่องตกแต่งอย่างมากมาย รวมทั้งการแสดงออกที่ค่อนข้างแข็งกระด้างเพื่อแสดงถึงอำนาจบารมีของเทพเจ้า การประดับกรรเจียกที่ด้านข้างกระบังหน้านั้น เป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยา ซึ่งมักพบอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย การประดับตกแต่งดังกล่าวไม่เคยปรากฏในเทวรูปสมัยสุโขทัยมาก่อน ตลอดจนลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนกระบังหน้า กรองคอ และผ้านุ่ง ล้วนเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21

นอกจากเทวรูปพระอิศวร ยังมีการค้นพบเทวรูปบุรุษ ซึ่งเหลือเฉพาะส่วนท่อนองค์ ส่วนพระเศียร พระกร บริเวณบั้นพระองค์ลงไปถึงพระบาทได้ชำรุดหักหายไป ศิลปะอยุธยา ช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 21 และเทวสตรี หล่อด้วยสำริด สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระอุมา ชายาของพระอิศวร หรือพระลักษมี ชายาของพระนารายณ์ พระเศียรและพระกรทั้งสองข้างหักหายไป แม้ว่า

เครื่องทรงของเทวดาตรี ยังคงแสดงถึงเค้าโครงของศิลปะขอมหรือเขมร แต่เมื่อพิจารณาลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องทรง กลับเป็นลวดลายของศิลปะอยุธยา

การพบข้อความจารึกที่บริเวณฐานเทวรูปพระอิศวรเมื่อกำแพงเพชร ส่งผลให้เทวรูปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ เนื่องจากจารึกดังกล่าวเป็นการบันทึกเรื่องราวการสร้างและเหตุการณ์ต่างๆ ขณะช่วงเวลานั้น มีทั้งสิ้น 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด โดยเฉพาะในบรรทัดที่ 1 ซึ่งระบุตรงกับปีพุทธศักราช 2053 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ

ข้อความจารึกนั้นมีความว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรนี้เมื่อพุทธศักราช 2053 เพื่อให้คุ้มครองสัตว์ สี่เท้าสองเท้าในเมืองกำแพงเพชร ให้บำรุงพระศาสนาทั้งพุทธและพราหมณ์ ให้ซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบวรารทั้งในและนอกเมือง ให้ทำนุบำรุงถนนหนทางต่างๆ ขุดคลองแม่ไทรบางพ้อมและปรับปรุงระบบชลประทาน ท่อปุพระยาร่วง ไปถึงเมืองบางพาน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสองพระองค์ องค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เสวยราชสมบัติ ณ เวลานั้น อีกองค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือพระเจ้าอยู่หัวองค์ก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 หรืออาจหมายถึงสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ซึ่งจะขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นกษัตริย์องค์ถัดไป

ประดิษฐานร่วมกับเทพองค์อื่นๆ ได้ เช่น พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระโอรส และยังมีศิวิลิ่ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระอิศวร ถ้าหากว่าเป็นการตั้งบูชาแทนในบ้าน สามารถตั้งร่วมกับเทพองค์อื่นๆ ได้ เราควรที่จะใช้ผ้าสีขาว ซึ่งบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความสมถะ ถ้าเป็นสีแดง จะบ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ความสดใส แต่ถ้าเป็นผ้าพิมพ์ลายเสือ จะบ่งบอกถึง พระองค์ท่าน บ่งบอกถึงความเป็นพราหมณ์ ความเป็นนักพรต ทั้ง 3 สีนี้เป็นสีที่เหมาะสมและเป็นสีที่พระองค์ท่านโปรด สีที่พระองค์ท่านไม่โปรด คือ สีที่บ่งบอกถึงความไม่สมถะ เช่น ความมั่งคั่ง สีทอง เป็นสีที่พระองค์ท่านไม่โปรด

เครื่องสังเวทและของที่จะถวายท่านแต่ละท้องถิ่นนั้นจะไม่เหมือนกัน แต่ที่นี้ จ.กำแพงเพชร มักใช้ดอกไม้ป่า ที่ไม่มีกลิ่นฉุน หรือดอกดาวเรือง เพราะเป็นความเชื่อว่า จะเป็นความเจริญรุ่งเรืองตามที่เราขอพรพระองค์ นอกจากนั้นก็มี ธัญพืช ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่นของแต่ละที่ ตามความเชื่อ แต่ที่นี้มักใช้ถั่วแดง ซึ่งเม็ดใหญ่ งอกง่าย ถั่วเขียว ตกที่ไหนกิ่งอกที่นั่น เหมือนลักษณะของถั่วอกงาขาว เม็ดของงาขาวเล็กนิดเดียว แต่เยอะมาก เหมือนพรของพระองค์ท่าน ให้เรานับได้ไม่ถ้วน ลูกเต๋อย น้ำของลูกเต๋อย สามารถเป็นยารักษาโรคได้ด้วยเช่นกัน และเรามีความเชื่อว่า บางครั้งนำกลับไป จะเป็นอาหารมงคลแก่เรา ผลไม้ ที่จะใช้ให้ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นผลไม้ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่มีกลิ่นฉุน นิยมใช้กันก็จะมี แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกแพร์ หรือมะม่วงสุก หรือถ้าจะถวายขนม ก็มักจะเป็น

ขนมประเภทแป้งที่ใส่กับนม เนย น้ำตาล มะพร้าว หรือกะทินั้นเอง ไม่โปรดอาหารที่ใส่ไข่ อย่าง ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง จะมีไข่ผสมอยู่ ซึ่งจะไม่มีการถนอมอาหารคาว หรือมีเนื้อสัตว์

ศาลพระอิศวรแต่เดิมได้ประดิษฐานเทวรูปจำนวนหลายองค์ 1 ในนั้นคือ รูปหล่อพระอิศวร สำริด ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2426 ชาวเยอรมันชื่อนายรัสต์มัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระกรทั้ง 2 ข้าง เพื่อนำออกนอกประเทศ แต่กงสุลเยอรมันจับได้และอายัดไว้ก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายไทยทราบ หลังจากนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงมีรับสั่งให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ อธิบดีกรมช่างสิบหมู่ในขณะนั้น นำพระเศียรและพระกรเชื่อมติดกับองค์เทวรูปดั้งเดิม จนเมื่อมีการจัดตั้งมิวเซียมหลวงในบริเวณพระราชวังบวรสถานมงคล ได้อัญเชิญเทวรูปพระอิศวรมาประดิษฐานไว้ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ จนต่อมาในปี พ.ศ. 2514 จึงได้อัญเชิญมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน

เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่ประดิษฐานที่ศาลพระอิศวรในปัจจุบัน ได้จำลองขึ้นในสมัยที่นายเชาวน์วัศ สุตลาภา (พ.ศ. 2525-2527) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์องค์จริง ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

3. วัดช้างรอบ

กำแพงเพชร ถือว่าเป็นเมืองเก่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถึงเมือง 2 เมือง คือ เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครชุม ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534 ซึ่งมีวัดที่ใหญ่ที่สุด และสำคัญที่สุดในเมืองกำแพงเพชร นั่นคือ วัดช้างรอบ

วัดช้างรอบ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงที่สุดของเขตรัฐอุฎิก โดยมีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ รูปแบบเจดีย์ช้างล้อมในศิลปะสุโขทัย ซึ่งยอดหักพังหมดแล้ว ฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างสูงใหญ่ มีบันไดอยู่ที่กลางด้านทั้ง 4 เพื่อขึ้นไปถึงลานประทักษิณด้านบน ที่ผนังฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างประดับประติมากรรมรูปช้างปูนปั้นจำนวน 68 เชือก ปรากฏเฉพาะส่วนหัวและสองขาหน้าโผล่พ้นจากฐานประทักษิณ ตัวช้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคนขา และข้อขา ระหว่างช้างแต่ละเชือก ตกแต่งลายปูนปั้นนูนสูง รูปต้นไม้ ปัจจุบันงานปูนปั้นดังกล่าวชำรุดหลุดร่วงไปมาก ขานบันไดแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น แต่ชำรุดเสียหายไปจนเกือบหมด จากบันไดเข้าสู่ลานด้านบนทำเป็นซุ้มประตู หลังคาซุ้มมีเจดีย์ยอดระฆังขนาดเล็กประดับ นับเป็นรูปแบบที่แปลกที่ไม่ปรากฏตามโบราณสถานอื่นๆ

ด้านข้างของลานก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ ด้วยอิฐ เชื่อมต่อระหว่างซุ้มประตูแต่ละทิศ ตรงมุมทั้งสี่มุมมีฐานเจดีย์เล็กๆ พบหลักฐานส่วนยอดที่หักพังทำให้ทราบว่าเจดีย์มุมบนฐานเป็นเจดีย์

ทรงกลีบบะเพียง องค์เจดีย์ประธานเจดีย์บนฐานเหลี่ยมเฉพาะชั้นหน้ากระดานแปดเหลี่ยมชั้นหน้า กระดานกลมและส่วนที่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกเล็กน้อย ส่วนยอดเจดีย์ที่อยู่เหนือขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว เฉพาะชั้นหน้ากระดานกลมเหนือฐานแปดเหลี่ยมเดิมประดับลวดลายปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ โดยแบ่งออกเป็นช่องรอบองค์เจดีย์รวม 44 ช่อง แต่ปัจจุบันชำรุดหลุดร่วงออกหมด ได้ภาพปูนปั้นประดับหงส์ดินเผา

ด้านหน้าเจดีย์ประธานมีฐานวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ภายในวิหารยังปรากฏแนวแท่นอาสนสงฆ์และฐานประดิษฐานพระประธาน องค์พระประธานชำรุดหักพัง เสารับเครื่องบนและหลังคาเป็นเสาศิลาแลงสี่เหลี่ยม อุโบสถอยู่เยื้องวิหารไปทางเหนือเหนือ เฉพาะฐานขนาดเล็ก การเป็นอุโบสถทราบได้จากที่ยังมีใบเสมาปักโดยรอบ ด้านบนของลานประทักษิณ หลังจากมีการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ในสมัยอยุธยา มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาครอบเอาไว้

โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนานิกายเถรวาท แบบลังกาวงศ์ ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท พุทธศาสนาในสมัยนั้น พระสงฆ์มี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่ในเมือง และฝ่ายอรัญวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่นอกเมืองในป่า ซึ่งบริเวณเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือ เขตอรัญญิก มีจำนวนโบราณสถาน 30 แห่ง หรืออาจจะมากกว่านี้ เพราะเรายังบูรณะได้ไม่ครบ ตามความเชื่อเดิมคือ เมื่อกษัตริย์ยิงลูกธนูตกตรงไหนก็สร้างวัดไว้ตรงนั้น ให้พระจำพรรษา และชาวบ้านก็ตามมาตั้งชุมชนอยู่โดยรอบวัด

เจดีย์ทรงระฆังที่มีการประดับประติมากรรมรูปช้างล้อมรอบฐานของเจดีย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เจดีย์ช้างล้อม นิยมสร้างกันมากในสมัยสุโขทัย อาทิ วัดช้างล้อมแห่งเมืองศรีสัชนาลัย วัดช้างล้อม และวัดสรศักดิ์ แห่งเมืองสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากประเทศศรีลังกา บริเวณวัดช้างรอบแห่งนี้ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น รูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะและโบราณคดีเป็นอย่างมาก

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 กันยายน 2516 ตั้งอยู่เขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน สร้างศักยภาพให้เป็นชุมพลังแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ออกไปปรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีประวัติความเป็นมาพอสังเขป ดังนี้ พ.ศ. 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชร บนเนื้อที่กว่า 400 ไร่ของ หมู่บ้านวังยาง พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ยกฐานะเป็น สถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2519 เปิดรับนักศึกษาภาคปกตรุ่นแรก โดยรับ นักศึกษาระดับ ป.กศ. จำนวน 392 คน ซึ่งนักศึกษาได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบลต่างๆ ในเขต จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พ.ศ. 2527 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพครูได้ พ.ศ. 2529 เปิดรับนักศึกษา ภาค กศ.บป. เป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2535 รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 พ.ศ. 2538 รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลให้ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร มีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2541 เปิดรับนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2543 เปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ใช้สถานที่ โรงเรียนสรรพวิทยาคมเป็นศูนย์การศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2544 จัดตั้งศูนย์ขยายโอกาสอุดมศึกษา สู່ห้องถื่นบนพื้นที่ 600 ไร่ ของสถาบันที่ ต.แม่เปิน อ.แม่สอด จ.ตาก และเปิดรับนักศึกษาภาคปกติ เป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2547 รัชกาลที่ 9 ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้ สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ มีสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีความเป็นอิสระและเป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปลี่ยนสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 400 กว่าไร่ ซึ่งแต่เดิมเป็นทุ่งคอกวัว เราได้รับการบริจาคจากชาวบ้านวังยาง ซึ่งได้บริจาคให้ เกือบ 100 ไร่ โดยมี ดร.วินัย แข่งขัน เป็น อธิการบดีวิทยาลัยครูคนแรก จวบจน 50 ปี สู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในปัจจุบัน ที่มี ผศ.ดร.ปริญานุช พรหมภาคิต ทำหน้าที่รักษาการแทนอธิการบดี ในปัจจุบัน

พระพุทธวิธานปัญญาบดี เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร หมายถึง เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้และวิทยาการ และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวราช ภัฏกำแพงเพชรทุกคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สีประจำสถาบัน มีอยู่ 2 สี คือ สีแสด เป็นสีแทน อิฐหรือศิลาแลงที่ประกอบขึ้นเป็นกำแพง หมายถึง ความมั่นคง สีขาว เป็นสีแทนศาสนา หมายถึง ความดี คือ จริยธรรม คุณธรรม ปัญญาธรรม ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ต้นสักทอง เป็นไม้ที่ สำคัญที่สุดของประเทศไทย เพราะเป็นต้นไม้ที่มีค่า และมีราคาสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ไม้สักทองเป็นไม้ ที่

มีเนื้อสวยงาม ทั้งลักษณะของสีและลวดลายไม้ เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุยาวนานนับร้อยปี และเป็นไม้ที่ขึ้นทางภาคเหนือของประเทศไทย

ตราประจำมหาวิทยาลัย คือ พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักร มีอักษรเป็นอนุ หรือเลข 9 รอบวงจักร มีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือจักรเป็นรูปเสวตฉัตร 7 ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ หมายความว่า ทรงมีพระบรมเดชานุภาพ ในแผ่นดิน โดยที่วันพระบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีได้เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศ สมาชิกรัฐสภาถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด รอบนอกตราด้านบนมีตัวอักษรภาษาไทยว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร" ด้านล่างมีตัวอักษรภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ของจังหวัดกำแพงเพชร ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในจังหวัด และพื้นที่โดยรอบ ตามคติพจน์ของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างสรรค์ภูมิปัญญา พัฒนาท้องถิ่น” จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และเป็นจังหวัดที่ได้มีโอกาสรับเสด็จ รัชกาลที่ 9 ถึง 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และเป็นความปลื้มปิติที่ชาวกำแพงเพชรยังคงจดจำอยู่ตลอดกาลอย่างมิรู้ลืมเลือน และบนหน้าอกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน ก็ประดับด้วยพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจยิ่งของนักศึกษาทุกคน ให้สมกับปณิธานเสดขาว อันเกรียงไกร

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการดำเนินงานส่วนนี้ประกอบด้วย 1. ผลการยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร 2. ผลการวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร และ 3. ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

การรายงานผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร เป็นการรายงานตามหัวข้อหลัก 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านผลลัพธ์จากการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 15 คน มีดังนี้

1. ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
2. ผศ.ดร.ประกอบเกียรติ อิมศิริ	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
3. ผศ.ดร.ปัทมา สารสุข	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
4. รศ.กิติมา สุรสนธิ	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
5. ผศ.ดร. พรทิพย์ เย็นจะบก	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
6. อ.อุไรวรรณ ชาญชลยุทธ	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
7. ผศ.ดร.วราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล	นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
8. ผศ.เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์หรรษา	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม
9. นางชนิกา ศรีวรรณศิลป์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม
10. นายบัณฑิต ทองอร่าม	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม
11. นายอภิรักษ์ มุสิกะพงษ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม
12. อาจารย์สันติ อภัยราช	กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน / ผู้นำชุมชน
13. พระราชวชิรเมธี	กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน / ผู้นำชุมชน
14. นางสาวสังข์ ทองคำ	ผู้นำชุมชน
15. นางสาวรัชฎาพร ทองธรรมชาติ	ผู้นำชุมชน

สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการจัดการเรียนการสอน

สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ตามความเห็นที่ตรงกันเป็นเสียงส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูล ตามคำถามสัมภาษณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 หัวข้อ ได้แก่ คุณสมบัติผู้เรียน เกณฑ์การรับสมัคร วิธีการจัดการเรียนการสอน คุณสมบัติผู้สอน การควบคุมคุณภาพ ระยะเวลาที่ใช้สอน ค่าใช้จ่าย และ จำนวนผู้เรียน โดยรายงานสรุปผลการประมวลคำตอบของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

คุณสมบัติผู้เรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมควรประกอบด้วย

- มีพื้นฐานความรู้ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มีเครือข่าย มีความน่าเชื่อถือ มีความเสถียร
- ต้องมีคอนเทนต์ด้านประวัติศาสตร์ อาจหมดยุคแห่งการเรียนรู้แล้ว ไม่จำกัดเพศอายุ แต่เน้นว่าเขามีความรู้ประวัติศาสตร์จริงไหม
- ควรเป็นผู้นำความคิด ไม่ถึงกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ต้องเป็นคนที่มีความเชื่อ เพื่อจูงใจคนในชุมชนได้
- มีพื้นฐานการศึกษา รู้จักเทคโนโลยี การออกเสียงที่ถูกต้อง อักษรชัดเจน

เกณฑ์การรับสมัคร

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าควรกำหนดเกณฑ์การรับสมัครดังต่อไปนี้

- การคัดเลือกระดับการศึกษาต้องมีแต่ไม่ใช่ข้อต้นๆ
- ควรเป็นคนที่เลื่อมใสศรัทธาเกี่ยวกับชุมชนและประวัติศาสตร์ที่เขาดำรงอยู่
- ควรสร้างเกณฑ์ที่วัดได้ ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์
- ต้องมีการตรวจสอบความรู้ด้านประวัติศาสตร์ด้านใดบ้าง โดยใช้แบบทดสอบวัดก่อนเข้าร่วมโครงการ
- ให้คะแนนผู้นำทางความคิด คะแนนเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุในอนาคต การบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ คะแนนทางกายภาพ ผ่านกระบวนการเขียนและสัมภาษณ์
- ต้องมีการคัดเลือก ถ้าใครก็ได้ ต้องมีการปูพื้น เรื่องการออกเสียงให้ถูกต้อง เทคโนโลยีพื้นฐานที่ใช้ในการผลิต ซึ่งอาจต้องมีความรู้พื้นฐานด้านการผลิตสื่อ ถ้าไม่มีพื้นฐานความรู้เลยอาจต้องมีการปูพื้น เรื่องคอนเทนต์ เช่น การสกรีนคนเข้าอบรม ควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ในพื้นที่ พอมีเบสิคแล้ว เราค่อยสามารถให้เขามาเรียน

วิธีการจัดการเรียนการสอน

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนควรเป็น ดังนี้

- บางหัวข้อออนไลน์ได้ ดูบริบทคนเข้าร่วมอบรมว่าใช้สื่อออนไลน์เป็นไหม
- onsite เป็นหลักเพราะมีการผลิตสื่อ เน้นความรู้และทักษะการผลิตสื่อ ในลักษณะการมีส่วนร่วม ควรสอนในเชิง workshop คือสอนเรื่องโครงบท ในการผลิต ประเด็น Pre/Pro/Post Production เน้นปฏิบัติ
- แบบผสมผสาน ออนไลน์และออนไลน์ เพราะอาจต้องเผชิญวิกฤติในอนาคต ถ้ายังไม่วิกฤติมากก็ใช้แบบเผชิญหน้า
- วิทยากรมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ มีความเข้าใจในเนื้อหา

คุณสมบัติผู้สอน

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่า ผู้สอนควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- คู่กันเคยกับพื้นที่ ใกล้ชิดกับชุมชน เข้าใจประวัติศาสตร์ เป็นนักสื่อสารที่ดี ช่างวัยใกล้กัน วิทยากรต้องมีกิริยาท่าทางต้องไปด้วยกันกับการอบรม ควรเป็นคนที่ทำวิจัยกับชุมชน และที่สำคัญต้องเก่งเรื่องการสอน
- ต้องมีทักษะความรู้ตรงกับที่สอน และมีความอดทนสูง ใช้ภาษาง่ายๆ ลงพื้นที่ ใช้ภาษาถิ่น ติดดินลงถึงพื้นที่ มีความเป็นกันเองสูง เจ้าะแจะแก่ง ต้องสอนเขาด้วย

ความขอบคุณ อย่าคาดหวังสูงไป ต้องรู้จักศักยภาพผู้สูงอายุ ต้องรู้จักผู้สูงอายุ เป็นการส่วนตัว

- มีความรู้เนื้อหาและเทคนิคการผลิตสื่อ เน้นทักษะการสร้างสื่อเพื่อผู้เรียนจะได้ความรู้ Pre Pro Post Production และให้ความรู้เรื่องสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
- กลุ่มนี้อาจเป็นวิชาการเลย อีกกลุ่มเป็นนักปฏิบัติ เคยลงพื้นที่ชุมชน เคยทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ เพื่อนำประสบการณ์มาช่วยเพิ่มมุมมองในการทำงานในอนาคต
- ต้องเป็นอาจารย์สายตรงนี้เทศฯ สายประวัติศาสตร์(สายคอนเทนต์) การเล่าเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ต้องระวัง มีการยืนยันข้อมูลที่ถูกต้อง ควรพูดแบบไหน

การควบคุมคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นด้านการควบคุมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสรุปได้ดังนี้

- สอบถามชุมชน/คนเข้าอบรมว่าควรวัดผลอย่างไร
- pre-post test ด้วยการสัมภาษณ์พูดคุย
- แสดงให้เห็นถึงหลักการแนวคิดที่มีการนำเนื้อหาไปประยุกต์ใช้
- มีการทดสอบว่าผ่านหรือไม่ อาจไม่ใช่ด้วยการสอบ แต่เป็นภาคปฏิบัติเพื่อช่วยให้ดูว่าทำงานนี้ได้ เช่น เทคนิคการผลิตขั้นพื้นฐาน ประเมินตอนฝึกปฏิบัติ ทำ production

ระยะเวลาการอบรม

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นด้านระยะเวลาการอบรมไว้ดังนี้

- 2 วัน วันแรกปรับทักษะ วันที่สองอบรม
- 1 วัน

ค่าใช้จ่าย

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นด้านระยะเวลาการอบรมไว้ดังนี้

- ไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่าย

จำนวนผู้เข้าอบรม

ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นสรุปได้ดังนี้

- 20 คน
- ไม่เกิน 30 คน อาจต้องมีกระบวนการติดตามหลังเรียนจบ ถ้าเราเลือกผู้นำความคิดแล้ว ให้เขาไปถ่ายทอดคนอื่น ๆ ต่อ แล้วเราไปกับเขา ไปดูที่เขาทำว่าเป็นอย่างไร

หรือ ถ้าอยากให้ความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ได้ การปฏิบัติเล็กน้อย อาจอบรมคน เยอะๆ ได้

- 40-50 คน

สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านหลักสูตร

ประเด็นคำถามในด้านหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ จุดเน้นของหลักสูตร และ สมรรถนะ (ทักษะ) ของผู้เรียน ผลที่ได้จากการประมวลคำตอบของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มจำแนกตามประเด็น สรุปได้ดังนี้

จุดเน้นของหลักสูตร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ทักษะการเล่าเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รู้ทันกระบวนการ fake news รู้จักขั้นตอนกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ และการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
- เนื้อหาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ทำอะไร เพื่อเนื้อหาเล่าออกมาที่จะได้ปลอดภัย และสร้างสรรค์ ภาพและเพลงประกอบไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ควรให้ความรู้กฎหมาย ลิขสิทธิ์ กฎหมายละเมิด กฎหมายหมิ่นประมาท การนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จในคอมพิวเตอร์ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น
- ทักษะการสื่อสาร เทคนิคการเล่าเรื่อง เทคนิคการเผยแพร่เรื่องราวประวัติศาสตร์ใน ท้องถิ่นนั้นๆ ไปยังคนอื่น ๆ อาทิ นักท่องเที่ยว และคนใน generation ใหม่ เพราะ สมัยก่อนคนแก่คือคนเล่าเรื่อง ต้องมีการฟื้นฟูมิติตรงนี้ อาจต้องแบ่งกลุ่ม ประวัติศาสตร์ว่าเป็น เชิงหลักคิด ideology เชิงเรื่องเล่าตำนานที่จะทำให้เขา ภาคภูมิใจในท้องถิ่น เชิงคติชุมชน content คืออะไร สอนเกี่ยวกับ SMCR ต้องให้ รู้จักกระบวนการพวกนี้
- ด้านดิจิทัล/เทคโนโลยีต่างๆ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ การผลิตสื่อ การเล่าเรื่อง

สมรรถนะ(ทักษะ) ของผู้เรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีความเห็นดังต่อไปนี้

- รู้วิธีการเล่าเรื่อง มีทักษะการผลิตสื่อ
- ทักษะการผลิตรายการเบื้องต้น เช่น โครงบท การเล่าเรื่อง ประเด็นในการนำเสนอ ทารรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ข้อห่วงใยคือเป็นเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ ดังนั้นต้องให้ความระมัดระวังว่าประวัติศาสตร์ที่เล่ามีความถูกต้องหรือไม่ แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จึงมีความสำคัญเพื่อใช้ในการตรวจสอบหากเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ต้องมีการยืนยันข้อมูล

- ทักษะการถ่ายทอด เทคนิคการเล่าเรื่องให้ไม่น่าเบื่อ ทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการผลิตสาร ตั้งประเด็นแล้วดูว่าจะมีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไรที่น่าสนใจ และอุปกรณ์เสริมในการเล่าเรื่องอะไรบ้างไหม
- ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการทำคอนเทนต์ด้านประวัติศาสตร์ การสร้างคอนเทนต์ การตรวจสอบข้อมูล ทักษะเทคโนโลยี และสื่อปลอดภัย

สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านผลลัพธ์การเรียนรู้

ผลที่ได้จากการประมวลคำตอบของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

- ล้อตามจุดเน้นหลักสูตร และเกิดสำนึกรักและห่วงหาพันประวัติศาสตร์ในชุมชนมากขึ้น
- มีแผนการสอน มีชม.การสอน มีประกาศนียบัตรสามารถรับรองผลของผู้เรียน
- ได้ความรู้ และได้ชิ้นงานสื่อเรื่องเล่าที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่สำคัญคือประเด็นที่เล่าควรเปิดพื้นที่เนื้อหาหรือประเด็นใหม่ๆ ไม่ซ้ำกับเรื่องที่มีการนำเสนอไปแล้ว เพราะจะทำให้เรื่องไม่น่าสนใจเพราะผลิตซ้ำ

การยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มได้ถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเน้นความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก และสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

หัวข้อ	เนื้อหาหลักสูตร
ด้านการจัดการเรียนการสอน	
1) คุณสมบัติผู้เข้าอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีพื้นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์ - มีพื้นฐานความรู้เบื้องต้นด้านเทคโนโลยี - มีพื้นฐานความรู้ด้านทักษะการสื่อสาร
2) เกณฑ์การรับสมัคร	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง - เป็นผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำทางความคิดในชุมชน
3) วิธีการจัดเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการบรรยายควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ - เรียนแบบเผชิญหน้า (On Site) - เรียนแบบผสมผสานระหว่าง On Site และ Online - เน้นการมีส่วนร่วม การอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน
4) คุณสมบัติผู้สอน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านทักษะการสื่อสาร - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านสร้างคอนเทนต์ - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอ - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านการใช้อุปกรณ์การสื่อสารและเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ - มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านฝึกอบรมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร - มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
5) การควบคุมคุณภาพหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการทดสอบก่อนและหลังการอบรม - มีประเมินผลด้วยชิ้นงานจากการฝึกปฏิบัติ - มีการประเมินผลจากการมีส่วนร่วม - มีการประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรม
6) ระยะเวลาในการอบรม	1 วัน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	เนื้อหาหลักสูตร
7) ค่าใช้จ่ายในการอบรม	ไม่ควรมี
8) จำนวนผู้เรียนในหลักสูตร	20 คน
ด้านหลักสูตร	
1) จุดเน้นของหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร - ด้านทักษะการสร้าง Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร - ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์
2) สมรรถนะ(ทักษะ) ของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการค้นหาและการตรวจสอบข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร - เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ - ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด - บุคลิกภาพสำหรับการพูด - ทักษะการสร้าง Content - ทักษะด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ - ความรู้เรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์
ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้าอบรมมีทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร - ผู้เข้าอบรมมีทักษะการสร้าง Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร - ผู้เข้าอบรมมีทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ - ได้ชิ้นงานสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

2. ผลการวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนถัดจากการยกร่างหลักสูตรคือการนำไปจัดทำให้อยู่ในรูปแบบการประเมินหลักสูตร เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์หลักสูตร กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน และกลุ่มประชาชนชาวบ้าน จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยในแบบประเมินใช้คำถามแบบมีการกำหนดโครงสร้างคำถาม ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านผลลัพธ์จากการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินผลการวิพากษ์หลักสูตร ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเกณฑ์ฐานนิยม (Mode: Mo) ในการตัดสิน 2 ใน 3 (Value Judgment: VJ) กล่าวคือ องค์กรประกอบแต่ละด้านของหลักสูตรต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 10 คน จากทั้งหมด 15 คนเห็นสอดคล้องกันจึงถือว่าผ่านการประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเขียนสัญลักษณ์ (✓) ในข้อที่เห็นด้วย และเขียนสัญลักษณ์ (✗) ในข้อที่ไม่เห็นด้วย ผลการประเมินเป็นดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน

ประเด็นการประเมิน	ความเห็น (จำนวน)		สรุปผล
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
ด้านการจัดการเรียนการสอน			
1) คุณสมบัติผู้เข้าอบรม			
มีพื้นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์	15	0	ผ่าน
มีพื้นฐานความรู้เบื้องต้นด้านเทคโนโลยี	15	0	ผ่าน
มีพื้นฐานความรู้ด้านทักษะการสื่อสาร	15	0	ผ่าน
2) เกณฑ์การรับสมัคร			
เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง	15	0	ผ่าน
เป็นผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำทางความคิดในชุมชน	13	2	ผ่าน
3) วิธีการจัดการเรียนการสอน			
เป็นการบรรยายควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ	15	0	ผ่าน
เรียนแบบเผชิญหน้า (On Site)	15	0	ผ่าน
เรียนแบบผสมผสานระหว่าง On Site และ Online	12	3	ผ่าน
เน้นการมีส่วนร่วม การอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน	15	0	ผ่าน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ความเห็น (จำนวน)		สรุปผล
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
4) คุณสมบัติผู้สอน			
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านทักษะการสื่อสาร	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านการสร้างคอนเทนต์	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านการถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอ	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านการใช้อุปกรณ์การสื่อสารและเทคโนโลยีสื่อออนไลน์	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์	15	0	ผ่าน
มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านการฝึกอบรมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร	15	0	ผ่าน
มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	13	2	ผ่าน
5) การควบคุมคุณภาพหลักสูตร			
มีการทดสอบก่อนและหลังการอบรม	15	0	ผ่าน
มีประเมินผลด้วยชิ้นงานจากการฝึกปฏิบัติ	15	0	ผ่าน
มีการประเมินผลจากการมีส่วนร่วม	15	0	ผ่าน
มีการประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรม	15	0	ผ่าน
6) ระยะเวลาในการอบรม			
1 วัน	11	4	ผ่าน
7) ค่าใช้จ่ายในการอบรม			
ไม่มีค่าใช้จ่ายในการอบรม	15	0	ผ่าน
8) จำนวนผู้เรียนในหลักสูตร			
20 คน	14	1	ผ่าน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ความเห็น (จำนวน)		สรุปผล
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
ด้านหลักสูตร			
1) จุดเน้นของหลักสูตร			ผ่าน
ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร	15	0	ผ่าน
ด้านทักษะการสร้าง Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	15	0	ผ่าน
ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์	15	0	ผ่าน
2) สมรรถนะ(ทักษะ)ของผู้เรียน			
ทักษะการค้นหาและการตรวจสอบข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	14	1	ผ่าน
เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์	15	0	ผ่าน
ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด	15	0	ผ่าน
บุคลิกภาพสำหรับการพูด	15	0	ผ่าน
ทักษะการสร้าง Content	15	0	ผ่าน
ทักษะด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์	15	0	ผ่าน
ความรู้เรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์	15	0	ผ่าน
ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้			
ผู้เข้าอบรมมีทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร	15	0	ผ่าน
ผู้เข้าอบรมมีทักษะการสร้าง Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	15	0	ผ่าน
ผู้เข้าอบรมมีทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์	15	0	ผ่าน
ได้ชิ้นงานสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์	15	0	ผ่าน

ผลการประเมินผ่านทุกหัวข้อ จึงทำให้หลักสูตรนี้พร้อมสำหรับการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในขั้นตอนถัดไป

3. ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ทางคณะผู้จัดกิจกรรมได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 19 มกราคม 2566 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร มีผู้เข้าอบรม จำนวน 60 คน

ครั้งที่ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 20 มกราคม 2566 ณ วัดทุ่งเศรษฐี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีผู้เข้าอบรม จำนวน 70 คน

ซึ่งการจัดกิจกรรมทั้ง 2 ครั้งมีการทำการประเมินผลการจัดอบรม (ภาคผนวก หน้า 94) การทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังการอบรม (ภาคผนวก หน้า 93) และการสรุปบทเรียน ผู้จัดทำจึงขอรายงานผลการดำเนินงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการประเมินการจัดอบรม

ผู้จัดกิจกรรมได้ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด และ 5 = มากที่สุด) วิเคราะห์และแปลผลการให้ค่าคะแนนจากการแบ่งอันตรภาคชั้นด้วยสูตรหาค่ากึ่งกลางพิสัยช่วงกว้างโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (สัญญา วุฒิสาร, 2560, หน้า 12)

1.00 - 1.80	=	น้อยที่สุด
1.81 - 2.60	=	น้อย
2.61 - 3.40	=	ปานกลาง
3.41 - 4.20	=	มาก
4.21 - 5.00	=	มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 1

n=60

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	10	16.67
เพศหญิง	50	83.33
อายุ		
น้อยกว่า 50 ปี	3	5.00
51 - 59 ปี	4	6.67
60 - 65 ปี	48	80.00
65 ปีขึ้นไป	5	8.33
อาชีพ ค้าขาย		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	13.33
พนักงานบริษัทเอกชน	3	5.00
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	38	63.34
รับจ้าง/งานบริการ	6	10.00
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3	5.00
เกษตรกร	2	3.33
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 83.33 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 80 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 63.33

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 2

n=70

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	11	15.71
เพศหญิง	59	84.29
อายุ		
น้อยกว่า 50 ปี	1	1.42
51 - 59 ปี	3	4.29
60 - 65 ปี	63	90.00
65 ปีขึ้นไป	3	4.29
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	12.86
พนักงานบริษัทเอกชน	6	8.57
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	50	71.43
รับจ้าง/งานบริการ	3	4.28
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	0	0.00
เกษตรกร	2	2.86
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.29 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 90 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 71.43

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม ครั้งที่ 1

n=60

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อ การจัดการอบรม ครั้งที่ 1	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปล ความหมาย
ด้านวิทยากร			
ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.39	0.630	มากที่สุด
การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.22	0.741	มากที่สุด
ความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.11	0.719	มาก
การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	3.90	0.689	มาก
การตอบข้อซักถาม	4.38	0.744	มากที่สุด
รวม	4.30	0.721	มากที่สุด
ด้านการจัดอบรม			
สถานที่สะอาดและปลอดภัย	4.22	0.635	มากที่สุด
ความพร้อมของอุปกรณ์ในการอบรม	4.05	0.520	มาก
ระยะเวลาในการอบรม	3.98	0.568	มาก
อาหารและเครื่องดื่ม	3.77	0.755	มาก
รวม	4.00	0.643	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์			
มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	4.34	0.628	มากที่สุด
รวม	4.34	0.628	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.25	0.712	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 ความพึงพอใจด้านวิทยากรโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจด้านการจัดอบรมโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม ครั้งที่ 2

n=70

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการอบรม ครั้งที่ 2	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
ด้านวิทยากร			
ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.54	0.722	มากที่สุด
การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.62	0.646	มากที่สุด
ความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.51	0.704	มากที่สุด
การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.01	0.679	มากที่สุด
การตอบข้อซักถาม	4.60	0.710	มากที่สุด
รวม	4.55	0.693	มากที่สุด
ด้านการจัดอบรม			
สถานที่สะอาดและปลอดภัย	4.59	0.698	มากที่สุด
ความพร้อมของอุปกรณ์ในการอบรม	3.55	0.779	มาก
ระยะเวลาในการอบรม	3.62	0.567	มาก
อาหารและเครื่องดื่ม	3.59	0.610	มาก
รวม	3.66	0.744	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์			
มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	4.77	0.720	มากที่สุด
รวม	4.77	0.720	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.35	0.752	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 ความพึงพอใจด้านวิทยากรโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจด้านการจัดอบรมโดยรวม ค่าเฉลี่ย 3.66 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการทดสอบวัดความรู้ก่อน-หลังการอบรม

คณะผู้จัดทำได้ใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมเป็นชุดคำถามเดียวกัน ประกอบด้วยคำถามให้เลือกถูกผิดจำนวน 10 ข้อ ในการตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ผลมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ไม่ตอบให้ 0 คะแนน ในการแปลผลใช้การแบ่งอัตรภาคชั้นค่าเฉลี่ย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538, หน้า 8 -11)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอัตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{10 - 1}{3} \\ &= 3 \end{aligned}$$

7 - 10 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้มาก
4 - 6 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ปานกลาง
0 - 3 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้น้อย

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบก่อน-หลังการอบรม ครั้งที่ 1

n=60

แบบทดสอบ	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	คะแนน เต็ม	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความรู้	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
ก่อนการอบรม	60	10	5	3	4.67	ปาน กลาง	1.45
หลังการอบรม	60	10	9	5	7.98	มาก	1.88

จากตารางที่ 7 พบว่า ในการจัดอบรมวันที่ 19 มกราคม 2566 มีผู้ทำแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังการอบรมครบทั้ง 60 คน มีผู้ที่มีผลการทดสอบที่ดีขึ้นทั้งสิ้น 51 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ของผู้ทำแบบทดสอบทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีผลพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น จากคะแนนเฉลี่ย 4.67 เพิ่มขึ้นเป็น 7.98

ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบก่อน-หลังการอบรม ครั้งที่ 2

แบบทดสอบ	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	คะแนน เต็ม	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความรู้	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
ก่อนการอบรม	70	10	4	2	2.60	น้อย	1.83
หลังการอบรม	70	10	8	4	7.46	มาก	1.11

n=70

จากตารางที่ 8 พบว่า ในการจัดอบรมวันที่ 20 มกราคม 2566 มีผู้ทำแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังการอบรมครบทั้ง 70 คน โดยมีผู้ที่มีผลการทดสอบที่ดีขึ้นจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 84.28 ของผู้ที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีผลพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น จากคะแนนเฉลี่ย 2.60 เพิ่มขึ้นเป็น 7.46

3. ผลการสรุปบทเรียน

ภายหลังเสร็จสิ้นการอบรมแต่ละครั้ง คณะผู้จัดการอบรมได้จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปบทเรียนที่ได้จากการจัดการอบรม มีวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มโดยใช้วิธีการประกาศหาอาสาสมัคร 6 คน จากผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละครั้ง และดำเนินการสนทนากลุ่มภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการอบรมในช่วงท้ายของการอบรม หัวข้อการสนทนากลุ่มประกอบด้วย 3 หัวข้อ ได้แก่ สรุปบทเรียนที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรม ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา ใช้เวลาดำเนินการ 30 นาที ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา 1 คน และผู้สังเกตการณ์ 1 คนทำหน้าที่จดบันทึก ทั้งนี้ ในการรายงานผลการสนทนากลุ่มมีการสงวนชื่อ นามสกุลของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1) ผลการสรุปบทเรียนด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม วันที่ 19 มีนาคม 2566

จากการสนทนากลุ่มประเด็นบทเรียนที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรมพบว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการเข้าอบรมในหลักสูตรทำให้ได้รับความรู้เป็นอย่างมาก และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ส่วนใหญ่เป็นความรู้ใหม่ที่ไม่เคยทราบมาก่อน อีกทั้งได้รับความสนุกสนานในการอบรมด้วย ในด้านเนื้อหาผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมองว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความครบถ้วน กระชับ อีกทั้งวิทยากรยังสอนเข้าใจง่าย ทั้งนี้ สังเกตได้ว่าผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความพึงพอใจจากการเรียนหัวข้อเกี่ยวกับเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมมีพื้นฐานข้อมูลเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์พอสมควร และมีความสนใจและต้องการจะถ่ายทอดออกมา

ในด้านปัญหาและอุปสรรคนั้น ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มต่างกล่าวว่าไม่มีปัญหาในด้านเนื้อหา แต่เนื่องจากกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมนั้นเป็นผู้สูงอายุ จึงอาจมีปัญหาด้านความเมื่อยล้าและอ่อนเพลียในช่วงท้ายๆ ของการอบรม ซึ่งผู้เข้าอบรมได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาว่าควรเพิ่มระยะเวลาการอบรมเป็น 2-3 วัน

2) ผลการสรุปบทเรียนด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม วันที่ 20 มกราคม 2566

ผลการสนทนากลุ่มในประเด็นเนื้อหาของหลักสูตรพบว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมีความเห็นพ้องต้องกันว่าปริมาณเนื้อหาของหลักสูตรการอบรมมีความพอเหมาะ และได้รับความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีความสนใจเรื่องการเขียนเนื้อหา (Content) มากเป็นพิเศษ และการใช้โทรศัพท์มือถือในการผลิตคลิปประชาสัมพันธ์

ในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ทั้งนี้ผู้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเผื่อเวลาสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการทำงานและการคิดสร้างสรรค์ในการผลิตงานด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีพื้นฐานด้านการใช้โทรศัพท์มือถือและต้องการเวลาในการผลิตผลงานมากกว่าคนที่มีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

4.3.1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์

หลังจากที่ผู้สูงอายุได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรแล้ว ทางคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้สูงอายุมาร่วมเป็นทีมงานผู้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ โดยพวกเขามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ นั่นคือร่วมเขียนสคริปต์ ซึ่งเนื้อหานั้นเป็นผลที่ได้มาจากการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าในจังหวัดกำแพงเพชร ขั้นตอนการผลิต คือ เป็นผู้เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ และขั้นหลังการผลิต คือ มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อการลำดับภาพและเสียง และงานวิจัยก็ได้ดำเนินมาถึงขั้นตอนที่ 3 คือ การหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และการประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่ได้ผลิตขึ้น

จากผลการสำรวจเพื่อหารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ ดังผลต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

n=300

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	240	80.00
เพศหญิง	244	81.33
เพศชาย	56	18.67
อายุ	188	62.66
18-35 ปี	13	4.33
36-50 ปี	31	10.33
51-60 ปี	68	22.67
60 ปีขึ้นไป	188	62.67
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	5.67
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	195	65.00
ปวส./ อนุปริญญา	18	6.00
ปริญญาตรี	78	2.33
สูงกว่าปริญญาตรี	6	2.00
ประกอบอาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	6.00
พนักงานบริษัทเอกชน	3	1.00
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	78	26.00
รับจ้าง/งานบริการ	167	55.67
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	23	7.66
เกษตรกร	5	1.67
นักเรียน/นักศึกษา	6	2.00
อื่นๆ	-	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	234	78.00
10,001 – 20,000 บาท	13	4.33
20,001 – 30,000 บาท	32	10.67
มากกว่า 30,000 บาท	21	7.00
ไม่มีรายได้		

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 81.33 อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 62.66 มีการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 65 ประกอบอาชีพรับจ้าง/งานบริการ ร้อยละ 55.67 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 78

ตารางที่ 10 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านช่องทางการใช้สื่อออนไลน์

ช่องทางการใช้สื่อออนไลน์	ระดับการเปิดรับ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่า
โทรศัพท์มือถือ	3.98	0.899	มาก
คอมพิวเตอร์	3.77	0.938	มาก
โน้ตบุค	3.08	1.101	ปานกลาง
แท็บเล็ต	2.73	1.016	ปานกลาง
ภาพรวม	3.41	0.722	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้โทรศัพท์มือถืออยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.899 รองลงมาคือคอมพิวเตอร์ ค่าเฉลี่ย 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.938

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านช่วงเวลาในการใช้สื่อออนไลน์

ช่วงเวลาในการใช้สื่อออนไลน์	ระดับการเปิดรับ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลค่า
ช่วงเช้า (04.00-10.00 น.)	3.47	1.078	มาก
ช่วงกลางวัน (10.00-16.00 น.)	3.30	1.059	ปานกลาง
ช่วงเย็น-กลางคืน (16.00-22.00 น.)	3.38	1.089	ปานกลาง
ช่วงดึก (22.00-04.00 น.)	3.16	1.129	ปานกลาง
ภาพรวม	3.35	1.213	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อออนไลน์ในช่วงเช้า (04.00-10.00 น.) ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.078 รองลงมาคือ ช่วงเย็น-กลางคืน (16.00-22.00 น.) ค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.089

ตารางที่ 12 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อดิจิทัล ด้านประเภทของสื่อออนไลน์

ประเภทของสื่อ	ระดับการเปิดรับ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลค่า
ไลน์	3.26	1.086	ปานกลาง
เว็บไซต์	3.44	0.969	มาก
เฟซบุ๊ก	3.10	1.113	ปานกลาง
Tik-Tok	2.93	1.105	ปานกลาง
อื่นๆ	3.15	1.072	ปานกลาง
ภาพรวม	3.12	0.797	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้งานเว็บไซต์ ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.969 รองลงมาคือไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.086

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1 - 4

หลังจากที่ได้ทราบช่องทางการเผยแพร่สื่อออนไลน์ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลคลิปวิดีโอประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ทั้ง 4 ตอน นั่นคือ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ และ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดัง QR Code ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 QR Code คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1-4

ผลการสำรวจความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ทั้ง 4 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล และความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 13 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

n=300

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	101	33.67
เพศหญิง	199	66.33
อายุ		
18 – 35 ปี	-	-
36 – 50 ปี	4	1.33
51 – 60 ปี	173	57.66
60 ปีขึ้นไป	123	41.01
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	7	2.33
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	1.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	214	71.33
ปวส./อนุปริญญา	11	3.67
ปริญญาตรี	62	20.67
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.67
ท่านประกอบอาชีพอะไร		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	7.67
พนักงานบริษัทเอกชน	2	0.67
ค้าขาย/ประกอบ	71	23.67
รับจ้าง/งานบริการ	165	55.00
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	26	8.67
เกษตรกร	3	1.00
นักเรียน/นักศึกษา	10	3.33
อื่นๆ	-	-

ตารางที่ 13 (ต่อ)

n=300

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	240	80.00
10,001 - 20,000 บาท	10	3.33
20,001 - 30,000 บาท	23	7.67
มากกว่า 30,000 บาท	27	9.00
ไม่มีรายได้	-	-

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.33 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 57.66 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 71.33 มีอาชีพ รับจ้าง/งานบริการ ร้อยละ 55 มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 80

ตารางที่ 14 ความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่า
ด้านรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์	4.00	0.983	มาก
ด้านการติดต่อภาพของสื่อประชาสัมพันธ์	4.09	1.012	มาก
ด้านเสียงของสื่อประชาสัมพันธ์	3.87	0.887	มาก
ด้านเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์	4.16	1.019	มาก
ด้านผู้ดำเนินรายการของสื่อประชาสัมพันธ์	4.07	1.027	มาก
ด้านผู้บรรยายเสียงของสื่อประชาสัมพันธ์	3.98	0.765	มาก
ภาพรวม	4.13	0.788	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.788 ในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.019 รองลงมาคือด้านด้านการติดต่อภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.012 และ ด้านผู้ดำเนินรายการของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.027

3. สรุปผลการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

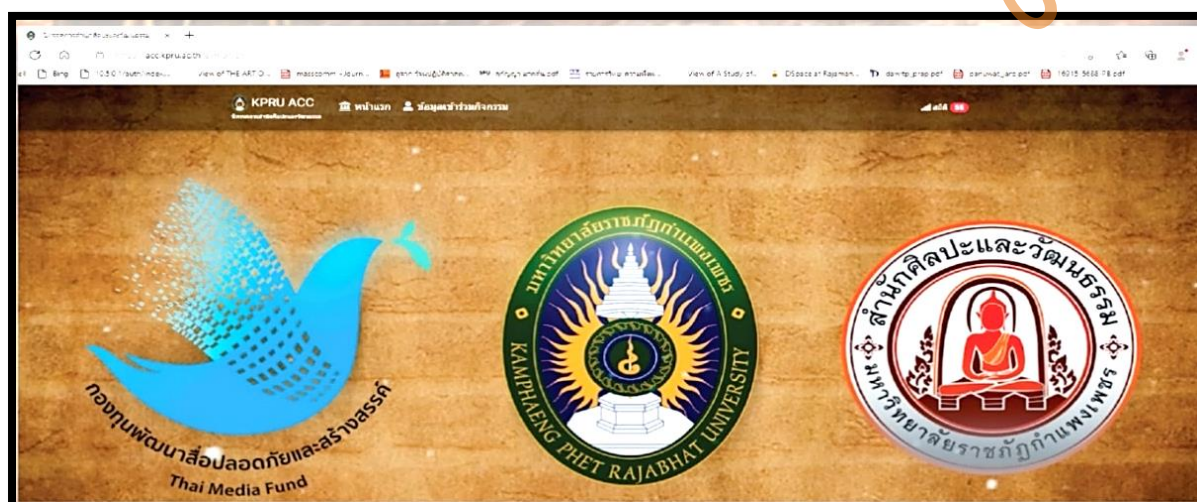
ช่องทางการเผยแพร่สื่อโครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 4 คลิป แบ่งเป็น 2 ช่องทาง ได้แก่

1. ช่องทางออนไลน์ โดยเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ ดังนี้

1.1 สำนักงานศิลปะและวัฒนธรรม ([https://acc.kpru.ac.th/main/?](https://acc.kpru.ac.th/main/))

1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (<https://acc.kpru.ac.th/exhibition/#>)

2. ช่องทางออฟไลน์ โดยการส่งจดหมายขอประชาสัมพันธ์สื่อของโครงการ (คลิป์วิดีโอ จำนวน 4 ตอน) ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดกำแพงเพชร และการติดป้ายประชาสัมพันธ์ (Billboard) ดังนี้

2.1 หน่วยงานในจังหวัดกำแพงเพชร

2.2 หน่วยงานในเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง

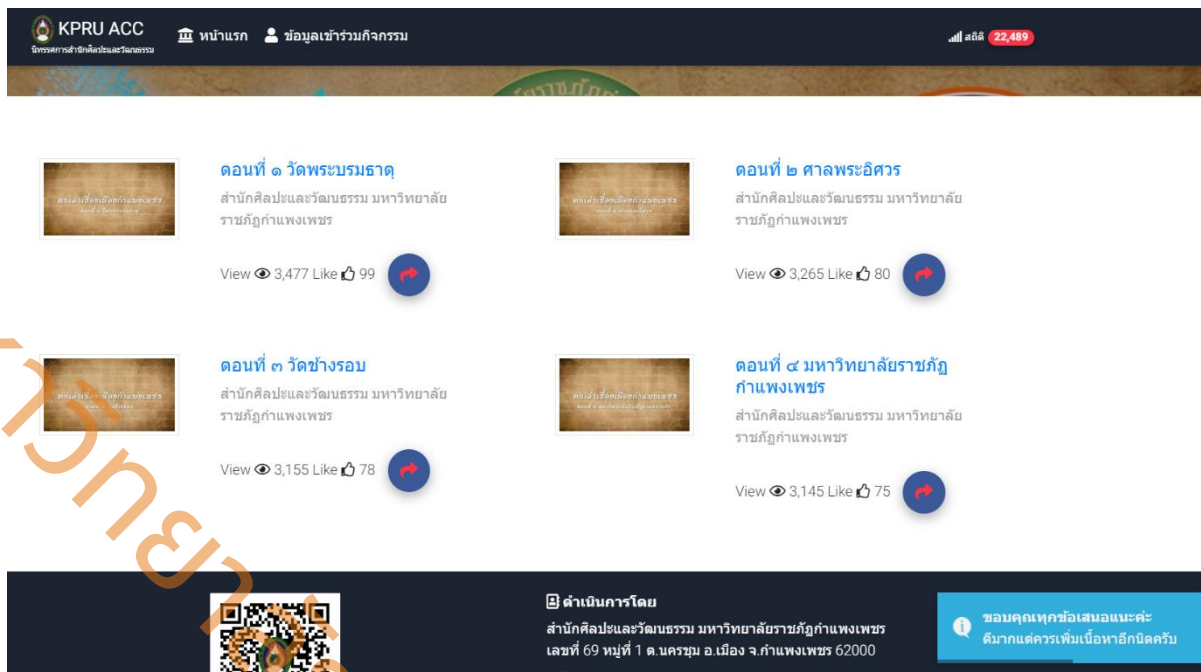
2.3 หน่วยงานในเครือข่ายสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 38 แห่ง

2.4 ติดป้ายประชาสัมพันธ์ (Billboard) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

- ภายในตัวเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
- บริเวณด้านหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- บริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

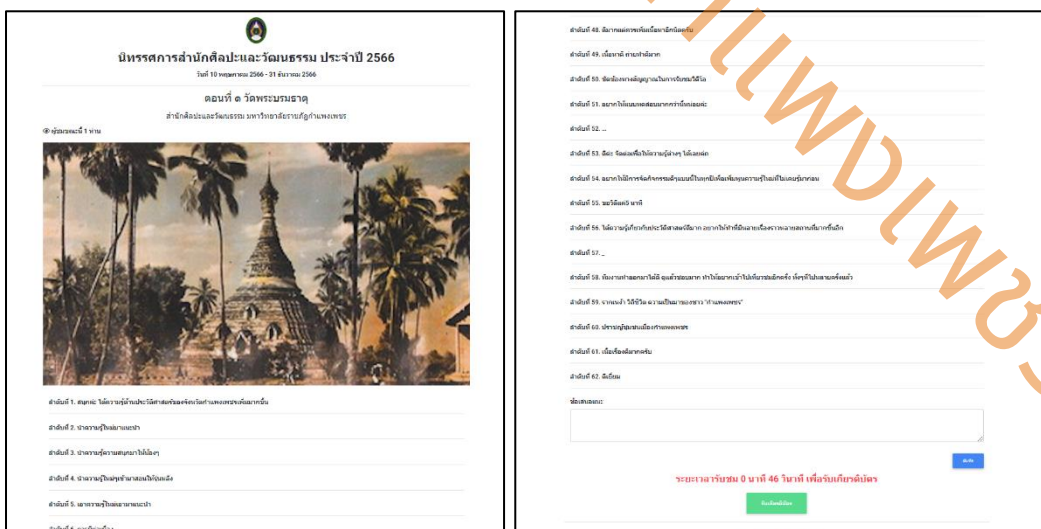

ทั้งนี้ โครงการได้มีการกำหนดตัวชี้วัดเชิงปริมาณให้มีผู้เข้าชมคลิป์วิดีโอเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ จำนวน 6,000 วิว (คลิปละ 1,500 ครั้ง) พบว่ามีผู้เข้าชมคลิป์วิดีโอจำนวน 4 ตอน 13,042 วิว และมีผู้กดถูกใจ จำนวน 332 ไลค์ ดังนี้

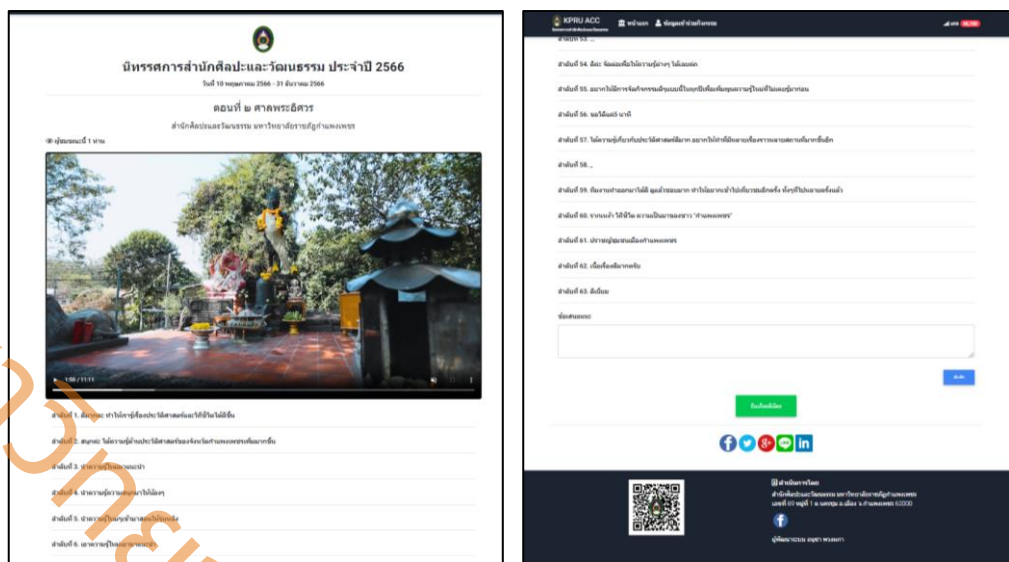

4. ข้อเสนอแนะจากการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1-4

ข้อเสนอแนะจากการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1-4 ผู้เขียนขอแนะนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ และ ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดตามที่ปรากฏดังภาพที่ 3-6

ภาพที่ 3 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ

ภาพที่ 4 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร
ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร

ภาพที่ 5 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร
ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ

นิทรรศการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ประจำปี 2566
วันที่ 18 ตุลาคม 2566 - 21 ตุลาคม 2566

ตอนที่ ๔ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จำนวนคน: 1 คน

พ.ศ. ๒๕๖๖

ส่วนที่ 1. มีภาพที่แสดงเนื้อหาสาระสำคัญของนิทรรศการ

ส่วนที่ 2. เนื้อหา มีสื่อประเภทใดบ้าง

ส่วนที่ 3. ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการและองค์ประกอบของนิทรรศการ

ส่วนที่ 4. ความเข้าใจเนื้อหาสาระ

ส่วนที่ 5. ความเข้าใจความหมายของนิทรรศการ

ส่วนที่ 6. ความเข้าใจถึงคุณค่าของนิทรรศการ

ส่วนที่ 11. มีความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการ

ส่วนที่ 12. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 13. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 14. ...

ส่วนที่ 15. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 16. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 17. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 18. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 19. ...

ส่วนที่ 20. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 21. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 22. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 23. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ส่วนที่ 24. เนื้อหาสาระของนิทรรศการ

ชื่อผู้ตอบ:

[Facebook](#)
[Twitter](#)
[YouTube](#)
[Instagram](#)
[LinkedIn](#)

ภาพที่ 6 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับชมสื่อออนไลน์คนเล่าเรื่องกำแพงเพชร
ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร” สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุตามตัวชี้วัดทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ตัวชี้วัดเชิงปริมาณและตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ดังนี้

ลำดับ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	เป้าหมาย	การดำเนินงาน
1	สัมภาษณ์ผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ 2 พื้นที่ คือ เมืองนครชุมและเมืองซากังราว	150 คน	150 คน
2	จำนวนผู้เข้าชมคลิปวิดีโอเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ (4 ตอน)	6,000 คน	13,042 วิว และมีผู้กดถูกใจจำนวน 332 คน
3	จำนวนผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์โดยผู้สูงอายุ	40 คน	40 คน
4	ผู้วิพากษ์หลักสูตรเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์โดยผู้สูงอายุ	15 คน	15 คน แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการจำนวน 7 คน และประชาชนชาวบ้านจำนวน 8 คน
5	คลิปวิดีโอ (สั้น)	4 คลิป	4 คลิป

ส่วนตัวชี้วัดเชิงคุณภาพสามารถสรุปการศึกษาโดยสรุปตามวัตถุประสงค์ และแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 5.1 สรุปการวิจัย 5.2 อภิปรายผล และ 5.3 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 องค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดกำแพงเพชร มีหลากหลายเนื่องจากจังหวัดกำแพงเพชรเป็นเมืองมรดกโลก

และมีประวัติศาสตร์ยาวนาน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักมุ่งเน้นเรื่องเล่า จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. วัดพระบรมธาตุ 2. ศาลพระอิศวร 3. วัดช้างรอบ และ 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า หลักสูตรที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาใช้ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

1. ผลการยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1. จุดเน้นของหลักสูตร และ 2. สมรรถนะ (ทักษะ) ของผู้เรียน

จุดเน้นของหลักสูตร จำแนกออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ทักษะการเล่าเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รู้ทันกระบวนการ fake news รู้จักขั้นตอนกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ และการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

2. เนื้อหาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์อย่างไร เพื่อเนื้อหาเล่าออกมาที่จะได้ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ภาพและเพลงประกอบไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ควรให้ความรู้กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายละเมิดกฎหมายหมิ่นประมาท การนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จในคอมพิวเตอร์ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

3. ทักษะการสื่อสาร เทคนิคการเล่าเรื่อง เทคนิคการเผยแพร่เรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นนั้นๆ ไปยังคนอื่นๆ อาทิ นักท่องเที่ยว และคนใน generation ใหม่ เพราะสมัยก่อนคนแก่คือคนเล่าเรื่อง ต้องมีการฟื้นฟูมิติตรงนี้ อาจต้องแบ่งกลุ่มประวัติศาสตร์ว่าเป็น เชิงหลักคิด ideology เชิงเรื่องเล่าตำนานที่จะทำให้เขาภาคภูมิใจในท้องถิ่น เชิงคตชุมชน content คืออะไร สอนเกี่ยวกับ SMCR ต้องให้รู้จักกระบวนการพวกนี้

4. ด้านดิจิทัล/เทคโนโลยีต่างๆ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ การผลิตสื่อ การเล่าเรื่อง

สมรรถนะ(ทักษะ) ของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1. รู้วิธีการเล่าเรื่อง มีทักษะการผลิตสื่อ 2. ทักษะการผลิตรายการเบื้องต้น เช่น โครงบท การเล่าเรื่อง ประเด็นในการนำเสนอ หารรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ข้อห่วงใยคือเป็นเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ ดังนั้นต้องให้ความหวังว่าประวัติศาสตร์ที่เล่ามีความถูกต้องหรือไม่ แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จึงมีความสำคัญเพื่อใช้ในการตรวจสอบหากเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ต้องมีการยืนยันข้อมูล 3. ทักษะการถ่ายทอด เทคนิคการเล่าเรื่องให้ไม่น่าเบื่อ ทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการผลิตสาร ตั้งประเด็นแล้วดูว่าจะมีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไรให้น่าสนใจ และอุปกรณ์เสริมในการเล่าเรื่องอะไรบ้างใหม่ 4. ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการทำคอนเทนต์ด้านประวัติศาสตร์ การสร้างคอนเทนต์ การตรวจสอบข้อมูล ทักษะเทคโนโลยี และสื่อปลอดภัย

หลักสูตรที่ได้ปรากฏในภาคผนวกหน้า 104

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับการเรียน

1. เกิดสำนึกรักและห่วงหาอาทรประวัติศาสตร์ในชุมชนมากขึ้น
2. มีแผนการสอน มีชั่วโมงการสอน มีประกาศนียบัตรสามารถรับรองผลของผู้เรียน
3. ได้ความรู้ และได้ชิ้นงานสื่อเรื่องเล่าที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่สำคัญคือประเด็นที่เล่าควรเปิดพื้นที่เนื้อหาหรือประเด็นใหม่ๆ ไม่ซ้ำกับเรื่องที่มีการนำเสนอไปแล้ว เพราะจะทำให้เรื่องไม่น่าสนใจเพราะผลิตซ้ำ

2. ผลการจัตอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งทางคณะผู้จัดกิจกรรมได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 19 มกราคม 2566 ณ โรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร มีผู้เข้าอบรม จำนวน 60 คน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 83.33 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 80 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 63.33 ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 ความพึงพอใจด้านวิทยากรโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจด้านการจัดอบรมโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด มีผู้ทำแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังการอบรมครบทั้ง 60 คน มีผู้ที่มีผลการทดสอบที่ดีขึ้นทั้งสิ้น 51 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ของผู้ทำแบบทดสอบทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีผลพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น จากคะแนนเฉลี่ย 4.67 เพิ่มขึ้นเป็น 7.98

ผลการสรุปบทเรียนครั้งที่ 1 พบว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การเข้าอบรมในหลักสูตรทำให้ได้รับความรู้เป็นอย่างมาก และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ส่วนใหญ่เป็นความรู้ใหม่ที่ไม่เคยทราบมาก่อน อีกทั้งได้รับความสนุกสนานในการอบรมด้วย ในด้านเนื้อหา ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมองว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความครบถ้วน กระชับ อีกทั้งวิทยากรยังสอนเข้าใจง่าย ทั้งนี้ สังเกตได้ว่าผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความพึงพอใจจากการเรียนหัวข้อเกี่ยวกับเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมมีพื้นฐานข้อมูลเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์พอสมควร และมีความสนใจและต้องการจะถ่ายทอดออกมาในด้านปัญหาและอุปสรรคนั้น ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มต่างกล่าวว่าไม่มีปัญหาในด้านเนื้อหา แต่เนื่องจากกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมนั้นเป็นผู้สูงอายุ จึงอาจมีปัญหาด้านความเมื่อยล้าและอ่อนเพลียในช่วงท้ายๆ ของการอบรม ซึ่งผู้เข้าอบรมได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาว่าควรเพิ่มระยะเวลาการอบรมเป็น 2-3 วัน

ครั้งที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร วันที่ 20 มกราคม 2566 ณ วัดทุ่งเศรษฐี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีผู้เข้าอบรม จำนวน 70 คน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.29 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 90 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 71.43 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 ความพึงพอใจด้านวิทยากรโดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจด้านการจัดอบรมโดยรวม ค่าเฉลี่ย 3.66 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยรวม ค่าเฉลี่ย 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด มีผู้ทำแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังการอบรมครบทั้ง 70 คน โดยมีผู้ที่มีผลการทดสอบที่ดีขึ้นจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 84.28 ของผู้ที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีผลพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น จากคะแนนเฉลี่ย 2.60 เพิ่มขึ้นเป็น 7.46

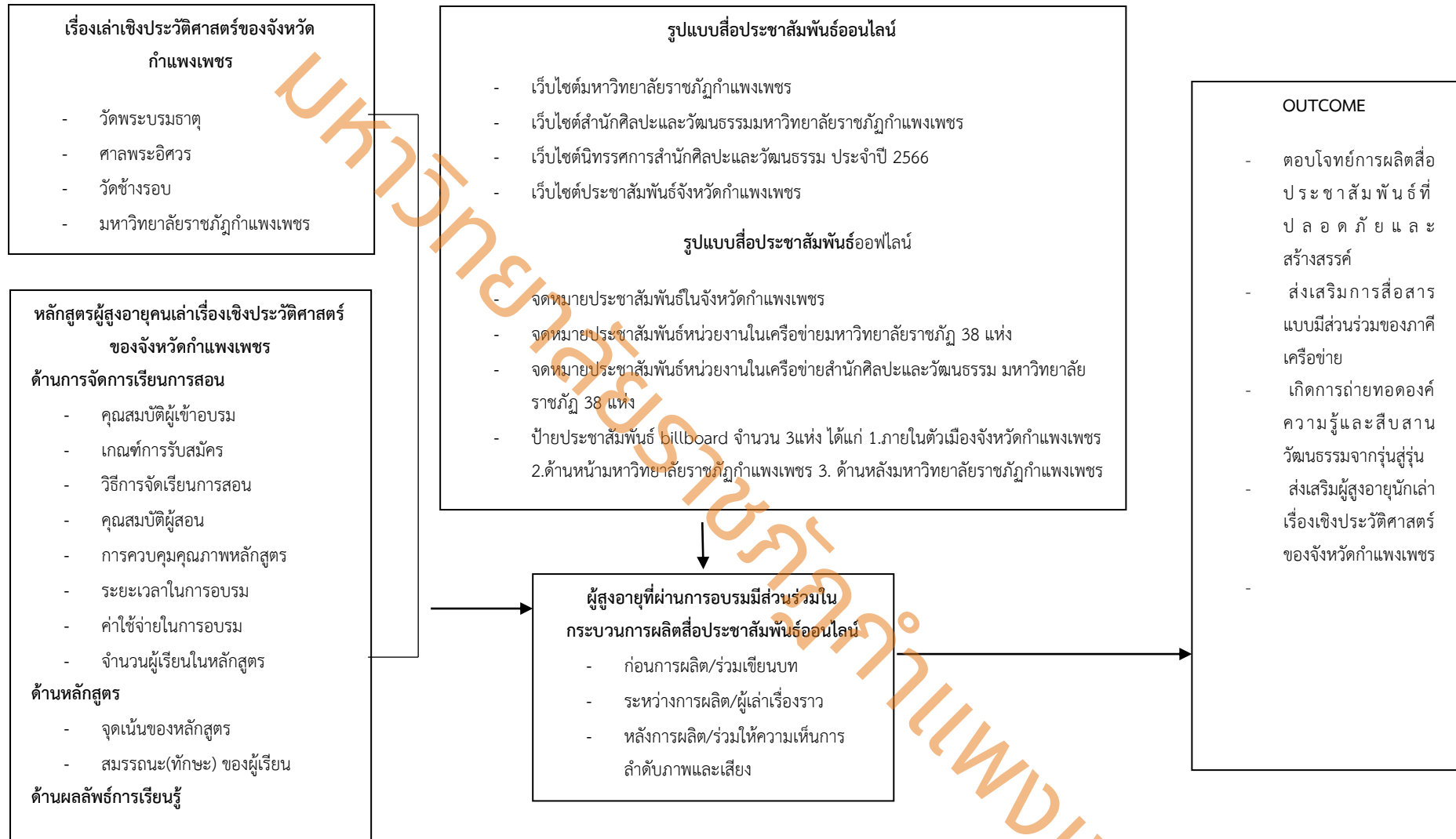
ผลการสรุปบทเรียนครั้งที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ปริมาณเนื้อหาของหลักสูตรการอบรมมีความพอเหมาะ และได้รับความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีความสนใจเรื่องการเขียนเนื้อหา (Content) มากเป็นพิเศษ และการใช้โทรศัพท์มือถือในการผลิตคลิปประชาสัมพันธ์ ในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ทั้งนี้ผู้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเผื่อเวลาสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการทำงานและการคิดสร้างสรรค์ในการผลิตงานด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีพื้นฐานด้านการใช้โทรศัพท์มือถือและต้องการเวลาในการผลิตผลงานมากกว่าคนที่มีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ คือ ร่วมเขียนสคริปต์ จำนวน 4 ตอน ซึ่งเนื้อหานั้นเป็นผลที่ได้มาจากการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าในจังหวัดกำแพงเพชร ขั้นการผลิต คือ เป็นผู้เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ และขั้นหลังการผลิต คือ มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อการลำดับภาพและเสียง และงานวิจัยก็ได้ดำเนินมาถึงขั้นตอนที่ 3 คือ การหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และการประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่ได้ผลิตขึ้น คือ รูปแบบสื่อดิจิทัลด้านประเภทของสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.44 หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลคลิปวิดีโอประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ทั้ง 4 ตอน นั่นคือ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ และ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.788 ในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.019 รองลงมาคือด้านด้าน

การตัดต่อภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.012 และด้านผู้
ดำเนินรายการของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.027

สรุปผลการวิจัยรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์
ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ดังภาพที่ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
S.M.W.P.W.S

ภาพที่ 7 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 องค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญในจังหวัดกำแพงเพชร คือ เรื่องเล่าของวัดพระบรมธาตุ อาจเป็นเพราะการที่ประเพณี นบพระเล่นเพลง เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในบริเวณวัดพระบรมธาตุเป็นประจำทุกปี ในวันมาฆบูชาซึ่งเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาในประเทศไทย โดยในงานมีกิจกรรมทำบุญตักบาตร เวียนเทียน ขบวนแห่นบพระ การรำพุทธบูชา การแสดง แสง สี เสียง ย้อนรอยประวัติศาสตร์เมืองกำแพงเพชร กิจกรรมการแสดงด้านศิลปวัฒนธรรม อาทิ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้านโดยมีการร้องเพลงพื้นบ้านมีชายหญิงร่วมร้องและรำรำเป็นที่สนุกภายหลังจากได้ทำบุญ จึงทำให้วัดพระบรมธาตุเป็นจุดหมายที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย นอกจากวัดบรมธาตุ นครชุมแล้ว ยังมีเรื่องเล่าที่น่าสนใจ คือ เรื่องเล่าศาลพระอิศวร วัดช้างรอบ และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่กลุ่มผู้สูงอายุในความสนใจในการเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านมรดกทางวัฒนธรรม ของบุญสม ยอดมาลี (2544) ที่ว่าการที่คนรุ่นหลังตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำได้ในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษา และการสืบสานวัฒนธรรมนั้น ๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการดำรงวัฒนธรรมเป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพัน รวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย และสอดคล้องกับแนวคิดนักเล่าเรื่องชุมชนของพัชโรดม อุนสุวรรณ (2565) ที่ว่า “นักเล่าเรื่อง” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า **ด้านการพัฒนาหลักสูตร** แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1.จุดเน้นของหลักสูตร ประกอบไปด้วย ทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เนื้อหาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ทักษะการสื่อสาร ด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี ต่างๆ 2.สมรรถนะ(ทักษะ) ของผู้เรียน ประกอบไปด้วย รู้วิธีการเล่าเรื่อง มีทักษะการผลิตสื่อ ทักษะการผลิตรายการเบื้องต้น ทักษะการถ่ายทอด ทักษะการถ่ายทอด และทักษะการใช้ภาษาเนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น ของ อำนวย เถาตระกูล (2561, หน้า 20) ที่ว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสัน และการวัดประเมินผลการเรียนการสอนหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพพระยะสัน **ด้านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร** จากการสังเกตผู้ที่เข้ารับการอบรม พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะด้านการพูดที่ดี อาจเป็นเพราะเป็นผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำชุมชนจึงค่อนข้างพูดคุยก่ง ทำให้มีอัตลักษณ์การเล่าเรื่อง และที่สำคัญคือมีองค์ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรอยู่ในตัว มีเรื่อง

เล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่ได้ยินได้ฟังมาจากช่วงชีวิตในตอนที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ปู่ย่า ตายายอีกทอดหนึ่ง และมีความต้องการที่จะเล่าเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ต่างๆ เหล่านี้ผ่านสื่อ สมัยใหม่อย่างสื่อออนไลน์เพื่อให้เข้ากับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของคนสมัยใหม่นั้นเอง สอดคล้อง กับงานวิจัยของวริฐฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินทรานนท์ (2564, หน้า 98) ที่ว่าแนวทางการเล่าเรื่อง ที่สอดคล้องกับความคุ้นเคยของคนไทยคล้ายการฟังนิทานอีสป นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรไพ ประภัสสร (2563) ที่ว่าการสร้างเรื่องราวผ่านเรื่องเล่าจากตัวบุคคล สถานที่ หรือตำนาน จึงเป็นวิธีการสร้างความแตกต่างในการประชาสัมพันธ์ให้กับนครไตรตรึงษ์ จังหวัดกำแพงเพชร หรือ อีกนัยหนึ่งคือการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวนั่นเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพจน์ ใจชาญสุขกิจ (2553) สร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดได้ เพราะการใช้เสียงของผู้พูดแต่ละบุคคลแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์และการฝึกฝนการใช้เสียงนอกจากนี้การตระหนักรู้และการถ่ายทอดเรื่องราว ประวัติศาสตร์อันดีงามยังเป็นหน้าที่ของคนในชุมชน สังคมและคนรุ่นหลังในปัจจุบัน และยังสามารถ กระทำผ่านการใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการ รับรู้และการกระตุ้นเชิงพฤติกรรม

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เรื่องเล่า เชิงประวัติศาสตร์ ทั้ง 4 คลิป พบว่า ด้านรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ ชั้น เตรียมการผลิต ผู้สูงอายุร่วมเขียนสคริปต์ ชั้นการผลิต คือ ผู้สูงอายุเป็นผู้เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ และชั้นหลังการผลิต คือ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อการลำดับภาพและเสียง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ ด้านกระบวนการ ผลิตสื่อของวชิระ อินทร์อุดม (2539 หน้า 178-180) ที่ว่ากระบวนการผลิตสื่อมี 3 ขั้นตอน คือชั้น เตรียมการผลิต ชั้นการผลิต และชั้นหลังการผลิต ส่วนด้านการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเนื้อหา ของสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.16 มากที่สุด ผลการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อ คลิปประชาสัมพันธ์ออนไลน์อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะมีการเล่าเรื่อง การลำดับภาพและเสียงที่ ต่อเนื่องสอดคล้องกัน มีภาพวิดีโอที่สวยงาม ประกอบกับการเล่าเรื่องของผู้สูงอายุที่ไหลลื่นน่าฟัง แต่ทั้งนี้ในคลิปประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังขาดการแปลเป็นภาษาอังกฤษที่จะทำให้การถ่ายทอด เรื่องราวประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรไปยังต่างประเทศได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การรวบรวมองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์จากชุมชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จำเป็นต้องมีการคอนเฟิร์มข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามและจากการทบทวนวรรณกรรมด้วยเช่นกัน
2. การทำหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้นควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านการทำหลักสูตรมาร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และควรเพิ่มกระบวนการกลั่นกรองหลักสูตรหลักจากที่ได้ยกร่างหลักสูตรมาแล้ว โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเข้ามาเป็นผู้ร่วมกลั่นกรองก่อนเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์หลักสูตรต่อไป
3. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โดยมีผู้สูงอายุร่วมในกระบวนการผลิตนั้นเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้สูงอายุค่อนข้างเหนียวล่าเพราะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์มีการถ่ายทำนอกสถานที่ๆ ทั้งร้อนและใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นควรคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้สูงอายุโดยอาจคัดเลือกผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัวหรือที่ค่อนข้างแข็งแรงและควรเตรียมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ในการต่อยอดความรู้เชิงวิชาการนั้นถ้าพูดถึงในส่วนของการสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้สูงอายุ ถ้ามีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเมืองและผู้สูงอายุที่อยู่นอกเมืองก็จะทำให้ข้อมูลมีความละเอียดมากยิ่งขึ้น
2. หลักสูตรที่ได้มานั้นสามารถปรับเนื้อหาและนำไปใช้กับพื้นที่อื่นหรือกลุ่มเป้าหมายอื่น โดยมีผู้สูงอายุที่ผ่านการอบรมมาแล้วร่วมเป็นวิทยากร
3. การผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในงานวิจัยเรื่องนี้มีเพียงมิติเดียวคือด้านการส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรม จึงควรสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในมิติอื่นๆ อาทิ สื่อที่สร้างความสมานฉันท์และก่อให้เกิดความสามัคคีต่อคนในสังคม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา จันทร์สิงห์. (2563). เมืองไตรตรึงษ์ตามตำนานสิงหนวัติกุมาร. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/vtFWn> สืบค้นวันที่ 8 กรกฎาคม 2565.
- _____. (2563). พญาสิทธิกับวัดพระบรมธาตุนครชุม. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/n4C7m> สืบค้นวันที่ 8 กรกฎาคม 2565.
- เกียรติรัตน์ จินตามณี. (2563). 8 ขั้นตอนการเขียนบทความเพิ่มยอดขายของออนไลน์. สืบค้นจาก <https://taokaemai.com/8-ขั้นตอนการเขียนบทความ/#> สืบค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2565
- จรรุวรรณ นิธิไพบูลย์. (2564). หลักการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์วนารถ.
- ตำนานประจำท้องถิ่นของจังหวัดกำแพงเพชร. (2563). ตำนานเรื่องเล่าจังหวัดกำแพงเพชร สืบค้นจาก http://province.m-culture.go.th/kamphangphet/page/story_kp.htm สืบค้นวันที่ 8 กรกฎาคม 2565.
- ทองศักดิ์ วิกุล. (2547). การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมืองกรณีศึกษา เขตเทศบาลนครลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บุญสม ยอดมาลี. (2544). การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรน และเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม. สืบค้นจาก <http://www.mahalib.msu.ac.th/msu/dublin.php?ID=13399918951> สืบค้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2565.
- เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง.(2555).การใช้อัตลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี.สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/144989.pdf> สืบค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2565
- ประชาภิจักรจักร, พระยา (แฉ่ม บุนนาค). (2516). พงสาวดารโยนก. สืบค้นจาก <https://www.finearts.go.th/chiangmailibrary/view/7187-พงสาวดารโยนก> สืบค้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2565.
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2553). นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์กับประเด็นการสื่อสารขององค์กรระดับโลกท่ามกลาง Social Network. สืบค้นจาก http://www.drphot.com/images/journal/2553/coporate_communication/ สืบค้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2565.
- พัชโรดม อุนสุวรรณ. (2565). การเตรียมนักเล่าเรื่องชุมชน. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/54KHd> สืบค้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2565

พชรไพ ประภัสสร. (2563). การใช้เรื่องเล่าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์ นครไตรตรังซ์ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) หน้า 15-31

รุ่งเรือง สอนชู. (2559). สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับชาวกำแพงเพชร. สืบค้นจาก <http://www.sunti-apairach.com/letter/index.php?topic=1258.0> สืบค้นวันที่ 6 กรกฎาคม 2565

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

. (2550). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

วชิระ อินทร์อุดม. (2539). เอกสารประกอบการสอนวิชา 121703 การผลิตวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา. ภาควิชา เทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิริฐฐา ศรีช่วย และธนสิน ชูตินธรานนท์. (2564). กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร. *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 39(2), 98-118.

อำนาจ เกาตระกุล. (2561). เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. ระหว่างวันที่ 30 – 31 พฤษภาคม 2561.

Actifact. (2555). ตำนานเรื่องท้าวแสนปม. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/4gxe2> สืบค้นวันที่ 8 กรกฎาคม 2565

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2017). *Communication and Information*. Retrieved 4 November 2020 from <https://unesdoc.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
SRM1DMD1PWS

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์
ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัด
กำแพงเพชร

แบบสัมภาษณ์

(กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์
นักวิชาการ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัด
ใกล้เคียง จำนวน 150 คน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- ชื่อ-นามสกุล
- อายุ
- อาชีพ

ส่วนที่ 2 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน

แบบสนทนากลุ่ม

(กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 20 คน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- ชื่อ-นามสกุล
- อายุ
- อาชีพ

ส่วนที่ 2 เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของตำบลนครชุมจังหวัด กำแพงเพชร
- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดที่เกี่ยวข้องตำบล ในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
- ตำนาน/เรื่องเล่า/เกร็ดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตำบลนครชุม หรือพื้นที่ ตำบล ในเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัด
อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

แบบสัมภาษณ์เพื่อยกร่างหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องฯ

(กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 7 คน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวัฒนธรรม จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ชื่อ-นามสกุล
- อายุ
- อาชีพ

ส่วนที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

- คุณสมบัติผู้เรียน
- เกณฑ์การรับสมัคร
- วิธีการจัดการเรียนการสอน
- คุณสมบัติผู้สอน
- การควบคุมคุณภาพ
- ระยะเวลาที่ใช้สอน
- ค่าใช้จ่าย
- จำนวนผู้เรียน

ส่วนที่ 3 ด้านหลักสูตร

- จุดเน้นของหลักสูตร
- สมรรถนะ/ทักษะของผู้เรียน (อาทิ ทักษะการพูด ทักษะการเล่าเรื่อง ทักษะด้าน
ภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านการบริการ องค์กรความรู้ด้านประวัติศาสตร์ บุคลิกภาพ เป็นต้น)

ส่วนที่ 4 ด้านผลลัพธ์จากการศึกษา

- ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้/การฝึกอบรม

แบบวิพากษ์หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องฯ
(รายบุคคล)

(กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 7 คน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวัฒนธรรม จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน)

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่ตรงกับความเห็นของท่าน

ข้อ ที่	ประเด็น	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
ด้านการจัดการเรียนการสอน			
1	คุณสมบัติผู้เรียน		
2	เกณฑ์การรับสมัคร		
3	วิธีการจัดการเรียนการสอน		
4	คุณสมบัติผู้สอน		
5	การควบคุมคุณภาพ		
6	ระยะเวลาที่ใช้สอน		
7	ค่าใช้จ่าย		
8	จำนวนผู้เรียน		
ด้านหลักสูตร			
9	จุดเน้นของหลักสูตร		
10	สมรรถนะ/ทักษะผู้เรียน		
ด้านผลลัพธ์จากการศึกษา			
11	ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้/การฝึกอบรม		

แบบวัดความรู้ก่อน/หลังการอบรม (พร้อมเฉลย)

(กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 2 จำนวน 130 คน)

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ถูกต้อง

ข้อที่	คำถาม	ถูก	ผิด
1	นักเล่าเรื่องต้องมีความรักในงานบริการ รู้จักควบคุมตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	✓	
2	นักเล่าเรื่องต้องนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง	✓	
3	นักเล่าเรื่องเป็นผู้ถ่ายทอดคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วยการบอกเล่าพูดคุยแบบมีชีวิตชีวา	✓	
4	ท้าวแสนปมตำนานเล่าขานของนครไตรรงค์อิงกับประวัติศาสตร์การถือกำเนิดของอาณาจักรสุโขทัย		✓
5	สมเด็จพระนเรศวรไม่เคยเสด็จมายังกำแพงเพชรและไม่เคยปกป้องชาวกำแพงเพชรจากการทำศึกกับพม่ารามัญ		✓
6	พระบรมธาตุเจดีย์ นครชุม เดิมมีสององค์ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน สันนิษฐานว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหง และพญาลิไท สร้างเป็นพุทธเจดีย์ที่วัดพระบรมธาตุ		✓
7	นักเล่าเรื่องต้องใช้ภาษาในการเล่าเรื่องอย่างถูกต้องชัดเจน โดยไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาท้องถิ่นและการแต่งกายแบบท้องถิ่น		✓
8	นักเล่าเรื่องสามารถใช้เทคนิคการพูดในชั้นการเกริ่นนำโดยการเล่าสถานการณ์หรือเหตุการณ์ให้ผู้ฟังเกิดความสงสัย	✓	
9	นักเล่าเรื่องไม่จำเป็นต้องทราบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจหรือไม่ ถือว่าเราทำหน้าที่ให้ดีที่สุดก็เพียงพอแล้ว		✓
10	การสื่อสารที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ต้องไม่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคม หรือส่งผลกระทบต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างร้ายแรง		✓

แบบประเมินผลความพึงพอใจการอบรม

(กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรม ครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 2 จำนวน 130 คน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ ปี

3. อาชีพ

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจที่ได้รับจากการอบรม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ความพึงพอใจที่ได้รับจากการอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านวิทยากร					
ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา					
การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม					
ความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม					
การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้					
การตอบข้อซักถาม					
ด้านการจัดอบรม					
สถานที่สะอาดและปลอดภัย					
ความพร้อมของอุปกรณ์ในการอบรม					
ระยะเวลาในการอบรม					
อาหารและเครื่องดื่ม					
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์					
มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

แบบสัมภาษณ์สรุปบทเรียน

(กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรม จำนวน 6 คน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- ชื่อ-นามสกุล
- อายุ
- อาชีพ

ส่วนที่ 2 การสรุปบทเรียน

- สรุปบทเรียนที่ได้รับหลังจากการอบรม
- ปัญหา/อุปสรรคของการอบรม
- แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อ
ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

แบบสำรวจรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ

(กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 2 พื้นที่ๆ ละ 150 คน ได้แก่ พื้นที่ฝั่งนครชุม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ และพื้นที่ฝั่งในเมือง : วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. 18-35 ปี () 2. 36-50 ปี
() 3. 51-60 ปี () 4. 60 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. ปวส./อนุปริญญา
() 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านประกอบอาชีพอะไร

- () 1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงานบริษัทเอกชน
() 3. ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว () 4. รับจ้าง / งานบริการ
() 5. พ่อบ้าน / แม่บ้าน () 6. เกษตรกร
() 7. นักเรียน/นักศึกษา () 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด

- () 1. ไม่เกิน 10,000 บาท () 2. 10,001 - 20,000 บาท
() 3. 20,001 - 30,000 บาท () 4. มากกว่า 30,000 บาท
() 5. ไม่มีรายได้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์	ระดับการเปิดรับสื่อ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ช่องทางการใช้สื่อออนไลน์					
โทรศัพท์มือถือ					
คอมพิวเตอร์					
โน้ตบุค					
แท็บเล็ต					
ช่วงเวลาในการใช้สื่อออนไลน์					
ช่วงเช้า (04.00-10.00 น.)					
ช่วงกลางวัน (10.01-16.00 น.)					
ช่วงเย็น-กลางคืน (16.01-22.00 น.)					
ช่วงดึก (22.01-04.00 น.)					
สื่อออนไลน์ที่ใช้					
เฟซบุค					
ไลน์					
อินสตาแกรม					
Tik-Tok					
ทวิตเตอร์					
เว็บไซต์					
อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

แบบประเมินผลความพึงพอใจสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ฯ

(กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรที่ได้ชมสื่อเรื่องเล่าฯ จำนวน 2 พื้นที่ๆ ละ 150 คน ได้แก่ พื้นที่ฝั่งนคร

ชุม : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ

และพื้นที่ฝั่งในเมือง : วัดช้างรอบ และศาลพระอิศวร)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

() 1. 18-35 ปี () 2. 36-50 ปี
() 3. 51-60 ปี () 4. 60 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

() 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. ปวส./อนุปริญญา
() 5. ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านประกอบอาชีพอะไร

() 1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงานบริษัทเอกชน
() 3. ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว () 4. รับจ้าง / งานบริการ
() 5. พ่อบ้าน / แม่บ้าน () 6. เกษตรกร
() 7. นักเรียน/นักศึกษา () 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด

() 1. ไม่เกิน 10,000 บาท () 2. 10,001 - 20,000 บาท
() 3. 20,001 - 30,000 บาท () 4. มากกว่า 30,000 บาท
() 5. ไม่มีรายได้

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์					
ด้านการติดต่อภาพของสื่อประชาสัมพันธ์					
ด้านเสียงของสื่อประชาสัมพันธ์					
ด้านเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์					
ด้านพิธีกรของสื่อประชาสัมพันธ์					
ด้านผู้บรรยายเสียงของสื่อประชาสัมพันธ์					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

หลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่อง
เชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

โดย

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ปีงบประมาณ 2565

คำนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้พัฒนาหลักสูตร "ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร" ภายใต้ โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปีงบประมาณ 2565 โดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรจากกระบวนการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วยสมรรถนะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร 2) ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร และ 3) ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์

เป้าหมายสำคัญสูงสุดของการพัฒนาหลักสูตรนี้ประสงค์ที่จะทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการตระหนักรู้และถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์อันดีงามในชุมชนสู่สังคมและคนรุ่นหลัง และสามารถใช้ออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน

คณะทำงานพัฒนาหลักสูตร

กรอบสมรรถนะสำคัญ 3 ด้านของหลักสูตร

1. ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร	2. ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	3. ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์
1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ 1.2 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด 1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด	2.1 แนวคิด และแนวทางการเขียน Content 2.2 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	3.1 แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กรอบสมรรถนะสำคัญ 3 ด้านของหลักสูตร	ข
สมรรถนะของหลักสูตร 3 ด้าน	2
คำอธิบายของหลักสูตร	3
รายการสอนและฝึกปฏิบัติ	3
รูปแบบและเทคนิคการจัดการฝึกอบรม	3
สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	4
แนวทางการประเมิน	5
พื้นฐานความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	6
รายละเอียด เนื้อหาหลักสูตรผู้สูงอายุคนเฒ่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร คุณสมบัติผู้สอน	7
เอกสารประกอบการบริหารหลักสูตร	71
ใบแสดงผลการเรียนรู้ประจำตัวนักศึกษาหลักสูตรระยะสั้น	72
ตัวอย่าง แบบฟอร์มประกาศนียบัตร	74
คณะผู้จัดทำหลักสูตรผู้สูงอายุคนเฒ่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร คุณสมบัติผู้สอน	75

โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์
และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

ชื่อหลักสูตร

เวลา ชั่วโมง

“ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร”

8 ชั่วโมง

สมรรถนะของหลักสูตร 3 ด้าน

1. ด้านทักษะการเล่าเรื่องและทักษะการสื่อสาร

- 1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์
- 1.2 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด
- 1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด

2. ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

- 2.1 แนวคิด และแนวทางการเขียน Content
- 2.2 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

3. ด้านทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์

- 3.1 แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์
- 3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

คำอธิบายของหลักสูตร		
<p>ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้แก่ เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด บุคลิกภาพสำหรับการพูด แนวคิด และแนวทางการเขียน Content ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ และแนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์</p>		
รายการสอนและฝึกปฏิบัติ		
หน่วยที่	ชื่อหน่วย-หัวข้อการฝึก	เวลา/ชั่วโมง
1.1	เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการเล่าเรื่อง - ประเภทของการเล่าเรื่อง - เทคนิคการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น 	1 ชั่วโมง
1.2	ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการพูด - ทักษะการใช้ภาษาไทย 	1 ชั่วโมง
1.3	บุคลิกภาพสำหรับการพูด <ul style="list-style-type: none"> - ความหมาย ความสำคัญของบุคลิกภาพ - แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับการพูด 	1 ชั่วโมง
2.1	แนวคิด และแนวทางการเขียน Content <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการเขียน Content - ประเภทของ Content 	1 ชั่วโมง
2.2	ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร <ul style="list-style-type: none"> - ความหมาย ความสำคัญของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ - เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน 	1 ชั่วโมง
3.1	แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด หลักการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ - กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ - ลิขสิทธิ์ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ 	2 ชั่วโมง
3.2	แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ - ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 	1 ชั่วโมง
รวม		8
รูปแบบและเทคนิคการจัดการฝึกอบรม		

1. บรรยายโดยวิทยากรและมีการปฏิบัติเป็นรายบุคคลในห้องเรียน		
2. สาธิตการปฏิบัติ การใช้งานของจริงในห้องปฏิบัติการสอน ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การเขียน และการสื่อสารด้วยการพูด		
สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ (สำหรับการอบรมในสถานที่/ห้องจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ/ห้องประชุม)		
ที่	รายการ	จำนวน
1	โทรศัพท์สมาร์ทโฟน (หน่วยงานจัดให้) หรือผู้เรียนจัดหาเอง	20 เครื่อง
2	เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กพร้อมโปรแกรมสำเร็จรูป (หน่วยงานจัดให้)	5 เครื่อง
3	กล้องถ่ายภาพนิ่งพร้อมไฟแฟลช (หน่วยงานจัดให้)	5 ชุด
4	กล้องถ่ายวิดีโอพร้อมไมค์บันทึกเสียง (หน่วยงานจัดให้)	5 ชุด
5	เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
6	เครื่องฉาย Visual (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
7	เครื่องพิมพ์เลเซอร์ (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
8	เครื่องพิมพ์อิงค์เจ็ต (หน่วยงานจัดให้)	2 เครื่อง
9	ชุดไฟในสตูดิโอ (หน่วยงานจัดให้)	2 ชุด
10	ชุดไฟนอกสตูดิโอ (หน่วยงานจัดให้)	2 ชุด
11	สมุดบันทึกการปฏิบัติงาน (หน่วยงานจัดให้)	20 ชุด
12	กระดาษ Photo 120 g. (หน่วยงานจัดให้)	4 แพ็ค
13	กระดาษ A4 (หน่วยงานจัดให้)	4 กล่อง
14	ดินสอ (หน่วยงานจัดให้)	4 โหล
15	อื่นๆตามความจำเป็น	

แนวทางการประเมิน				
ที่	รายการสมรรถนะที่ประเมิน	วิธีการและเครื่องมือประเมิน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์การผ่าน
1	1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	40	30
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
	1.2 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	30	20
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
	1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	30	20
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
2	2.1 แนวคิด และแนวทางการเขียน Content	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	50	35
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
	2.2 ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	50	35
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
3	3.1 แนวคิดและหลักการการผลิตสื่อ	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	50	

	ประชาสัมพันธ์ออนไลน์			35
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
	3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> • ทดสอบก่อนและหลังเรียน 	50	35
		<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินผลการมีส่วนร่วม • ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน • สังเกตพฤติกรรม 		
รวม			300	210

พื้นที่ความรู้ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และคุณสมบัติผู้สอน

พื้นที่ความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง
3. มีองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร
4. มีความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อออนไลน์
5. สามารถเข้ารับการอบรมครบตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนด

คุณสมบัติผู้สอน

1. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)
2. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านทักษะการสื่อสาร
3. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการเขียนคอนเทนต์
4. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวิดีโอ
5. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการใช้อุปกรณ์การสื่อสารและเทคโนโลยีสื่อออนไลน์
6. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
7. มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการฝึกอบรมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

รายละเอียด เนื้อหาหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

1.1.1 แนวคิดหลักการเล่าเรื่อง

การเตรียมการสำหรับการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ และให้การพูดนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2. การเลือกเรื่อง 3. การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง และ 4. การวางโครงเรื่อง

1. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ในการเตรียมการสำหรับการเล่าเรื่อง ขั้นตอนแรก คือ การศึกษาข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราต้องการจะพูด ประเด็นที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย

- 1.1 เราจะพูดเรื่องอะไร เป็นเรื่องที่เรามีความรู้ หรือมีความถนัดในเรื่องนั้นหรือไม่ เพราะหากผู้พูดเลือกเรื่องที่น่าสนใจและถนัด ก็จะทำให้พูดได้อย่างราบรื่น เป็นธรรมชาติ และมีประสิทธิภาพ
- 1.2 ใครเป็นผู้ฟัง ประเด็นนี้เราต้องทำการวิเคราะห์ผู้ฟัง เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ
- 1.3 สิ่งที่ผู้ฟังหรือผู้จัดมุ่งหวังจากการพูดในเรื่องนั้น
- 1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการพูด รวมถึงช่วงเวลาที่ต้องพูด เช่น ช่วงเช้า บ่าย
- 1.5 สถานที่ในการพูด รวมถึงอุปกรณ์ประกอบการพูด
- 1.6 ลักษณะรูปแบบกิจกรรม พิธีการ กิ่งทางการ หรือไม่เป็นทางการ รวมถึงการแต่งกาย
- 1.7 ผู้จัดเตรียมคือใคร ใครเป็นผู้ประสานงาน หรือช่องทางในการติดต่อสื่อสาร

2. การเลือกเรื่อง

ในการเลือกเรื่องควรเลือกเรื่องที่ตนเองมีความรู้เป็นอย่างดี เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทันสมัย และสามารถค้นคว้าได้สะดวก ซึ่งต้องเหมาะสม และมีประโยชน์แก่ผู้ฟัง ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพูดครั้งนั้นว่าต้องการพูดเพื่ออะไร และผู้พูดต้องกำหนดขอบเขตของเนื้อหาของเรื่องที่จะพูดให้อยู่ในวงจำกัด เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเหมาะสมกับผู้ฟัง

3. การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง

การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการพูดมากเพราะเนื้อหาในการพูดเปรียบเหมือนวัตถุดิบหลัก ซึ่งจะต้องมีการเตรียมจัดหามาอย่างดี จันทิวา พรหมโชติกุล (อ้างถึงใน ศุภโชคชัย นันทศรี, 2560, หน้า 57) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติในการจัดเตรียมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 คิด เมื่อผู้พูดทราบว่าจะพูดเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายประการใดแล้วก็ควรจะเริ่มคิดว่าเรื่องที่จะพูดนั้นมีเนื้อหารายละเอียดหรือข้อมูลอะไรบ้างที่รู้แล้ว หรือมีอยู่แล้ว ส่วนใดบ้างที่ยังไม่รู้ ซึ่งจำเป็นต้องค้นคว้าต่อไป

ขั้นที่ 2 ค้น เมื่อทราบว่ามีสิ่งใดบ้างที่ต้องค้นเพิ่มเติม ก็ต้องไปค้นหาข้อมูล เพิ่มเติมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ค้นคว้าจากหนังสือ ถามผู้รู้ สัมภาษณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 คัด ขั้นนี้ หมายถึง คัดเลือกเนื้อหาจากข้อมูลที่ค้นมาได้ และข้อมูลที่มีอยู่เดิมเพื่อใช้เป็นเนื้อเรื่อง โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการพูดที่วางไว้ด้วย ตัดเนื้อหาส่วนที่ไม่จำเป็นออก รวบรวมเนื้อหาส่วนที่คัดเลือกแล้วเตรียมไว้สำหรับขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 จัด ขั้นนี้ คือ การจัดวางโครงเรื่อง ขยายเรื่อง ตลอดจนเรียบเรียงเนื้อหาทั้งหมด จนสำเร็จเป็นเนื้อเรื่องพร้อมที่จะนำไปใช้พูดได้

4. การวางโครงเรื่อง

การวางโครงเรื่องเป็นเหมือนการจัดทำแผนที่ในการเล่าเรื่อง เป็นเหมือนการจัดลำดับใจความสำคัญของเรื่อง จัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบ หมวดยุ่ ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ในการเล่าเรื่องแต่ละครั้ง ผู้พูดควรวางโครงเรื่องให้ชัดเจนว่าจะนำเสนอเนื้อหาประเด็นใดบ้าง โครงเรื่องต้องแสดงความสอดคล้องต่อเนื่องของความคิดทั้งหมด ใจความต่าง ๆ ต้องทำหน้าที่ส่งเสริม ขยายความ หรือช่วยทำให้ข้อความชัดเจนขึ้น การจัดวางโครงเรื่องแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ได้แก่

4.1 คำปฏิสันถาร หรือคำทักทาย เป็นส่วนเริ่มแรกของการพูด เป็นแสดงการเคารพ คารวะให้เกียรติต่อที่ประชุม หากทราบว่าในที่ประชุมมีใครบ้าง ควรกล่าวทักทายอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นการสร้างความประทับใจให้ผู้ฟัง แสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้ทำการศึกษาเข้าใจกลุ่มผู้ฟังมาก่อน ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองสำคัญมากขึ้น และภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เลือกใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ เริ่มจากตำแหน่งสูง และรองลงมาตามลำดับ

4.2 การเกริ่นนำ เป็นการเริ่มเรื่องพูด เป็นการเตรียมผู้ฟัง และนำเข้าสู่เรื่อง ทำให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูด กำลังจะพูดเรื่องใด เพื่อให้ผู้ฟังติดตามเรื่องราวได้ถูกต้อง การเกริ่นนำจะต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดกับผู้ฟัง และเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้ การเกริ่นนำที่ดีจึงควรดึงดูดใจผู้ฟัง สั้น กระชับ เข้าใจง่าย

4.3 เนื้อเรื่อง หรือสาระของเรื่อง เนื้อหาสาระของเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ผู้ฟังให้ความสนใจ ส่วนนี้จึงมีความยาวมากที่สุด ผู้พูดจึงควรกำหนดหัวข้อการพูดให้ชัดเจนว่ามีกี่ประเด็น และแต่ละประเด็นนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง ที่สำคัญเนื้อหาในการพูดต้องร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวกันได้อย่างเหมาะสม

4.4 การพูดสรุป ควรมุ่งให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจเป็นสำคัญ การสรุปจบที่ดีนั้นควรสรุปจบด้วยข้อความที่กะทัดรัด ตรงตามประเด็น เน้นย้ำสาระสำคัญ สอดคล้องกับเนื้อหา และชื่อเรื่อง

ซึ่งเราอาจแบ่งสัดส่วนของการวางโครงเรื่องได้ดังนี้

คำปฏิสันถาร	ร้อยละ 5
เกริ่นนำ	ร้อยละ 5
เนื้อเรื่อง	ร้อยละ 80-85
สรุป	ร้อยละ 5-10

พรพนทิพา ขนเสน (2562) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสำคัญในการเตรียมหลักการเล่าเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะพูด การเตรียมการพูดนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เลือกเรื่องที่จะพูด และจะต้องเลือกเรื่องที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เหมาะกับโอกาส และเหมาะสมกับสถานที่ นอกจากนี้ การเลือกเรื่องที่จะพูดควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และมีประโยชน์แก่ผู้ฟัง โดยไม่ทำให้ผู้ฟังต้องผิดหวัง และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือผู้พูดไม่ควรเลือกหัวข้อเรื่องซึ่งตนเองไม่มีความถนัด หรือไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ เพราะจะทำให้การพูดนั้นอาจจะล้มเหลวได้ หลักการง่ายๆ สำหรับการเลือกเรื่องที่จะพูด คือ ต้องถามตัวเองก่อนว่าทำไมถึงเลือกเรื่องนี้ เราพูดได้ดี หรือไม่ และสมควรจะใช้วิธีพูดแบบไหน เมื่อตอบคำถามได้ เราก็จะสามารถเตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ผู้ฟัง ผู้ฟังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้พูดจะละเลยมิได้ เพราะการวิเคราะห์ผู้ฟังจะช่วยให้ผู้พูดทราบถึงเงื่อนไขต่างๆ เช่น อายุ เพศ ความสนใจ อาชีพ ฯลฯ ปัจจัยความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้พูดจะต้องศึกษา และวิเคราะห์เพื่อให้การพูดในแต่ละครั้งประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3. การตั้งจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการพูดให้ชัดเจน การพูดที่ไร้จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายอาจกลายเป็นการพูดที่เพื่อเจ้าไรสาระ หาประโยชน์ไม่ได้ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อาจแตกต่างกันตามความประสงค์ของผู้พูด ซึ่งผู้พูดต้องวิเคราะห์ และหาวิธีการพูดที่แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์นั้นๆ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการพูดทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายอยู่ สามประการ คือ การพูดเพื่อให้ความรู้ การพูดเพื่อ โน้มน้าวชักจูงใจ และการพูดเพื่อความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ ฉะนั้น เมื่อทราบถึงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์แล้ว ผู้พูดจะต้องพูดให้ตรงกับวัตถุประสงค์นั้นด้วย เพื่อให้การพูดนั้นสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

4. การค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาที่จะนำมาพูด หลังจากที่ได้เลือกเรื่องที่จะพูด วิเคราะห์ผู้ฟังและตั้งจุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะพูดแล้ว สิ่งที่ผู้พูดควรทำคือ การค้นคว้าหาความรู้ รวบรวมข้อคิดเห็นข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และสถิติต่างๆ เพื่อนำมาจัดลำดับให้เหมาะสมแก่การนำไปเสนอให้แก่ผู้ฟังซึ่งการค้นคว้าหาความรู้นี้อาจทำได้โดยการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ มากมาย ได้แก่ จากความรู้และประสบการณ์ของตัวเอง การจากสนทนาพูดคุย และสัมภาษณ์ จากห้องสมุด และจากสื่อต่างๆ เป็นต้น

5. การจัดระเบียบเรียงเรื่องที่จะพูด การแบ่งเรื่องที่จะพูดอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ มีแนวทางหรือหลักการ ดังต่อไปนี้

5.1 คำนำ หรือการเริ่มต้นเรื่อง เป็นสิ่งที่เกริ่นนำเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะฟังด้วยความตั้งใจ นอกจากนี้คำนำควรบอกถึงประโยชน์ของผู้ฟังที่จะได้รับ สำหรับคำนำนั้นควรเป็นใจความที่กะทัดรัด และเร้าความสนใจ อาจใช้ การถามคำถาม คำคม สุภาษิต ฯลฯ เพื่อเป็นตัวดึงดูดความสนใจ คำนำที่ดีควรใช้เวลาพูดประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของเวลาพูดทั้งหมด

5.2 เนื้อเรื่อง หรือตัวเรื่อง เป็นสาระสำคัญของเรื่อง ผู้พูดควรแบ่งเนื้อเรื่องให้ชัดเจนมีใจความหลัก มีส่วนขยายความให้ใจความหลักเด่นชัดยิ่งขึ้น ผู้พูดจะต้องเรียงลำดับจากเรื่องง่ายไปหายาก ต้องพูดตรงตามข้อเท็จจริง และอาจมีตัวอย่างประกอบด้วยก็ได้ เนื้อเรื่องเป็นส่วนที่ผู้พูดควรใช้เวลาประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ ของการพูดทั้งหมด

5.3 สรุปเป็นการทิ้งท้าย หรือปิดท้ายเรื่องที่จะพูด การสรุปจบควรลงท้ายด้วยการเน้น ย้ำ

ทบทวนประเด็นที่สำคัญ และทำให้ประทับใจผู้ฟัง ส่วนสรุปนี้ ผู้พูดควรใช้เวลาประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ของการพูดทั้งหมด

6. การฝึกซ้อมก่อนพูดจริง การฝึกซ้อมจะทำให้ผู้พูดเกิดความพร้อม และความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้คุ้นเคยกับเนื้อหาที่จะนำมาพูดยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ผู้พูดสามารถประมาณความยาวให้พอดีกับเวลาที่กำหนดไว้ได้

7. การนำเสนอ คือ การพูดที่ผู้พูดพูดออกไปตามที่ตระเตรียมไว้เป็นอย่างดี การนำเสนอควรทำตามกระบวนการที่ได้ซักซ้อม และเตรียมพร้อมไว้ก่อนแล้ว อย่าวิตกกังวล หรือประหม่าตื่นเต้นจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความสับสนได้นอกจากนี้ ผู้พูดยังควรสร้างบรรยากาศในการพูดให้น่าสนใจ ดังนี้คือ

7.1 การใช้ถ้อยคำภาษา ผู้พูดต้องเลือกใช้ถ้อยคำอย่างมีศิลปะ คือ ใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังชื่นชอบ มีความรู้สึกไปในทางที่ดี ควรหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่รุนแรง และมีความหมายในเชิงลบ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ กะทัดรัด สละสลวย มีความหมายชัดเจน ไม่กำกวม หรือคลุมเครือ ตลอดจนต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา และโอกาส ไม่ควรใช้ศัพท์สำนวนที่ยากๆ หรือใช้คำภาษาต่างประเทศ ถ้าจำเป็นต้องใช้ควรขออนุญาตผู้ฟัง และอธิบายความหมายให้เข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องหลีกเลี่ยงการใช้คำขยะซึ่งคำ “ขยะ” หมายถึง คำที่ใช้ซ้ำกันบ่อยๆ และเป็นคำที่ไม่เพิ่มความหมายให้แก่นิ่งความ เช่น นะคะ นะครับ เอ้อ อ้า เนี่ย เป็นต้น

7.2 การใช้สายตา และท่าทางประกอบการพูด ผู้พูดต้องใช้สายตามองผู้ฟังให้ทั่วถึงเพราะสายตาเป็นเครื่องสื่อความเข้าใจ และขณะพูดต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายบ้างตามสมควร พร้อมทั้งใช้มือ แขน ประกอบการพูด เพราะจะช่วยให้คำพูดมีน้ำหนัก และผู้ฟังเห็นภาพพจน์ชัดเจนขึ้น และความหมาย มีฉะนั้นผู้ฟังอาจเข้าใจผิด หรือสงสัยได้

7.3 การใช้น้ำเสียง ผู้พูดต้องใช้น้ำเสียงอย่างเป็นธรรมชาติ มีน้ำเสียงนุ่มนวล มีจังหวะของการพูดพอดี ไม่ช้า หรือเร็วจนเกินไป พยายามปรับน้ำเสียงให้เข้ากับความหมาย และใช้เสียงให้ได้ยินอย่างทั่วถึง

7.4 การสร้างอารมณ์ขัน ผู้พูดต้องมีสีหน้าสดชื่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีอารมณ์ร่าเริง ไม่เคร่งขรึม หรือเคร่งเครียด พยายามสอดแทรกถ้อยคำเบาๆ ฟังสบายๆ คลายความเครียด ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ครื้นเครง หรือใช้ถ้อยคำกระเซ้าเย้าแหย่ เพื่อให้เกิดความตลกขบขัน ผู้ฟังจะได้มีชีวิตชีวาเกิดความเพลิดเพลินในการฟัง ผู้พูดพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย และหยาบโลน

8. การวิเคราะห์ประเมินผล เมื่อพูดเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ควรมีการวิเคราะห์ และประเมินผลทุกครั้ง เพื่อให้ทราบว่า การพูดของเราเป็นอย่างไร พูดได้ดีเพียงไร ซึ่งต้องประเมินด้วยใจเป็นกลาง เพื่อหาทางปรับปรุงการพูดให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

อย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่องนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาเนื้อหา (Content) เพื่อสร้างความแตกต่างที่โดดเด่น ซึ่งวิธีที่จะสร้างคอนเทนต์ให้โดดเด่นและแตกต่าง คือ การสร้างเรื่องราวให้เอกลักษณ์ น่าสนใจ และแตกต่างโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย ตัวอย่างหลักสูตร “ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร” ภายใต้โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งใช้วิธีการเล่าเรื่องอิงประวัติศาสตร์ของโบราณสถานจังหวัดกำแพงเพชร ผ่านการเล่าเรื่องจากผู้สูงอายุในพื้นที่ จากการ 1.การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2. การเลือกเรื่อง 3. การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง และการวางโครงเรื่อง

1.1.2 ประเภทของการเล่าเรื่อง

หลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทการพูดมีอยู่หลายลักษณะ ซึ่งในที่นี้ขอกล่าวถึงเกณฑ์ด้านจำนวนผู้ฟัง เกณฑ์ด้านความเป็นทางการในการพูด เกณฑ์ด้านลักษณะการพูด และเกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ในการพูด ซึ่ง พฐรพี ประภัสสร (2565, หน้า 7-10) ได้กล่าวถึง ไว้ดังนี้

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านจำนวนผู้ฟัง

การแบ่งประเภทของการพูดโดยใช้จำนวนของผู้ฟังเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การพูดรายบุคคล เป็นการพูดแบบตัวต่อตัว ได้แก่ การพูดที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การสนทนา การสัมภาษณ์ การแนะนำตัว เป็นต้น
2. การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดที่มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก การพูดแบบนี้เป็นการพูดที่มีแบบแผนต้องมีการเตรียมตัว เตรียมเนื้อหาที่จะพูด และฝึกฝนการพูดในเนื้อหานั้นให้เกิดความชำนาญ การพูดประเภทนี้ได้แก่ การอภิปราย การแสดงปาฐกถา การบรรยาย การแสดงสุนทรพจน์ เป็นต้น

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านความเป็นทางการในการพูด

การแบ่งประเภทของการพูดโดยใช้โอกาสพูดเป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การพูดอย่างเป็นทางการ การพูดอย่างเป็นทางการ คือ การพูดที่เป็นกิจจะลักษณะและเป็นพิธี การผู้พูดต้องยึดถือ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การพูด ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและ ศิลปะในการพูด เช่น การพูดในที่ชุมชน การปาฐกถา การบรรยาย การอภิปราย การสัมภาษณ์ การกล่าวสุนทรพจน์ หรือ การประชุม เป็นต้น การพูดอย่างเป็นทางการอาจมีทั้งพูดเดี่ยวและพูดกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนผู้ฟังตั้งแต่กลุ่มย่อยๆ ไปจนถึงผู้ฟังที่มีจำนวนมาก ดังนั้น การพูดในลักษณะนี้ผู้พูดจะต้องรู้จักหลักวิธีการในการพูด ที่เหมาะสมซึ่ง หลักการพูดอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วย

- 1.1 การวิเคราะห์ ผู้พูดต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟัง วัตถุประสงค์ในการพูด เวลา และสถานที่ก่อนการพูด
- 1.2 การเตรียมเนื้อหา ในการพูดทุกครั้ง ผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อหาที่จะพูดเพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการ โดยเนื้อหาจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง เวลา

และโอกาสในการพูดด้วย

- 1.3 การเตรียมด้านภาษา ผู้พูดต้องใช้ทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษาประกอบกัน เพื่อให้การพูดนั้นมีความน่าสนใจ และช่วยให้สื่อสารกับผู้ฟังได้ง่ายขึ้น
- 1.4 การเตรียมการพูด ผู้พูดต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งมีการฝึกฝนการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะกับสถานการณ์ที่จะพูด

2. การพูดอย่างไม่เป็นทางการ การพูดอย่างไม่เป็นทางการ คือ การพูดในชีวิตประจำวัน เป็นการพูดที่ไม่มีพิธีรีตองเนื่องจากผู้พูดกับผู้ฟังมีความคุ้นเคยต่อกัน จึงไม่พิถีพิถันกับรูปแบบของการพูดมากนัก เช่น การสนทนาทั่ว ๆ ไป การพูดโทรศัพท์ การแนะนำตัว การซักถาม การตอบคำถาม แม้เป็นการพูดไม่เป็นทางการ แต่ผู้พูดก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการพูด มีมารยาทในการสื่อสาร ใช้ภาษาอย่างสุภาพเหมาะสมกับบุคคล และถูกกาลเทศะ

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านลักษณะการพูด จำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. พูดแบบฉับพลัน หรือกะทันหัน คือ การพูดที่ผู้พูดไม่รู้ตัวมาก่อนว่าจะต้องพูดไม่ได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า ทั้งในด้านเนื้อเรื่องที่จะพูด แต่ก็ได้รับเชิญ หรือได้รับมอบหมายให้พูด เช่น การพูดกล่าวอวยพรในวันเกิด กล่าวอวยพรคู่บ่าวสาว กล่าวต้อนรับผู้มาเยือน กล่าวขอบคุณผู้มีอุปการะสนับสนุน

การพูดแบบนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดจึงจะทำให้การพูดประสบความสำเร็จ หากผู้พูดได้รับเชิญให้พูดในลักษณะดังกล่าวควรปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

- 1.1 ต้องตั้งใจ ทำจิตใจให้ปกติอย่าประหม่า หรือตกใจตื่นเต้นจนเกินไป และสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง ว่าเราสามารถที่จะพูดได้ และมีความยินดีที่จะพูด
- 1.2 พูดโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือจดจำจากการพูดของผู้อื่น เพื่อนำมาพูดให้เข้ากับบรรยากาศ หรือโอกาสในการพูดครั้งนั้น
- 1.3 กำหนดเรื่องที่จะพูดให้ชัดเจน กำหนดเวลาพูดให้เหมาะสมกับโอกาส และงานนั้นๆ อย่าพูดนอกประเด็น หรือยาวจนเกินไปเพราะจะทำให้ คนฟังเบื่อได้

2. การพูดโดยการเตรียมการมาล่วงหน้า การพูดแบบนี้เป็นการพูด ที่ผู้พูดได้มีโอกาสเตรียมตัวมาก่อน คือ ผู้พูดรู้ว่าตนเองได้รับเชิญ หรือจะต้องพูดในเรื่องอะไรบ้าง จึงต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าเท่าที่โอกาสเวลาจะอำนวยให้ ดังนั้น การเตรียมในเรื่องต่างๆ ที่จะพูดเป็นคุณสมบัติสำคัญที่นักพูดจะต้องปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ

3. พูดแบบอ่านจากร่าง หรือต้นฉบับ การพูดประเภทนี้เป็นการพูดตามต้นฉบับที่เขียนขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี วิธีนี้นิยมใช้แบบเป็นทางการ ส่วนมากเป็นการพูดทางพิธีการต่างๆ สำคัญๆ เช่น การกล่าวคำถวายพระพร การกล่าวสุนทรพจน์ของบุคคลสำคัญ การกล่าวรายงาน การกล่าวเปิดงาน แลกเปลี่ยน การกล่าวคำปราศรัย การกล่าวในพิธีการต่างๆ ฯลฯ การที่ ผู้พูดจะใช้การพูดโดยการอ่านจากต้นฉบับได้อย่างเหมาะสม และเป็นที่ประทับใจของคนทั่วไปได้นั้น ผู้พูดควรจะมีการเตรียมตัวโดยการขอต้นฉบับที่จะต้องพูดมาศึกษา และฝึกอ่านต้นฉบับให้คล่อง จะได้ว่าตนเองควรจะเว้น

วรรคตอนตรงไหน มีคำศัพท์ที่ยากตลอดทั้งสำนวนการพูดให้เหมาะสม หรือไม่ หากมีจะได้ตรวจสอบจากพจนานุกรมเสียก่อน การฝึกสายตาเวลาพูด ขนาดตัวอักษรที่ใช้เหมาะกับสายตาของผู้พูดหรือไม่ หากไม่เหมาะสมจะได้ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบนำไปปรับเปลี่ยน

การพูดประเภทนี้ ผู้พูดจะอ่านจากต้นฉบับที่มีผู้เตรียมไว้ให้แล้ว ดังนั้น หน้าที่ของผู้พูด คือ

3.1 ขณะอ่าน ควรถือต้นฉบับในท่าที่เหมาะสม ไม่ถือต้นฉบับสูง หรือต่ำจนเกินไป

3.2 อ่านอย่างมีชีวิตชีวา เป็นธรรมชาติให้เหมือนกับการพูด รู้จักการใช้เสียง การเว้นจังหวะ และต้องอ่านเมื่อเรามีความรู้เรื่องนั้นเป็นอย่างดี

3.3 อ่านให้ถูกต้อง ชัดถ้อยชัดคำ เว้นวรรคตอนให้เหมาะสม

3.4 ควรละสายตาจากต้นฉบับบ้างเพื่อประสานสายตากับผู้ฟังอย่างสม่ำเสมอ

4. การพูดโดยวิธีท่องจำ การพูดลักษณะนี้เป็นการพูดที่ผู้พูดจะต้องเตรียมตัวท่องจำเนื้อหาอย่างละเอียดจากเอกสาร ตำรา หนังสือต่างๆ อย่างแม่นยำ เช่น การท่องจำตัวเลข จำสุภาษิตคำพังเพย เนื้อหาที่สำคัญๆ การพูดแบบนี้เป็นการพูดที่ผู้พูดจะต้องใช้ความเพียรพยายามมากในการจดจำเนื้อหา และจะต้องมีเวลาในการเตรียมตัว เช่น การเทศน์ของพระสงฆ์ การสวดอ้อนวอนบวงสรวงพิธีกรรมของพราหมณ์ การทำพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ และการทำพิธีกรรมของศาสนาต่างๆ เป็นต้น

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ในการพูด จำแนกได้เป็น 4 วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การพูดเพื่อให้ความรู้ การพูดประเภทนี้ เป็นการพูดเพื่อให้ความรู้ เป็นการพูดอธิบาย ชี้แจง แสดงเหตุผล เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ฟังได้รับความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระอย่าง ครบถ้วน ผู้พูดจึงต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าและศึกษาค้นคว้าเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนออย่างมีขั้นตอน เป็นลำดับ เพื่อให้ผู้ฟังฟังได้ง่ายและเข้าใจ หากผู้ฟังมีข้อปัญหาที่สงสัยก็สามารถซักถามได้ และผู้พูดจะต้องตอบคำถาม หรืออธิบายให้ชัดเจน การพูดในลักษณะนี้มีหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การอบรม ปฐมนิเทศ บรรยายสรุป การอธิบาย การสาธิต การแถลงการณ์ การประกาศ รวมไปถึง การเรียนการสอนด้วย

2. การพูดเพื่อจูงใจ หรือโน้มน้าวใจ การพูดเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อชักชวน เชิญชวน หรือเกลี้ยกล่อมให้ ผู้ฟังคล้อยตามและปฏิบัติตาม หรือโน้มน้าวให้ผู้ฟังยกเลิกไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้พูดจะต้องใส่อารมณ์ ความรู้สึกที่จริงใจประกอบการพูด เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีความเชื่อเช่นนั้น การพูดใน ลักษณะนี้นิยมใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การโฆษณาสินค้า การปลุกเร้าให้เกิดปฏิริยามวลชน การชักชวนให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การโน้มน้าวให้ใช้สินค้าไทย การเชิญชวนให้บริจาคเงินทำบุญ เป็นต้น

3. การพูดเพื่อให้ความบันเทิง หรือเพื่อจรรโลงใจแก่ผู้ฟัง เป็นการพูดเพื่อสร้างความสนุกสนาน บันเทิงอารมณ์ ผู้พูดจะต้องเน้นให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานบันเทิงควบคู่ไปกับการได้รับความรู้สึกรื่นเริงที่แปลกใหม่ เล็กๆ น้อยๆ เป็นการพูดในลักษณะ มีความเข้าใจในเรื่องที่พูดเป็นอย่างดีและมีศิลปะในการพูดอย่างสูง มีความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ไม่พูดเรื่อง เกรงเครียดหรือน่าหวาดเสียวมีการใช้โวหารและสำนวนคำคมสร้างความบันเทิงใจแก่ผู้ฟังด้วย

4. การพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น ผู้พูดต้องมีความความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างดี และสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจถึงแนวความคิดของผู้พูดได้ เพื่อให้ผู้ฟังสนใจและมีความคิดเห็นคล้ายตามเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้พูดต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และต้องมีกลวิธีการนำเสนอที่ดี จึงจะสามารถสร้างความเข้าใจ และชักจูงใจจากผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า เกณฑ์การจำแนกประเภทการพูด แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1. จำนวนผู้ฟัง 2. ความเป็นทางการในการพูด 3. ลักษณะการพูด และ 4. วัตถุประสงค์ในการพูด ซึ่งการจำแนกประเภทการพูด ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูด เกิดความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในตนเองของผู้พูด

1.1.3 เทคนิคการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น

“นักเล่าเรื่อง” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย ธุรกิจ การท่องเที่ยวกระแสหลักมีคำว่า “มัคคุเทศก์” หรือไกด์ แต่สำหรับชุมชนท่องเที่ยวสิ่งที่เราต้องการก็เพียงแค่ “นักเล่าเรื่อง” หรือ Story Teller (พัชรโรดม อุณสุวรรณ, 2565)

นักเล่าเรื่องเป็นผู้ถ่ายทอดคุณค่าของชุมชนด้วยการบอกเล่า พูดคุยแบบมีชีวิตชีวา และไม่จำเป็นต้องมีรายได้โดยตรงจากการนำเที่ยว ในทางตรงข้ามนักเล่าเรื่องที่เก่งจะช่วยทั้งชุมชน รวมทั้งตัวนักเล่าเรื่องเองก็มีรายได้ทางอ้อมจากคุณค่าที่สื่อสารออกไป กระบวนการเตรียมนักเล่าเรื่องในแต่ละชุมชนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่มีแนวทางเป็นหลักช่วยคิดเบื้องต้น ตัวอย่างเช่น นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย

เราควรกำหนดสถานะของนักเล่าเรื่องไว้ให้เหมาะสมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน บางชุมชนนักเล่าเรื่องอาจเป็นอดีตผู้นำชุมชน อดีตครูเกษียณราชการ เป็นผู้รู้ในแขนงภูมิปัญญาต่างๆ เป็นพ่อครูแม่ครู คนเหล่านี้ไม่ได้ต้องการ “ทิป” จากนักท่องเที่ยว แต่ต้องการถ่ายทอดคุณค่าด้วยความภาคภูมิใจ

ในกรณีที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นักเล่าเรื่องจำเป็นต้องมีความรู้ ในข้อมูลจริง (Fact) หรือมีความรู้สึกซึ่งถึงตำนานที่ไม่จำเป็นต้องมีบันทึกในประวัติศาสตร์ แต่เป็นเรื่องเล่าที่ผูกโยงชุมชนกับเรื่องราวเหล่านั้น ตำนานที่ทำให้เรามองเห็นเสน่ห์ของชุมชน ชุมชนที่ไม่มีตำนานเก่าแก่ ก็ไม่จำเป็นต้องขุดค้นเชิง

ประวัติศาสตร์ ต้นไม้สำคัญสักต้นในชุมชนก็เป็นเรื่องเล่าได้แล้วถ้ามีมุมมองที่ดี นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนท่องเที่ยวจึงควรตระหนักว่าการท่องเที่ยวคือธุรกิจ และธุรกิจคือการเรียนรู้ เป็นธรรมดาที่ต้องมีการลองผิดลองถูก และนำบทเรียนมาปรับแก้เพื่อพัฒนาธุรกิจให้เดินหน้าต่อไป

กรณีศึกษา : ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานโบราณในศาสนาฮินดูที่สำคัญและมีปรากฏเพียงแห่งเดียวในจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าต่อประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรและประชาชนทั่วไป อยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ถือเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเรียนรู้ในข้อมูลยุคประวัติศาสตร์ชาติไทยของเมืองกำแพงเพชร อันเป็นการร่วมสมัยของการเมืองการปกครองระหว่างรัฐสุโขทัยยุคปลายกับรัฐอยุธยายุคต้นที่ได้เข้ามามีบทบาทในดินแดนแถบนี้ เนื่องด้วยการค้นพบจารึกที่บริเวณฐานของเทวรูปข้อความนี้ได้ระบุถึงผู้สร้างและระยะเวลาการสร้างอย่างชัดเจน แสดงถึงความเชื่อมโยงการเมืองการปกครองและระบบความเชื่อของผู้นำที่มีต่อผู้คนเมืองกำแพงเพชรในระยยะต่อมาถึงปัจจุบัน ประการที่สอง ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในกลุ่มโบราณสถานในเขตกำแพงเมืองโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่ง จากทั้งสิ้น 4 กลุ่มโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจะเห็นได้จากการที่มีทั้งผู้คนจากต่างถิ่นต่างประเทศเข้ามาเพื่อชมความงามและความเก่าแก่ของโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ตลอดจนผู้ที่มีความศรัทธาต่อองค์พระอิศวรมาสักการบูชากันอย่างไม่ขาดสาย จากคุณค่าทั้ง 2 ประการนี้ จึงสมควรอย่างที่ได้อนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมคู่เมืองกำแพงเพชรต่อไป

ผู้เขียนสรุปได้ว่า นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” การทำเช่นนี้ได้ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนซึ่งต้องอาศัยทักษะการสื่อสารด้วยการพูด

1.2.1 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด

แนวคิดหลักการพูด

พฐร่าไพ ประภัสสร (2565, หน้า 8) ได้กล่าวถึงหลักการพูดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับผู้ฟัง และสภาพแวดล้อม
 - 1.1 ศึกษาองค์ประกอบของผู้ฟัง เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ฯลฯ
 - 1.2 ศึกษาผู้ฟังว่ามีเจตคติ อารมณ์ และรสนิยมอย่างไร
 - 1.3 ศึกษาสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ที่จะพูด ช่วงเวลา อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการพูด
2. การเลือกเรื่อง และจัดเนื้อเรื่องที่พูด
 - 2.1 การเลือกเรื่อง ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้ฟังเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ และเป็นเรื่องที่คุณมีความรู้ ความถนัด สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

2.2 การจัดเนื้อเรื่อง เริ่มจากการกล่าวคำทักทายผู้ฟัง การเกริ่นนำก่อนเข้าสู่เนื้อหาการ

เกริ่นนำนั้นต้องดึงดูดความสนใจของผู้ฟังควรเป็นใจความเพียง 2-3 ประโยค อาจใช้เป็นคำคม สุภาษิต โอวาท คำกล่าวของผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ ส่วนเนื้อเรื่องต้องเป็นข้อเท็จจริง มีหลักฐาน มีเหตุผล มีตัวอย่างที่ชัดเจน และส่วนสรุป ซึ่งการสรุปไม่ใช่การย่อเรื่องที่พูดแล้ว แต่เป็นการเน้นประเด็นสำคัญด้วยถ้อยคำสำนวนที่เด่นเป็นพิเศษ เพื่อสร้างความประทับใจ

3. การเตรียมตัวผู้พูด ผู้พูดที่ไม่มีประสบการณ์ในการพูดในที่ประชุมมาก่อนมักตื่นเต้น ประหม่า เสียขวัญ ท้อทางเคอะเขิน อันเป็นลักษณะของการขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพูดล้มเหลว ผู้พูดจึงควรเตรียมตัวและฝึกฝนการพูดอยู่ตลอดเวลา เพื่อความมั่นใจในตนเอง (ทรูปลูกปัญญา, 2565)

นอกจากนี้ ผู้พูด และคู่สนทนาก็จะมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ประกอบกับสถานการณ์ในขณะที่พูดก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การพูดนั้นประสบความสำเร็จ หลักการสำคัญของการพูดจึงประกอบไปด้วยเงื่อนไขของการรับรู้ของคู่สนทนา และการก่อตัวของคำพูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Abduvali Musaev, 2020, p. 17-27)

1. ระดับของความเป็นทางการ และความไม่เป็นทางการของความสัมพันธ์ เป็นที่ทราบกันดีว่าความเป็นพิธีการ หรือความเป็นทางการได้กำหนดภาวะผูกพันของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เขาคิดอย่างมีเหตุผล และคิดทุกอย่างที่เขาพูด แต่ถ้าเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ คู่สนทนาสามารถพูด คิด และแสดงออกได้อย่างอิสระเสรีมากกว่า

2. การประกอบสร้างคำพูด คำพูดมักจะอยู่ในรูปแบบลายลักษณ์อักษร และการพูดปากเปล่า ในอดีต คำพูดจะอยู่ในรูปแบบการพูดปากเปล่าเป็นหลัก รองลงมาคือ อยู่ในรูปแบบการเขียนการสื่อสารด้วยการพูด จึงเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ฉับไว และโดดเด่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากการเขียนเพราะการเขียนต้องใช้หลักตรรกะมากกว่า และต้องใช้ความคิดอย่างรอบคอบมากกว่า

3. ระดับการมีปฏิสัมพันธ์ของคู่สนทนา ซึ่งเกิดขึ้นจากการสื่อสารทางตรง และการสื่อสารทางอ้อม การสื่อสารทางตรงนั้นก็คือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้า หรือการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนั้นการสื่อสารด้วยการพูดจึงมีความสำคัญ ซึ่งตรงข้ามกับการสื่อสารทางอ้อมที่ผ่านสื่อกลางต่างๆ อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของการเขียน

1.2.2 ทักษะการใช้ภาษาไทย

การใช้เสียง การฝึกใช้เสียง และการอ่านออกเสียงตามหลักการใช้ภาษาไทย

การใช้เสียงในการพูดมีความสำคัญต่อการสื่อความหมาย และความรู้สึกไปสู่ผู้ฟังเพราะถ้าผู้พูดสามารถใช้เสียงได้อย่างเหมาะสมย่อมทำให้ผู้ฟังสนใจ และตั้งใจฟังเรื่องที่ผู้ส่งสารพูดด้วยเสียงที่สื่อไปยังผู้ฟังด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิผลซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟังดำเนินไปด้วยดี เสียงพูดที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

- 1) เสียงพูดที่ดีต้องเป็นเสียงที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส ผู้พูดไม่ควรพูดด้วยเสียงอู้อี้คล้ายคน ง่วงนอน ควรมีเสียงที่มีชีวิตชีวากระตือรือร้น
- 2) เสียงพูดที่ดีต้องมีจังหวะที่เหมาะสม ไม่ช้าเกินไป ไม่เร็วเกินไป คือควรมีจังหวะความเร็วที่เหมาะสม ไม่เร็วจนรัว และช้าจนง่วง
- 3) เสียงพูดที่ดีต้องไม่ดังหรือแผ่วจนเกินไป จำนวนผู้ฟังมีผลกับระดับเสียงในการพูด ถ้าผู้ฟังมีจำนวนมากผู้พูดจะต้องเพิ่มระดับความดังของเสียงให้ได้ยินอย่างทั่วถึง แต่หากมีจำนวนมากเกินไป ผู้พูดควรใช้ไมโครโฟน เพื่อเสียงการพูดในลักษณะตะโกน
- 4) เสียงพูดที่ดีต้องมีการใช้เสียงเน้นในจังหวะที่ควรเน้น ในการพูดนั้นผู้พูดไม่ควรใช้เสียงในระดับเดียวกันหมดเพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายดังนั้นผู้พูด ควรมีการใช้เสียงสูงเสียงต่ำ ในบางคำพูดที่เราต้องการเน้น และยังเป็นการสร้างความน่าสนใจในการพูดอีกด้วย
- 5) เสียงพูดที่ดีจะต้องพูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ การมีน้ำเสียงที่ดีแต่ถ้าพูดไม่ชัดถ้อยชัดคำก็ทำให้ลดคุณค่าการพูดลงไป ผู้พูดบางคนอาจใช้สำเนียงต่างประเทศทำให้เวลาพูดขาดความชัดเจน ดังนั้นผู้พูดที่ติดสำเนียงต่างประเทศที่จะใช้ภาษาไทยในการพูดควรจะต้องฝึกพูดภาษาไทยให้ชัดเจนไม่ควรเอาสำเนียงต่างประเทศมาใช้

งานวิจัยของวริฎฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินธรานนท์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะของทำเนียบภาษา ตลอดจนสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสาร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ผลการศึกษาพบว่า ประเภทและลักษณะของทำเนียบภาษาที่ สินธุเสน เขจรบุตร ใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้าง แรงบันดาลใจ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ทำเนียบภาษาตามประเภท ไวยากรณ์ พบการใช้คำที่ปรากฏเป็นลักษณะเด่นจำนวนทั้งสิ้น 11 ประเภท และ 2) ทำเนียบภาษาตาม กลุ่มความหมาย การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสาร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ประกอบด้วยเนื้อหาต่างประเภทจำนวน 2 กลุ่มหลัก คือ 1) ประเภทเนื้อหาด้านการดำเนินชีวิต และ 2) ประเภทเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อลักษณะการใช้ทำเนียบภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อการสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดในฐานะนักสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟังหลากหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม ตลอดจน สะท้อนแนวทางการออกแบบโครงสร้างสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของสินธุเสน เขจรบุตร ที่มีลักษณะ เด่นทั้งใน ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป โดยมีแนวทางการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับความคุ้นเคยของ คนไทยคล้ายการฟังนิทานอีสปที่เริ่มต้นด้วยสถานการณ์และทิ้งท้ายด้วยข้อคิด หลังจากนั้นจะเป็นการ กล่าวลาด้วยการอวยพรเพื่อแสดงความปรารถนาดี

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษากับเนื้อหาของผู้พูดมีผลต่อการดำเนินชีวิต และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟังได้อย่างไรก็ตาม การใช้เสียงตามหลักภาษาที่ประกอบไปด้วย ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปสามารถสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดได้ เพราะการใช้เสียงของผู้พูดแต่ละบุคคลแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนการใช้เสียง

การฝึกให้เสียงมีพลังถ้าฝึกผิดก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เพราะว่าเสียงเกิดจาก การทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก ๆ ซึ่งถ้าเราใช้กล้ามเนื้อมากเกินไป หรือว่าใช้ผิดวิธี ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น เป็นตุ่มที่เส้นเสียง มีเลือดออกที่เส้นเสียง เกิดอาการระคายเคืองที่เส้นเสียง หรือเกิดบาดแผลจนก่อให้เกิดแผลเป็นที่เส้นเสียง ซึ่งปัญหาเหล่านี้กระทบกับเสียงร้องและเทคนิคการร้องของนักร้องทำให้เกิดความลำบากในการทำงานแน่นอน แทนที่เราจะมีเสียงที่ดีได้ยาวนาน ทำให้เสียงของเราแย่งลงอย่างรวดเร็ว เรียกได้ว่า ยิ่งร้องเสียงยิ่งแย่ง

การที่เราจะได้พลังเสียงจะต้องให้การทำงานระหว่างกล้ามเนื้อและลมที่ออกมาจากปอด ทำงานต้านกันอย่างพอดี ก่อให้เกิดความเข้มข้นของพลังงานเสียงที่มากขึ้น ก่อให้เกิดเสียงที่ดังกังวาล แต่ออกแรงน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

การตะเบงหรือการตะโกน เป็นการผลิตเสียงสูงที่ใช้กล้ามเนื้อที่เรียกว่า TA มากเกินกว่าที่ควร ทำให้เส้นเสียงหนาขึ้นและกระทบกันอย่างแรง นอกจากนั้นกล้ามเนื้อรอบ ๆ คอก็อาจจะบีบเกร็ง กล่องเสียงเคลื่อนที่สูงขึ้น ผู้ร้องก็จะรู้สึกไม่สบายร่างกาย ไม่สบายคอเป็นอย่างมาก อาจจะทำให้เกิดอาการระคายเคืองเกิดขึ้นด้วย

เสียงหลบแบบบาง ๆ หรือ Falsetto จะมีการใช้ TA น้อยกว่ามาก เส้นเสียงก็จะบางและแตงกันซ้ายขวาอย่างเบา ๆ อาการเกร็งก็จะไม่เกิดขึ้น เสียงที่ออกมาก็จะไม่มีพลัง

เสียง Mix คือเสียงที่การทำงานร่วมกันของ TA และ CT เป็นไปอย่างพอดี แต่การหา Sensation จริง ๆ เวลาต้องร้อง ต้องใช้การฝึกฝนเป็นอย่างมาก เสียง Mix ที่ให้เสียงค่อนข้างบาง ก็จะใช้ CT มากกว่าเสียง Mix ที่ค่อนข้างหนาและมีพลังที่จะใช้ CT น้อยกว่าแต่จะเพิ่มการทำงานของ TA เข้ามาแทน

การฝึกให้มีพลังเสียงคือการเพิ่มการทำงานของ TA อย่างพอดี แต่ไม่มากเกินไปถึงขั้นตะโกน หลังจากนั้นต้องให้เสียงเสียงแนบกันซ้ายขวามากขึ้นเพื่อสร้างแรงต้านที่กระทำต่อลมที่ขึ้นมาจากปอดของเรา เมื่อเส้นเสียงหนาขึ้นและแตงกันนานขึ้น เราจะต้องใช้แรงมากขึ้นในการทำให้เสียงเสียงเปิดและปิด ซึ่งความรู้สึกระหว่างร้องแบบนี้ จึงเรียกว่า Support นั่นเอง เมื่อเราสร้างแรงต้านที่เหมาะสมและมากพอจนก่อให้เกิด Support แล้ว จะทำให้เส้นเสียง Vibrate อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดคลื่นเสียงที่มีพลัง มีความสว่าง มีความก้องกังวาล

ข้อพึงระวังในการฝึกออกเสียง

แบบฝึกหัดไหนที่ทำให้เจ็บคอให้หยุดพักทันที มันอาจจะหมายความว่าฝึกผิด หรือฝึกมากเกินไป พอดี ไม่ควรฝึกเสียงที่สูงมากเกินไป เพราะมีโอกาสผิดพลาดและทำให้บาดเจ็บได้ง่าย

ถ้ารู้สึกไม่สบายที่คอ หรือเวียนหัว หายใจไม่ทัน จะพักหรือทำแบบฝึกหัดให้เบาลง หรือเปลี่ยนแบบฝึกหัดไปเลย

ถ้าเสียงยังไม่สมดุล ยังหา Balance ไม่ได้ อย่าเพิ่งฝึกพลังเสียง เพราะพลังเสียงจะเกิดขึ้นได้หลังจากเสียงเกิดสมดุลแล้ว

การใช้ Pharyngeal Voice มาช่วยสร้างพลังเสียง

Pharyngeal Voice หรืออีกอย่างหนึ่งเรียกว่าเสียง Twang นั่นคือ การสร้างลักษณะของเสียงที่มีความสว่างมากขึ้น บางคนก็คิดว่ามันมีความเป็นเปิดมากขึ้น โดยการทำให้คอหอย (Pharynx) ของเราแคบลงทำให้เกิด Acoustic Energy มากขึ้นบริเวณนั้น ก่อนที่จะมากรองสะท้อนมากขึ้นบริเวณปากของเรา ทำให้เสียงดังขึ้น ดุมีพลังมากขึ้น ข้อดีของ Pharyngeal Voice คือ ทำให้ได้เสียงที่ดังมากขึ้น สว่างมากขึ้น แต่ถ้าทำมากเกินไปจะทำให้เสียงมีความสว่างมากเกินไปจนบางครั้งฟังดูเป็นเปิดหรือฟังดูเป็นการตุน เพราะฉะนั้นแล้วควรฝึกอย่างพอดีเพื่อที่จะหาสมดุลของเสียงโดยที่ไม่ทำให้เสียงฟังดูตลกจนเกินไป บางคนอาจจะเคยได้ยินเสียงที่เรียกว่าเสียงร้องไห้ เสียงเด็ก เสียงแม่มด เวลาทำแบบฝึกหัดซึ่งนั่นก็เป็นเสียง Pharyngeal Voice เหมือนกัน

การฝึกเสียง Pharyngeal Voice โดยใช้หลักการของ Pharyngeal Voice ร่วมกับหลักการของ Megaohone หรือ โทรโฆ่ง คือ คอแคบเล็กน้อย และปากกว้างมากขึ้น รายการฝึกแบบนี้ต้องระวังมากๆ เพราะว่าถ้าทำมากเกินไป หนักไป ผิดไป เราก็จะกลายเป็นตะเบงซึ่งก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บได้

หลังจากทำแล้วก็ดูตัวเองดีๆอย่าให้เกิดอาการบาดเจ็บเกิดขึ้น ถ้ารู้สึกบาดเจ็บหรือไม่สบายพอให้หยุดพักทันที เสียงสูงด้านบนควรระวังรู้สึกสบาย ออกแรงน้อยแต่ได้ผลลัพธ์ที่มีความกังวาลและความดัง ผู้ร้องต้องไม่รู้สึกเหนื่อย ไม่ควรรู้สึกว่าลมจะหมดอย่างรวดเร็ว สามารถร้องและรักษาความยาวของโน้ตในระยะเวลาที่นานได้ ถ้ารู้สึกว่าจะเป็นลมแสดงว่ากำลังฝึกผิด (ธนพรรัช ญาติเจริญ, 2564)

การเกิดเสียงพูด เกิดจากการทำงานร่วมกันของระบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบหายใจ และระบบทางเดินอาหาร กล่องเสียง เป็นทางผ่านของอากาศจากปอดไปสู่ทางเดินหายใจส่วนบน ตั้งอยู่ภายในบริเวณลำคอใต้ช่องปากลงไป ซึ่งในผู้ชายจะเห็นชัดคือส่วนที่เราเรียกว่า ลูกกระเดือก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกล่องเสียงนั่นเอง การถนอมเสียงเป็นการปฏิบัติตน เพื่อถนอมสายเสียง และลดอันตราย หรือความเสียหายต่อสายเสียง ซึ่งควรปฏิบัติให้เป็นนิสัย เพื่อให้เรามีเสียงพูดไว้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะถ้าเราต้องใช้เสียงในการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพพนักงา ครู พนักงานขายของ พ่อค้าหรือแม่ค้า พนักงานรับโทรศัพท์ พนักงานประชาสัมพันธ์ นักแสดง นักร้อง หรือนักการเมือง วิธีการถนอมสายเสียงนั้น ต้องอาศัยเวลา ความตั้งใจจริง ความอดทน ความสม่ำเสมอในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย สิ่งที่ต้องทำ 9 ข้อ และสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง 11 ข้อ ดังนี้ (ปารยะ อาศนะเสน, 2560)

สิ่งที่ควรทำ

- ควรพูดด้วยเสียงดังพอเหมาะ ไม่ควรตะโกน กรีดร้อง ส่งเสียงเชียร์ หรือหัวเราะเสียงดัง
- ควรพูดด้วยระดับเสียงสูง ต่ำ ที่เหมาะสม กับเพศ และวัยของตนเอง ไม่ควรพูดโดยใช้เสียงสูง หรือต่ำเกินไป
- ควรพูดแบบสบาย ๆ ไม่ควรเค้นเสียงพูด หรือเกร็งกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า คอ ไหล่ ขณะพูด
- ควรฝึกนิสัยการหายใจที่ถูกต้องขณะพูด โดยใช้กล้ามเนื้อท้องเป็นหลักในการหายใจ ขณะหายใจเข้า หน้าท้องควรจะค่อย ๆ ป่องออก ขณะหายใจออก หน้าท้องควรยุบเข้าไป ไม่ควรพูดขณะหายใจเข้า

หรือกลืนหายใจพูด ควรพูดขณะหายใจออก และผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วน และควรหายใจเข้า และออกทางปากขณะพูด

- ควรขยับคิมน้ำมาก ๆ และบ่อย ๆ ในผู้ใหญ่ควรคิมน้ำวันละ 8 – 10 แก้ว หรือประมาณ 2 ลิตรต่อวัน การคิมน้ำอ่อนจะทำให้สายเสียง และคอชุ่มชื้น และช่วยละลายเสมหะได้ดีขึ้น ไม่ควรรับประทานยาแก้แพ้ชนิดง่วง และยาแก้อาการคัดจมูก (ยาหดหลอดเลือด เช่น pseudoephedrine) ซึ่งจะทำให้สายเสียง และคอแห้ง
- ควรเข้าไปใกล้ผู้ฟังในขณะที่พูด เพื่อจะได้ไม่ต้องพูดเสียงดัง
- ควรหาอุปกรณ์ช่วยสำหรับผู้ที่มีอาชีพต้องใช้เสียง เช่น ไมโครโฟน จะได้ไม่ต้องตะโกนหรือตะเบ็งเสียงขณะพูด

- ถ้ารู้สึกแน่นๆ ในคอ เจ็บคอ ควรหายใจเอาไอน้ำร้อนเข้าไป (steam inhalation) จะช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อได้ ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น แล้วทำให้สายเสียง และคอชุ่มชื้น

- ถ้ามีอาการผิดปกติเกี่ยวกับการออกเสียงหรือเป็นโรกระบบทางเดินหายใจโดยเฉพาะมีอาการไอ ควรรับปรึกษาแพทย์

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

- หลีกเลี่ยงการพูดติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ๆ ควรมีเวลาสำหรับหยุดพักการใช้เสียงด้วย เช่น ทุกครึ่ง ถึงหนึ่งชั่วโมง
- หลีกเลี่ยงการพูดแข่งกับเสียงดังอื่น ๆ หรือพูดในที่ที่มีเสียงดังรบกวน เช่น เสียงเครื่องจักร เสียงเพลง เสียงรถยนต์ เสียงจ๊อกแจ๊กจอยต่าง ๆ ถ้าจำเป็นควรเขยิบไปใกล้ ๆ ผู้ฟัง หรือใช้เครื่องขยายเสียงช่วย
- หลีกเลี่ยงการร้องเพลง หรือพูดมาก ขณะป่วย ร่างกายเหนื่อย อ่อนเพลีย มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ (เช่น เป็นหวัด หรือเจ็บคอ) หรือขณะออกกำลังกาย หลีกเลี่ยงการพูดขณะอยู่ในสภาพจิตใจและอารมณ์ผิดปกติ เช่น โมโห ตกใจ กลัว
- หลีกเลี่ยงการพูดกระแทกเสียง หรือเน้นคำ หรือประโยคใด ๆ หลีกเลี่ยงการกระซิบหรือบ่นพึมพำในลำคอ
- หลีกเลี่ยงการไอ กระทบ ขากเสมหะ หรือจามบ่อย เพราะจะทำให้สายเสียงกระทบกับอย่างรุนแรง ถ้ามีอาการเหล่านี้บ่อย ควรปรึกษาแพทย์เพื่อหาสาเหตุ และรักษา เมื่อใดรู้สึกว่ามีเสมหะ จำเป็นต้องกระทบ คอกรอกลิ้น หรือคิมน้ำ และไอ กระทบ หรือขากเสมหะเบา ๆ
- หลีกเลี่ยงการพูดดัดเสียง หรือเลียนเสียงแปลก ๆ ควรใช้จังหวะการพูดที่ดี ไม่พูดเร็วเกินไปจนหายใจไม่ทัน ควรพูดช้า ๆ และหยุดพักเป็นช่วง ๆ เพื่อหายใจ
- หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ คิมน้ำสุรา ชา กาแฟ น้ำอัดลม เครื่องดื่มที่ร้อน หรือเย็นจัดเกินไป
- หลีกเลี่ยงที่จะอยู่ใกล้กับบุคคลที่กำลังสูบบุหรี่
- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัด เช่น เผ็ดจัด ร้อนจัด เย็นจัด เปรี้ยวจัด เค็มจัด หวานหรือมันจนเกินไป เพราะจะทำให้หน้าลายหรือเสมหะเหนียวข้น รู้สึกกระคายคอ และทำให้หายใจอึดอัดมากขึ้น

- หลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมที่มีฝุ่นละออง ควันพิษ อากาศไม่บริสุทธิ์ หรือสารเคมี ที่ ๆ มีอากาศแห้งหรือเย็นจนเกินไปเช่น ในห้องปรับอากาศที่เย็นจัด เพราะจะทำให้เกิดการระคายเคืองต่อกล่องเสียงและสายเสียงได้ง่าย

- หลีกเลี่ยงการใช้อยาอมแก้เจ็บคอ หรือแก้ไอ หรือยาสเปรย์พ่นคอ ซึ่งมีส่วนผสมของยาชา เพราะจะทำให้ใช้เสียงได้มากขึ้น ทำให้การอักเสบของสายเสียงแย่ลง

การอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านที่ผู้อื่นสามารถได้ยินเสียงอ่านด้วยการอ่าน ออกเสียงมักไม่นิยมอ่าน เพื่อการรับสารโดยตรง เพียงคนเดียว เว้นแต่ในบางครั้งเราอ่าน บทประพันธ์เป็นท่วงทำนองเพื่อความไพเราะเพลิดเพลินส่วนตัว แต่ส่วนใหญ่แล้ว การอ่านออกเสียงมักเป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟัง การอ่านประเภทนี้มีหลายโอกาสคือ

1. การอ่านออกเสียงเพื่อบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคย

เป็นการอ่านที่ไม่เป็นทางการ การอ่านเพื่อบุคคลในครอบครัว เช่น อ่านนิทาน หนังสือพิมพ์ ข่าวจดหมาย ไปปลีก คำโฆษณา ไปประกาศ หนังสือวรรณคดีต่าง ๆ เป็นการอ่านสู่กันฟัง หรืออ่านให้เพื่อนฟัง อ่านให้คนบางคนอ่านหนังสือไม่ออก หรือมองไม่เห็นฟัง เป็นต้น

2. การอ่านออกเสียงที่เป็นทางการหรืออ่านในเรื่องของหน้าที่การงาน

เป็นการอ่านที่เป็นทางการ มีระเบียบแบบแผนเป็นการอ่านที่รัดกุมกว่าการอ่านออกเสียง เพื่อบุคคล ในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคย เช่น การอ่านในห้องเรียน อ่านที่ประชุม อ่านรายงาน อ่านในพิธีเปิดงาน อ่านคำปราศรัย อ่านสารในโอกาสที่สำคัญต่าง ๆ การอ่านของสื่อมวลชน เป็นต้น

การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟัง จะต้องอ่านให้ชัดเจนถูกต้องได้ข้อความครบถ้วนสมบูรณ์ มีลีลาการอ่าน ที่น่าสนใจและน่าติดตามฟังจนจบ

จุดมุ่งหมายในการอ่านออกเสียง

1. เพื่อให้อ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
2. เพื่อให้รู้จักใช้น้ำเสียงบอกอารมณ์และความรู้สึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ที่อ่าน
3. เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่ได้ถูกต้อง
4. เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ชัดเจน
5. เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน
6. เพื่อเป็นการรับสารและส่งสารวิธีหนึ่ง

หลักการอ่านออกเสียง

1. อ่านออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน
2. อ่านให้ดังพอที่ผู้ฟังได้ยินทั่วถึง
3. อ่านให้เป็นเสียงพูดโดยธรรมชาติ
4. รู้จักทอดจังหวะและหยุดหายใจเมื่อจบข้อความตอนหนึ่ง ๆ
5. อ่านให้เข้าลักษณะของเนื้อเรื่อง เช่น บทสนทนา ต้องอ่านให้เหมือนการสนทนากัน อ่านคำบรรยาย พรรณนาความรู้สึก หรือปาฐกถาก็อ่านให้เข้ากับลักษณะของเรื่องนั้น ๆ

6. อ่านออกเสียงและจังหวะให้เป็นไปตามเนื้อเรื่อง เช่น ดูหรือโกรธ ก็ทำเสียง แข็งและเร็ว ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับคร่ำครวญ อ่อนวอน ก็ทอดเสียงให้ช้าลง เป็นต้น

7. ถ้าเป็นเรื่องร้อยกรองต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

7.1 สัมผัสครุ ลหุ ต้องอ่านให้ถูกต้อง

7.2 เน้นคำรับสัมผัสและอ่านเอื้อสัมผัสใน เพื่อเพิ่มความไพเราะ

7.3 อ่านให้ถูกต้องตามจังหวะและทำนองนิยม ตามลักษณะของร้อยกรองนั้น ๆ

ยังมีการอ่านออกเสียงอีกประการหนึ่ง การอ่านทำนองเสนาะ เป็นลักษณะการอ่าน ออกเสียงที่มีจังหวะทำนองและออกเสียงสูงต่ำเพื่อให้เกิดความไพเราะ การอ่านทำนองเสนาะนี้ผู้อ่านจะต้องเข้าใจลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิดและรู้วิธีอ่านออกเสียง สูงต่ำ การทอดเสียง การเอื้อนเสียงซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ด้วย การอ่านทำนองเสนาะนี้ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านาน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทย ทุกคนควรภูมิใจและรักชาววัฒนธรรมล้ำค่านี้ไว้เพื่อถ่ายทอดสืบทอดกันไปชั่วลูกชั่วหลาน นอกจากนี้ยังมีหลักการพื้นฐานของการอ่านออกเสียงที่ผู้พูดต้องมีความรู้ความเข้าใจประกอบไปด้วยสาระความรู้เกี่ยวกับ 1) คำควบกล้ำ 2) อักษรนำ และ 3) คำที่ไม่มีสระ อะ แต่ออกเสียง อะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำควบกล้ำ

คำควบกล้ำ คือ คำที่มีอักษรควบอักษรควบแต่แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. อักษรควบแท้ คือ พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกัน พยัญชนะตัวหลังเป็นพยัญชนะ ร ล ว ประสมสระเดียวกัน ออกเสียงพยัญชนะกล้ำกันหรือพร้อมกัน เช่น โกรธ กลอง กล้า ไทว ควาย ความ ครู เพราะ คริว กรน พรวนแปร ชรุชระ พระ ตรง ครั่ง กราบ โปรต ปรักปรำ ครั้นเครง เกร่งครัด ครอบ ปรอย กรอง

2. อักษรควบไม่แท้ เป็นพยัญชนะ จ ช ศ ส ที่มี ร ควบอยู่ด้วย และประสมสระเดียวกันแต่ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าเพียงตัวเดียว หรือเปลี่ยนเสียงพยัญชนะเป็นเสียงอื่น โดยไม่ออกเสียง ตัว ร เช่น จริง ไชรั้ เสร้า ศรี ศรีทธา สร้าง เสริม สร้อย สระ สรง สร้าง

คำควบไม่แท้ ท ควบกับ ร แล้วออกเสียงกลายเป็น ซ ได้แก่ ทรง ทราบ ทราม ทราย แทรก ทรุฑ โทรม มัทรี

อักษรนำ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกัน ประสมสระเดียวกัน มีวิธีการอ่านออกเสียง 2 อย่างคือ

1. ออกเสียงร่วมกันสนิทเป็นพยางค์เดียว ได้แก่

- คำที่มี “ห” นำ เช่น หมอ หวาน หรุ หลาน เหงา หยิบ แหวน ตัว “ห” เมื่อเป็นตัวนำหน้าอักษรเดี่ยว (ง ญ น ย ณ ร ว ม ล ฟ) ไม่ต้องออกเสียงเหมือนอักษรนำ (ขนม อ่านว่า ชะ-หนม) แต่ให้ออกเสียงประสมสนิทกัน เป็นเสียงเดียว

- คำที่มี “อ” นำ มีอยู่ 4 คำ คือ ออย่า อยู่ อย่าง อยาก ตัว “อ” เมื่อนำหน้าตัว “ย” ไม่ต้องออกเสียงเหมือนอักษรนำ ให้ออกเสียงทำนองเดียวกับตัว “ห” นำ

2. ออกเสียงเป็น 2 พยางค์ พยัญชนะที่เป็นตัวนำต้องเป็นอักษรสูง หรืออักษรกลางนำอักษรต่ำ เดี่ยวเท่านั้น เช่น สลา อ่านว่า สะ-หลา, ขยม อ่านว่า ขะ-หยม, ไถง อ่านว่า ถะ-ไหง, สวา อ่านว่า สะ-หวา, เสมอ อ่านว่า สะ-เหมอ, จรวด อ่านว่า จะ-หรวด

คำพวกนี้ เวลาอ่านให้ผันวรรณยุกต์ไปตามตัวนำ แต่ถ้าตัวหน้าเป็นอักษรต่ำ หรือตัวหลังไม่ใช่อักษร เดี่ยว ก็ไม่เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์เพียงแต่เป็นรูปอักษรนำ เท่านั้น

คำที่ไม่มีสระ อะ แต่ออกเสียง อะ

คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกับประวิสรรชนีย์ แต่ในหลักการเขียน ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ มีหลักการ ดังนี้

1. คำนั้นทำหน้าที่เป็นอักษรนำ ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น ขนม ตลาด จรวด ผลึก ขวา อร่าม พนม
2. คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีเสียง “อะ” อยู่ที่พยางค์หน้า เช่น มัชฌม สดับ ปกรณ์ สมัคร อวตาร ปถพี
3. คำสมาสแม้จะออกเสียง “อะ” ระหว่างคำก็ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น พลศึกษา ศิลปะ ศาสตร์ จิตแพทย์ อีสราภาพ รัตนตรัย
4. คำที่มาจากภาษาภาคยุโรป เช่น อเมริกา เยอรมัน สกี สลิม เอกเซอร์ย สตรีง

ตัวอย่าง การอ่านออกเสียงตัว ร ล คำควบกล้ำ และประโยค

แบบฝึกที่ 1

รุ่มล่อม	เรียนลัด	ร้อยลีน	รวมเหล่า	รายล่อม	เรือเหล็ก
เร้นลับ	รู้แล้ว	รถลาก	รักเล่น	ระรอก	โรงเลื่อย
ราบลุ่ม	รับลง	รั้วไหล	เรียนเลิศ	รูปหล่อ	ร้อยเล่มท์
รอยเล็บ	รุ่นเล็ก	รักลูก	เรือล่อม	รั้วลีน	รอยลบ
เรือลอย	รำลา	รินไหล	ระลือก	รำลือก	รักลวง
รุ่นหลัง	ร้องลั่น	แรงลม	รอยล่อ	รากลือก	เรือนหลวง
เรือเง่า	รั้วไหล	รกโลก	รูปลอก		

แบบฝึกที่ 2

ลมแรง	เลือดร้อน	ลอดรั้ว	หลงรัก	ล่องเรือ	เล็กรบ
ลางร้าย	หลากรส	ล้างรูป	ลูกรัก	หลายเรื่อง	ล้อรถ
ล่องรู้	ลูกเรา	ลากรถ	เหล่าร้าย	ลูกเรือ	ลมรัก
ลงโรง	เล่มแรก	เล่าเรียน	หลังเรา	ลำเรือ	ลั่นรั้ว
ลบรอย	ลองรัก	ล้อมรอบ	ลงเรือ	ลิตרון	หลานรัก
เล่นรูป	ลูกรอก	หลังรั้ว	ลอยเรือ	ล้อมรั้ว	เล่าเรื่อง

แบบฝึกที่ 3

ตรา	ตรี	ตรง	ตรม	ตรวจ	ตรวน	ตรอม
ตระ	ตรีส	ตรีบ	ตราบ	ตรา	ตรา	ตรีว
ตราว	ตรอก	ตรอง	ตรุษ	ตรู	ตรู	ตรี

แบบฝึกที่ 4

เรา “ร” ขอเรียกร้อง	ไทยทั้งผองช่วยป้องกัน
อย่าให้เสียงรอนั้น	ต้องสูญไปให้อับอาย
คำไทยใช้ตัวรอ	มากมายหนอประโยชน์หลาย
“ร” ควบกกล้าเรียงราย	สืบทอดไว้ไม่ร้างรา
รัฐ ราช ราษฎร์ร่วมจิต	รังสฤษฎีให้วัฒนา
รักเรือนเร่งรักษา	เรือนสะอาดปราศโรคภัย
รักเรียนเพียรรู้รอบ	ครูชื่นชอบอบรมใจ
ให้รักษาภาษาไทย	ใช้ได้ดีมีรางวัล
รถยนต์และรถไฟ	บำรุงไว้ให้ครบครัน
รวบรวมเรื่องราวนั้น	เพื่อเรียบเรียงพร้อมเพรียงดี
รวยรินกลั่นระรื่น	ดอกไม้ชื่นหยาดวารี
รื่นรมย์ร่มรุกข์มี	ที่รับรองพี่น้องเรา
โนรีที่เริงรำ	ร่อนนภาไม่เจียบเหงา
สายรุ้งฟุ้งเพริศเพรา	โรจน์เรืองรองผ่องอำพร
เรไรร้อนไพรพฤกษ์	ร้องยามดึกใจรอนรอน
ราตรีมีจันทร์	ดาวริบหรี่ไร้ชีวัน
รำยรำท่าเริงรำ	เปรมปรีดาครั้นเครงครัน
รำวงยามสังสรรค์	เรียมรำพึงตรึงฤทัย
รณรงค์จึ่งสัมฤทธิ	เสียง “ ร ” สถิตตลอดไป
อนุรักษ์ภาษาไทย	เป็นมิ่งขวัญนิรันดร

ที่มา: ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2555)

1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด

1.3.1 ความหมาย ความสำคัญของบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ หมายถึง สภาวะทุกอย่างที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวบุคคล โดยหมายรวมถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลในสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท ท่าทาง การแต่งกาย การแสดงออก การพูด ทักษะคติ และความสนใจ (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2541, หน้า 68)

เบอร์นาร์ด (Bernard, 1970, p. 77) ได้ให้ความหมายว่า “บุคลิกภาพ หมายถึง ภาพโดยรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่าง ลักษณะทางกาย รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ในและที่แสดงออกมาให้เห็น”

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967, p.147) ได้ให้ความหมายว่า “บุคลิกภาพคือลักษณะส่วนรวมของบุคคล รวมถึงการแสดงออกของพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงลักษณะที่ส่งผลต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความนับถือตนเอง ความสามารถ สิ่งจูงใจ ปฏิกริยาในการเกิดอารมณ์ และลักษณะนิสัยที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิต”

บุคลิกภาพของบุคคลสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพภายนอก คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ผู้ใดจะสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย เสียง การประสานสายตา อิริยาบถ การเคลื่อนไหว ฯลฯ บุคลิกภาพภายนอกนี้ สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้โดยง่าย และยังเห็นการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่สังเกตเห็นได้ยาก เช่น ความฉลาด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความจำ ซึ่งเป็นเรื่องของนามธรรมจิตใจที่จะต้องสังเกต คลุกคลีทำงานร่วมกันหรือคบหากันอย่างสนิทสนมจึงจะรู้บุคลิกภาพภายในของบุคคล (กฤษณีย์ ไวทยะวณิช, 2542, หน้า 76)

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล แสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

วรวรรณา จิลลานนท์ (2558, หน้า 11) ได้กล่าวว่า แม้ว่าความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานแต่ไม่ใช่ทั้งหมด การยอมรับของสังคมนั้นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญนั้นคือ บุคลิกภาพ

โลสภา ชูพิกุลชัย ชปีลมันน์ (2544) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นส่วนสำคัญของมนุษย์ในการที่จะช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน การทำงาน การเข้าสังคม

กิติมาพร ชูโชติ (2544, หน้า 41) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลิกภาพของบุคคลที่จะเป็นผู้นำว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารที่จะทำให้องค์กรทำงานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะวิธีการบริหารของผู้หน้านั้นเกิดจากพฤติกรรมส่วนตัวของผู้หน้าเป็นสำคัญ ไม่ใช่เกิดจากอำนาจที่เป็นทางการและส่งผลให้คนเชื่อและทำตาม

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลและเกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จต่อการทำงาน การเรียน และการเข้าสังคม

แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับการพูด

บุคลิกภาพ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Personality มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ Persona (Per + Sonar) ซึ่งหมายถึง Mask ที่แปลว่า หน้ากากที่ตัวละครใช้สวมใส่ในการเล่นเป็นบทบาทแตกต่างกันไปตามได้รับ นั่นจึงหมายความว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นมาได้ นอกจากนี้ความมั่นใจในตนเองนั้น จัดได้ว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนเจ้าเสน่ห์ ในบทเรียนนี้ผู้เขียนจึงขอแนะนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและวิธีการสร้างความมั่นใจในการพูด ดังนี้ 1) ความหมายและความสำคัญของบุคลิกภาพ 2) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด 3) ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด 4) การสร้างความมั่นใจในการพูด และ 5) การประเมินผลการพูด

แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด

บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้พูด การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้พูดดูมีเสน่ห์ มีความน่าเชื่อถือ สง่าผ่าเผย ชวนให้ผู้ฟังสนใจ ประทับใจ บุคลิกภาพที่ดียังช่วยเสริมความมั่นใจให้กับผู้พูดอีกด้วย การที่คนเราจะมีบุคลิกภาพดีนั้น มิใช่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพียงภายนอกด้วยการแต่งกาย หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเท่านั้น หากจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาบุคลิกภาพภายในเสียก่อนเป็นเบื้องต้น จึงจะทำให้การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอกประสบความสำเร็จได้ในที่นี้ จึงจะชี้ให้เห็นสาระสำคัญที่จะนำไปสู่ความสมบูรณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยแยกลักษณะของการพัฒนาบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) บุคลิกภาพภายในเป็นสิ่งที่ไม่สามารถ

มองเห็นได้ แต่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังสามารถรู้สึกหรือสัมผัสได้ ดังนั้น ผู้พูดจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพภายในเสียก่อน เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพภายนอกที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากผู้ฟัง สารสำคัญของบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) ที่เราจะต้องพัฒนา มีดังนี้

1.1 ความรู้และรอบรู้ การมีความรู้และรอบรู้นั้นผู้พูดจะต้องเป็นคนที่อ่านมาก ฟังมาก สนใจที่จะแสวงหาประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างสม่ำเสมอ และต้องวิเคราะห์พิจารณาในสิ่งที่ได้อ่านหรือได้ฟังมาจนเข้าใจแจ่มแจ้ง ผู้พูดที่มีความรู้ย่อมพูดถึงสิ่งนั้นด้วยความคล่องแคล่ว ฉะฉาน

1.2 การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นจะช่วยให้ผู้พูดสามารถถ่ายทอดเนื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจะสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นได้นั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างเข้ามาช่วยเสริม เช่นการมีความรู้ในเรื่องที่จะพูด การฝึกพูด การมีบุคลิกภาพที่ดีเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้พูด

1.3 ปฏิภาณไหวพริบ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สิ่งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ทั้งจากการพูดจริง การสังเกตจากผู้พูดท่านอื่น ผู้พูดควรมีปฏิภาณไหวพริบในการคลี่คลายสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งควรเตรียมการในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดไว้ล่วงหน้า ในกรณีที่มีเหตุการณ์หรือข้อสงสัยที่ผู้ฟังต้องการคำตอบที่ผู้พูดอาจจะไม่ได้วางแผนไว้ ก็ต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดในการตอบคำถามหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น การมีปฏิภาณไหวพริบต้องอาศัยการฝึกฝนด้วยเช่นกัน

1.4 ความกระตือรือร้น เป็นการแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังสัมผัสได้ถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสื่อสารของผู้พูด การแสดงท่าทีกระตือรือร้นจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกตื่นตัว กระปรี้กระเปร่า อยากฟังและกล้าแสดงความคิดเห็น ผู้พูดควรสร้างความกระตือรือร้น และสนใจผู้ฟัง รวมทั้งให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการพูด เช่น ท่าทางที่กระฉับกระเฉง สีหน้ายิ้มแย้ม สายตาที่แสดงความจริงใจ น้ำเสียงที่เป็นมิตรสุภาพแจ่มใจ มีลีลาเฉพาะตัว ฯลฯ

1.5 ความคิดริเริ่ม ผู้พูดต้องพัฒนาทั้งความรู้และประสบการณ์ตลอดจนต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาปรับใช้กับการพูดของตน อาจเป็นเทคนิควิธีการพูด เรื่องราวที่น่าสนใจ รูปแบบวิธีการนำเสนอ การใช้อุปกรณ์ใหม่ ๆ ต้องเป็นเรื่องที่สร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอของผู้พูด

1.6 ความจริงใจ คือ ความรู้สึกที่ปรารถนาดีต่อผู้ฟังที่แท้จริง มีเจตนาบริสุทธิ์ การพูดอย่างจริงใจ ผู้พูดต้องใช้คำพูดที่ตรงกับความคิด ใช้คำในการสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่พูดคำที่ซับซ้อนกำกวม การแสดงความจริงใจจะปรากฏออกมาจากน้ำเสียงที่อ่อนโยน ท่าทางที่เป็นมิตร แววตาที่จริงจัง การพูดที่ต้องแสดงความจริงใจที่ชัดเจน ได้แก่ การพูดโน้มน้าว การพูดปลุกใจ การพูดให้กำลังใจ เป็นต้น

1.7 ความรู้กาลเทศะ คือ ความเหมาะสม ไม่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์และโอกาสที่พูด ดังนั้น ผู้พูดต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกาลเทศะที่จะต้องพูดในแต่ละครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด สิ่งที่ต้องพิจารณา เช่น เรื่องที่จะพูด การแต่งกาย การใช้ภาษา การใช้น้ำเสียง มารยาทในการพูด เวลา ฯลฯ ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาส

1.8 การควบคุมอารมณ์ ในบางสถานการณ์ผู้พูดอาจต้องเจอกับกลุ่มผู้ฟังที่มีปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านลบที่อาจแสดงอาการยั่วยุอารมณ์ หรือกิริยาต่อต้าน ผู้พูดควรควบคุมอารมณ์ให้ได้และพยายามพูดให้ดีที่สุด ไม่แสดงอาการโกรธเคือง กิริยาโต้ตอบที่รุนแรง หรือแสดงอาการไม่พอใจผู้ฟัง กรณีผู้พูดมีปัญหากังวลใจไม่พร้อมขึ้นเวทีควรทำสมาธิและควบคุมอารมณ์ให้สงบก่อน และควรระวังและควบคุมอารมณ์ในการพูดบางเรื่อง เช่น เรื่องความเชื่อ การเมือง เป็นต้น

1.9 อารมณ์ขันและลีลาการพูด ทั้ง 2 สิ่ง จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการพูด และสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี อารมณ์ขันยังช่วยสร้างบรรยากาศในการพูดให้ดูผ่อนคลายเป็นกันเอง สนุกสนาน ลีลาการพูดจะช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ สร้างการจดจำในแบบฉบับ เฉพาะของผู้พูด แต่การเลือกใช้อารมณ์ขันและลีลาการพูด ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะการพูดแต่ละประเภทด้วย เช่น การพูดที่ไม่เป็นทางการผู้พูดสามารถแสดงท่าทางแทรกอารมณ์ขันต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ แต่หากเป็นการพูดอย่างเป็นทางการก็คงไม่เหมาะที่จะสร้างอารมณ์ขันมากนัก

2. การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก (External Personality) เป็นสิ่งที่พัฒนามาจากบุคลิก ภาพภายใน บุคลิกภาพภายนอกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่เห็นได้ชัดเจนจากภายนอก หากแสดงออกมาก็จะทำให้ผู้ฟังเชื่อถือ ศรัทธา และประทับใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าขาดความมั่นใจก็อาจทำให้ผู้ฟังไม่เชื่อถือและไม่ประทับใจ สำหรับบุคลิกภาพภายนอกที่จำเป็นต้องพัฒนา มีดังนี้

2.1 รูปร่างหน้าตา เป็นสิ่งแรกที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง ผู้ที่รูปร่างหน้าตาดีย่อมได้รับความสนใจมากกว่าผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาธรรมดา ถึงแม้ว่ารูปร่างจะมีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่สิ่งที่สำคัญเมื่อต้องปรากฏตัวต่อการพูดในที่ สาธารณชนก็คือ การบุคลิกภาพที่ดี รู้จักใช้ศิลปะในการพูด ยิ้มแย้มแจ่มใส มีท่าทางที่ดูสง่างาม เพราะถึงแม้ว่าเราจะมีรูปร่างหน้าตาที่ดีแต่ถ้ายืนหลังค่อม ไม่ระวังกริยา ล้วงกระเป๋า หลบตาผู้ฟัง ก็จะไม่น่ามอง แต่ถ้ามีบุคลิกภาพที่ดีถึงแม้หน้าตาจะธรรมดา ก็จะสร้างความสนใจและศรัทธาจากผู้ฟังได้เช่นกัน

2.2 การปรากฏตัว คือ การปรากฏกายต่อหน้าผู้ฟัง เริ่มตั้งแต่การเดิน การยืน การนั่ง จะต้องดึงดูดความสนใจ สร้างความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การปรากฏกาย ต้องดูมั่นคง สง่าผ่าเผย เป็นธรรมชาติไม่เกร็ง มีหลักดังนี้

2.2.1 การเดินต้องไม่เดินมากเกินไป หรือเดินด้วยอาการลุกลี้ลุกลน จนดูไม่สง่างามและไม่น่ามอง ควรเดินบ้างหยุดบ้างตามความเหมาะสม มีความมั่นใจ มีชีวิตชีวาเป็นธรรมชาติ

2.2.2 การยืนควรให้เท้าทั้งสองแยกห่างกันพอควรเพื่อถ่ายเทการทรงตัว ปล่อยไหล่ ลงอย่างสบาย ไม่เกร็ง แขนทั้งสองปล่อยลงข้างตัวตามสบาย หรือประสานกันที่ด้านหน้าก็ได้ กรณีที่มีแทนพูด ต้องไม่ยืนชิดแทนพูดมากเกินไป ไม่ยืนพิงหรือใช้มือเท้าแทนพูด

2.2.3 การนั่งควรนั่งให้ลำตัวตรง นั่งให้ตรงส่วนกลางของเก้าอี้ ไม่ไขว่ห้างหรือเกร็งขาปล่อย

เท้าลงในท่าพอสบาย ไม่ไขว่ห้างหรือเกร็งขา เวลามั่งให้หัวเข่าห่างกันเล็กน้อย ไม่โยกหรือ หมุนเก้าอี้ ไม่เท้าคางหรือนั่งตัวคู้ และถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจับหรือขยับไมโครโฟนในขณะที่กำลังพูด

2.3 การแต่งกาย การแต่งกายที่เหมาะสม จะช่วยเสริมบุคลิกภาพให้แก่ผู้พูด อีกทั้งยังเป็นการให้เกียรติผู้ฟัง เคารพสถานที่ช่วยสร้างความสนใจ ความน่าเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น หลักการแต่งกายที่ดี ควรแต่งการให้เหมาะสมกับงาน เหมาะสมกับโอกาส เหมาะกับสถานที่ เหมาะกับงาน เหมาะกับวัย มีความสวยงาม สะอาด ประณีต ถ้าผู้พูดเป็นสุภาพสตรีควรแต่งหน้าให้พอดู เลือกใช้เครื่องประดับเหมาะสมกลมกลืนกับเสื้อผ้าที่สวม

2.4 กิริยาท่าทาง การใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสมกลมกลืนกับเรื่องที่พูด จะช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจและสนใจเรื่องที่พูดมากขึ้น กิริยาท่าทางประกอบการพูดที่ผู้พูดควรศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการพูดมีดังนี้

2.4.1 การใช้สายตา ผู้พูดระวังการใช้สายตาที่ไม่สุภาพและสายตาที่ไม่เป็นมิตร ไม่ควรหลบตาผู้ฟังหรือมองผู้ฟังด้วยหางตา ควรมองให้ทั่วถึงทุกส่วนของพื้นที่ที่ผู้ฟังกำลังฟังอยู่ ไม่ควรละสายตาจากผู้ฟังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนานเกินไป การเลื่อนสายตาต้องระวังไม่เลื่อนสายตาไปยังกลุ่มผู้ฟังอื่นจนกว่าเราจะพูดกับกลุ่มที่เราสบตาอยู่จนจบประโยค อย่ากวาดสายตาเป็นระบบจนผู้ฟังสังเกตเห็นได้ ใช้สายตาให้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด

2.4.2 การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงสีหน้าของผู้พูดต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่พูด

เพราะสีหน้ามีส่วนช่วยเพิ่มความสมจริงของเนื้อหาที่กำลังนำเสนอ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและลึกซึ้ง การแสดงออกทางใบหน้าที่เหมาะสมและจริงใจจะช่วยคลี่คลายบรรยากาศในขณะที่พูดได้เป็นอย่างดี ผู้พูดควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นไปตามธรรมชาติและเป็นมิตรกับผู้ฟัง และสีหน้าที่สุขุมจะแสดงออกถึงความจริงใจเหมาะแก่การพูดในทุกโอกาส

2.4.3 การใช้ท่าทางประกอบ นักพูดควรฝึกการใช้ท่าประกอบการพูดเพราะจะช่วยให้การ

พูด

มีประสิทธิภาพ ดึงดูดความสนใจและตรึงความสนใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ท่าทางที่ใช้ประกอบการพูดนั้น มีอยู่มากมายขึ้นอยู่กับนักพูดแต่ละคนจะนำไป การใช้ท่าทางสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจกันได้ เช่น

การพยักหน้า หมายถึง การยอมรับ เห็นด้วย

การชี้นิ้ว หมายถึง การเฉพาะเจาะจง บอกทิศทาง

การสั่นศีรษะ หมายถึง การปฏิเสธ ไม่เห็นด้วย

การผายมือ หมายถึง การเชิญ หรืออนุญาต

การโบกมือ หมายถึง การห้ามหรือดักเตือน

การทาบโต๊ะ หมายถึง การแสดงอารมณ์รุนแรง

การยกมือทั้งสองข้าง หมายถึง การแสดงอาการยอมแพ้

การแบมือทั้งสองหงายขึ้น หมายถึง ความหมดหวัง เป็นต้น

2.5 การใช้น้ำเสียง ในการพูดผู้พูดควรใช้น้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติ ไม่ควรแต่งหรือตัดเสียง โทนเสียงที่ใช้ควรมีโทนเสียงสลับสูง ต่ำ ตามเนื้อหาที่เราต้องการเน้น ไม่ควรใช้โทนเสียงเดียวในการพูดตลอดการบรรยาย เพราะจะทำให้ไม่น่าสนใจ ง่วงนอน และผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในประเด็นที่ผู้พูดต้องการเน้นเป็นพิเศษได้

2.6 การใช้ถ้อยคำภาษา การพูดนั้นเราสามารถใช้น้ำเสียงและอวัจนภาษาร่วมกันดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น การใช้ภาษาเพื่อเสริมบุคลิกภาพให้กับผู้พูดนั้นควรพิจารณา โอกาส วัตถุประสงค์ รูปแบบงาน ในการพูดแต่ละครั้งว่าเราควรใช้ภาษาแบบใด เช่น ภาษาทางการ ภาษากึ่งทางการ หรือภาษาไม่เป็นทางการ ที่สำคัญที่สุดภาษาที่ใช้ต้องสุภาพ และให้เกียรติผู้ฟังทุกครั้ง

ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เพิ่มสิ่งที่ตั้งถามให้กับตนเอง การสั่งสมเช่นนี้ จำเป็นต้องอดทนและแน่วแน่ในความพยายามอย่างมุ่งมั่น บุคคลจึงจะประสบความสำเร็จในการพัฒนา

บุคลิกภาพได้ในที่สุด อภิชัย ธิณฑิ (2551) ได้สรุปว่า ลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำที่ประสบความสำเร็จ สามารถจัดลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้

1. ความเฉลียวฉลาด
2. ความมั่นใจในตนเอง
3. สماعคมกับผู้อื่นได้ดี
4. มีเจตจำนงแน่วแน่
5. มองโลกตามความเป็นจริง
6. มีความเด่นหรือความมีอำนาจ
7. มีทัศนคติในเชิงบวกต่อมนุษย์

ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด

เนื่องจากบุคลิกภาพเป็นลักษณะของบุคคลโดยรวมของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันทั้งรูปร่างหน้าตา ด้านอารมณ์สังคม สติปัญญา พฤติกรรม เพื่อการกระทำใด ๆ ตลอดจนการแสดงกริยาอาการต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับนับถือกับผู้ที่พบเห็น สำหรับการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอกก็จะเป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการดำรงตนอยู่ในสังคมรอบตัวเราอย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพการยืน เดิน นั่ง เป็นส่วนสำคัญที่บอกถึงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล งามอิริยาบถ คือ การเดิน ยืน นั่ง เปิด-ปิดประตู ขึ้นลงรถอย่างถูกต้องสวยงาม การรู้จักทำตัวให้เข้ากับบุคคล สถานที่ และเวลาอย่างถูกต้อง ถือว่ามีมารยาททางสังคมที่ดี เช่น การรู้จักกราบไหว้ที่ถูกต้อง และถูกกาลเทศะ การรู้จักธรรมเนียมของชาวต่างชาติ การปฏิบัติตนในงานเลี้ยงต่าง ๆ การไปเยี่ยมคนป่วย การมอบดอกไม้แสดงความยินดีหรือ ให้ผู้อาวุโส เป็นต้น

บางครั้งเราอาจจะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ทันได้เตรียมตัวเตรียมใจ และอาจเกิดอะไรขึ้นกับเราได้ทุกวินาทีนั้น เราต้องพร้อมเสมอที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในลักษณะที่พร้อม คือ ไม่ตกใจ ดีใจ เสียใจ กลัวเกินกว่าเหตุ สามารถควบคุมท่าทางของตนเองได้เป็นอย่างดี (ธัญญา กรดสุวรรณ, 2560)

การประเมินผลการพูด

การพูดนับเป็นทักษะขั้นแรกที่จะต้องปลูกฝังให้มีการแสดงออกกว่ามีความพร้อมในการพูดมากขึ้น แคล่ไหน การฝึกให้มีทักษะในการพูดสามารถมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การฝึกทักษะพูดเมื่อต้องการ

ให้ผู้พูดรู้จักพูดด้วยความคิดของตนเอง การฝึกพูดตามขอบเขตที่กำหนดตามแนวทางที่ให้ และให้เตรียมตัวในเวลาที่ย่ำกัด การฝึกพูดโดยไม่ได้เตรียมตัวแต่พูดในเวลาจำกัด การฝึกพูดเป็นคณะ เป็นต้น

การที่จะประเมินพฤติกรรมของผู้พูดในขณะที่พูด สามารถสังเกตได้จากลักษณะท่าทางอันประกอบด้วย การเดิน ใบหน้า ศีรษะ สายตา การใช้มือ จังหวะในการแสดงกิริยาอาการ ความกลมกลืนของกิริยาอาการ การใช้เสียง การใช้ถ้อยคำ การปรากฏตัว สุภาพ สง่าผ่าเผยเหมาะสมการเริ่มเรื่อง ความจริงใจ ความสนใจของผู้ฟัง การเรียบเรียงเนื้อหา การสรุป และการพูดให้ตรงกับเวลาที่กำหนด (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช, 2545)

ลัดดา แพทย์พัชร์พิศุทธิ์ (2552, หน้า 37-38) อธิบายถึงการประเมินการพูดนั้นเราสามารถประเมินได้ทั้งในขณะที่ฝึกซ้อมการพูด ขณะพูด และหลังการพูดโดยผู้พูดควรประเมินตนเอง และรับฟังความคิดเห็นในการประเมินของผู้อื่นด้วยใจที่เป็นกลาง ไว้ดังนี้

การประเมินการพูดขณะฝึกซ้อม คือการที่ผู้พูดถามตัวเองว่าการพูดในครั้งนั้น ๆ ตนเองมีความพร้อม และพูดได้ดีพอหรือยัง หรือหากผู้พูดฝึกซ้อมการพูดกับผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคย ก็ควรให้ผู้ช่วยวิจารณ์การพูดด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงก่อนขึ้นเวทีพูดจริง

การประเมินผลการพูดในขณะที่พูด คือ ขณะที่ผู้พูดอยู่บนเวทีการพูด ผู้พูดควรสังเกต พฤติกรรมของผู้ฟังว่าผู้ฟังแสดงความสนใจ หรือแสดงอาการเบื่อหน่าย ง่วงเหงาหาวนอน หรือทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการฟังหรือไม่ การประเมินในระยะนี้ประเมินเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงการพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง และหากปรับไม่ได้ผู้พูดควรพยายามรวบรัดเรื่องที่จะพูดให้จบลงโดยเร็ว

การประเมินผลการพูดหลังการพูด คือ เมื่อผู้พูดลงจากเวทีแล้ว ผู้พูดควรประเมินการพูดของตนเองด้วยว่า การพูดในครั้งนั้น ๆ ของตนเองเป็นอย่างไร นอกจากนี้ผู้พูดควรรับฟังคำติชมหรือคำวิจารณ์จากบุคคลอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการพูดของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผลการพูดหรือการวิจารณ์การพูดมีประโยชน์ทั้งต่อผู้พูด และผู้วิจารณ์ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้พูดได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการพูดของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
2. ฝึกให้เป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังเหตุผลและคำวิจารณ์ของผู้อื่น
3. ฝึกให้ผู้วิจารณ์เป็นนักฟังที่ดี คือ มีความตั้งใจฟังเรื่องราวโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นผู้รู้จักสังเกต รู้จักวิเคราะห์ และประเมินผลสิ่งที่ได้รับฟังตามหลักวิชาการที่ได้ศึกษามา
4. ผู้วิจารณ์ได้รับผลพลอยได้จากการวิจารณ์ มาปรับใช้กับการพูดของตนเอง

หัวข้อการประเมิน การประเมินการพูดมักจะประเมินในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ท่าทีและการปรับตัวโดยทั่วไป ในหัวข้อนี้จะพิจารณาตั้งแต่เรื่องของการแต่งกาย ความกระตือรือร้นและความพร้อม ความสามารถในการควบคุมตัวเองไม่ให้ประหม่า หรือตื่นเต้นมากเกินไป ยิ้มแย้ม แจ่มใส และมีความเป็นมิตรกับผู้ฟัง
2. คำนำ และสรุปมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา ไม่ยาวเกินไปหรือไม่กวน มีความน่าสนใจ และประทับใจ
3. เนื้อหาสาระตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีความเหมาะสมกับผู้ฟัง มีสาระและมีคุณค่าในการฟัง เนื้อหาถูกต้องตามข้อเท็จจริง ชัดเจนเข้าใจง่าย
4. การจัดลำดับเรื่อง จัดลำดับเรื่องได้ดีไม่กวน รู้จักเชื่อมโยงความคิดจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้อย่างแยบคาย
5. การใช้ภาษา ผู้พูดสามารถใช้ภาษาในการนำเสนอได้กระชับ ชัดเจน ตรงตามความหมายที่ต้องการสื่อสาร ภาษาที่ใช้มีชีวิตชีวา ไม่ซ้ำซากจนน่าเบื่อหน่าย ใช้ภาษาก่อให้เกิดภาพพจน์ ออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี ออกเสียงตัวควบกล้ำชัดเจน และไม่ใช้คำที่ไม่มี ความหมาย เช่น เอ้อ อ้า อืม มันเป็นอย่างไรที่ ฯลฯ
6. น้ำเสียง เสียงดังฟังชัด ไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป ไม่พูดตะกุกตะกัก มีความเป็นธรรมชาติ และกลมกลืนกับเนื้อหา
7. การใช้วัจนภาษาประกอบการพูด ใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูดได้เหมาะสมกับ เนื้อหาไม่มากหรือน้อยเกินไป ประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างทั่วถึง และหากมีการใช้โสตทัศนวัสดุ หรืออุปกรณ์ใช้อย่างเหมาะสม รวมทั้งรักษาเวลาในการพูดได้ตามที่กำหนด

แนวคิด และแนวทางการเขียน Content

แนวคิด หลักการเขียน Content

ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง (2562) วิธีการสร้างคอนเทนต์ที่มีคุณค่า (Valuable Content) ในรูปแบบที่สามารถสร้างความเข้าใจ ทำตามได้ง่าย และสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ ดังนี้

1. **มีประโยชน์** โดยปกติแล้วมนุษย์จะมีความคิดว่าสิ่งใดมีคุณค่า ก็ต่อเมื่อสิ่งต่างๆ นั้นได้เอื้อประโยชน์ ทางใดสักทางหนึ่ง ทั้งนี้การสร้างเนื้อหาจึงต้องคำนึงถึงเวลาการเสนอไปแล้วจะเกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่ ตรงกับความคาดหวังของผู้บริโภคเนื้อหาหรือไม่ แทนที่จะคิดว่าจะมี ประโยชน์กับ

แบรนด์หรือไม่ และคำว่าคำนี้ถึงประโยชน์ในที่นี่ไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องเป็นเนื้อหาเชิงวิชาการ หรือสาระหนักๆ แต่ทั้งนี้หมายถึงการให้ความรู้การแนะนำ หรือการให้ความบันเทิงใดๆ ก็ตาม

2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่ควรนึกถึงเมื่อต้องการสร้างเนื้อหาที่ดีและมีประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ คือ การพิจารณาว่าถึงเนื้อหาที่มีการสื่อสารถึงวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งจะสามารถให้ คำตอบได้ว่า เนื้อหาที่สร้างขึ้นมานั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไรบ้าง เพราะ หากเราทำบทความให้ดีแค่ไหนก็ตาม หากไม่สามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มเป้าหมายได้ เนื้อหาเหล่านั้นก็ไม่มี ความหมายทันที

3. มีความชัดเจนเข้าใจง่าย นอกเหนือจากการพิจารณาถึงการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแล้วอีก หนึ่งปัจจัยที่ควรให้ ความสำคัญก็คือการสร้างเนื้อหาที่ผู้บริโภคทุกๆ เขาจะสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าเรา ต้องการสื่อสารถึง เรื่อง วัตถุประสงค์อะไร โดยที่จะต้องเอาบรรทัดฐานในการตัดสินใจส่วนตัวมาใช้กับเนื้อหา มากเกินไป เพราะจะส่งผลให้เนื้อหาอ่านยาก ดูซับซ้อน

4. มีคุณค่าที่ดี หลังจากที่เราสร้างเนื้อหาที่มีประโยชน์ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแล้วคุณภาพของ เนื้อหาก็คือ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เช่นกัน โดยเราไม่ควรคัดลอกเนื้อหามาเป็นของตนเอง รวมถึงความคมชัดของ รูปภาพและวิดีโอด้วยที่เราควรต้องทำให้มีมาตรฐาน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความประทับใจของผู้ที่ อ่าน จน อาจจะทำให้ผู้บริโภคเหล่านั้นเลิกสนใจเนื้อหาที่เราสร้างไปถาวร

5. มีความเป็นต้นฉบับในรูปแบบของตัวเอง ผู้สร้างเนื้อหาที่ดีควรรู้จักแสวงหาเอกลักษณ์ หรือ ความเป็นต้นฉบับของตัวเอง เพื่อ สะท้อนผ่านองค์ประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนวนหรือวลีในการเขียน โครงสร้าง และการถ่ายภาพก็ เช่นกัน ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสร้างการจดจำให้กับผู้บริโภคเนื้อหา และมีความ แตกต่างจากคู่แข่งอย่างชัดเจน

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า คอนเทนต์ คือ การสร้างสรรค์เนื้อหาตัวอักษร หรือรูปภาพ หรือวิดีโอ เพื่อ สร้างความเข้าใจ และทำตามได้ง่าย เป็นรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (ผู้รับสาร) อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจการสื่อสารผ่านทางสื่อ และเครื่องมือทางดิจิทัลใน แง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความเหมาะสม ความแตกต่าง ความเสี่ยงของสื่อ และเครื่องมือพร้อมทั้งสามารถ สื่อสาร โดยการใช้ข้อความหรือถ้อยคำอย่างสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ รวมถึง ความสามารถวิเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่บนสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ว่าสิ่งไหนเป็น ข้อเท็จจริง สิ่งไหนเป็นความเห็น สิ่งไหนเป็นความจริง บางส่วน สิ่งไหนเป็นความจริงเฉพาะเหตุการณ์นั้น ๆ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการสื่อสารทางดิจิทัล

ประเภทของ Content ผู้เขียน แบ่งได้ เป็น 4 ประเภท

1. **Entertain สนุกสนาน** เป็นคอนเทนต์ที่ให้ทางด้านความสนุกสนานเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็ นเกมชิงรางวัล ถ้ามตบ ไวรัล ซึ่งเป็นแนวคอนเทนต์ที่ให้ความสนุกสนาน คอนเทนต์ประเภทนี้ถ้าลงบน Social Media อย่าง Facebook มักจะได้ Engagement เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะไม่ได้จ่ายเงินบูสโพล์สก็ ตาม

2. **Inspire กระตุ้น** เรามักจะเห็นคอนเทนต์แนว Inspire คือการให้ดารา เซเลบ หรือ Influencer ต่าง ๆ มารีวิวผลิตภัณฑ์การใช้สินค้า หรือเป็นพรีเซนเตอร์ก็ตาม มักจะเน้นกระตุ้นทางอารมณ์ เป็นหลัก

3. **Educate ให้ความรู้** คอนเทนต์เหล่านี้ให้ความหลากหลายมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำ Infographic รีพอร์ตในเชิงความรู้ บทความหาหา ฯลฯ นับว่าเป็นคอนเทนต์ที่มีประโยชน์อยู่ไม่น้อย

4. **Convince โน้มน้าวใจ** เป็นคอนเทนต์ที่ค่อนข้างตอบโจทย์แบรนด์ทั้งหลาย คอนเทนต์ ประเภทนี้ที่เห็นโดยทั่วไปเช่น ตารางราคาสินค้า ความสามารถของสินค้า โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ อาจเป็น คอนเทนต์ที่เราเห็นบ่อยที่สุดเลยก็ว่าได้

อย่างไรก็ตาม การทำคอนเทนต์ของวิดีโอของ “ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัด กำแพงเพชร” ภายใต้โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้รวมเนื้อหาเพื่อ กระตุ้น ให้ความรู้ และการโน้มน้าวใจ เพื่อ สร้างความน่าสนใจของเนื้อหา

ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ความหมาย ความสำคัญของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

ยูเนสโกได้ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมว่าเป็น สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ อดีตและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน และมรดกทางวัฒนธรรมนี้ยังสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ ได้ อีกด้วย มรดกทางวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) คือ มรดกทางวัฒนธรรม ที่เป็นวัตถุหรือเป็นสิ่งที่จับ ต้องได้ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น และ มรดกทาง วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ภาษา ศาสนา วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นต้น

ความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์สากลในการประเมินระดับคุณค่าและ ความสำคัญ แบ่งออกได้เป็น 2 คุณค่าใหญ่ ๆ ได้แก่ คุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ คุณค่าทางวัฒนธรรมมุ่งให้ความสำคัญกับตัวมรดกทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ในแต่ละพื้นที่ที่ต่างกันออกไป ประกอบด้วยประเพณี ศาสนา ความเชื่อ การเมืองและลักษณะของสิ่งนั้นตามอายุทางประวัติศาสตร์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งศิลปะเทคนิคที่บ่งบอกถึงการออกแบบหรือเทคนิคการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และความหายากของสิ่งก่อสร้างอาจบอกถึง ศิลปนิยมหรือช่วงเวลาการก่อสร้างได้

คุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจมุ่งสนใจด้านคุณค่าการใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และ เศรษฐกิจ โดยจะประกอบด้วย คุณค่าทางเศรษฐกิจ (การเกิดรายได้จากมรดก วัฒนธรรม) คุณค่าทางการใช้สอย (การใช้งานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน) คุณค่าทางการศึกษา คุณค่าทางสังคม (ยังคงทำกิจกรรมหรือสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่) และคุณค่าทางการเมือง (เหตุการณ์ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ซึ่งแสดงถึงการเป็นชนชาติ) จากที่กล่าวถึงในขั้นต้นถึงความหมาย ประเภท คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์หรือธำรงมรดกทางวัฒนธรรม คือการที่คนรุ่นหลังตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษา และการสืบสานวัฒนธรรม นั้น ๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการธำรงวัฒนธรรมเป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพัน รวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย (บุญสม ยอดมาลี, 2544) ซึ่งความสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริโดยสรุปว่า การอนุรักษ์มรดกของชาติต้องกระทำเพื่อรักษาเกียรติภูมิของชาติ และเพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในทางศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนในชาติได้รู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ความเป็นชาติของตน ทำให้เกิดความภูมิใจซึ่งนำไปสู่ความคิดในการช่วยปกป้องรักษาชาติของตนไว้ (ทงศักดิ์ วิกุล, 2547)

หลักการหรือข้อควรปฏิบัติในการอนุรักษ์หรือธำรงมรดกทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านหรือกลุ่มคนที่มีจำนวนไม่มากนักหรือหมู่บ้านหรือชุมชนสามารถที่จะทำได้นั้น ประกอบด้วย การสะสมซึ่งสามารถทำได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโบราณวัตถุ วรรณกรรม ประเพณี ศิลปะ ศีลธรรมและ คุณธรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นมรดกสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชนชาติเฉพาะของตน เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน และการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม ซึ่งการปรับปรุงนี้คือการปรับให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความสะดวกแก่ผู้สืบทอดหรือผู้ปฏิบัติสืบทอดแต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นให้เกิดความแตกต่างจากเก่าโดยสิ้นเชิงเลย

โดยสรุปการอนุรักษ์หรือการดำรงมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังควรที่จะใส่ใจหรือตระหนักถึงให้มาก เพราะมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้เนื่องจากเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของชนชาตินั้น ๆ ได้สร้างขึ้นและยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมมีทั้งมรดกที่เป็นวัตถุหรือสิ่งที่จับต้องได้ และมรดกที่ไม่ใช่วัตถุหรือจับต้องไม่ได้ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมรดกทางวัฒนธรรมมีคุณค่าและความสำคัญในแต่ละชนชาติไม่ต่างกันแสดงถึงประวัติศาสตร์และรากเหง้าเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังลูกหลานควรที่อนุรักษ์หรือดำรงมรดกนี้ให้สืบต่อไป

เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน

โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้เขียนได้รวมเนื้อหา เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อทำบทเรื่องเล่า จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. วัดพระบรมธาตุ 2. ศาลพระอิศวร 3. วัดข้างรอบ และ 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัดพระบรมธาตุ

ตำนานประเพณี "นบพระเล่นเพลง" ในวันมาฆบูชาของจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวไว้ว่า “ถ้าใครได้นบไหว้บูชา พระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ ที่พญาลิไทนำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม เหมือนประหนึ่งกับได้นบไหว้พระพุทธรูปเจ้าแทบพระบาทพระพุทธรูปองค์ด้วยตนเอง”

พระบรมธาตุนครชุม เป็นมหาเจดีย์สูงใหญ่ สวยงามไปด้วยสถาปัตยกรรมและสีทองอร่ามทั้งองค์ เสมือนดังเจดีย์ชเวดากองในเมืองพม่า ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงมอญที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน 9 องค์ เป็นพระบรมธาตุเจดีย์อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 2566 พระบรมธาตุองค์นี้ มีอายุครบ 666 ปี ซึ่งพระเจดีย์ในยุคนั้น เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดพระบรมธาตุนครชุม ถือว่าเป็นวัดหลวงของเมืองนครชุม เก่าแก่อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตามจารึก หลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 1900 พระยาสิทธิ หรือที่เรียกกันในราชทินนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตั้งเรียงกันสามองค์ อยู่บนฐานเดียวกัน โดยองค์กลางประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อยู่ภายในสำเภาเงิน และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์จากประเทศศรีลังกา ซึ่งพระมหินทเธระ ได้

อัญเชิญหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นที่เก่าแก่มากที่สุด ที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานลายลักษณ์ไว้ในจารึกนครชุม

ต่อมาในปี พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร และได้ค้นพบจารึกนครชุม ที่วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เลยทราบว่ามีเจดีย์โบราณ 3 องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ริมแม่น้ำแม่ปิง ฝั่งตะวันตก ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยากำแพง (น้อย) ได้แผ้วถาง จนพบเจดีย์ตามจารึก

จนกระทั่ง พ.ศ.2414 มีคหบดีชาวพม่า ซึ่งมีอาชีพค้าไม้ชื่อ พระยาตะก่า (ซงพอ) มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ขอราชานุญาต ซึ่งสมัยนั้นตรงกับรัชกาลที่ 5 ในการปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุ นครชุม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมจากการถูกทิ้งร้างมานาน พระยากำแพงเพชร เจ้าเมืองได้ทำหนังสือขออนุญาตลงมาที่กรุงเทพฯ ทางกรุงเทพฯ จึงตอบอนุโมทนา และอนุญาตให้ซ่อมแซมได้ โดยได้สร้างเจดีย์ขึ้นใหม่ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ทรงมอญองค์เดียว ครอบแทนพระเจดีย์เดิมทั้งสามองค์ แต่ไม่แล้วเสร็จ พ.ศ.2418 ซงพอถึงแก่กรรม การปฏิสังขรณ์จึงชะงักไป

พ.ศ.2447-2448 พระโป๋ น้องชายพระยาตะก่า ได้ทำการบูรณะต่อ และได้นำยอดฉัตรมาจากพม่า ขึ้นประดิษฐานบนยอดพระเจดีย์พระบรมธาตุ ในเดือน 6 พ.ศ.2449 ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพง

โดยในการบูรณะ มีสิ่งสำคัญที่ได้พบ คือ 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารึกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง ซึ่งพระเครื่องนี้คือ พระพุทธรูปพิมพ์นั่นเอง เช่น พระซุ้มกอ เป็นต้น 3. คัมภีร์คาถาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมาก 5. ทรัพย์สินเงินทองและสิ่งศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา

ในกำแพงเพชรมีเรื่องเล่าขานกันถึงพระบรมธาตุเสด็จ หรือพระธาตุเสด็จ จะเสด็จในวันเพ็ญเดือน 3 หรือ วันเพ็ญเดือน 12 ไม่น่ว่าจะเสด็จใน ช่วงตี 2 ตี 3 หรือตี 4 พระธาตุเสด็จจะมีขนาดไฟสุกสว่าง เสด็จจากองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ไปสู่ วัดวังพระธาตุ และเสด็จกลับจากวัดวังพระธาตุ มาวัดกะโลทัย มาจนกระทั่งถึงเมืองเก่า แถวๆศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเสด็จกลับมาที่วัดนี้ ใช้เวลาเสด็จไม่น้อยกว่า 20 นาที จึงเป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้าน

มีเรื่องเล่าว่า ในวันเดือนมืดสนิท จะมีดวงไฟขนาดใหญ่ออกจากพระเจดีย์ ลอยทักซิณวารวรรต 3 รอบ ณ พระเจดีย์ แล้วทุกดวงจะเสด็จมาที่วัดพระบรมธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นบ่อยครั้ง จนเป็นที่เล่าขานกันต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนอาจเป็นที่มาของชื่อเมืองนครพระชุม หรือพระบรมธาตุชุมนุมน เรื่องพระ

บรมธาตุเสด็จนี้ นี้เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเชื่อถือกัน และเคารพบูชากันมาช้านาน จนเป็นประเพณีการไหว้พระบรมธาตุ ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่วัดพระบรมธาตุนครชุม มาจนทุกวันนี้

สำหรับประเพณีนบพระ-เล่นเพลง ถือเป็นประเพณีโบราณ ทางจังหวัดกำแพงเพชร รื้อฟื้นประเพณีนี้มาจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 คำว่า "นบ" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "ไหว้" ดังนั้น การ "นบพระ" จึงหมายความว่า "ไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบรมธาตุเจดีย์" สำหรับคำว่าเล่นเพลง คือ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้าน โดยมีการร้องเพลงพื้นบ้าน อาทิ ระเบ้าคล้องช้าง ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านเก่าแก่ของตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร การละเล่นนี้ได้ดัดแปลงการคล้องช้างในป่า ซึ่งนำมาใช้ลากไม้ ให้ชายหญิงร่วมร้องและร่ายรำเป็นที่สนุก ซึ่งการละเล่นนี้อาจจะมีการเล่นในช่วงเตรียมการหุงหาอาหาร ก่อนที่จะถึงวันมาฆบูชา หรือหลังจากที่ทำบุญวันมาฆบูชาเสร็จแล้ว ได้ทำบุญทำกุศลแล้ว เป็นต้น

ตามพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ประพาสต้นกำแพงเพชร พระพุทธเจ้าหลวง พระองค์ท่านได้เสด็จมา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2449 เสด็จข้ามฟาก แม่น้ำปิง ฝั่งกำแพงเพชร ถึงฝั่งนครชุมทางด้านทิศตะวันตก แล้วเสด็จประพาสเข้าไปในคลองสวนหมาก เพื่อจะไปที่บ้านพะโป้ และขากลับได้แวะมาขึ้นเสวยพระกระยาหารที่หาดทรายหน้าวัดพระบรมธาตุ และเสด็จขึ้นมาสักการะพระบรมธาตุเจดีย์

เรื่องราวในจารึกนครชุม พระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ รวมถึงภาพถ่ายต่างๆ ล้วนเป็นร่องรอยจารึกทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยของเมืองนครชุมทั้งสิ้น

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ</p>
2	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้า ที่เจดีย์พระบรมธาตุ และต้นพระศรีมหาโพธิ์ 	<p>บรรยาย : "...มิผู้ใดได้ไหว้นบกระทำบูชาพระศรีรัตนมหาธาตุและพระศรีมหาโพธิ์นี้ว่าไซ้ มีผลอันสงสร่าเสมอตั้งได้นบพระผู้เป็นเจ้าของ..." ตำนานประเพณี "นบพระเลินเพลง" ในวันมาฆบูชาของจังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>กล่าวไว้ว่า "ถ้าใครได้นบไหว้บูชา พระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ ที่พญาลิไทนำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม เหมือนประหนึ่งกับได้นบไหว้พระพุทธเจ้าแทบพระบาทพระพุทธองค์ด้วยตนเอง"</p>
3	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพพระราชวชิรเมธี เปิดรายการหน้าลานอนุสาวรีย์พระยาสิทธิ ด้านหลังเป็นเจดีย์พระบรมธาตุ 	<p>Super : พระราชวชิรเมธี ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : เจริญพร ขอนำทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร</p>

	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพพระราชวชิรเมธี สักการะ เจดีย์พระบรมธาตุนครชุม - ภาพโตรนมสูง เห็นบริเวณโดยรอบ วัดพระบรมธาตุ แม่น้ำปิง อนุสาวรีย์พระยาสิทธิ ต้นพระศรีมหาโพธิ์และเจดีย์พระบรมธาตุ 	<p>พระบรมธาตุนครชุม เป็นมหาเจดีย์สูงใหญ่ สวยงามไปด้วยสถาปัตยกรรมและสีทองอร่ามทั้งองค์ เหมือนดั่งเจดีย์ชเวดากองในเมืองพม่า ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงมอญที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน 9 องค์ เป็นพระบรมธาตุเจดีย์อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 2566 พระบรมธาตุองค์นี้มีอายุครบ 666 ปี ซึ่งพระเจดีย์ในยุคนั้น เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์</p> <p>วัดพระบรมธาตุนครชุม ถือว่าเป็นวัดหลวง ของเมืองนครชุม เก่าแก่อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>
4	<p>สถานที่ : วัดเสด็จ</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพจารึกนครชุม หลักที่ 3 (จำลอง) ด้านที่ 1 ตั้งแต่บรรทัดที่ 1-14 - ภาพเจดีย์ 3 องค์ เจดีย์ทรงดอกบัวตูมแบบสุโขทัย และเจดีย์ทรงกลมแบบอยุธยา - ภาพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) - ภาพจารึกนครชุม หลักที่ 3 ที่วัดเสด็จ 	<p>Super : พระยาภุชงค์หรือพระธรรมราชาที่ 1 ได้ประดิษฐานพระศรีรัตนมหาธาตุและได้ปลูกพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้มาจากลังกาทวีป</p> <p>บรรยาย : ตามจารึก หลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 1900 พระยาสิทธิ หรือที่เรียกกันในราชทินนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์ เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตั้งเรียงกันสามองค์ อยู่บนฐานเดียวกัน โดยองค์กลางประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อยู่ภายในสำเภาเงิน และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์จากประเทศศรีลังกา ซึ่งพระมหินทเธระ ได้อัญเชิญหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นที่เก่าแก่มากที่สุด ที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานลายลักษณ์ไว้ในจารึกนครชุม</p> <p>ต่อมาในปี พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร และได้ค้นพบจารึกนครชุม ที่วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เลยทราบว่ามีเจดีย์โบราณ 3 องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ริมแม่น้ำแม่ปิง ฝั่งตะวันตก ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยากำแพง (น้อย) ได้แผ้วถาง จนพบเจดีย์</p>

	<p>- ภาพจารีกลานเงิน</p> <p>- ภาพคาถาชินบัญชร</p> <p>- ภาพพระเครื่อง กรูวัดพระบรมธาตุ นครชุม</p>	<p>โดยในการบูรณะ มีสิ่งสำคัญที่ได้พบ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารีกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง ซึ่งพระเครื่องนี้คือ พระพุทธรูปพิมพ์นั่นเอง เช่น พระซุ้มกอ เป็นต้น 3. คัมภีร์คาถาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมาก 5. ทรัพย์สินเงินทอง และสิ่งศรัทธาในพระบรมพุทธานุภาพ
5	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <p>- ภาพพระราชพิธีเมธี ยืนหน้าเจดีย์พระบรมธาตุ</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพดวงไฟคล้ายพระบรมสารีริกธาตุ ตรงกลางพระเจดีย์</p>	<p>Super : พระราชพิธีเมธี ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : ในกำแพงเพชรมีเรื่องเล่าขานกันถึงพระบรมธาตุเสด็จ หรือพระธาตุเสด็จ จะเสด็จในวันเพ็ญเดือน 3 หรือ วันเพ็ญเดือน 12 ไม่ว่าจะเสด็จใน ช่วงที่ 2 ที่ 3 หรือที่ 4 พระธาตุเสด็จจะมีขนาดไฟสุกสว่าง เสด็จจากองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ไปสู่ วัดวังพระธาตุ และเสด็จกลับจากวัดวังพระธาตุ มาวัดกะโลทัย มาจนกระทั่งถึงเมืองเก่า แถวๆศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเสด็จกลับมาที่วัดนี้ ใช้เวลาเสด็จไม่น้อยกว่า 20 นาที จึงเป็นที่นำศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้าน</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพมุมต่างๆ ของเจดีย์พระบรมธาตุ 	<p>มีเรื่องเล่าว่า ในวันเดือนมืดสนิท จะมีดวงไฟขนาดใหญ่ออกจากพระเจดีย์ ลอยทักษิณาวรรต ๓ รอบ ณ พระเจดีย์แล้ว ทุกดวงจะเสด็จมาที่วัดพระบรมธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นบ่อยครั้ง จนเป็นที่เล่าขานกันต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนอาจเป็นที่มาของ ชื่อเมืองนครพระชุม หรือพระบรมธาตุขุมนุม เรื่องพระบรมธาตุเสด็จนี้ นี้เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเชื่อถือกัน และเคารพบูชากันมาช้านาน จนเป็นประเพณีการไหว้พระบรมธาตุ ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่วัดพระบรมธาตุนครชุม มาจนทุกวันนี้</p>
6	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพประเพณีไหว้พระธาตุ วันเพ็ญเดือน 3 - ภาพประเพณีนบพระ-เล่นเพลง - ภาพระบำคล้องช้าง 	<p>Super :</p> <p><i>ประเพณีไหว้พระธาตุ วันเพ็ญเดือน 3</i></p> <p><i>ประเพณีนบพระ-เล่นเพลง</i></p> <p>บรรยาย : สำหรับประเพณีนบพระ-เล่นเพลง ถือเป็นประเพณีโบราณทางจังหวัดกำแพงเพชร รื้อฟื้นประเพณีนี้มาจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 คำว่า "นบ" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "ไหว้" ดังนั้น การ "นบพระ" จึงหมายความว่า "ไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบรมธาตุเจดีย์" สำหรับคำว่าเล่นเพลง คือ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้าน โดยมีการร้องเพลงพื้นบ้าน อาทิ ระบำคล้องช้าง ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านเก่าแก่ของตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร การละเล่นนี้ได้ดัดแปลงการคล้องช้างในป่าซึ่งนำมาใช้ลากไม้ ให้ชายหญิงร่วมร้องและรำรำเป็นที่สนุก ซึ่งการละเล่นนี้อาจจะมีการเล่นในช่วงเตรียมการหุงหาอาหาร ก่อนที่จะถึงวันมาฆบูชา หรือหลังจากที่ทำบุญวันมาฆบูชาเสร็จแล้ว ได้ทำบุญทำกุศลแล้ว เป็นต้น</p>
7	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพพระราชวชิรเมธี ยืนปิดรายการลานอนุสาวรีย์พระยาสิทธิไท ด้านหลังเป็นเจดีย์พระบรมธาตุ - ภาพรัชกาลที่ 5 เสด็จบ้านพะโป้ - ภาพรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสต้น 	<p>Super : พระราชวชิรเมธี ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : ตามพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ประพาสต้นกำแพงเพชร พระพุทธเจ้าหลวง พระองค์ท่านได้เสด็จมา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2449 เสด็จข้ามปากแม่น้ำปิง ฝั่งกำแพงเพชร ถึงฝั่งนครชุมทางด้านทิศตะวันตก แล้วเสด็จประพาสเข้าไปในคลองสวนหมาก เพื่อจะไปที่บ้านพะโป้ และขากลับ ได้แวะมาขึ้นเสวยพระกระยาหาร ที่หาดทราย หน้าวัด</p>

	<p>เสวยพระกระยาหาร บริเวณหาดทรายหน้าวัด (ภาพจากหोजดหมายเหตุ)</p>	<p>พระบรมธาตุ และเสด็จขึ้นมาสักการะพระบรมธาตุเจดีย์</p> <p>เรื่องราวในจารึกนครชุม พระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ รวมถึงภาพถ่ายต่างๆ ล้วนเป็นร่องรอยจารึกทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยของเมืองนครชุมทั้งสิ้น</p> <p>พิธีกร : ในวันนี้ก็ขออนุโมทนา สาธุ ก็ขอเจริญพรแต่เพียงเท่านี้ โยมเจริญพร</p>
8	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ นครชุม พระราชวชิรเมธี ขอขอบคุณภาพจากFacebook : Suthat Thapkoet ขอขอบคุณภาพจากFacebook : ครูเบนซ์ ชินณพงษ์ คงสวี่</p>

2. ศาลพระอิศวร

เทวรูปพระอิศวรเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่มีคุณค่าเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์และศิลปะ แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการหล่อโลหะสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียวัตถุที่ชาวกำแพงเพชรให้ความเคารพนับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศาลพระอิศวรเป็นโบราณสถานที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นศาลหรือเทวาลัย ตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตั้งอยู่ใน เขตกำแพงเมืองโบราณกำแพงเพชร และอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตพระราชวังโบราณ ตัวศาลในปัจจุบันได้ถูกบูรณะปรับแต่งให้ใกล้เคียงกับแบบสัณฐานเดิมมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง ยกพื้นสูง 1.5 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เครื่องบน สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นไม้ ส่วนมากจะผุสลายไม่ค่อยเหลือหลักฐานให้เห็น

เทวรูปพระอิศวรหรือพระศิวะองค์นี้ แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่ศาลพระอิศวร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันนี้ย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ที่ฐานรอบพระบาทมีคำจารึกภาษาไทย อักษรไทยแบบสุโขทัย จำนวน 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด ลักษณะของเทวรูปพระอิศวร พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม ทรงไว้พระทาลุกะ(เครา) เป็นรูปสามเหลี่ยม กลางพระนลาฏมีพระเนตรที่สามอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระอิศวร

ลักษณะขององค์พระอิศวร ยังคงแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรแบบบายัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องทรงของเทวรูป ได้แก่ผ้านุ่งโจงกระเบนแบบสมพต การประดับเครื่องตกแต่งอย่างมากมาย รวมทั้งการแสดงออกที่ค่อนข้างแข็งกระด้างเพื่อแสดงถึงอำนาจบารมีของเทพเจ้า การประดับกรรเจียกที่ด้านข้างกระบังหน้านั้น เป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยา ซึ่งมักพบอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย การประดับตกแต่งดังกล่าวไม่เคยปรากฏในเทวรูปสมัยสุโขทัยมาก่อน ตลอดจนลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนกระบังหน้า กรองคอ และผ้านุ่ง ล้วนเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21

นอกจากเทวรูปพระอิศวร ยังมีการค้นพบเทวรูปบุรุษ ซึ่งเหลือเฉพาะส่วนท่อนอก ส่วนพระเศียร พระกร บริเวณบั้นพระองค์ลงไปถึงพระบาทได้ชำรุดหักหายไป ศิลปะอยุธยา ช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 21 และเทวสตรี หล่อด้วยสำริด สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระอุมา ชายาของพระอิศวร หรือพระลักษมี ชายาของพระนารายณ์ พระเศียรและพระกรทั้งสองข้างหักหายไป แม้ว่าเครื่องทรงของเทวสตรี ยังคงแสดงถึงเค้าโครงของศิลปะขอมหรือเขมร แต่เมื่อพิจารณาลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องทรง กลับเป็นลวดลายของศิลปะอยุธยา

การพบข้อความจารึกที่บริเวณฐานเทวรูปพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร ส่งผลให้เทวรูปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ เนื่องจากจารึกดังกล่าวเป็นการบันทึกเรื่องราวการสร้างและเหตุการณ์ต่างๆ ขณะช่วงเวลานั้น มีทั้งสิ้น 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด โดยเฉพาะในบรรทัดที่ 1 ซึ่งระบุตรงกับปีพุทธศักราช 2053 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ

ข้อความจารึกนั้นมีใจความว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรนี้เมื่อพุทธศักราช 2053 เพื่อให้คุ้มครองสัตว์ สี่เท้าสองเท้าในเมืองกำแพงเพชร ให้บำรุงพระศาสนาทั้งพุทธและพราหมณ์ ให้ซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบวรารทั้งในและนอกเมือง ให้ทำนุบำรุงถนนหนทางต่างๆ ขุดคลองแม่ไทรบางพ้อมและปรับปรุงระบบชลประทาน ท่อปุพระยาร่วง ไปถึงเมืองบางพาน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสองพระองค์ องค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เสวยราชสมบัติ ณ เวลานั้น อีกองค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือพระเจ้าอยู่หัวองค์ก่อนหน้า ซึ่งอาจหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 หรืออาจหมายถึงสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ซึ่งจะขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ถัดไป

การสักการบูชาและองค์ประกอบการบูชาพระอิศวร โตะหรือแท่นบูชา สามารถประดิษฐานร่วมกับเทพองค์อื่นๆ ได้ เช่น พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระโอรส และยังมีศิวิลิ่งค์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระอิศวร ถ้าหากว่าเป็นการตั้งบูชาแท่นในบ้าน สามารถตั้งร่วมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เราควรที่จะใช้ผ้าสีขาว ซึ่งบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความสมถะ ถ้าเป็นสีแดง จะบ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ความสดใส แต่ถ้าเป็นผ้าพิมพ์ลายเสือ จะบ่งบอกถึง พระองค์ท่าน บ่งบอกถึงความเป็นพราหมณ์ ความเป็นนักพรตทั้ง 3 สีนี้เป็นสีที่เหมาะสมและเป็นสีที่พระองค์ท่านโปรด สีที่พระองค์ท่านไม่โปรด คือ สีที่บ่งบอกถึงความไม่สมถะ เช่น ความมั่งวาว สีทอง เป็นสีที่พระองค์ท่านไม่โปรด

เครื่องสังเวทยและของที่ถวายท่านแต่ละท้องถิ่นนั้นจะไม่เหมือนกัน แต่ที่นี้ จ.กำแพงเพชร มักใช้ดอกไม้ป่า ที่ไม่มีกลิ่นฉุน หรือดอกดาวเรือง เพราะเป็นความเชื่อว่า จะเป็นความเจริญรุ่งเรือง ตามที่เราขอพรพระองค์ นอกจากนั้นก็ยังมี ธัญพืช ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่นของแต่ละที่ ตามความเชื่อ แต่ที่นี้มักใช้ถั่วแดง ซึ่งเม็ดใหญ่ งอกง่าย ถั่วเขียว ตกที่ไหนกิ่งอกที่นั่น เหมือนลักษณะของถั่วงอก งาขาว เม็ดของงาขาวเล็กนิดเดียว แต่เยอะมาก เหมือนพรของพระองค์ท่าน ให้เรานับได้ไม่ถ้วน ลูกเดียว น้ำของลูกเดียว สามารถเป็นยารักษาโรคได้ด้วยเช่นกัน และเรามีความเชื่อว่า บางครั้งนำกลับไป จะเป็นอาหารมงคลแก่เรา ผลไม้ ที่จะใช้ให้ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นผลไม้ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่มีกลิ่นฉุน นิยมใช้กันก็จะมี แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกแพร์ หรือมะม่วงสุก หรือถ้าจะถวายขนม ก็มักจะเป็นขนมประเภทแป้งที่ใส่กับนม เนย น้ำตาล

มะพร้าว หรือกะทินั่นเอง ไม่โปรดอาหารที่ใส่ไข่ อย่างทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง จะมีไข่ผสมอยู่ ซึ่งจะไม่มีการถวายเป็นอาหารคาว หรือมีเนื้อสัตว์

ศาลพระอิศวรแต่เดิมได้ประดิษฐานเทวรูปจำนวนหลายองค์ 1 ในนั้นคือ รูปหล่อพระอิศวรสำริด ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2426 ชาวเยอรมันชื่อนายริสต์มัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระกรทั้ง 2 ข้าง เพื่อนำออกนอกประเทศ แต่กงสุลเยอรมันจับได้และอายัดไว้ก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายไทยทราบ หลังจากนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงมีรับสั่งให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ อธิบดีกรมช่างสิบหมู่ในขณะนั้น นำพระเศียรและพระกรเชื่อมติดกับองค์เทวรูปดั้งเดิม จนเมื่อมีการจัดตั้งมิวเซียมหลวงในบริเวณพระราชวังบวรสถานมงคล ได้อัญเชิญเทวรูปพระอิศวรมาประดิษฐานไว้ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ จนต่อมาในปี พ.ศ. 2514 จึงได้อัญเชิญมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน

เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่ประดิษฐานที่ศาลพระอิศวรในปัจจุบัน ได้จำลองขึ้นในสมัยที่นายเชาวน์วงศ์ สุตลาภา (พ.ศ. 2525-2527) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์องค์จริงปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร</p>
2	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพเทวรูปพระอิศวร ในมุมต่างๆ</p>	<p>บรรยาย : เทวรูปพระอิศวรเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่มีคุณค่าเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์และศิลปะ แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการหล่อโลหะสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียวัตถุที่ชาวกำแพงเพชรให้ความเคารพนับถือตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน</p>
3	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพคุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ พุดเปิดรายการหน้าศาลพระอิศวร</p> <p>- ภาพมุมโดรน เห็นบริเวณโดยรอบศาลพระอิศวร</p>	<p>Super : คุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีค่ะ ยินดีต้อนรับทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร</p> <p>ศาลพระอิศวรเป็นโบราณสถานที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นศาลหรือเทวาลัย ตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตั้งอยู่ใน เขตกำแพงเมืองโบราณกำแพงเพชร และอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตพระราชวัง</p>

		<p>โบราณ ตัวศาลในปัจจุบันได้ถูกบูรณะปรับแต่งให้ใกล้เคียงกับแบบ สันฐานเดิมมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วย ศิลาแลง ยกพื้นสูง 1.5 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เครื่องบน สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นไม้ ส่วนมากจะผุสลายไม่ค่อยเหลือหลักฐานให้ เห็น</p>
4	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพถ่ายโบราณเทวรูปอยู่ที่ศาลพระ อิศวร - ภาพจารีกรอบฐานพระบาท - ภาพพระพักตร์เทวรูปพระอิสวร - ภาพเครื่องทรงพระเทวรูปพระอิสวร - ภาพกรรเจียกพระเทวรูปพระอิสวร 	<p>บรรยาย : เทวรูปพระอิสวรหรือพระศิวะองค์นี้ แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่ ศาลพระอิสวร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันนี้ย้ายมาอยู่ที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร</p> <p>ที่ฐานรอบพระบาทมีคำจารึกภาษาไทย อักษรไทยแบบสุโขทัย จำนวน 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด</p> <p>ลักษณะของเทวรูปพระอิสวร พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม ทรงไว้พระทนต์ (เครา) เป็นรูปสามเหลี่ยม กลางพระนลาฏมีพระเนตรที่สามอันเป็น สัญลักษณ์สำคัญของพระอิสวร</p> <p>ลักษณะขององค์พระอิสวร ยังคงแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรแบบบายน โดย เฉพาะอย่างยิ่งเครื่องทรงของเทวรูป ได้แก่ผ้านุ่งโจงกระเบนแบบสมพต การประดับเครื่องตกแต่งอย่างมากมาย รวมทั้งการแสดงออกที่ค่อนข้าง แข็งกระด้างเพื่อแสดงถึงอำนาจบารมีของเทพเจ้า</p> <p>การประดับกรรเจียกที่ด้านข้างกระบังหน้านั้น เป็นลักษณะเฉพาะของ ศิลปะอยุธยา ซึ่งมักพบอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย การประดับ ตกแต่งดังกล่าวไม่เคยปรากฏในเทวรูปสมัยสุโขทัยมาก่อน</p>

	- ภาพลวดลายเครื่องทรงพระอิศวร	ตลอดจนลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนกระบังหน้า กรองคอ และผ้าถุง ล้วนเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21
5	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพเทวรูปพระนารายณ์ - ภาพเทวสตรีพระอุมา 	<p>บรรยาย : นอกจากเทวรูปพระอิศวร ยังมีการค้นพบเทวรูปบุรุษ ซึ่งเหลือ เฉพาะส่วนท่อนองค์ ส่วนพระเศียร พระกร บริเวณนั้นพระองค์ลงไปถึง พระบาทได้ชำรุดหักหายไป ศิลปะอยุธยา ช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 21 และเทวสตรี หล่อด้วยสำริด สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระอุมา ชายา ของพระอิศวร หรือพระลักษมี ชายาของพระนารายณ์ พระเศียรและ พระกรทั้งสองข้างหักหายไป แม้ว่าเครื่องทรงของเทวสตรี ยังคงแสดงถึงเค้าโครงของศิลปะขอมหรือเขมร แต่เมื่อพิจารณาลวดลายที่ปรากฏบน เครื่องทรง กลับเป็นลวดลายของศิลปะอยุธยา</p>
6	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพจารีกรอบฐานพระบาท 	<p>บรรยาย : การพบข้อความจารึกที่บริเวณฐานเทวรูปพระอิศวรเมื่อกำแพงเพชร ส่งผลให้เทวรูปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษา เรื่องราวประวัติศาสตร์ เนื่องจากจารึกดังกล่าวเป็นการบันทึกเรื่องราว การสร้างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ขณะช่วงเวลานั้น มีทั้งสิ้น 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด โดยเฉพาะในบรรทัดที่ 1 ซึ่งระบุตรงกับปีพุทธศักราช 2053 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ</p> <p>Super : “ศักราช 1432 มะเมีย้นักษัตร อาทิตยพารเดือน 6 ขึ้น 14 ค่ำ ได้ให้สดฤกษ์เพลารุ่งแล้ว 2 นาฬิกา จึงเจ้าพญาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรเป็นเจ้านี้ไว้ให้ครองสี่ตัวสี่ตีนสองตีนในเมือง กำแพงเพชรแลช่วยเลิกศาสนา พุทธศาสตร์แลไสยศาสตร์แลพระเทพกรรมมิให้หม่นหมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว แลซ่อมแปลงพระมหาธาตุ แลวัดบริวารในเมือง นอกเมืองและที่แดนเหี้ยเรือถนนทลา อันเป็นตรธานไปเถิงบางพาน ขุดแม่ไทรบางพร้าว อนึ่งแต่ก่อนยอมขายวัว ไปแก่ลัวอันจะให้ขาย ดูก่อนนั้น ก็ห้ามมิให้ขาย อนึ่งเมื่อทำนาไซร์ ย่อมข้าวพีช ข้าวในนานั้นปลูกเอง มิได้อาข้าวในยุ้งไปหว่านไปดำ ทั้งหลาย อนึ่งท่อบุญาร่วงทำเอาน้ำไปเถิงบางพานนั้น ก็ถมหายลื่นและ เขาย่อมทำนาทางฟ้าและหาท่อนั้นพบ กระทำท่เอาน้ำเข้าไปเลี้ยงนา ให้เป็นนาเหมืองนาฝาย มิได้เป็นทางฟ้า อันทำทั้งนี้ถวายพระราชกุศลแต่</p>

	<p>- ภาพจารึกกรอบฐานพระบาท</p>	<p>สมเด็จพระปิตุพรพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์”</p> <p>บรรยาย : มีใจความว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรนี้เมื่อพุทธศักราช 2053 เพื่อให้คุ้มครองสัตว์สี่เท้าสองเท้าในเมืองกำแพงเพชร ให้บำรุงพระศาสนาทั้งพุทธและพราหมณ์ ให้ซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบวรารทั้งในและนอกเมือง ให้ทำนุบำรุงถนนหนทางต่างๆ ขุดคลองแม่ไทรบางพ้อมและปรับปรุงระบบชลประทาน ท่อปู่พระยาร่วง ไปถึงเมืองบางพาน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสองพระองค์ องค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เสวยราชสมบัติ ณ เวลานั้น อีกองค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือพระเจ้าอยู่หัวองค์ก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 หรืออาจหมายถึงสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ซึ่งจะขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ถัดไป</p>
7	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพเปิดคุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ กำลังเตรียมสักการะพระอิศวร</p> <p>- ภาพโต๊ะบูชา</p> <p>- ภาพเครื่องสังเวย</p>	<p>พิธีกร : การสักการะบูชาและองค์ประกอบการบูชาพระอิศวร</p> <p>โต๊ะหรือแท่นบูชา สามารถประดิษฐานร่วมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เช่น พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระโอรส และยังมีศิวิลิ่งค์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระอิศวร</p> <p>ถ้าหากว่าเป็นการตั้งบูชาแท่นในบ้าน สามารถตั้งร่วมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เราควรที่จะใช้ผ้าสีขาว ซึ่งบ่งบอกถึง ความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความสมถะ ถ้าเป็นสีแดง จะบ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ความสดใส แต่ถ้าเป็นผ้าพิมพ์ลายเสือ จะบ่งบอกถึง พระองค์ท่าน บ่งบอกถึงความเป็นพราหมณ์ ความเป็นนักพรต ทั้ง 3 สีนี้เป็นสีที่เหมาะสมและเป็นสีที่พระองค์ท่านโปรด สีที่พระองค์ท่านไม่โปรด คือ สีที่บ่งบอกถึงความไม่สมถะ เช่น ความมั่งคั่ง สีทอง เป็นสีที่พระองค์ท่านไม่โปรด</p> <p>เครื่องสังเวยและของที่ถวายท่านแต่ละท้องถิ่นนั้นจะไม่เหมือนกัน แต่ที่นี่ จ.กำแพงเพชร มักใช้ดอกไม้ป่า ที่ไม่มีกลิ่นฉุน หรือดอกดาวเรือง</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพดอกไม้บูชา - ภาพธัญพืช - ภาพผลไม้ - ภาพขนม 	<p>เพราะเป็นความเชื่อว่า จะเป็นความเจริญรุ่งเรือง ตามที่เราขอพรพระองค์</p> <p>นอกจากนั้นก็มี ธัญพืช ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่นของแต่ละที่ ตามความเชื่อ แต่ที่นี่ ก็มักใช้ถั่วแดง ซึ่งเม็ดใหญ่ งอกง่าย ถั่วเขียว ตกที่ไหนกิ่งอกที่นั่น เหมือนลักษณะของถั่วงอก งาขาว เม็ดของงาขาวเล็กชนิดเดียว แต่เยอะมาก เหมือนพรของพระองค์ท่าน ให้เรานับได้ไม่ถ้วน ลูกเดียว น้ำของลูกเดียว สามารถเป็นยารักษาโรคได้ด้วยเช่นกัน และเรามีความเชื่อว่า บางครั้งนำกลับไป จะเป็นอาหารมงคลแก่เรา</p> <p>ผลไม้ ที่จะใช้ให้ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นผลไม้ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่มีกลิ่นฉุน นิยมใช้กันก็จะมี แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกแพร์ หรือมะม่วงสุก</p> <p>หรือถ้าจะถวายขนม ก็มักจะเป็นขนมประเภทแบ่งที่ใส่กับนม เนย น้ำตาล มะพร้าว หรือกะทินั่นเอง ไม่โปรดอาหารที่ใส่ไข่ อย่างทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง จะมีไข่ผสมอยู่ ซึ่งจะไม่มีการถวายอาหารคาว หรือมีเนื้อสัตว์</p>
8	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพเทวรูปพระอิศวร 	<p>บรรยาย : ศาลพระอิศวรแต่เดิมได้ประดิษฐานเทวรูปจำนวนหลายองค์ 1 ในนั้นคือ รูปหล่อพระอิศวรสำริด ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2426 ชาวเยอรมันชื่อนาย รัสต์มัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระกรทั้ง 2 ข้าง เพื่อนำออกนอกประเทศ แต่กงสุลเยอรมันจับได้และอายัดไว้ก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายไทยทราบ หลังจากนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงมีรับสั่งให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ อธิบดีกรมช่างสิบหมู่ในขณะนั้น นำพระเศียรและพระกรเชื่อมติดกับองค์เทวรูปดั้งเดิม จนเมื่อมีการจัดตั้งมิวเซียมหลวงในบริเวณพระราชวังบวรสถานมงคล ได้ัญเชิญเทวรูปพระอิศวรมาประดิษฐานไว้ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ จนต่อมาในปี พ.ศ. 2514 จึงได้อัญเชิญมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน</p>

<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพเทวรูปพระอิศวร ในมุมต่างๆ</p>		<p>เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่ประดิษฐานที่ศาลพระอิศวรในปัจจุบัน ได้จำลองขึ้นในสมัยที่นายเขาวนวัศ สุตลาภา (พ.ศ. 2525-2527) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์องค์จริง ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>พิธีกร : และขอเชิญชวนคนไทยทั่วประเทศ มาราบขอพระเพื่อความ เป็นสิริมงคลกันคะ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ</p>
<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>		<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ</p> <p>กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร คุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์</p> <p>ขอขอบคุณภาพจากเว็บไซต์ : ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า</p>

3. วัดช้างรอบ

กำแพงเพชร ถือว่าเป็นเมืองเก่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถึงเมือง 2 เมือง คือ เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครชุม ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534 ซึ่งมีวัดที่ใหญ่ที่สุด และสำคัญที่สุดในเมืองกำแพงเพชร นั่นคือ วัดช้างรอบ

วัดข้างรอบ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงที่สุดของเขตรัญญิก โดยมีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ รูปแบบเจดีย์ข้างล้อมในศิลปะสุโขทัย ซึ่งยอดหักพังหมดแล้ว ฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างสูงใหญ่ มีบันไดอยู่กึ่งกลางด้านทั้ง 4 เพื่อขึ้นไปถึงลานประทักษิณด้านบน ที่ผนังฐานสี่เหลี่ยมด้านล่าง ประดับประติมากรรมรูปช้างปูนปั้นจำนวน 68 เชือก ปรากฏเฉพาะส่วนหัวและสองขาหน้าโผล่พ้นจากฐานประทักษิณ ตัวช้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคนขา และข้อขา ระหว่างข้างแต่ละเชือก ตกแต่งลายปูนปั้นนูนสูง รูปต้นไม้ ปัจจุบันงานปูนปั้นดังกล่าวชำรุดหลุดร่วงไปมาก ฐานบันไดแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น แต่ชำรุดเสียหายไปจนเกือบหมด จากบันไดเข้าสู่ลานด้านบนทำเป็นซุ้มประตู หลังคาซุ้มมีเจดีย์ยอดระฆังขนาดเล็กประดับ นับเป็นรูปแบบที่แปลกที่ไม่ปรากฏตามโบราณสถานอื่นๆ

ด้านข้างของลานก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ ด้วยอิฐ เชื่อมต่อระหว่างซุ้มประตูแต่ละทิศ ตรงมุมทั้งสี่มุมมีฐานเจดีย์เล็กๆ พบหลักฐานส่วนยอดที่หักพังทำให้ทราบว่าเจดีย์มุมบนฐานเป็นเจดีย์ทรงกลีบมะเฟือง องค์เจดีย์ประธานเจดีย์บนฐานเหลือเฉพาะชั้นหน้ากระดานแปดเหลี่ยมชั้นหน้ากระดานกลมและส่วนที่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกเล็กน้อย ส่วนยอดเจดีย์ที่อยู่เหนือขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว เฉพาะชั้นหน้ากระดานกลมเหนือฐานแปดเหลี่ยมเดิมประดับลวดลายปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ โดยแบ่งออกเป็นช่องรอบองค์เจดีย์รวม 44 ช่อง แต่ปัจจุบันชำรุดหลุดร่วงออกหมด ได้ภาพปูนปั้นประดับหงส์ดินเผา

ด้านหน้าเจดีย์ประธานมีฐานวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ภายในวิหารยังปรากฏแนวแท่นอาสนสงฆ์และฐานประดิษฐานพระประธาน องค์พระประธานชำรุดหักพัง เสารับเครื่องบนและหลังคาเป็นเสาศิลาแลงสี่เหลี่ยม อุโบสถอยู่เยื้องวิหารไปทางเหนือเหลือเฉพาะฐานขนาดเล็ก การเป็นอุโบสถทราบได้จากที่ยังมีใบเสมาปักโดยรอบ ด้านบนของลานประทักษิณ หลังจากมีการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ในสมัยอยุธยา มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาครอบเอาไว้

โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนานิกายเถรวาท แบบลังกาวงศ์ ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท พุทธศาสนาในสมัยนั้น พระสงฆ์มี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่ในเมือง และฝ่ายอรัญวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่นอกเมืองในป่า ซึ่งบริเวณเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือ เขตรัญญิก มีจำนวนโบราณสถาน 30 แห่ง หรืออาจจะมากกว่านี้ เพราะเรายังบูรณะได้ไม่ครบ ตามความเชื่อเดิมคือ เมื่อกษัตริย์ยิงลูกธนูตกตรงไหนก็สร้างวัดไว้ตรงนั้น ให้พระจำพรรษา และชาวบ้านก็ตามมาตั้งชุมชนอยู่โดยรอบวัด

เจดีย์ทรงระฆังที่มีการประดับประติมากรรมรูปช้างล้อมรอบฐานของเจดีย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เจดีย์ข้างล้อม นิยมสร้างกันมากในสมัยสุโขทัย อาทิ วัดข้างล้อมแห่งเมืองศรีสัชชนาลัย วัดข้าง

ล้อม และวัดสรศักดิ์ แห่งเมืองสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากประเทศศรีลังกา บริเวณวัดข้างรอบ
แห่งนี้ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น รูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ
การศึกษาศิลปะและโบราณคดีเป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ</p>
2	<p>สถานที่ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพแผนที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p>	<p>Super : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>บรรยาย : กำแพงเพชร ถือว่าเป็นเมืองเก่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ถึงเมือง 2 เมือง คือ เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครชุม</p>
3	<p>สถานที่ : หน้าป้ายอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>- ภาพอาจารย์สันติ ยืนเปิดรายการอยู่หน้าป้าย</p>	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีครับ ท่านผู้ชมที่เคารพครับ วันนี้เราอยู่ในรายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร เราอยู่ที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรแห่งนี้ได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534</p> <p>วันนี้เราจะพาทุกท่าน เข้าสู่รั้วคูเมืองกำแพงเพชร เพื่อชมวัดที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดในเมืองกำแพงเพชร วัดนั้นชื่อ วัดช้างรอบ</p>

4	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพอาจารย์สันติ เดินขึ้นนั่งบนรถราง พาไปชมวัดข้างรอบ - ภาพโตรนมสูง อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร 	<p>Sound : ดนตรีไทย สนุกๆ</p>
5	<p>สถานที่ : วัดข้างรอบ</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพโตรนมสูง บริเวณวัดข้างรอบ - ภาพเจดีย์ประธาน เห็นข้างโดยรอบ - ภาพข้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคณฑา และข้อขา - ประติมากรรมข้าง (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร - ภาพผนังระหว่างข้างแต่ละซีก ตกแต่งลายปูนปั้น รูปต้นไม้ - ภาพชานบันไดประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น - ประติมากรรมรูปสิงห์ (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร - ภาพบันได และซุ้มประตูหลังคา - ภาพปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ - ภาพประติมากรรมดินเผารูปหงส์ - ประติมากรรมดินเผารูปหงส์ (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 	<p>Super : วัดข้างรอบ</p> <p>บรรยาย : วัดข้างรอบ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงที่สุดของเขตอรัญญิก โดยมีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ รูปแบบเจดีย์ข้างล้อมในศิลปะสุโขทัย ซึ่งยอดหักพังหมดแล้ว ฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างสูงใหญ่ มีบันไดอยู่กึ่งกลางด้านทั้ง 4 เพื่อขึ้นไปถึงลานประทักษิณด้านบน ที่ผนังฐานสี่เหลี่ยมด้านล่าง ประดับประติมากรรมรูปข้างปูนปั้นจำนวน 68 ซีก ปรากฏเฉพาะส่วนหัวและสองขาหน้าโผล่พ้นจากฐานประทักษิณ ตัวข้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคณฑา และข้อขา ระหว่างข้างแต่ละซีก ตกแต่งลายปูนปั้นนูนสูง รูปต้นไม้ ปัจจุบันงานปูนปั้นดังกล่าวชำรุดหลุดร่วงไปมาก ชานบันไดแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น แต่ชำรุดเสียหายไปจนเกือบหมด จากบันไดเข้าสู่ลานด้านบนทำเป็นซุ้มประตู หลังคาซุ้มมีเจดีย์ยอดระฆังขนาดเล็กประดับ นับเป็นรูปแบบที่แปลกที่ไม่ปรากฏตามโบราณสถานอื่นๆ</p> <p>ด้านข้างของลานก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ ด้วยอิฐ เชื่อมต่อระหว่างซุ้มประตูแต่ละทิศ ตรงมุมทั้งสี่มุมมีฐานเจดีย์เล็กๆ พบหลักฐานส่วนยอดที่หักพัง ทำให้ทราบว่าเจดีย์มุมบนฐานเป็นเจดีย์ทรงกลีบบะเพรา องค์เจดีย์ประธานเจดีย์บนฐานเหลือเฉพาะชั้นหน้ากระดานแปดเหลี่ยมชั้นหน้ากระดานกลมและส่วนที่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกเล็กน้อย ส่วนยอดเจดีย์ที่อยู่เหนือขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว เฉพาะชั้นหน้ากระดานกลมเหนือฐานแปดเหลี่ยมเดิมประดับลวดลายปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ โดยแบ่งออกเป็นช่องรอบองค์เจดีย์รวม ๔๔ ช่อง แต่ปัจจุบันชำรุดหลุดร่วงออกหมด ได้</p>

	<p>กำแพงเพชร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพวิหาร - ภาพอุโบสถ 	<p>ภาพปูนปั้นประดับหังส์ดินเผา</p> <p>Super</p> <p>ที่มาภาพ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>“สมัยที่ขึ้นไปใหม่ๆ ยังไม่ถูกหายไป จะมีภาพต่างๆ เช่น เป็นหงส์ เป็นนางรำ เป็นภาพพุทธประวัติอยู่โดยรอบ ของลานประทักษิณ</p> <p>ด้านหน้าเจดีย์ประธานมีฐานวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ภายในวิหารยังปรากฏแนวแท่นอาสนสงฆ์และฐานประดิษฐานพระประธาน องค์พระประธานชำรุดหักพัง เสารับเครื่องบนและหลังคาเป็นเสาศิลาแลงสี่เหลี่ยม อุโบสถอยู่เบื้องวิหารไปทางเหนือเหลือเฉพาะฐานขนาดเล็ก การเป็นอุโบสถทราบได้จากที่ยังมีใบเสมาปักโดยรอบ</p>
6	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพโตรนมุมสูง บริเวณวัดข้างรอบ - ภาพอาจารย์สันติยืนหน้าเจดีย์ - ภาพสันนิษฐานเจดีย์ประธานวัดข้างรอบ - ภาพอาจารย์สันติพาเดินดูบริเวณโดยรอบวัด ที่คาดว่าจะป็นร่องน้ำ - ภาพโตรนมุมสูง เห็นหน้าผา และแนวร่องน้ำเดิม 	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : ด้านบนของลานประทักษิณ หลังจากมีการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ในสมัยอยุธยา มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาครอบเอาไว้ เดี่ยวจะพาไปชมครับ</p> <p>Super</p> <p>ที่มาภาพ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>ฝั่งของตัววัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีแนวกำแพงวัดก่อด้วยศิลาแลงเฉพาะด้านทิศตะวันออกและด้านทิศใต้ รัชกาลที่ 6 พระองค์ท่านสันนิษฐานว่า แม่น้ำน่าจะเปลี่ยนทิศทาง เพราะการสร้างวัดในสมัยก่อนวัดน่าจะตั้งอยู่ริมน้ำ ใครจะมาสร้างวัดในป่า บนเขาที่ไม่มีแม่น้ำ รัชกาลที่ 6 พระองค์สันนิษฐานเฉยๆนะ และนักธรณีวิทยาก็ไม่ได้แย้งอะไร ผมคิดว่าแม่น้ำคงจะไหลมาจากทางหนองปลิง และเลี้ยวเข้ามาทางนี้ หรืออาจจะเป็นคลองท่อทองแดงโบราณ พอทางนี้สะดวกกว่า ก็ไหลออกทาง</p>

	<p>- ภาพโดรนมุมสูง อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร บริเวณเขตอรัญญิก</p>	<p>นี้ เพราะบริเวณนี้ไม่มีน้ำเลย มีแต่ชุดบ่อเท่านั้น</p> <p>โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนานิกายเถรวาท แบบลังกาวงศ์ ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท พุทธศาสนาในสมัยนั้น พระสงฆ์มี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสีหรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่ในเมือง และฝ่ายอรัญวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่นอกเมืองในป่า ซึ่งบริเวณเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือ เขตอรัญญิก มีจำนวนโบราณสถาน 30 แห่ง หรืออาจจะมากกว่านี้ เพราะเรายังบูรณะได้ไม่ครบ ตามความเชื่อเดิมคือ เมื่อกษัตริย์ยังลูกธนูตกตรงไหนก็สร้างวัดไว้ตรงนั้น ให้พระจำพรรษา และชาวบ้านก็ตามมาตั้งชุมชนอยู่โดยรอบวัด</p>
7	<p>Insert</p> <p>- ภาพวัดช้างล้อม ศรีสัชนาลัย</p> <p>- ภาพวัดช้างล้อม สุโขทัย</p> <p>- ภาพวัดสรศักดิ์ สุโขทัย</p> <p>- ภาพรูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์</p>	<p>บรรยาย : เจดีย์ทรงระฆังที่มีการประดับประติมากรรมรูปช้างล้อมรอบฐานของเจดีย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เจดีย์ช้างล้อม นิยมสร้างกันมากในสมัยสุโขทัย อาทิ วัดช้างล้อมแห่งเมืองศรีสัชนาลัย วัดช้างล้อมและวัดสรศักดิ์ แห่งเมืองสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากประเทศศรีลังกา</p> <p>บริเวณวัดช้างรอบแห่งนี้ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น รูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะและโบราณคดีเป็นอย่างมาก</p>
7	<p>สถานที่ : อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร</p> <p>- ภาพอาจารย์สันติ ยืนปิดรายการอยู่บริเวณอุทยาน</p>	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : คนที่อยู่กำแพงเพชร ถ้าเคยเห็นวัดช้างรอบหรือเปล้า ส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นหรือครับ เพราะว่าภาพต่างๆมันหายไปหมดแล้ว คนที่มีอายุก็พากันล้มหายตายจากไปหมดแล้ว คนกำแพงเพชรจริงๆนะครับ ตั้งแต่เดิมจริงๆแทบไม่มี เพราะว่าในช่วงสงครามของพระนเรศวร ได้ถูกกวาดต้อนผู้คน ไปไว้ที่อยุธยาหมด ส่วนคนที่มาอยู่ที่นี่ ก็เป็นคนที่อพยพมาอยู่ใหม่ อาจเป็นเชลยศึก หรือเป็นใครต่างๆ ที่มาอยู่ที่กำแพงเพชร เนื่องจากที่นี่อุดมสมบูรณ์มาก จึงมีทุกชนชาติ เข้ามาอยู่ที่กำแพงเพชร ในลักษณะของ</p>

	<p>Insert</p> <p>- ภาพอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรยามเย็น พระอาทิตย์ กำลังจะตก</p>	<p>ผู้อพยพ ที่กำแพงเพชรของเรา มีชนชาติต่างๆ มากมายมากลาว เขมร ญวน พม่า จีน แขก แม้แต่ชาวเขา ทุกเผ่าจะมาอยู่ที่กำแพงเพชร กำแพงเพชร จึงกลายเป็นศูนย์รวมแห่งประชาชน มาจากทุกสารทิศ และกลายเป็น ศูนย์กลางแห่งประวัติศาสตร์ที่นี่ครับ</p> <p>ที่นี่มีโบราณสถานเก่าแก่ซึ่งก่อสร้างด้วยศิลาแลงหลายแห่งรวมอยู่ใน “อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร” ซึ่งยูเนสโก ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดก โลกร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>เชิญชวนทุกท่านนะครับ ที่ไม่เคยมาที่กำแพงเพชร หรือเคยมาแล้ว ก็มา อีกครั้งหนึ่งนะครับ กำแพงเพชรของเรายิ่งใหญ่และงดงามมากครับ โดยเฉพาะอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรของเรา ท่านผู้ชมที่เคารพ ครับ ไม่ว่าคุณจะมากำแพงเพชรสักกี่ครั้ง อยากจะให้เชิญชวนมาอีกสัก ครั้งหนึ่ง และคุณจะมีรู้สึกประทับใจในความเป็นกำแพงเพชรของเรา สำหรับวันนี้ลาท่านไปก่อนแล้วครับ สวัสดีครับ</p>
8	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับ ภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร / สำนักศิลปะและ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อาจารย์สันติ อภัยราช</p>

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 กันยายน 2516 ตั้งอยู่เขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน สร้างศักยภาพให้เป็นชุมชนแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ออกไปรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีประวัติความเป็นมาพอสังเขป ดังนี้ พ.ศ. 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชร บนเนื้อที่กว่า 400 ไร่ของหมู่บ้านวังยาง พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ยกฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2519 เปิดรับนักศึกษาภาคปกติรุ่นแรก โดยรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. จำนวน 392 คน ซึ่งนักศึกษาได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบลต่างๆ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พ.ศ. 2527 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาซึ่งอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพครูได้ พ.ศ. 2529 เปิดรับนักศึกษา ภาค กศ.บป. เป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2535 รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 พ.ศ. 2538 รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลให้วิทยาลัยครูกำแพงเพชร มีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2541 เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2543 เปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ใช้สถานที่โรงเรียนสรรพวิทยาคมเป็นศูนย์การศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2544 จัดตั้งศูนย์ขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ท้องถิ่นบนพื้นที่ 600 ไร่ ของสถาบันที่ ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก และเปิดรับนักศึกษาภาคปกติเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2547 รัชกาลที่ 9 ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ มีสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีความเป็นอิสระและเป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปลี่ยนสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 400 กว่าไร่ ซึ่งแต่เดิมเป็นทุ่งคอกอวัว เราได้รับการบริจาคจากชาวบ้านวังยาง ซึ่งได้บริจาคให้ เกือบ 100 ไร่ โดยมี ดร.วินัย แข่งขัน เป็นอธิการบดีวิทยาลัย

ครูคนแรก จบจน 50 ปี สู้อการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในปัจจุบัน ที่มี ผศ.ดร.ปริญานุช พรหมภาสิต ทำหน้าที่รักษาการแทนอธิการบดี ในปัจจุบัน

พระพุทธรูปปางปัญญาบดี เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร หมายถึง เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้และวิทยาการ และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สีประจำสถาบัน มีอยู่ 2 สี คือ สีแสด เป็นสีแทนอิฐหรือศิลาแลงที่ประกอบขึ้นเป็นกำแพง

หมายถึง ความมั่นคง สีขาว เป็นสีแทนศาสนา หมายถึง ความดี คือ จริยธรรม คุณธรรม ปัญญาธรรม ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ต้นสักทอง เป็นไม้ที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เพราะเป็นต้นไม้ที่มีค่า และมีราคาสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ไม้สักทองเป็นไม้ ที่มีเนื้อสวยงาม ทั้งลักษณะของสีและลวดลายไม้ เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุยาวนานร้อยปี และเป็นไม้ที่ขึ้น ทางภาคเหนือของประเทศไทย

ตราประจำมหาวิทยาลัย คือ พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักร มีอักขระเป็นอุ หรือเลข 9 รอบวงจักร มีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือจักรเป็นรูปเสวตฉัตร 7 ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ หมายความว่า ทรงมีพระบรมเดชานุภาพ ในแผ่นดิน โดยที่วันพระบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีได้เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศ สมาชิกรัฐสภาถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด รอบนอกตราด้านบนมีตัวอักษรภาษาไทยว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร" ด้านล่างมีตัวอักษรภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ของจังหวัดกำแพงเพชร ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในจังหวัด และพื้นที่โดยรอบ ตามคติพจน์ของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างสรรค์ภูมิปัญญา พัฒนาท้องถิ่น” จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และเป็นจังหวัดที่ได้มีโอกาสสืบเสด็จ รัชกาลที่ 9 ถึง 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และเป็นความปลื้มปิติที่ชาวกำแพงเพชรยังคงจดจำอยู่ตลอดกาลอย่างมีรู้สึกเคลื่อนไหว และบนหน้าอกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน ก็ประดับด้วยพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจยิ่งของนักศึกษาทุกคน ให้สมกับปณิธานเสดขาว อันเกรียงไกร

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับ ภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร / สำนักศิลปะและ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>
2	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพมุมโดรน มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>	<p>บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 กันยายน 2516 ตั้งอยู่เขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัด กำแพงเพชร</p>
3	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข</p>	<p>Super : รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีค่ะ ขอนำทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมือง กำแพงเพชร</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน</p>

	<p>พูดเปิดรายการหน้าป้ายมหาวิทยาลัย</p>	<p>สร้างศักยภาพให้เป็นชุมพลังแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิตกำลังคนที่มี ความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ออกไปรับใช้ท้องถิ่นและ ประเทศชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง</p>
<p>4</p>	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพวิทยาลัยครูกำแพงเพชร</p> <p>- ภาพนักศึกษา</p>	<p>บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีประวัติความเป็นมาพอ สังเขป ดังนี้</p> <p>พ.ศ. 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครู กำแพงเพชร บนเนื้อที่กว่า 400 ไร่ของหมู่บ้านวังยาง</p> <p>พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ยก ฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>พ.ศ. 2519 เปิดรับนักศึกษาภาคปกติรุ่นแรก โดยรับนักศึกษาระดับ ป.ก ศ. จำนวน 392 คน ซึ่งนักศึกษาได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบลต่างๆ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก</p> <p>พ.ศ. 2527 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพ อื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพครูได้</p> <p>พ.ศ. 2529 เปิดรับนักศึกษา ภาค กศ.บป. เป็นรุ่นแรก</p>

	<p>- ภาพสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>- ภาพศูนย์แม่สอด</p>	<p>พ.ศ. 2535 รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535</p> <p>พ.ศ. 2538 รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลให้วิทยาลัยครูกำแพงเพชร มีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>พ.ศ. 2541 เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2543 เปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ใช้สถานที่โรงเรียนสรรพวิทยาคมเป็นศูนย์การศึกษาเป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2544 จัดตั้งศูนย์ขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ท้องถิ่นบนพื้นที่ 600 ไร่ของสถาบันที่ ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก และเปิดรับนักศึกษาภาคปกติเป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2547 รัชกาลที่ 9 ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ มีสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีความเป็นอิสระและเป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ</p>
--	---	--

	- ภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร	พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปลี่ยนสังกัดจาก กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
5	<p>สถานที่ : พระพุทธวิธานปัญญาบดี</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข พูดสรุปความเป็นมา</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข กราบพระพุทธวิธานปัญญาบดี</p>	<p>Super : รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 400 กว่าไร่ ซึ่ง แต่เดิมเป็นทุ่งคอกว้าง เราได้รับการบริจาคจากชาวบ้านวังยาง ซึ่งได้ บริจาคให้ เกือบ 100 ไร่ โดยมี ดร.วินัย แข่งขัน เป็นอธิการบดีวิทยาลัย ครูคนแรก จวบจน 50 ปี สู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรใน ปัจจุบัน ที่มี ผศ.ดร.ปริยานุช พรหมภาคิต ทำหน้าที่รักษาการแทน อธิการบดี ในปัจจุบัน</p> <p>พระพุทธวิธานปัญญาบดี เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร หมายถึง เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้ และวิทยาการ และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของชาวราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน</p>
6	<p>Insert</p> <p>- ภาพสีเสต และ สีขาว</p>	<p>บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สีประจำสถาบัน มีอยู่ 2 สี คือ</p> <p>สีเสต : เป็นสีแทนอิฐหรือศิลาแลงที่ประกอบขึ้นเป็นกำแพง หมายถึง ความมั่นคง</p> <p>สีขาว : เป็นสีแทนศาสนา หมายถึง ความดี คือ จริยธรรม คุณธรรม ปัญญาธรรม</p>
7	<p>Insert</p> <p>- ภาพต้นสักทอง</p>	<p>บรรยาย : ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ต้นสักทอง เป็นไม้ที่สำคัญที่สุด ของประเทศไทย เพราะเป็นต้นไม้ที่มีค่า และมีราคาสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ไม้ สักทองเป็นไม้ ที่มีเนื้อสวยงาม ทั้งลักษณะของสีและลวดลายไม้ เป็นไม้</p>

		ยืนต้นที่มีอายุนานนับร้อยปี และเป็นไม้ที่ขึ้น ทางภาคเหนือของประเทศไทย
8	<p>Insert</p> <p>- ภาพตราประจำมหาวิทยาลัย</p>	<p>บรรยาย : และตราประจำมหาวิทยาลัย คือ พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักร มีอักษรเป็นอนุ หรือเลข 9 รอบวงจักร มีรัศมีเปล่งออกโดยรอบเหนือจักรเป็นรูปเสวตฉัตร 7 ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ หมายความว่า ทรงมีพระบรมเดชาภาพ ในแผ่นดิน โดยที่วันพระบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีได้เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศ สมาชิกรัฐสภาถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด รอบนอกตราด้านบนมีตัวอักษรภาษาไทยว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร" ด้านล่างมีตัวอักษรภาษาอังกฤษว่า "KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY"</p>
9	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข พุดปีตรายการ</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพรัชกาลที่ 9 เสด็จจังหวัดกำแพงเพชร</p>	<p>Super : รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ของจังหวัดกำแพงเพชร ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในจังหวัด และพื้นที่โดยรอบ ตามคติพจน์ของมหาวิทยาลัยคือ “สร้างสรรค์ภูมิปัญญา พัฒนาท้องถิ่น”</p> <p>จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และเป็นจังหวัดที่ได้มีโอกาสรับเสด็จ รัชกาลที่ 9 ถึง 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และเป็นความปลื้มปิติที่ชาวกำแพงเพชรยังคงจดจำอยู่ตลอดกาลอย่างมีรู้อิ่มเดือน</p> <p>และบนหน้าอกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน ก็</p>

	<p>- ภาพนักศึกษาชมหามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สวมชุดนักศึกษา ระดับเข้มสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย</p>	<p>ประดับด้วยพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจยิ่งของนักศึกษาทุกคน ให้สมกับปณิธานเสดขาว อันเกรียงไกร</p> <p>พิธีกร : ขอเชิญชวนผู้ที่สนใจอยากศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรยินดีต้อนรับทุกท่าน สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ</p>
9	<p>Fade Out : Quick Cut ตัด สลับ ภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร รศ.ดร.พิสมัย รัชชนะชัย พูลสุข ขอขอบคุณภาพจาก Facebook : Suthat Thapkoet</p>

3.1 การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

3.1.1 แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

การประชาสัมพันธ์จะประสบความสำเร็จไม่ได้เลยหากปราศจากการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ใดๆ จะต้องเป็นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการประชาสัมพันธ์ เป็นสำคัญ ดังนั้น ก่อนลงมือเขียนจะต้องมีการวางแผน และกำหนดไว้ล่วงหน้าเสมอว่า ต้องการให้ใครได้รับเพื่อวัตถุประสงค์อะไร อาทิเช่น คือ ให้ข่าวสาร หรือให้ความรู้ หรือความบันเทิงหรือ การโน้มน้าวใจ การผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริง
2. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เขียนให้กระชับ ชัดเจน และตรงประเด็นที่สุด
3. หลีกเลี่ยงการใช้สถิติหรือตัวเลขต่างๆ เพราะอาจทำให้เกิดความสับสน

4. องค์ประกอบทั้งหมดในข้อความประชาสัมพันธ์ควรสอดคล้องกัน
5. ไม่เขียนโจมตีหรือยกย่องผู้ใดผู้หนึ่งมากเกินไป
6. ควรเขียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี
7. ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาด ควรนำเสนอเรื่องราวที่สัมพันธ์กับกิจกรรมทางธุรกิจอย่างใกล้ชิด

การใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์

เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เป็นการให้ข้อมูลเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานสู่ประชาชน โดยผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์แต่ละครั้งจึงควรคำนึงถึงการใช้ภาษาเป็นสำคัญ การใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ใช้ภาษาทางการ หรือกึ่งทางการ เพราะเป็นการให้ข้อมูลภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
2. ใช้ภาษาที่สุภาพ หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์แสลง
3. ใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน
4. เขียนถ้อยคำต่างๆ อย่างตรงไปตรงมาในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง
5. ไม่ควรเขียนข้อมูลอวดอ้างเกินความจริง
6. หากต้องใช้ภาพประกอบ ควรเลือกภาพที่เหมาะสมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน

3.1.2 กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

ก่อนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้ผลิตจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการผลิต การเตรียมการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต และการประเมินผลการผลิตอย่างไรก็ตาม สามารถสรุปเป็นขั้นตอนของการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ได้ 3 ขั้นตอน (3P) ดังนี้ (วชิระ อินทร์อุดม, 2539, หน้า 45-49)

1. **ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production)** นับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก่อนเริ่มทำการผลิตรายการ ได้แก่ การเตรียมข้อมูล การกำหนดหรือวางเค้าโครงเรื่อง การประสานงาน กองถ่ายทำ สถานที่ถ่ายทำ ประชุมวางแผนการผลิต การเขียนสคริปต์ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การถ่ายทำ อุปกรณ์การบันทึกเสียง ห้องบันทึกเสียง ห้องตัดต่อ กล้องวิดีโอถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบฉาก อุปกรณ์แสง การเตรียมตัวผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ทีมงาน ทุกฝ่าย การเดินทาง อาหาร ที่พัก ฯลฯ หากจัดเตรียมรายละเอียดในขั้นตอนนี้ได้ดี ก็จะส่งผลให้ขั้นตอนการผลิตงานทำได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

องค์ประกอบขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) มีดังนี้

1.1 การแสวงหาแนวคิด เป็นการหาแนวทาง เรื่องราวที่จะนำมาผลิตเป็นรายการวิดีโอ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจแรกของผู้ผลิตรายการที่จะต้องตั้งคำถามให้กับตัวเองว่า แนวคิดคิดที่ได้นั้นดีอย่างไร และจะให้

ประโยชน์อะไรต่อผู้ชม การหาแนวคิดหรือเรื่องราว จึงเป็นงานที่จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการค่อนข้างสูง

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อได้เรื่องที่จะทำการผลิตรายการแล้ว เป็นการคาดหวังถึงผลที่จะเกิดกับผู้ชมเมื่อได้รับชมรายการไปแล้ว ทุกเรื่องที่จะนำมาจัดและผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ความมุ่งมั่นจะให้ผู้รับได้รับหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมในด้านใดบ้าง การกำหนดวัตถุประสงค์อาจตั้งหลายวัตถุประสงค์ก็ได้

1.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Target audience) เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ขั้นตอนต่อไปวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ชมว่ามีลักษณะอย่างไร เป็นการทำความรู้ผู้ชมในแง่มุมต่าง เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสนใจ ความต้องการ และจำนวนผู้ชม เพื่อให้สามารถผลิตรายการได้ตรงความต้องการมากที่สุด

1.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นกระบวนการศึกษาเนื้อหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเรื่องที่จะทำการผลิตแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องทำการศึกษาจาก ตำรา เอกสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และข้อมูล และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทำการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เพื่อการนำเสนอที่เหมาะสม และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี

1.5 การเขียนบทวิดีโอ (Script Writing) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการกำหนดแนวคิดจนถึงการวิเคราะห์เนื้อหา จนได้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยของรายการ แล้วนำมาเขียนเป็นบท ซึ่งเป็นการกำหนดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอภาพและเสียง เพื่อให้ผู้ชมได้รับเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยระบุลักษณะภาพ และเสียงไว้ชัดเจน นอกจากนั้นบทรายการวิดีโอยังถ่ายทอดกระบวนการในการจัดรายการออกมาเป็นตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ร่วมการผลิตรายการได้ทราบ และดำเนินการผลิตตามหน้าที่ของแต่ละคน

1.6 การกำหนดวัสดุ และอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยที่ผู้ผลิตรายการจะต้องทราบว่าต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ใดบ้าง ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดหา และเตรียมการต่อไป

1.7 การกำหนดผู้แสดง หรือผู้ดำเนินรายการ ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมของเนื้อหาและรูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

1.8 การจัดทำงบประมาณ โดยทั่วไปจะมีการตั้งงบประมาณไว้ก่อนแล้ว แต่ในขั้นนี้จะเป็น การกำหนดการใช้งบประมาณโดยละเอียด ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการผลิต เช่น ค่าตอบแทนผู้รวมดำเนินการผลิตรายการ ค่าผลิตงานกราฟิก ค่าวัสดุรายการ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก และค่าพาหนะ เป็นต้น

2. **ขั้นการผลิต (Production)** คือ เป็นขั้นตอนการดำเนินการถ่ายทำตามเส้นเรื่องหรือบทตามสคริปต์ที่ทีมงานผู้ผลิต ได้แก่ ผู้กำกับ ช่างภาพ ช่างไฟ ช่างเทคนิคเสียง ช่างศิลป์ และทีมงานจะทำการบันทึกเทปโทรทัศน์ รวมทั้งการบันทึกเสียง ตามที่กำหนดไว้ในสคริปต์ อาจมีการเดินทางไปถ่ายทำยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีการสัมภาษณ์ จัดฉากจัดสถานที่ภายนอกหรือในสตูดิโอ ขั้นตอนนี้อาจมีการถ่ายทำแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ (take) นอกจากนี้อาจจะเป็นต้องเก็บภาพ/เสียงบรรยากาศทั่วไป ภาพเฉพาะมุมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการขยายความ(insert) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจรายละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปจะมีการประชุมเตรียมงาน และมอบหมายงานให้กับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านและนั่นคือการทำงานของทีมงาน

องค์ประกอบของขั้นการผลิต (Production) มีดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ในการผลิตรายการวิดีโอเป็นการทำงานที่เป็นทีม ผู้ร่วมงานมาจากหลากหลายอาชีพที่มี พื้นฐานที่ต่างกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับทีมงานที่ดี มีความความเข้าใจกัน พูดภาษาเดียวกัน รู้จักหน้าที่ และให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านสถานที่ในการผลิตรายการ แบ่งออกเป็น 2 แห่ง คือ ภายในห้องผลิตรายการ และภายนอกห้องผลิตรายการ สำหรับการผลิตรายการในห้องผลิตรายการ (Studio) นั้น ผู้ผลิตจะต้องเตรียมการจองห้องผลิตและตัดต่อรายการล่วงหน้า กำหนดวันเวลาที่ชัดเจน กำหนดฉากและวัสดุอุปกรณ์ประกอบฉากให้เรียบร้อย ส่วนการ เตรียมสถานที่นอกห้องผลิตรายการ ผู้ผลิตจะต้องดูแลในเรื่องของการควบคุมแสงสว่าง ควบคุมเสียงรบกวน โดยจะต้องมีการสำรวจสถานที่จริงก่อนการถ่ายทำ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้น และเตรียมแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อจะได้ประหยัดเวลาในการถ่ายทำ

2.3 ด้านอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยผู้กำกับฝ่ายเทคนิคจะเป็นผู้สั่งการเรื่องการเตรียมอุปกรณ์ในการ ผลิต เช่น กล้องวิดีโอที่สนั ระบบเสียง และระบบแสงและเครื่องบันทึกภาพ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์ สำรองบางอย่างให้พร้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที

2.4 ด้านผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการ การเตรียมผู้จะปรากฏตัวบนจอโทรทัศน์เป็นสิ่งที่จำเป็น โดย เริ่มจากการคัดเลือก ติดต่อ ชักซ้อมบทเป็นการล่วงหน้า โดยให้ผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการได้ศึกษาและทำความเข้าใจในบทของตนเองที่จะต้องแสดง เพื่อจะได้ไม่เสียเวลาในการถ่ายทำ

3. ขั้นหลังการผลิต (Post Production) คือ การตัดต่อลำดับภาพ หรือเป็นขั้นตอนการตัดต่อ เรียบเรียงภาพและเสียงเข้าไว้ด้วยกันตามสคริปต์หรือ เนื้อหาของเรื่อง ขั้นตอนนี้จะมีการใส่กราฟิกทำเทคนิค พิเศษภาพ การแต่งภาพการย้อมสี การเชื่อมต่อภาพ/ฉาก อาจมีการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงใส่เสียงพูด ชาวบับบรรยากาศต่างๆ เพิ่มเติม อื่นๆ อาจมีการนำดนตรีมาประกอบ เรื่องราวเพื่อเพิ่มอรรถรสในการรับชม ยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่จะดำเนินการอยู่ในห้องตัดต่อแต่มีข้อจำกัดหลาย ตัวอย่างเช่น การเพิ่มเทคนิค พิเศษต่างๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมีเฉพาะช่างเทคนิคที่ เกี่ยวข้องและ ผู้ก ากับเท่านั้น (ในบางครั้งลูกค้าสามารถเข้ารับชมหรือมีส่วนร่วมในการผลิต) ระยะเวลาในขั้นตอนนี้ ขึ้นอยู่ กัระยะเวลาของบทและการบันทึกภาพ รวมถึงความยากง่ายและการใส่รายละเอียดต่างๆเพิ่มเติมของงาน ใน แต่ละ THEME เช่น 3 วัน 7 วัน หรือมากกว่า 15 วันขึ้นไป

องค์ประกอบของขั้นการผลิต (Post-Production) มีดังนี้

3.1 การลำดับภาพ หรือการตัดต่อ (Editing) เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบทวิดีโอ โดย ใช้เครื่องตัดต่อ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการตัดต่อนี้มี 2 ลักษณะ คือ

1) Linear Editing เป็นการตัดต่อระหว่างเครื่องเล่น/บันทึกวีดิทัศน์ 2 เครื่อง โดยให้เครื่องหนึ่ง เป็น เครื่องต้นฉบับ (Master) และอีกเครื่องหนึ่งเป็นเครื่องบันทึก (Record) ในปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว เนื่องจากการตัดต่อ ลักษณะนี้ต้องใช้ผู้ที่มีความช านาญเฉพาะด้าน และใช้เวลานานมาก

2) Non-Linear Editing เป็นการตัดต่อโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เฉพาะ ซึ่งเป็นการตัดต่อที่ รวดเร็วและมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

3.2 การบันทึกเสียง (Sound Recording) จะกระทำหลังจากได้ตัด าเนินการตัดต่อภาพตามบทวิดีโอ ทัศน์เป็นที่ เรียบร้อยแล้ว จึงท าการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย และเสียงประกอบลงไป

3.3 การฉายเพื่อตรวจสอบ (Preview) หลังจากตัดต่อภาพ และบันทึกเสียงเรียบร้อยแล้วจะต้อง นำมาฉาย เพื่อตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่

3.4 ประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินรายการหลังการผลิต ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1) ประเมินผลกระบวนการผลิต โดยจะเป็นการประเมินด้านความถูกต้องของเนื้อหาคุณภาพของ เทคนิคการนำเสนอ ความสมบูรณ์ของเทคนิคการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ทีมงาน การผลิต

2) การประเมินผลผลิต ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยจะประเมินในด้าน ของ ความน่าสนใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และสาระที่นำเสนอ

3.1.3 รู้จักลิขสิทธิ์ภาพประเภทต่างๆ

เวลาที่เรเข้าไปค้นหารูปภาพใน Google เราสามารถดาวน์โหลดและนำมาใช้ได้เลยหรือเปล่า? จะผิดลิขสิทธิ์ไหมนะ? หรือแม้แต่เวลาคุณซื้อรูปภาพมาใช้แล้ว แต่ไม่แน่ว่าคุณอาจจะกำลังละเมิดลิขสิทธิ์บางอย่างอยู่ก็ได้ วันนี้จะมาชวนคุยเรื่องลิขสิทธิ์ของการใช้รูปภาพกัน (สิทธิพงศ์ ศิริมาศเกษม, 2565)

ประเภทของลิขสิทธิ์ภาพ

ลิขสิทธิ์ภาพ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. **รูปที่อนุญาตให้ใช้ฟรีโดยไม่มีลิขสิทธิ์** ปัจจุบันมีเว็บไซต์มากมายที่เป็นแหล่งรวมรูปภาพใช้ฟรีไม่มีลิขสิทธิ์ เช่น Unsplash อย่างไรก็ตาม คุณต้องดูว่าเขามีข้อกำหนดอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ โดยเมื่อเรานำไปใช้ก็ E-mail ไปขอบคุณ หรือเขียนเครดิตไว้ข้างล่างรูป

2. **รูปที่มีลิขสิทธิ์** เป็นรูปที่คุณต้องไปซื้อผ่านทางเอเจนซีต่าง ๆ เช่น Istockphoto Getting image Shutterstock เป็นต้น ซึ่งรูปภาพที่มีลิขสิทธิ์นี้ จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 **Loyalty free** คือภาพที่ใช้เงินซื้อเพียงครั้งเดียวและสามารถใช้ได้เรื่อย ๆ

2.2 **Right managed** คือรูปภาพที่ไม่ได้ซื้อขาด แต่จะเป็นสัญญาผูกมัด เช่น รายเดือน หรือจ่ายทุกครั้งที่ใช้ ดังนั้นถ้าหากคุณเจอปัญหาว่า คุณจ่ายเงินซื้อรูปภาพไปแล้ว แต่ยังโดนฟ้องเรื่องลิขสิทธิ์อยู่ ก็มีความเป็นไปได้ว่า รูปภาพนั้นเป็นภาพที่มีลิขสิทธิ์ในรูปแบบ Right managed นี้เอง

นอกจากลิขสิทธิ์ 2 ประเภทหลักนี้แล้ว จริง ๆ ยังไม่ใช้ทั้งหมด คุณเคยสังเกตไหมว่า แม้จะเป็นรูปเดียวกัน แต่บางครั้งก็ราคาไม่เท่ากัน สาเหตุมาจากประเภทจากใช้งานที่แตกต่างกัน โดย American Society of Media Photographers (ASMP) แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **Commercial Use** คือการใช้เชิงพาณิชย์หรือใช้เพื่อธุรกิจ เช่น นำรูปแก้วกาแฟไปประกอบเมนูร้านอาหารกาแฟ เป็นต้น
2. **Editorial** คือการใช้งานตามสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
3. **Retail หรือ Personal Use** คือการใช้สำหรับส่วนตัว เช่น ใช้งานแต่งงานหรืองานสังสรรค์ของตัวเอง รูปแบบนี้มักจะมีราคาถูกที่สุด

หลังจากที่เราได้รู้ประเภทการใช้งานแล้ว มาดูกันว่าภาพแต่ละภาพ แม้เราจะซื้อมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะเอาไปใช้อย่างไรก็ได้ เพราะมันยังมีข้อกำหนดที่สัมพันธ์กับราคาที่จ่ายไปอยู่ ดังต่อไปนี้

1. **Single Domain** คือสามารถนำรูปภาพไปใช้ได้กับสื่อเดียวเท่านั้น เช่น เว็บไซต์ หรือสิ่งพิมพ์ หากมีข้อกำหนดไว้ ก็ไม่สามารถนำไปกับสื่ออื่นได้ การกำหนดจำนวนนัยออกแบบที่สามารถดาวน์โหลด และทำรูปไปใช้ได้

2. **Resell** คือการนำรูปภาพที่ซื้อไปต่อยอดทางผลิตภัณฑ์ และวางขาย เช่น การซื้อภาพไปสกรีนบนเสื้อ

3. **Sensitive Way** คือการนำรูปภาพไปใช้เกี่ยวข้องกับประเด็นอ่อนไหว เช่น ใช้กับสื่อลามก โหดร้าย น่ากลัวเกินไป จนทำให้ภาพลักษณ์ของบางคน เช่น นางแบบในภาพ หรือสินค้าในภาพ เป็นต้น

ซึ่งทุกข้อกำหนดมีราคาที่แตกต่างกันออกไป หากไม่ยากผิดลิขสิทธิ์หรือโดนฟ้องก็ต้องตรวจสอบกันให้ดี

3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

3.2.1 แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

จากการที่บริบทการสื่อสารในสังคมได้เปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้สื่อได้อย่างอิสระเสรีมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อผู้คนจำนวนมากในสังคม นอกเหนือจากทักษะการรู้เท่าทันสื่อแล้วนั้น สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมยุคดิจิทัล ธนกร ศรีสุขใส (2563) กล่าวว่า ในปี 2558 มีกฎหมายที่เรียกว่าพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงได้มีประกาศคณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง กำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสาระสรุปได้ดังนี้ (จารุวรรณ นิธิไพบูลย์, 2564, หน้า 65)

พระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็ก เยาวชน และครอบครัวมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และสามารถใช้อสื่อในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม คณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคม หรือส่งผลกระทบต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างร้ายแรง
2. สื่อที่มีเนื้อหาก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ

3. สื่อที่มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
4. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย
5. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อหรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่ออื่น ๆ

3.2.2 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

องค์การยูเนสโกมีแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อคือส่วนประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ (media) และสารสนเทศ (information) จึงใช้คำว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หรือ Media and Information Literacy หรือ MIL ประกอบไปด้วยความสามารถในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อ การผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบและนำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และให้ความสำคัญกับบทบาทของสารสนเทศและสื่อในชีวิตประจำวันอันเป็นหัวใจของเสรีภาพในการแสดงออกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของสื่อและผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร สามารถประเมินเนื้อหาได้อย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจได้อย่างผู้รู้ในฐานะที่เป็นผู้ใช้และผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาสื่อ (UNESCO, 2017)

ทักษะสำหรับคอนเทนต์ที่ปลอดภัย และสร้างสรรค์ มีดังนี้ (เกียรตินิรันดร์ จินตามณี, 2563)

1. ค้นหา รวบรวม ตรวจสอบประวัติหรือข้อมูลของสินค้า และบริการให้ละเอียดก่อนโพสต์ ต้องศึกษา และเข้าใจรายละเอียดในตัวสินค้า และบริการครบทุกส่วน เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจออกมาได้ครบถ้วน (Content)
2. วางแผนก่อนเริ่มว่าต้องการสื่อสารออกมาแบบไหนก่อนทำคอนเทนต์ (Content) ควรมีการวางแผนว่าจะเขียนด้วยรูปแบบ และลักษณะของเรื่อง วางพล็อตเพื่อจะเขียนได้ตรงประเด็นตามที่วางไว้
3. รู้จักกลุ่มเป้าหมาย เลือกใช้ลักษณะการเล่าเรื่องให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ เช่นวัยรุ่นต้องเล่าเรื่องราวต้องสนุกสนาน กระชับได้ใจความ ส่วนกลุ่มวัยกลางคนต้องเล่าเรื่องให้มีความรู้สึคน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นจึงต้องรู้จักกลุ่มเป้าหมายจริงๆ ก่อน
4. การจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ การเขียนคอนเทนต์ (Content) ต้องฝึกจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ ควรร่างเรื่องราวทั้งหมดไว้ในกระดาษแล้วเขียนรวบรวมสิ่งที่อยากนำเสนอออกมาทั้งหมดก่อน จะช่วยให้ลำดับความคิดได้ง่ายขึ้น
5. นำเสนอเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา ความตรงไปตรงมาในการนำเสนอคอนเทนต์ (Content) เป็นสิ่งที่ควรตระหนัก ถ่ายทอดเรื่องจริง และไม่อวยจนเกินไป ชื่อสัตย์กับลูกค้าเป็นสิ่งที่ดีควรปฏิบัติ หากไม่ตรงกับความจริงจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง
6. หาเหตุผลว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการ เรื่องราวที่น่าสนใจของคอนเทนต์ (Content) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะเปลี่ยนผู้อ่านให้กลายเป็นมาเป็นลูกค้าของคุณได้ในอนาคต หากสามารถหาเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการนั้นๆ

7. เพิ่มความน่าเชื่อถือด้วยข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติ หากหยิบข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติมาใช้ การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคอนเทนต์แนวธุรกิจได้ ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่เชื่อถือได้ มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นคอนเทนต์ที่ไร้ราคา

8. ใช้รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบเพิ่มความน่าสนใจ หากคอนเทนต์เต็มไปด้วยตัวอักษรทั้งหน้า จะทำให้คอนเทนต์นั้นไม่มีความน่าสนใจเลยสักนิด ควรใช้รูปภาพ หรือวิดีโอแทรกเพื่อให้น่าติดตาม และสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กิติมาพร ชูโชติ. (2544). ภาวะผู้นำ. วารสารเกษมบัณฑิต. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน): หน้า 40-47.

กฤษณีย์ ไททยะวณิช. (2542). การผูกพันและภาษาไทย. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เกียรติรัตน์ จินตามณี. (2563). 8 ขั้นตอนการเขียนบทความเพิ่มยอดขายของออนไลน์. สืบค้นจาก

<https://taokaemai.com/8-ขั้นตอนการเขียนบทความ/>

จารุวรรณ นิธิไพบูลย์. (2564). หลักการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์ภูวนารถ.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2555). การอ่านและการออกเสียง สำหรับดีเจ. วัดเกาะวาลุการาม จ.ลำปาง. สืบค้น

จาก <https://www.watkoh.com/board/archive/index.php/t-3771.html>

ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง. (2562). Future of Content: คอนเทนต์แบบต่างๆ ที่จะมีบทบาทมากขึ้น

ในอนาคต. <https://www.nuttaputch.com/future-of-content/>

ธัญญา กรดสุวรรณ. (2560). การพัฒนาบุคลิกภาพ. สืบค้นจาก

<http://www.chumphon2.mju.ac.th/km/?p=500>

ทองศักดิ์ วิกุล. (2547). การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมือง กรณีศึกษา

เขตเทศบาลนครลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ

ทหารลาดกระบัง.

ทรูปลูกปัญญา. (2565). หลักการพูด. สืบค้นจาก

<https://www.truelookpanya.com/learning/detail/1110>

บุญสม ยอดมาลี. (2544). การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรน และเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม.

สืบค้นจาก <http://www.mahalib.msu.ac.th/msu/dublin.php?ID=13399918951>

พชรไพ ประภัสสร. (2565). วาสนิเทศศาสตร์. โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พัชรโรดม อุนสุวรรณ. (2565). การเตรียมนักเล่าเรื่องชุมชน. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/54KHd>

- พรรณทิพา ชเนศน์. (2562). *การพัฒนาศิลปะการพูดในที่ชุมชนด้วยหลักพุทธจิตวิทยา “พละ5”*. สืบค้นจาก file:///C:/Users/NoRT_AIOPC/Downloads/sbinsri,+Journal+manager,+65-74.pdf
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2541). *หลักการพูด*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปารยะ อาศนะเสน. (2560). *สายเสียงอักเสบและวิธีถนอมเสียง*. สืบค้นจาก https://www.si.mahidol.ac.th/siriraj_online/thai_version/Health_detail.asp?id=814
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ลัดดา แพร้วพิศุทธิ์. (2552). *การพูด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วชิระ อินทร์อุดม. (2539). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 121703 การผลิตวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา*. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรวรรณา จิลลานนท์. (2558). *ปรับลูกเปลี่ยนบุคลิก*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.
- วิภูฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินธรานนท์. (2564). กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร. *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 39(2), 98-118.
- ศุภโชคชัย นันทศรี. (2560). *เอกสารประกอบการสอนวิชา วาหนิเทศศาสตร์เบื้องต้น*. โปรแกรมมิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- โสภา ชูพิกุลชัย ซปีล์มันน์. (2544). *บุคลิกภาพกับความสำเร้จ*. สืบค้นจาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Personality/Success.htm>
- อภิชัย ธิมทัพ. (2551). *แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/207526>
- Abduvali Musaev. (2020). Factors of Speech Formation and Its Main Features. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 2020(2), 17-27.
- Bernard, Haroll W. (1970). *Mental Health in the Classroom*. McGraw-Hill. from [instagram.com/reel/CgUcdvkA9UT/?utm_source=ig_web_copy_link](https://www.instagram.com/reel/CgUcdvkA9UT/?utm_source=ig_web_copy_link)
- Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*. Harcourt Brach and World.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2017). *Communication and Information*. Retrieved 4 November 2020 from <https://unesdoc.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/>

เอกสารประกอบการบริหารหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
S.M.D.M.W.D.P.W.S

เลขที่

ใบแสดงผลการเรียนรู้ประจำตัวนักศึกษาหลักสูตร

ชื่อ-นามสกุล.....วันเดือนปีเกิด.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 สัญชาติ.....ศาสนา.....รหัสประจำตัวผู้เข้าฝึกอบรม.....
 เข้าฝึกอบรมเมื่อ.....
 หลักสูตร.....เวลา.....ชั่วโมง

รายการสมรรถนะ	คะแนน เต็ม	เกณฑ์การผ่าน ร้อยละ	คะแนน ที่ได้	คิดเป็น ร้อยละ	ผ่าน/ไม่ ผ่าน
1. ด้านทักษะการเล่าเรื่องและ ทักษะการสื่อสาร	100	70			
2. ด้านทักษะการเขียน Content เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของ จังหวัดกำแพงเพชร	100	70			
3. ด้านทักษะการผลิตสื่อ ประชาสัมพันธ์ออนไลน์อย่าง ปลอดภัยและสร้างสรรค์	100	70			

เกณฑ์การสำเร็จการฝึกอบรมประกอบด้วย

การประเมินผลการเรียนได้ระดับผลการเรียน.....

1. มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนชั่วโมง

คะแนน 80 – 100 ระดับผลการเรียน 4.0 หมายถึง ดีเยี่ยม

การเรียนของหลักสูตรจึงจะสำเร็จการศึกษา

คะแนน 75 – 79 ระดับผลการเรียน 3.5 หมายถึง ดีมาก

2. ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกทักษะของหลักสูตร

คะแนน 70 – 74 ระดับผลการเรียน 3.0 หมายถึง ดี

คะแนน 65 – 69 ระดับผลการเรียน 2.5 หมายถึง ดีพอใช้

คะแนน 60 – 64 ระดับผลการเรียน 2.0 หมายถึง พอใช้

บันทึก

คะแนน 55 – 59 ระดับผลการเรียน 1.5 หมายถึง อ่อน

คะแนน 50 – 54 ระดับผลการเรียน 1.0 หมายถึง อ่อนมาก

คะแนน 0 – 49 ระดับผลการเรียน 0 หมายถึง ตก

()

หัวหน้าโครงการ

วัน.....เดือน.....พ.ศ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวอย่าง แบบฟอร์มประกาศนียบัตร
กระดาษขาว 150 แกรม ขนาด A4 (210 x 297 มม.)
(ด้านหน้า)

ประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

.....
สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ในโครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

โดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

จัดขึ้นในวันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2566

ให้ไว้ ณ วันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2566

.....
(ดร.ธนกร ศรีสุขใส)

ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี)

หัวหน้าโครงการ

คณะผู้จัดทำหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ดร.นุติ หนูโพโรจน์

ที่ปรึกษาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยรังสิต วิทยาลัยนานาชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชานิติศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พธูรวิภา ประภัสสร

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชานิติศาสตร์

อ.วันสนันท์ นุชนารถ

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สาขาวิชาศิลปศึกษา

อาจารย์ธวัชฐนสร ชัยรักษ์นิธิภัทร

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ

ดร.จากรุวรรณ นิธิไพบูลย์

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาขาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

รายละเอียด เนื้อหาหลักสูตรผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) สำหรับการถ่ายทอดข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

1.1.1 แนวคิดหลักการเล่าเรื่อง

การเตรียมการสำหรับการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ และให้การพูดนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2. การเลือกเรื่อง 3. การเตรียมเนื้อเรื่อง และ 4. การวางโครงเรื่อง

4. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ในการเตรียมการสำหรับการเล่าเรื่อง ขั้นตอนแรก คือ การศึกษาข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราต้องการจะพูด ประเด็นที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย

- 1.1 เราจะพูดเรื่องอะไร เป็นเรื่องที่เรามีความรู้ หรือมีความถนัดในเรื่องนั้นหรือไม่ เพราะหากผู้พูดเลือกเรื่องที่ตนสนใจและถนัด ก็จะทำให้พูดได้อย่างราบรื่น เป็นธรรมชาติ และมีประสิทธิภาพ
- 4.2 ใครเป็นผู้ฟัง ประเด็นนี้เราต้องทำการวิเคราะห์ผู้ฟัง เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ
- 1.3 สิ่งที่ผู้ฟังหรือผู้จัดมุ่งหวังจากการพูดในเรื่องนั้น
- 1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการพูด รวมถึงช่วงเวลาที่ต้องพูด เช่น ช่วงเช้า บ่าย
- 1.5 สถานที่ในการพูด รวมถึงอุปกรณ์ประกอบการพูด
- 1.6 ลักษณะรูปแบบกิจกรรม พิธีการ กิ่งทางการ หรือไม่เป็นทางการ รวมถึงการแต่งกาย
- 1.7 ผู้จัดเตรียมคือใคร ใครเป็นผู้ประสานงาน หรือช่องทางในการติดต่อสื่อสาร

5. การเลือกเรื่อง

ในการเลือกเรื่องที่จําหน่ายเสนอควรเลือกเรื่องที่ตนเองมีความรู้เป็นอย่างดี เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทันสมัย และสามารถค้นคว้าได้สะดวก ซึ่งต้องเหมาะสม และมีประโยชน์แก่ผู้ฟัง ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพูดครั้งนั้นว่าต้องการพูดเพื่ออะไร และผู้พูดต้องกำหนดขอบเขตของเนื้อหาของเรื่องที่จะพูดให้อยู่ในวงจํากัด เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเหมาะสมกับผู้ฟัง

6. การเตรียมเนื้อเรื่อง

การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการพูดมากเพราะเนื้อหาในการพูดเปรียบเหมือนวัตถุดิบหลัก ซึ่งจะต้องมีการเตรียมมาอย่างดี จันทิมา พรหมโชติกุล (อ้างถึงใน ศุภโชคชัย นันทศรี, 2560, หน้า 57) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติในการจัดเตรียมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 คัด เมื่อผู้พูดทราบว่า จะพูดเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายประการใดแล้ว ก็ควรจะเริ่มคิดว่า เรื่องที่จะพูดนั้นมีเนื้อหารายละเอียดหรือข้อมูลอะไรบ้างที่รู้แล้ว หรือมีอยู่แล้ว ส่วนใดบ้างที่ยังไม่รู้ ซึ่ง จำเป็นต้องค้นคว้าต่อไป

ขั้นที่ 2 ค้น เมื่อทราบว่าสิ่งใดบ้างที่ต้องค้นเพิ่มเติม ก็ต้องไปค้นหาข้อมูล เพิ่มเติมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ค้นคว้าจากหนังสือ ถามผู้รู้ สัมภาษณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 คัด ขั้นนี้ หมายถึง คัดเลือกเนื้อหาจากข้อมูลที่ค้นมาได้ และข้อมูลที่มีอยู่เดิมเพื่อใช้เป็นเนื้อเรื่อง โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการพูดที่วางไว้ด้วย ตัดเนื้อหาส่วนที่ไม่จำเป็นออก รวบรวมเนื้อหา ส่วนที่คัดเลือกแล้วเตรียมไว้สำหรับขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 จัด ขั้นนี้ คือ การจัดวางโครงเรื่อง ขยายเรื่อง ตลอดจนเรียบเรียงเนื้อหาทั้งหมด จนสำเร็จเป็นเนื้อเรื่องพร้อมที่จะนำไปใช้พูดได้

4. การวางโครงเรื่อง

การวางโครงเรื่องเป็นเหมือนการจัดทำแผนที่ในการเล่าเรื่อง เป็นเหมือนการจัดลำดับใจความสำคัญของเรื่อง จัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบ หมวดยุ่ ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ในการเล่าเรื่องแต่ละครั้ง ผู้พูดควรจะวางโครงเรื่องให้ชัดเจนว่าจะนำเสนอเนื้อหาประเด็นใดบ้าง โครงเรื่องต้องแสดงความสอดคล้อง ต่อเนื่องของความคิดทั้งหมด ใจความต่าง ๆ ต้องทำหน้าที่ส่งเสริม ขยายความ หรือช่วยทำให้ข้อความชัดเจน ขึ้น การจัดวางโครงเรื่องแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ได้แก่

4.3 คำปฏิสันถาร หรือคำทักทาย เป็นส่วนเริ่มแรกของการพูด เป็นแสดงการเคารพ คารวะให้เกียรติต่อที่ประชุม หากทราบว่าในที่ประชุมมีใครบ้าง ควรกล่าวทักทายอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นการสร้างความประทับใจให้ผู้ฟัง แสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้ทำการศึกษาเข้าใจกลุ่มผู้ฟังมาก่อน ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองสำคัญมากขึ้น และภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เลือกใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ เริ่มจากตำแหน่งสูง และรองลงมาตามลำดับ

4.4 การเกริ่นนำ เป็นการเริ่มเรื่องพูด เป็นการเตรียมผู้ฟัง และนำเข้าสู่เรื่อง ทำให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูด กำลังจะพูดเรื่องใด เพื่อให้ผู้ฟังติดตามเรื่องราวได้ถูกต้อง การเกริ่นนำจะต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ฟัง และเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้ การเกริ่นนำที่ดีจึงควรดึงดูดใจผู้ฟัง สั้น กระชับ เข้าใจง่าย

4.3 เนื้อเรื่อง หรือสาระของเรื่อง เนื้อหาสาระของเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ผู้ฟังให้ความสนใจ ส่วนนี้จึงมีความยาวมากที่สุด ผู้พูดจึงควรกำหนดหัวข้อการพูดใช้ชัดว่ามีกี่ประเด็น และแต่ละประเด็นนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง ที่สำคัญเนื้อหาในการพูดต้องร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวกันได้อย่างเหมาะสม

4.4 การพูดสรุป ควรมุ่งให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจเป็นสำคัญ การสรุปจบที่ตื้นนั้นควรสรุปจบด้วยข้อความที่กะทัดรัด ตรงตามประเด็น เน้นย้ำสาระสำคัญ สอดคล้องกับเนื้อหา และชื่อเรื่อง

ซึ่งเราอาจแบ่งสัดส่วนของการวางโครงเรื่องได้ดังนี้

คำปฏิสันถาร ร้อยละ 5

เกริ่นนำ	ร้อยละ 5
เนื้อเรื่อง	ร้อยละ 80-85
สรุป	ร้อยละ 5-10

พรรณทิพา ชเนศน์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสำคัญในการเตรียมหลักการเล่าเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะพูด การเตรียมการพูดนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เลือกเรื่องที่จะพูด และจะต้องเลือกเรื่องที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เหมาะกับโอกาส และเหมาะสมกับสถานที่ นอกจากนี้ การเลือกเรื่องที่จะพูดควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และมีประโยชน์แก่ผู้ฟัง โดยไม่ทำให้ผู้ฟังต้องผิดหวัง และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือผู้พูดไม่ควรเลือกหัวข้อเรื่องซึ่งตนเองไม่มีความถนัด หรือไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ เพราะจะทำให้การพูดนั้นอาจจะล้มเหลวได้ หลักการง่ายๆ สำหรับการเลือกเรื่องที่จะพูด คือ ต้องถามตัวเองก่อนว่าทำไมถึงเลือกเรื่องนี้ เราพูดได้ดี หรือไม่ และสมควรจะใช้วิธีพูดแบบไหน เมื่อตอบคำถามได้ เราก็จะสามารถเตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ผู้ฟัง ผู้ฟังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้พูดจะละเลยมิได้ เพราะการวิเคราะห์ผู้ฟังจะช่วยให้ผู้พูดทราบถึงเงื่อนไขต่างๆ เช่น อายุ เพศ ความสนใจ อาชีพ ฯลฯ ปัจจัยความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้พูดจะต้องศึกษา และวิเคราะห์เพื่อให้การพูดในแต่ละครั้งประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3. การตั้งจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการพูดให้ชัดเจน การพูดที่ไร้จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายอาจกลายเป็นการพูดที่เพ้อเจ้อไร้สาระ หาประโยชน์ไม่ได้ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อาจแตกต่างกันตามความประสงค์ของผู้พูด ซึ่งผู้พูดต้องวิเคราะห์ และหาวิธีการพูดที่แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์นั้นๆ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการพูดทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายอยู่ สามประการ คือ การพูดเพื่อให้ความรู้ การพูดเพื่อโน้มน้าวชักจูงใจ และการพูดเพื่อความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ ฉะนั้น เมื่อทราบถึงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์แล้ว ผู้พูดจะต้องพูดให้ตรงกับวัตถุประสงค์นั้นด้วย เพื่อให้การพูดนั้นสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น

4. การค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาที่จะนำมาพูด หลังจากที่ได้เลือกเรื่องที่จะพูด วิเคราะห์ผู้ฟังและตั้งจุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะพูดแล้ว สิ่งที่ผู้พูดควรทำคือ การค้นคว้าหาความรู้ รวบรวมข้อคิดเห็น ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และสถิติต่างๆ เพื่อนำมาจัดลำดับให้เหมาะสมแก่การนำไปเสนอให้แก่ผู้ฟังซึ่งการค้นคว้าหาความรู้นี้อาจทำได้โดยการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ มากมาย ได้แก่ จากความรู้และประสบการณ์ของตัวผู้พูดเอง การจากสนทนาพูดคุย และสัมภาษณ์ จากห้องสมุด และจากสื่อต่างๆ เป็นต้น

5. การจัดระเบียบเรียบเรียงเรื่องที่พูด การแบ่งเรื่องที่จะพูดอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ มีแนวทางหรือหลักการ ดังต่อไปนี้

- 5.1 คำนำ หรือการเริ่มต้นเรื่อง เป็นสิ่งที่เกริ่นนำเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะฟังด้วยความตั้งใจ นอกจากนี้คำนำควรบอกถึงประโยชน์ของผู้ฟังที่จะได้รับ สำหรับคำนำนั้นควรเป็นใจความที่กะทัดรัด และเร้าความสนใจ อาจใช้ การ

ถามคำถาม คำคม สุภาษิต ฯลฯ เพื่อเป็นตัวดึงดูดความสนใจ คำนำที่ดีควรใช้เวลาพูดประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของเวลาพูดทั้งหมด

5.2 เนื้อเรื่อง หรือตัวเรื่อง เป็นสาระสำคัญของเรื่อง ผู้พูดควรแบ่งเนื้อเรื่องให้ชัดเจนมีความหลัก มีส่วนขยายความทำให้ใจความหลักเด่นชัดยิ่งขึ้น ผู้พูดจะต้องเรียงลำดับจากเรื่องง่ายไปหายาก ต้องพูดตรงตามข้อเท็จจริง และอาจมีตัวอย่างประกอบไปด้วยก็ได้ เนื้อเรื่องเป็นส่วนที่ผู้พูดควรใช้เวลาประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ ของการพูดทั้งหมด

5.3 สรุปเป็นการทิ้งท้าย หรือปิดท้ายเรื่องที่พูด การสรุปจบควรลงท้ายด้วยการเน้น ย้ำ ทบทวนประเด็นที่สำคัญ และทำให้ประทับใจผู้ฟัง ส่วนสรุปนี้ ผู้พูดควรใช้เวลาประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ของการพูดทั้งหมด

6. การฝึกซ้อมก่อนพูดจริง การฝึกซ้อมจะทำให้ผู้พูดเกิดความพร้อม และความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้คุ้นเคยกับเนื้อหาที่จะนำมาพูดยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ผู้พูดสามารถประมาณความยาวให้พอดีกับเวลาที่กำหนดไว้ได้

7. การนำเสนอ คือ การพูดที่ผู้พูดพูดออกไปตามที่เตรียมไว้เป็นอย่างดี การนำเสนอควรทำตามกระบวนการที่ได้ซักซ้อม และเตรียมพร้อมไว้ก่อนแล้ว อย่าวิตกกังวล หรือประหม่าตื่นเต้นจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความสับสนได้นอกจากนี้ ผู้พูดยังควรสร้างบรรยากาศในการพูดให้น่าสนใจ ดังนี้คือ

7.1 การใช้ถ้อยคำภาษา ผู้พูดต้องเลือกใช้ถ้อยคำอย่างมีศิลปะ คือ ใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังชื่นชอบ มีความรู้สึกไปในทางที่ดี ควรหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่รุนแรง และมีความหมายในเชิงลบ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ กะทัดรัด สละสลวย มีความหมายชัดเจน ไม่กำกวม หรือคลุมเครือ ตลอดจนต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา และโอกาส ไม่ควรใช้ศัพท์สำนวนที่ยากๆ หรือใช้คำภาษาต่างประเทศ ถ้าจำเป็นต้องใช้ควรขออนุญาตผู้ฟัง และอธิบายความหมายให้เข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องหลีกเลี่ยงการใช้คำขยะซึ่งคำ “ขยะ” หมายถึง คำที่ใช้ซ้ำกันบ่อยๆ และเป็นคำที่ไม่เพิ่มความหมายให้แก่เนื้อความ เช่น นะคะ นะครับ เอ้อ อ้า เนี่ย เป็นต้น

7.2 การใช้สายตา และท่าทางประกอบการพูด ผู้พูดต้องใช้สายตามองผู้ฟังให้ทั่วถึงเพราะสายตาเป็นเครื่องสื่อความเข้าใจ และขณะพูดต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายบ้างตามสมควร พร้อมทั้งใช้มือ แขน ประกอบการพูด เพราะจะช่วยให้คำพูดมีน้ำหนัก และผู้ฟังเห็นภาพจนชัดแจ้งขึ้น และความหมาย มีฉะนั้นผู้ฟังอาจเข้าใจผิด หรือสงสัยได้

7.3 การใช้น้ำเสียง ผู้พูดต้องใช้น้ำเสียงอย่างเป็นธรรมชาติ มีน้ำเสียงนุ่มนวล มีจังหวะของการพูดพอดี ไม่ช้า หรือเร็วจนเกินไป พยายามปรับน้ำเสียงให้เข้ากับความหมาย และใช้เสียงให้ได้ยินอย่างทั่วถึง

7.4 การสร้างอารมณ์ขัน ผู้พูดต้องมีสีหน้าสดชื่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีอารมณ์ร่าเริง ไม่เคร่ง

ขริ้ม หรือเครื่องเคี้ยว พยายามสอดแทรกถ้อยคำเบาๆ ฟังสบายๆ คลายความเครียด
 ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ครื้นเครง หรือใช้ถ้อยคำกระเซ้าเย้าแหย่ เพื่อให้เกิดความ
 ตลกขบขัน ผู้ฟังจะได้มีชีวิตชีวาเกิดความเพลิดเพลินในการฟัง ผู้พูดพึงหลีกเลี่ยงการ
 ใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย และหยาบโหลน

8. การวิเคราะห์ประเมินผล เมื่อพูดเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ควรมีการวิเคราะห์ และประเมินผลทุกครั้ง
 เพื่อให้ทราบว่าการพูดของเราเป็นอย่างไร พูดได้ดีเพียงไร ซึ่งต้องประเมินด้วยใจเป็นกลาง เพื่อหาทางปรับปรุง
 การพูดให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

อย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่องนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาเนื้อหา (Content) เพื่อสร้างความแตกต่าง
 ที่โดดเด่น ซึ่งวิธีที่จะสร้างคอนเทนต์ให้โดดเด่นและแตกต่าง คือ การสร้างเรื่องราวให้เอกลักษณ์ น่าสนใจ และ
 แตกต่างโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย ตัวอย่างหลักสูตร “ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของ
 จังหวัดกำแพงเพชร” ภายใต้โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อ
 ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งใช้วิธีการเล่าเรื่องอิงประวัติศาสตร์ของ
 โบราณสถานจังหวัดกำแพงเพชร ผ่านการเล่าเรื่องจากผู้สูงอายุในพื้นที่ จากการ 1.การศึกษาข้อมูลที่
 เกี่ยวข้อง 2. การเลือกเรื่อง 3. การจัดเตรียมเนื้อเรื่อง และการวางโครงเรื่อง

1.1.2 ประเภทของการเล่าเรื่อง

หลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทการพูดมีอยู่หลายลักษณะ ซึ่งในที่นี้ขอกกล่าวถึงเกณฑ์ด้านจำนวน
 ผู้ฟัง เกณฑ์ด้านความเป็นทางการในการพูด เกณฑ์ด้านลักษณะการพูด และเกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ในการพูด
 ซึ่ง พรุราไพ ประภัสสร (2565, หน้า 7-10) ได้กล่าวถึง ไว้ดังนี้

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านจำนวนผู้ฟัง

การแบ่งประเภทของการพูดโดยใช้จำนวนของผู้ฟังเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท
 ดังนี้

1. การพูดรายบุคคล เป็นการพูดแบบตัวต่อตัว ได้แก่ การพูดที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การ
 สนทนา การสัมภาษณ์ การแนะนำตัว เป็นต้น
2. การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดที่มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก การพูดแบบนี้เป็นการพูดที่มีแบบแผนต้องม
 การเตรียมตัว เตรียมเนื้อหาที่จะพูด และฝึกฝนการพูดในเนื้อหานั้นให้เกิดความชำนาญ การพูดประเภทนี้
 ได้แก่ การอภิปราย การแสดงปาฐกถา การบรรยาย การแสดงสุนทรพจน์ เป็นต้น

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านความเป็นทางการในการพูด

การแบ่งประเภทของการพูดโดยใช้โอกาสพูดเป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การพูดอย่างเป็นทางการ การพูดอย่างเป็นทางการ คือ การพูดที่เป็นกิจจะลักษณะและเป็นพิธีการ ผู้พูดต้องยึดถือ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การพูด ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและ ศิลปะในการพูด เช่น การพูดในที่ชุมนุม การปาฐกถา การบรรยาย การอภิปราย การสัมภาษณ์ การกล่าวสุนทรพจน์ หรือการประชุม เป็นต้น การพูดอย่างเป็นทางการอาจมีทั้งพูดเดี่ยวและพูดกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนผู้ฟังตั้งแต่กลุ่มย่อยๆ ไปจนถึงผู้ฟังที่มีจำนวนมาก ดังนั้น การพูดในลักษณะนี้ผู้พูดจะต้องรู้จักหลักวิธีการในการพูด ที่เหมาะสมซึ่ง หลักการพูดอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วย

- 1.1 การวิเคราะห์ ผู้พูดต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟัง วัตถุประสงค์ในการพูด เวลา และสถานที่ก่อนการพูด
- 1.2 การเตรียมเนื้อหา ในการพูดทุกครั้ง ผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อหาที่จะพูดเพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการ โดยเนื้อหาจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง เวลา และโอกาสในการพูดด้วย
- 1.3 การเตรียมด้านภาษา ผู้พูดต้องใช้ทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษาประกอบกัน เพื่อให้การพูดนั้นมีความน่าสนใจ และช่วยให้สื่อสารกับผู้ฟังได้ง่ายขึ้น
- 1.4 การเตรียมการพูด ผู้พูดต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งมีการฝึกฝนการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะกับสถานการณ์ที่จะพูด

2. การพูดอย่างไม่เป็นทางการ การพูดอย่างไม่เป็นทางการ คือ การพูดในชีวิตประจำวัน เป็นการพูดที่ไม่มีพิธีรีตองเนื่องจากผู้พูดกับผู้ฟังมีความคุ้นเคยต่อกัน จึงไม่ยึดติดกับรูปแบบของการพูดมากนัก เช่น การสนทนาทั่วๆ ไป การพูดโทรศัพท์ การแนะนำตัว การซักถาม การตอบคำถาม แม้เป็นการพูดไม่เป็นทางการ แต่ผู้พูดก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการพูด มีมารยาทในการสื่อสาร ใช้ภาษาอย่างสุภาพ เหมาะสมกับบุคคล และถูกกาลเทศะ

ประเภทของการพูดโดยใช้เกณฑ์ด้านลักษณะการพูด จำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. พูดแบบฉับพลัน หรือกะทันหัน คือ การพูดที่ผู้พูดไม่รู้ตัวมาก่อนว่าจะต้องพูดไม่ได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า ทั้งในด้านเนื้อเรื่องที่จะพูด แต่ก็ได้รับเชิญ หรือได้รับมอบหมายให้พูด เช่น การพูดกล่าวอวยพรในวันเกิด กล่าวอวยพรคู่บ่าวสาว กล่าวต้อนรับผู้มาเยือน กล่าวขอบคุณผู้มีอุปการะสนับสนุน

การพูดแบบนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดจึงจะทำให้การพูดประสบความสำเร็จ หากผู้พูดได้รับเชิญให้พูดในลักษณะดังกล่าวควรปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

- 1.1 ต้องตั้งสติ ทำจิตใจให้ปกติอย่าประหม่า หรือตกใจตื่นเต้นจนเกินไป และสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง ว่าเราสามารถที่จะพูดได้ และมีความยินดีที่จะพูด
- 1.2 พูดโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือจดจำจากการพูดของผู้อื่น เพื่อนำมาพูดให้เข้ากับบรรยากาศ หรือโอกาสในการพูดครั้งนั้น

1.3 กำหนดเรื่องที่จะพูดให้ชัดเจน กำหนดเวลาพูดให้เหมาะสมกับโอกาส และงานนั้นๆ อย่าพูดนอกประเด็น หรือยาวจนเกินไปเพราะจะทำให้ คนฟังเบื่อได้

2. การพูดโดยการเตรียมการมาล่วงหน้า การพูดแบบนี้เป็นการพูด ที่ผู้พูดได้มีโอกาสเตรียมตัวมาก่อน คือ ผู้พูดรู้ว่าตนเองได้รับเชิญ หรือจะต้องพูดในเรื่องอะไรบ้าง จึงต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าเท่าที่โอกาสเวลาจะอำนวยให้ ดังนั้น การเตรียมในเรื่องต่างๆ ที่จะพูดเป็นคุณสมบัติสำคัญที่นักพูดจะต้องปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ

3. พูดแบบอ่านจากร่าง หรือต้นฉบับ การพูดประเภทนี้เป็นการพูดตามต้นฉบับที่เขียนขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี วิธีนี้นิยมใช้แบบเป็นทางการ ส่วนมากเป็นการพูดทางพิธีการต่างๆ สำคัญๆ เช่น การกล่าวคำถวายพระพร การกล่าวสุนทรพจน์ของบุคคลสำคัญ การกล่าวรายงาน การกล่าวเปิดงาน แลกเปลี่ยน การกล่าวคำปราศรัย การกล่าวในพิธีการต่างๆ ฯลฯ การที่ผู้พูดจะใช้การพูดโดยการอ่านจากต้นฉบับได้อย่างเหมาะสม และเป็นที่ประทับใจของคนทั่วไปได้นั้น ผู้พูดควรจะมีการเตรียมตัวโดยการขอต้นฉบับที่จะต้องพูดมาศึกษา และฝึกอ่านต้นฉบับให้คล่อง จะได้ว่าตนเองควรจะเว้นวรรคตอนตรงไหน มีคำศัพท์ที่ยากตลอดทั้งสำนวนการพูดให้เหมาะสม หรือไม่ หากมีจะได้ตรวจสอบจากพจนานุกรมเสียก่อน การฝึกสายตาเวลาพูด ขนาดตัวอักษรที่ใช้เหมาะกับสายตาของผู้พูดหรือไม่ หากไม่เหมาะสมจะได้ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบนำไปปรับเปลี่ยน

การพูดประเภทนี้ ผู้พูดจะอ่านจากต้นฉบับที่มีผู้เตรียมไว้ให้แล้ว ดังนั้น หน้าที่ของผู้พูด คือ

3.5 ขณะอ่าน ควรถือต้นฉบับในท่าที่เหมาะสม ไม่ถือต้นฉบับสูง หรือต่ำจนเกินไป

3.6 อ่านอย่างมีชีวิตชีวา เป็นธรรมชาติให้เหมือนกับการพูด รู้จักการใช้เสียง การเว้นจังหวะ และต้องอ่านเมื่อเรามีความรู้เรื่องนั้นเป็นอย่างดี

3.7 อ่านให้ถูกต้อง ชัดถ้อยชัดคำ เว้นวรรคตอนให้เหมาะสม

3.8 ควรละสายตาจากต้นฉบับบ้างเพื่อประสานสายตากับผู้ฟังอย่างสม่ำเสมอ

4. การพูดโดยวิธีท่องจำ การพูดลักษณะนี้เป็นการพูดที่ผู้พูดจะต้องเตรียมตัวท่องจำเนื้อหาอย่างละเอียดจากเอกสาร ตำรา หนังสือต่างๆ อย่างแม่นยำ เช่น การท่องจำตัวเลข จำสุภาษิตคำพังเพย เนื้อหาที่สำคัญๆ การพูดแบบนี้เป็นการพูดที่ผู้พูดจะต้องใช้ความเพียรพยายามมากในการจดจำเนื้อหา และจะต้องมีเวลาในการเตรียมตัว เช่น การเทศน์ของพระสงฆ์ การสวดอ้อนวอนบวงสรวงพิธีกรรมของพราหมณ์ การทำพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ และการทำพิธีกรรมของศาสนาต่างๆ เป็นต้น

ประเภทของการพูดที่ใช้เกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ในการพูด จำแนกได้เป็น 4 วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การพูดเพื่อให้ความรู้ การพูดประเภทนี้ เป็นการพูดเพื่อให้ความรู้ เป็นการพูดอธิบาย ชี้แจง แสดงเหตุผล เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ฟังได้รับความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างครบถ้วน ผู้พูดจึงต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าและศึกษาค้นคว้าเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนออย่างมี ขั้นตอนเป็นลำดับ เพื่อให้ผู้ฟังฟังได้ง่ายและเข้าใจ หากผู้ฟังมีข้อปัญหาที่สงสัยก็สามารถซักถามได้ และผู้พูดจะต้อง

ตอบคำถาม หรืออธิบายให้ชัดเจน การพูดในลักษณะนี้มีหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การอบรม ปฐมนิเทศ บรรยายสรุป การอธิบาย การสาธิต การแถลงการณ์ การประกาศ รวมไปถึง การเรียนการสอนด้วย

2. การพูดเพื่อจูงใจ หรือโน้มน้าวใจ การพูดเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อชักชวน เชิญชวน หรือเกลี้ยกล่อมให้ ผู้ฟังคล้อยตามและปฏิบัติตาม หรือโน้มน้าวให้ผู้ฟังยกเลิกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้พูดจะต้องใส่ อารมณ์ ความรู้สึกที่จริงใจประกอบการพูด เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมีความเชื่อเช่นนั้น การพูดใน ลักษณะนี้นิยมใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การโฆษณาสินค้า การปลุกเร้าให้เกิดปฏิกริยามวลชน การชักชวนให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การโน้มน้าวให้ใช้สินค้าไทย การเชิญชวนให้บริจาค เงินทำบุญ เป็นต้น

3. การพูดเพื่อให้ความบันเทิง หรือเพื่อจรรโลงใจแก่ผู้ฟัง เป็นการพูดเพื่อสร้างความสนุกสนาน บันเทิงอารมณ์ ผู้พูดจะต้องเน้นให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานบันเทิงควบคู่ไปกับการได้รับความรู้สึกนึกคิดที่แปลกใหม่ เล็กๆ น้อยๆ เป็นการพูดในลักษณะ มีความเข้าใจในเรื่องที่พูดเป็นอย่างดีและมีศิลปะในการพูดอย่างสูง มีความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ไม่พูดเรื่อง เศรษฐกิจหรือข่าวร้ายเสียมีการใช้โวหารและสำนวนคำคมสร้างความบันเทิงใจแก่ผู้ฟังด้วย

4. การพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น ผู้พูดต้องมีความความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างดี และสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจถึงแนวความคิดของผู้พูดได้ เพื่อให้ผู้ฟังสนใจและมีความคิดเห็นคล้อยตามเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้พูดต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และต้องมีกลวิธีการนำเสนอที่ดี จึงจะสามารถสร้างความเข้าใจ และชักจูงใจจากผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า เกณฑ์การจำแนกประเภทการพูด แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1.จำนวนผู้ฟัง 2. ความเป็นทางการในการพูด 3. ลักษณะการพูด และ 4. วัตถุประสงค์ในการพูด ซึ่งการจำแนกประเภทการพูดส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูด เกิดความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในตนเองของผู้พูด

1.1.3 เทคนิคการเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในห้องถ้ำ

“นักเล่าเรื่อง” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย ธุรกิจ การท่องเที่ยวกระแสหลักมีคำว่า “มัคคุเทศก์” หรือไกด์ แต่สำหรับชุมชนท่องเที่ยวสิ่งที่เราต้องการก็เพียงแค่ว่า “นักเล่าเรื่อง” หรือ Story Teller (พัชโรดม อุณสุวรรณ, 2565)

นักเล่าเรื่องเป็นผู้ถ่ายทอดคุณค่าของชุมชนด้วยการบอกเล่า พูดคุยแบบมีชีวิตชีวา และไม่จำเป็นต้องมีรายได้โดยตรงจากการนำเที่ยว ในทางตรงข้ามนักเล่าเรื่องที่เก่งจะช่วยทั้งชุมชน รวมทั้งตัวนักเล่าเรื่องเองก็มีรายได้ทางอ้อมจากคุณค่าที่สื่อสารออกไป กระบวนการเตรียมนักเล่าเรื่องในแต่ละชุมชนไม่

จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่มีแนวทางเป็นหลักช่วยคิดเบื้องต้น ตัวอย่างเช่น นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” ไม่ใช่ท่องจำจากตำรา การจะทำเช่นนี้ได้ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่อง แม้จะไม่ใช่ประโยชน์โดยตรงในรูปของค่าจ้างแต่ก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมเช่นเดียวกับคนในชุมชนอีกมากมาย

เราควรกำหนดสถานะของนักเล่าเรื่องไว้ให้เหมาะสมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน บางชุมชนนักเล่าเรื่องอาจเป็นอดีตผู้นำชุมชน อดีตครูเกษียณราชการ เป็นผู้รู้ในแขนงภูมิปัญญาต่างๆ เป็นพ่อครูแม่ครู คนเหล่านี้ไม่ได้ต้องการ “ทิป” จากนักท่องเที่ยว แต่ต้องการถ่ายทอดคุณค่าด้วยความภาคภูมิใจ

ในกรณีที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นักเล่าเรื่องจำเป็นต้องมีความรู้ ในข้อมูลจริง (Fact) หรือมีความรู้ลึกซึ้งถึงตำนานที่ไม่จำเป็นต้องมีบันทึกในประวัติศาสตร์ แต่เป็นเรื่องเล่าที่ผูกโยงชุมชนกับเรื่องราวเหล่านั้น ตำนานที่ทำให้เรามองเห็นเสน่ห์ของชุมชน ชุมชนที่ไม่มีตำนานเก่าแก่ ก็ไม่จำเป็นต้องขุดค้นเชิงประวัติศาสตร์ ต้นไม้สำคัญสักต้นในชุมชนก็เป็นเรื่องเล่าได้แล้วถ้ามีมุมมองที่ดี นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนท่องเที่ยวจึงควรตระหนักว่าการท่องเที่ยวคือธุรกิจ และธุรกิจคือการเรียนรู้ เป็นธรรมดาที่ต้องมีการลองผิดลองถูก และนำบทเรียนมาปรับแก้เพื่อพัฒนาธุรกิจให้เดินหน้าต่อไป

กรณีศึกษา : ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานโบราณในศาสนาฮินดูที่สำคัญและมีปรากฏเพียงแห่งเดียวในจังหวัดกำแพงเพชร ด้วยเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าต่อประชาชนในจังหวัดกำแพงเพชรและประชาชนทั่วไป อยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ถือเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเรียนรู้ในข้อมูลยุคประวัติศาสตร์ชาติไทยของเมืองกำแพงเพชร อันเป็นการร่วมสมัยของการเมืองการปกครองระหว่างรัฐสุโขทัยยุคปลายกับรัฐอยุธยายุคต้นที่ได้เข้ามามีบทบาทในดินแดนแถบนี้ เนื่องด้วยการค้นพบจารึกที่บริเวณฐานของเทวรูปข้อความนี้ได้ระบุถึงผู้สร้างและระยะเวลาการสร้างอย่างชัดเจน แสดงถึงความเชื่อมโยงการเมืองการปกครองและระบบความเชื่อของผู้นำที่มีต่อผู้คนเมืองกำแพงเพชรในระยะต่อมาถึงปัจจุบัน ประการที่สอง ศาลพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานที่จัดอยู่ในกลุ่มโบราณสถานในเขตกำแพงเมืองโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่ง จากทั้งสิ้น 4 กลุ่มโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจะเห็นได้จากการที่มีทั้งผู้คนจากต่างถิ่นต่างประเทศเข้ามาเพื่อชมความงามและความเก่าแก่ของโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ตลอดจนผู้ที่มีความศรัทธาต่อองค์พระอิศวรมาสักการะบูชากันอย่างไม่ขาดสาย จากคุณค่าทั้ง 2 ประการนี้ จึงสมควรอย่างที่ได้อนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมคู่เมืองกำแพงเพชรต่อไป

ผู้เขียนสรุปได้ว่า นักเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเอง นักเล่าเรื่องที่มีเสน่ห์จึง “เล่าจากใจ” การทำเช่นนี้ได้ก็หมายความว่านักเล่าเรื่องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนซึ่งต้องอาศัยทักษะการสื่อสารด้วยการพูด

1.2.1 ทักษะการสื่อสารด้วยการพูด

แนวคิดหลักการพูด

พชรวิภา ประภัสสร (2565, หน้า 8) ได้กล่าวถึงหลักการพูดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับผู้ฟัง และสภาพแวดล้อม

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของผู้ฟัง เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ฯลฯ

1.2 ศึกษาผู้ฟังว่ามีเจตคติ อารมณ์ และรสนิยมอย่างไร

1.3 ศึกษาสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ที่จะพูด ช่วงเวลา อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการพูด

2. การเลือกเรื่อง และจัดเนื้อเรื่องที่พูด

2.1 การเลือกเรื่อง ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้ฟังเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ และเป็นเรื่องที่คุณพูดมีความรู้ ความถนัด สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

2.2 การจัดเนื้อเรื่อง เริ่มจากการกล่าวคำทักทายผู้ฟัง การเกริ่นนำก่อนเข้าสู่เนื้อหาการ

เกริ่นนำนั้นต้องดึงดูดความสนใจของผู้ฟังควรเป็นใจความเพียง 2-3 ประโยค อาจใช้เป็นคำคม สุภาษิต โศกนาฏ คำกล่าวของผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ ส่วนเนื้อเรื่องต้องเป็นข้อเท็จจริง มีหลักฐาน มีเหตุผล มีตัวอย่างที่ชัดเจน และส่วนสรุป ซึ่งการสรุปไม่ใช่การย่อเรื่องที่พูดแล้ว แต่เป็นการเน้นประเด็นสำคัญด้วยถ้อยคำสำนวนที่เด่นเป็นพิเศษ เพื่อสร้างความประทับใจ

3. การเตรียมตัวผู้พูด ผู้พูดที่ไม่มีประสบการณ์ในการพูดในที่ประชุมมาก่อนมักตื่นเต้น ประหม่า เสียงสั่น ท่าทางเคอะเขิน อันเป็นลักษณะของการขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพูดล้มเหลว ผู้พูดจึงควรเตรียมตัวและฝึกฝนการพูดอยู่ตลอดเวลา เพื่อความมั่นใจในตนเอง (ทรูปลูกปัญญา, 2565)

นอกจากนี้ ผู้พูด และคู่สนทนาก็จะมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ประกอบกับสถานการณ์ในขณะที่พูด ก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การพูดนั้นประสบความสำเร็จ หลักการสำคัญของ การพูดจึงประกอบไปด้วยเงื่อนไขของการรับรู้ของคู่สนทนา และการก่อตัวของคำพูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Abduvali Musaev, 2020, p. 17-27)

1. ระดับของความเป็นทางการ และความไม่เป็นทางการของความสัมพันธ์ เป็นที่ทราบกันดีว่าความเป็นพิธีการ หรือความเป็นทางการได้กำหนดภาวะผูกพันของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เขาคิดอย่างมีเหตุผล และคิดทุกอย่างที่เขาพูด แต่ถ้าเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ คู่สนทนาสามารถพูด คิด และแสดงออกได้อย่างอิสระเสรีมากกว่า

2. การประกอบสร้างคำพูด คำพูดมักจะอยู่ในรูปแบบลายลักษณ์อักษร และการพูดปากเปล่า ในอดีต คำพูดจะอยู่ในรูปแบบการพูดปากเปล่าเป็นหลัก รองลงมาคือ อยู่ในรูปแบบการเขียน การสื่อสารด้วยการพูดจึงเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ฉับไว และโดดเด่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากการเขียนเพราะการเขียนต้องใช้หลักตรรกะมากกว่า และต้องใช้ความคิดอย่างรอบคอบมากกว่า

3. ระดับการมีปฏิสัมพันธ์ของคู่สนทนา ซึ่งเกิดขึ้นจากการสื่อสารทางตรง และการสื่อสารทางอ้อม การสื่อสารทางตรงนั้นก็คือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้า หรือการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนั้นการสื่อสารด้วยการพูดจึงมีความสำคัญ ซึ่งตรงข้ามกับการสื่อสารทางอ้อมที่ผ่านสื่อกลางต่างๆ อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ ที่อยู่ในรูปแบบของการเขียน

1.2.2 ทักษะการใช้ภาษาไทย

การใช้เสียง การฝึกใช้เสียง และการอ่านออกเสียงตามหลักการใช้ภาษาไทย

การใช้เสียงในการพูดมีความสำคัญต่อการสื่อความหมาย และความรู้สึกไปสู่ผู้ฟังเพราะถ้าผู้พูดสามารถใช้เสียงได้อย่างเหมาะสมย่อมทำให้ผู้ฟังสนใจ และตั้งใจฟังเรื่องที่ผู้ส่งสารพูดด้วยเสียงที่สื่อไปยังผู้ฟังด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟังดำเนินไปด้วยดี เสียงพูดที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

6) เสียงพูดที่ดีต้องเป็นเสียงที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส ผู้พูดไม่ควรพูดด้วยเสียงอู้อี้คล้ายคน ง่วงนอน ควรมีเสียงที่มีชีวิตชีวากระตือรือร้น

7) เสียงพูดที่ดีต้องมีจังหวะที่เหมาะสม ไม่ช้าเกินไป ไม่เร็วเกินไป คือควรมีจังหวะความเร็วที่เหมาะสม ไม่เร็วจนรัว และช้าจนง่วง

8) เสียงพูดที่ดีต้องไม่ดังหรือแผ่วจนเกินไป จำนวนผู้ฟังมีผลกับระดับเสียงในการพูด ถ้าผู้ฟังมีจำนวนมากผู้พูดจะต้องเพิ่มระดับความดังของเสียงให้ได้ยินอย่างทั่วถึง แต่หากมีจำนวนมากเกินไป ผู้พูดควรใช้ไมโครโฟน เพื่อเสียงการพูดในลักษณะตะโกน

9) เสียงพูดที่ดีต้องมีการใช้เสียงเน้นในจังหวะที่ควรเน้น ในการพูดนั้นผู้พูดไม่ควรใช้เสียงในระดับเดียวกันหมดเพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายดังนั้นผู้พูด ควรมีการใช้เสียงสูงเสียงต่ำ ในบางคำพูดที่เราต้องการเน้น และยังเป็นการสร้างความน่าสนใจในการพูดอีกด้วย

10) เสียงพูดที่ดีจะต้องพูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ การมีน้ำเสียงที่ดีแต่ถ้าพูดไม่ชัดถ้อยชัดคำก็ทำให้ลดคุณค่าการพูดลงไป ผู้พูดบางคนอาจใช้สำเนียงต่างประเทศทำให้เวลาพูดขาดความชัดเจน ดังนั้นผู้พูดที่ดีต้องสำเนียงต่างประเทศที่จะใช้ภาษาไทยในการพูดควรจะต้องฝึกพูดภาษาไทยให้ชัดเจนไม่ควรเอาสำเนียงต่างประเทศมาใช้

งานวิจัยของวริษฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินทรานนท์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะของทำเนียบ

ภาษา ตลอดจนสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ผลการศึกษาพบว่า ประเภทและลักษณะของทำเนียบภาษาที่ สินธุเสน เขจรบุตร ใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้าง แรงบันดาลใจ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ทำเนียบภาษาตามประเภท ไวยากรณ์ พบการใช้คำที่ปรากฏเป็นลักษณะเด่นจำนวนทั้งสิ้น 11 ประเภท และ 2) ทำเนียบภาษาตาม กลุ่มความหมาย การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบภาษากับเนื้อหาต่างประเภทในการสื่อสาร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจของ สินธุเสน เขจรบุตร ประกอบด้วยเนื้อหาต่างประเภทจำนวน 2 กลุ่มหลัก คือ 1) ประเภท เนื้อหาด้านการดำเนินชีวิต และ 2) ประเภทเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อลักษณะการใช้ทำเนียบภาษา ที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อการสร้างเอกลักษณ์ของผู้พูดในฐานะนัก สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟังหลากหลายกลุ่มอย่างครอบคลุม ตลอดจน สะท้อนแนวทางการออกแบบ โครงสร้างสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจของสินธุเสน เขจรบุตร ที่มีลักษณะ เด่นทั้งใน ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และ ส่วนสรุป โดยมีแนวทางการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกับความคุ้นเคยของ คนไทยคล้ายการฟังนิทานอีสปที่ตั้งต้น ด้วยสถานการณ์และทิ้งท้ายด้วยข้อคิด หลังจากนั้นจะเป็นการ กล่าวลาด้วยการอวยพรเพื่อแสดงความปรารถนาดี

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษากับเนื้อหาของผู้พูดมีผลต่อการดำเนินชีวิต และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟังได้ อย่่างไรก็ตาม การใช้เสียงตามหลักภาษาที่ประกอบไปด้วย ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปสามารถสร้าง เอกลักษณ์ของผู้พูดได้ เพราะการใช้เสียงของผู้พูดแต่ละบุคคลแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการ ฝึกฝนการใช้เสียง

การฝึกให้เสียงมีพลังถ้าฝึกผิดก็ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เพราะว่าเสียงเกิดจาก การทำงาน ของกล้ามเนื้อเล็ก ๆ ซึ่งถ้าเราใช้กล้ามเนื้อมากเกินไป หรือว่าใช้ผิดวิธี ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น เป็น ตุ่มที่เส้นเสียง มีเลือดออกที่เส้นเสียง เกิดอาการระคายเคืองที่เส้นเสียง หรือเกิดบาดเจ็บจนก่อให้เกิดแผลเป็นที่เส้นเสียง ซึ่งปัญหาเหล่านี้กระทบกับเสียงร้องและเทคนิคการร้องของนักร้องทำให้เกิดความลำบากในการ ทำงานแน่นอน แทนที่เราจะมีเสียงที่ดีได้ยาวนาน ทำให้เสียงของเราแยลงอย่างรวดเร็ว เรียกได้ว่า ยิ่งร้องเสียง ยิ่งแย

การที่เราจะได้พลังเสียงจะต้องให้การทำงานระหว่างกล้ามเนื้อและลมที่ออกมาจากปอด ทำงานด้าน กันอย่างพอดี ก่อให้เกิดความเข้มข้นของพลังงานเสียงที่มากขึ้น ก่อให้เกิดเสียงที่ตั้งกังวาล แต่ออกแรงน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

การตะเบงหรือการตะโกน เป็นการผลิตเสียงสูงที่ใช้กล้ามเนื้อที่เรียกว่า TA มากเกินกว่าที่ควร ทำให้ เส้นเสียงหนาขึ้นและกระทบกันอย่างแรง นอกจากนั้นกล้ามเนื้อรอบ ๆ คอก็อาจจะบีบเกร็ง กล่องเสียง เคลื่อนที่สูงขึ้น ผู้ร้องก็จะรู้สึกไม่สบายร่างกาย ไม่สบายคอเป็นอย่างมาก อาจจะทำให้เกิดอาการระคายเคืองในคอเกิดขึ้น ด้วย

เสียงหลบแบบบาง ๆ หรือ Falsetto จะมีการใช้ TA น้อยกว่ามาก เส้นเสียงก็จะบางและแตะกันซ้ายขวาอย่างเบา ๆ อาการเกร็งก็จะไม่เกิดขึ้น เสียงที่ออกมาก็จะไม่มีพลัง

เสียง Mix คือเสียงที่การทำงานร่วมกันของ TA และ CT เป็นไปอย่างพอดี แต่การทำ Sensation จริง ๆ เวลาต้องร้อง ต้องใช้การฝึกฝนเป็นอย่างมาก เสียง Mix ที่ให้เสียงค่อนข้างไปทางบาง ก็จะใช้ CT มากกว่า เสียง Mix ที่ค่อนข้างหนาและมีพลังที่จะใช้ CT น้อยกว่าแต่จะเพิ่มการทำงานของ TA เข้ามาแทน

การฝึกให้มีพลังเสียงคือการเพิ่มการทำงานของ TA อย่างพอดี แต่ไม่มากเกินไปถึงขั้นตะโกน หลังจากนั้นต้องให้เสียงเสียงแนบกันซ้ายขวานานมากขึ้นเพื่อสร้างแรงต้านที่กระทำต่อลมที่ขึ้นมาจากปอดของเรา เมื่อเส้นเสียงหนาขึ้นและแตะกันนานขึ้น เราจะต้องใช้แรงมากขึ้นในการทำให้เสียงเสียงเปิดและปิด ซึ่งความรู้สึกระหว่างร้องแบบนี้ จึงเรียกว่า Support นั่นเอง เมื่อเราสร้างแรงต้านที่เหมาะสมและมากพอจนก่อให้เกิด Support แล้ว จะทำให้เส้นเสียง Vibrate อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดคลื่นเสียงที่มีพลัง มีความสว่าง มีความก้องกังวาล

ข้อพึงระวังในการฝึกออกเสียง

แบบฝึกหัดไหนที่ทำให้เจ็บคอให้หยุดพักทันที มันอาจจะหมายความว่าฝึกผิด หรือฝึกมากเกินไปจนเกินไปไม่ควรฝึกเสียงที่สูงมากเกินไป เพราะมีโอกาสผิดพลาดและทำให้บาดเจ็บได้ง่าย

ถ้ารู้สึกไม่สบายที่คอ หรือเวียนหัว หายใจไม่ทัน จะพักหรือทำแบบฝึกหัดให้เบาลง หรือเปลี่ยนแบบฝึกหัดไปเลย

ถ้าเสียงยังไม่สมดุล ยังหา Balance ไม่ได้ อย่าเพิ่งฝึกพลังเสียง เพราะพลังเสียงจะเกิดขึ้นได้หลังจากเสียงเกิดสมดุลแล้ว

การใช้ Pharyngeal Voice มาช่วยสร้างพลังเสียง

Pharyngeal Voice หรืออีกอย่างหนึ่งเรียกว่าเสียง Twang นั่นคือ การสร้างลักษณะของเสียงที่มีความสว่างมากขึ้น บางคนก็คิดว่ามันมีความเป็นเปิดมากขึ้น โดยการทำให้คอหอย (Pharynx) ของเราแคบลง ทำให้เกิด Acoustic Energy มากขึ้นบริเวณนั้น ก่อนที่จะมาก่อสะท้อนมากขึ้นบริเวณปากของเรา ทำให้เสียงดังขึ้น คุณมีพลังมากขึ้น ข้อดีของ Pharyngeal Voice คือ ทำให้ได้เสียงที่ดังมากขึ้น สว่างมากขึ้น แต่ถ้าทำมากเกินไปจะทำให้เสียงมีความสว่างมากเกินไปจนบางครั้งฟังดูเป็นเปิดหรือฟังดูเป็นการ์ตูน เพราะฉะนั้นแล้วควรฝึกอย่างพอดีเพื่อที่จะหาสมดุลของเสียงโดยที่ไม่ทำให้เสียงฟังดูตลกเกินไป บางคนอาจจะเคยได้ยินเสียงที่เรียกว่าเสียงร้องไห้ เสียงเด็ก เสียงแม่มด เวลาทำแบบฝึกหัดซึ่งนั่นก็เป็นเสียง Pharyngeal Voice เหมือนกัน

การฝึกเสียง Pharyngeal Voice โดยใช้หลักการของ Pharyngeal Voice ร่วมกับหลักการของ Megaphone หรือ โทรโฆง คือ คอแคบเล็กน้อย และปากกว้างมากขึ้น ระวังการฝึกแบบนี้ต้องระวังมากๆ เพราะว่าถ้าทำมากเกินไป หนักไป ผิดไป เราก็จะกลายเป็นตะเบงซึ่งก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บได้

หลังจากทำแล้วก็ดูตัวเองดีๆอย่าให้เกิดอาการบาดเจ็บเกิดขึ้น ถ้ารู้สึกบาดเจ็บหรือไม่สบายพอให้หยุดพักทันที เสียงสูงด้านบนควรจะรู้สึกสบาย ออกแรงน้อยแต่ได้ผลลัพธ์ที่มีความกังวาลและความดัง ผู้ร้องต้องไม่

รู้สึกเหนื่อย ไม่ควรรู้สึกว่าการดมจะหมดอย่างรวดเร็ว สามารถร้องและรักษาความยาวของโน้ตในระยะเวลาที่นานได้ ถ้ารู้สึกว่าจะเป็นลมแสดงว่ากำลังฝึกผิด (ธนพรพรช ญาติเจริญ, 2564)

การเกิดเสียงพูด เกิดจากการทำงานร่วมกันของระบบต่าง ๆ ได้แก่ ระบบหายใจ และระบบทางเดินอาหาร กล่องเสียง เป็นทางผ่านของอากาศจากปอดไปสู่ทางเดินหายใจส่วนบน ตั้งอยู่ภายในบริเวณลำคอใต้ช่องปากลงไป ซึ่งในผู้ชายจะเห็นชัดคือส่วนที่เราเรียกว่า ลูกกระเดือก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกล่องเสียงนั่นเอง การถนอมเสียงเป็นการปฏิบัติตน เพื่อถนอมสายเสียง และลดอันตราย หรือความเสียหายต่อสายเสียง ซึ่งควรปฏิบัติให้เป็นนิสัย เพื่อให้เรามีเสียงพูดไว้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะถ้าเราต้องใช้เสียงในการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพทนาย ครู พนักงานขายของ พ่อค้าหรือแม่ค้า พนักงานรับโทรศัพท์ พนักงานประชาสัมพันธ์ นักแสดง นักร้อง หรือนักการเมือง วิธีการถนอมสายเสียงนั้น ต้องอาศัยเวลา ความตั้งใจจริง ความอดทน ความสม่ำเสมอในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย สิ่งที่ต้องทำ 9 ข้อ และสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง 11 ข้อ ดังนี้ (ปารยะ อาศนะเสน, 2560)

สิ่งที่ควรทำ

- ควรพูดด้วยเสียงดังพอเหมาะ ไม่ควรตะโกน กรีดร้อง ส่งเสียงเชียร์ หรือหัวเราะเสียงดัง
- ควรพูดด้วยระดับเสียงสูง ต่ำ ที่เหมาะสม กับเพศ และวัยของตนเอง ไม่ควรพูดโดยใช้เสียงสูง หรือต่ำเกินไป
- ควรพูดแบบสบาย ๆ ไม่ควรเค้นเสียงพูด หรือเกร็งกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า คอ ไหล่ ขณะพูด
- ควรฝึกนิสัยการหายใจที่ถูกต้องขณะพูด โดยใช้กล้ามเนื้อท้องเป็นหลักในการหายใจ ขณะหายใจเข้า หน้าท้องควรจะค่อย ๆ ป่องออก ขณะหายใจออก หน้าท้องควรยุบเข้าไป ไม่ควรพูดขณะหายใจเข้าหรือกลืนหายใจพูด ควรพูดขณะหายใจออก และผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วน และควรหายใจเข้า และออกทางปากขณะพูด
- ควรขยับดื่มดื่มน้ำมาก ๆ และบ่อย ๆ ในผู้ใหญ่ควรดื่มวันละ 8 – 10 แก้ว หรือประมาณ 2 ลิตรต่อวัน การดื่มน้ำอุ่นจะทำให้สายเสียง และคอชุ่มชื้น และช่วยละลายเสมหะได้ดีขึ้น ไม่ควรรับประทานยาแก้แพ้ชนิดง่วง และยาแก้อาการคัดจมูก (ยาหดหลอดเลือด เช่น pseudoephedrine) ซึ่งจะทำให้สายเสียง และคอแห้ง
- ควรเข้าไปใกล้ผู้ฟังในขณะที่พูด เพื่อจะได้ไม่ต้องพูดเสียงดัง
- ควรหาอุปกรณ์ช่วยสำหรับผู้ที่มีอาชีพต้องใช้เสียง เช่น ไมโครโฟน จะได้ไม่ต้องตะโกนหรือตะเบ็งเสียงขณะพูด
- ถ้ารู้สึกแน่นๆ ในคอ เจ็บคอ ควรหายใจเอาไอน้ำร้อนเข้าไป (steam inhalation) จะช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อได้ ทำให้คอโล่งขึ้น แล้วทำให้สายเสียง และคอชุ่มชื้น
- ถ้ามีอาการผิดปกติเกี่ยวกับการออกเสียงหรือเป็นโรกระบบทางเดินหายใจโดยเฉพาะมีอาการไอ ควรรีบปรึกษาแพทย์

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

- หลีกเลี่ยงการพูดติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ๆ ควรมีเวลาสำหรับหยุดพักการใช้เสียงด้วย เช่น ทุกครึ่ง ถึงหนึ่งชั่วโมง

- หลีกเลี่ยงการพูดแข่งกับเสียงดังอื่น ๆ หรือพูดในที่ๆมีเสียงดังรบกวน เช่น เสียงเครื่องจักร เสียงเพลง เสียงรถยนต์ เสียงจ๊อแจ็กจ๊อแจต่าง ๆ ถ้าจำเป็นควรเขยิบไปใกล้ ๆ ผู้ฟัง หรือใช้เครื่องขยายเสียงช่วย

- หลีกเลี่ยงการร้องเพลง หรือพูดมาก ขณะป่วย ร่างกายเหนื่อย อ่อนเพลีย มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ (เช่น เป็นหวัด หรือเจ็บคอ) หรือขณะออกกำลังกาย หลีกเลี่ยงการพูดขณะอยู่ในสภาพจิตใจและอารมณ์ผิดปกติ เช่น โมโห ตกใจ กลัว

- หลีกเลี่ยงการพูดกระทบเสียง หรือเน้นคำ หรือประโยคใด ๆ หลีกเลี่ยงการกระซิบหรือบ่นพึมพำในลำคอ

- หลีกเลี่ยงการไอ กระทบ ฆากเสมหะ หรือจามบ่อย เพราะจะทำให้สายเสียงกระทบกับอย่างรุนแรง ถ้ามีอาการเหล่านี้บ่อย ควรปรึกษาแพทย์เพื่อหาสาเหตุ และรักษา เมื่อใดรู้สึกว่ามีเสมหะ จำเป็นต้องกระทบ ไอ กระทบน้ำ และไอ กระทบ หรือฆากเสมหะเบา ๆ

- หลีกเลี่ยงการพูดตัดเสียง หรือเลียนเสียงแปลก ๆ ควรใช้จังหวะการพูดที่ดี ไม่พูดเร็วเกินไปจนหายใจไม่ทัน ควรพูดช้า ๆ และหยุดพักเป็นช่วง ๆ เพื่อหายใจ

- หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ชา กาแฟ น้ำอัดลม เครื่องดื่มที่ร้อน หรือเย็นจัดเกินไป

- หลีกเลี่ยงที่จะอยู่ใกล้กับบุคคลที่กำลังสูบบุหรี่

- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัด เช่น เผ็ดจัด ร้อนจัด เย็นจัด เปรี้ยวจัด เค็มจัด หวานหรือมันจนเกินไป เพราะจะทำให้หน้าลายหรือเสมหะ เหนียวข้น รู้สึกกระคายคอ และทำให้อายุยืนยาว ไอ กระทบมากขึ้น

- หลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมที่มีฝุ่นละออง ควันพิษ อากาศไม่บริสุทธิ์ หรือสารเคมี ที่ ๆ มีอากาศแห้ง หรือเย็นจนเกินไปเช่น ในห้องปรับอากาศที่เย็นจัด เพราะจะทำให้เกิดการระคายเคืองต่อกล่องเสียงและสายเสียงได้ง่าย

- หลีกเลี่ยงการใช้ยาอมแก้เจ็บคอ หรือแก้ไอ หรือยาสเปรย์พ่นคอ ซึ่งมีส่วนผสมของยาชา เพราะจะทำให้ใช้เสียงได้มากขึ้น ทำให้การอักเสบของสายเสียงแย่ลง

การอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านที่ผู้อื่นสามารถได้ยินเสียงอ่านด้วยการอ่าน ออกเสียงมักไม่นิยมอ่าน เพื่อการรับสารโดยตรง เพียงคนเดียว เว้นแต่ในบางครั้งเราอ่าน บทประพันธ์เป็นท่วงทำนองเพื่อความไพเราะเพลิดเพลินส่วนตัว แต่ส่วนใหญ่แล้ว การอ่านออกเสียงมักเป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟัง การอ่านประเภทนี้มีหลายโอกาสคือ

3. การอ่านออกเสียงเพื่อบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคย

เป็นการอ่านที่ไม่เป็นทางการ การอ่านเพื่อบุคคลในครอบครัว เช่น อ่านนิทาน หนังสือพิมพ์ ข่าว จดหมาย ใบปลิว คำโฆษณา ใบประกาศ หนังสือวรรณคดีต่าง ๆ เป็นการอ่านสู่กันฟัง หรืออ่านให้เพื่อนฟัง อ่านให้คนบางคนที่ย่านหนังสือไม่ออก หรือมองไม่เห็นฟัง เป็นต้น

4. การอ่านออกเสียงที่เป็นทางการหรืออ่านในเรื่องของหน้าที่การงาน

เป็นการอ่านที่เป็นทางการ มีระเบียบแบบแผนเป็นการอ่านที่รัดกุมกว่าการอ่านออกเสียง เพื่อบุคคล ในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคย เช่น การอ่านในห้องเรียน อ่านที่ประชุม อ่านรายงาน อ่านในพิธีเปิดงาน อ่านคำปราศรัย อ่านสารในโอกาสที่สำคัญต่าง ๆ การอ่านของสื่อมวลชน เป็นต้น

การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟัง จะต้องอ่านให้ชัดเจนถูกต้องได้ข้อความครบถ้วนสมบูรณ์ มีลีลาการอ่านที่น่าสนใจและน่าติดตามฟังจนจบ

จุดมุ่งหมายในการอ่านออกเสียง

7. เพื่อให้อ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
8. เพื่อให้รู้จักใช้น้ำเสียงบอกอารมณ์และความรู้สึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ที่อ่าน
9. เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
10. เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ชัดเจน
11. เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน
12. เพื่อเป็นการรับสารและส่งสารวิธีหนึ่ง

หลักการอ่านออกเสียง

8. อ่านออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน
9. อ่านให้ดังพอที่ผู้ฟังได้ยินทั่วถึง
10. อ่านให้เป็นเสียงพูดโดยธรรมชาติ
11. รู้จักทอดจังหวะและหยุดหายใจเมื่อจบข้อความตอนหนึ่ง ๆ
12. อ่านให้เข้าลักษณะของเนื้อเรื่อง เช่น บทสนทนา ต้องอ่านให้เหมือนการสนทนากัน อ่านคำบรรยาย พรรณนาความรู้สึก หรือปาฐกถาก็อ่านให้เข้ากับลักษณะของเรื่องนั้น ๆ
13. อ่านออกเสียงและจังหวะให้เป็นไปตามเนื้อเรื่อง เช่น ดุหรือโกรธ ก็ทำเสียง แข็งและเร็ว ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับคร่ำครวญ อ่อนวอน ก็ทอดเสียงให้ช้าลง เป็นต้น
14. ถ้าเป็นเรื่องร้อยกรองต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย
 - 14.1 สัมผัสครุ ลหุ ต้องอ่านให้ถูกต้อง
 - 14.2 เน้นคำรับสัมผัสและอ่านเอื้อสัมผัสใน เพื่อเพิ่มความไพเราะ
 - 14.3 อ่านให้ถูกต้องตามจังหวะและทำนองนิยม ตามลักษณะของร้อยกรองนั้น ๆ

ยังมีการอ่านออกเสียงอีกประการหนึ่ง การอ่านทำนองเสนาะ เป็นลักษณะการอ่าน ออกเสียงที่มีจังหวะทำนองและออกเสียงสูงต่ำเพื่อให้เกิดความไพเราะ การอ่านทำนองเสนาะนี้ผู้อ่านจะต้องเข้าใจลักษณะ

บังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิดและรู้วิธีอ่านออกเสียง สูงต่ำ การทอดเสียง การเอื้อนเสียงซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ด้วย การอ่านทำนองเสนาะนี้ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านาน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทย ทุกคนควรภูมิใจและรักษาวัฒนธรรมล้ำค่านี้ไว้เพื่อถ่ายทอดสืบทอดกันไปชั่วลูกชั่วหลาน นอกจากนี้ยังมีหลักการพื้นฐานของการอ่านออกเสียงที่ผู้พูดต้องมีความรู้ความเข้าใจประกอบไปด้วยสาระความรู้เกี่ยวกับ 1) คำควบกล้ำ 2) อักษรนำ และ 3) คำที่ไม่มีสระ อะ แต่ออกเสียง อะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำควบกล้ำ

คำควบกล้ำ คือ คำที่มีอักษรควบอักษรควบแต่แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2. อักษรควบแท้ คือ พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกัน พยัญชนะตัวหลังเป็นพยัญชนะ ร ล ว ประสมสระเดียวกัน ออกเสียงพยัญชนะกล้ำกันหรือพร้อมกัน เช่น โกรธ กลอง กล้า ไกว ควาย ความ ครู เพราะ คริว กรน พรวนแปร ชรุชระ พระ ตรง ครั่ง กราบ โปรด ปริกปรำ ครั้นเครง เครื่องครัด ครอบ พรอย กรอง

2. อักษรควบไม่แท้ เป็นพยัญชนะ จ ช ศ ส ที่มี ร ควบอยู่ด้วย และประสมสระเดียวกันแต่ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าเพียงตัวเดียว หรือเปลี่ยนเสียงพยัญชนะเป็นเสียงอื่น โดยไม่ออกเสียง ตัว ร เช่น จริ่ง ไชรี ศรีรา ศรี ศรีทธา สร้าง เสริม สร้อย สระ สรง สร้าง

คำควบไม่แท้ ท ควบกับ ร แล้วออกเสียงกลายเป็น ช ได้แก่ ทรง ทราบ ทราม ทราย แทรก ทรด โทรม มัทธิ

อักษรนำ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกัน ประสมสระเดียวกัน มีวิธีการอ่านออกเสียง 2 อย่างคือ

1. ออกเสียงร่วมกันสนิทเป็นพยางค์เดียว ได้แก่

- คำที่มี “ห” นำ เช่น หมอ หวาน หู หลาน เหงา หยิบ แหวน ตัว “ห” เมื่อเป็นตัวนำหน้าอักษรเดี่ยว (ง ญ น ย ณ ร ว ม ล ฟ) ไม่ต้องออกเสียงเหมือนอักษรนำ (ขนม อ่านว่า ขะ-หนม) แต่ให้ออกเสียงประสมสนิทกัน เป็นเสียงเดียว

- คำที่มี “อ” นำ มีอยู่ 4 คำ คือ อย่า อยู่ อย่าง อยาก ตัว “อ” เมื่อนำหน้าตัว “ย” ไม่ต้องออกเสียงเหมือนอักษรนำ ให้ออกเสียงทำนองเดียวกับตัว “ห” นำ

2. ออกเสียงเป็น 2 พยางค์ พยัญชนะที่เป็นตัวนำต้องเป็นอักษรสูง หรืออักษรกลางนำอักษรต่ำ เดียวเท่านั้น เช่น สลา อ่านว่า สะ-หลา, ขยม อ่านว่า ขะ-หยม, โถง อ่านว่า ถะ-โห่ง, สวา อ่านว่า สะ-หวา, เสมอ อ่านว่า สะ-เหมอ, จรวด อ่านว่า จะ-หรวด

คำพวกนี้ เวลาอ่านให้ผันวรรณยุกต์ไปตามตัวนำ แต่ถ้าตัวหน้าเป็นอักษรต่ำ หรือตัวหลังไม่ใช่อักษรเดี่ยว ก็ไม่เปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์เพียงแต่เป็นรูปอักษรนำ เท่านั้น

คำที่ไม่มีสระ อะ แต่ออกเสียง อะ

คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกับประวิสรรชนีย์ แต่ในหลักการเขียน ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ มีหลักการดังนี้

1. คำนั้นทำหน้าที่เป็นอักษรนำ ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น ขนม ตลาด จรวด ผลึก ขวา อร่ามพนม
2. คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีเสียง “อะ” อยู่ที่พยางค์หน้า เช่น มัชฌม สดับ ปกรณ์ สมัคร อวตาร ปถพี
3. คำสมาสแม้จะออกเสียง “อะ” ระหว่างคำก็ไม่ต้องประวิสรรชนีย์ เช่น พลศึกษา ศิลปะ ศาสตร์ จิตแพทย์ อีสราภาพ รัตนตรัย
4. คำที่มาจากภาษาภาคยุโรป เช่น อเมริกา เยอรมัน สกี สลิม เอกซเรย์ สตรีง

ตัวอย่าง การอ่านออกเสียงตัว ร ล คำควบกล้ำ และประโยค

แบบฝึกที่ 1

รุ่มล่อม	เรียนลัด	ร้อยล้น	รวมเหล่า	รายล่อม	เรือเหล็ก
เร้นลับ	รู้แล้ว	รถลาก	รักเล่น	ระรอก	โรงเลื่อย
ราบลุ่ม	รีบลง	รัวไหล	เรียนเลิศ	รูปหล่อ	ร้อยเล่ห์
รอยเล็บ	รุ่นเล็ก	รักลูก	เรือล่อม	รัวล้น	รอยลบ
เรือลอย	รำลา	รินไหล	ระลึก	รำลึก	รักลวง
รุ่นหลัง	ร้องลั่น	แรงลม	รอยล่อ	รากลึก	เรือนหลวง
เรื่องเล่า	รัวไหล	รกโลก	รูปลอก		

แบบฝึกที่ 2

ลมแรง	เลือดร้อน	ลอดรื้อ	หลงรัก	ล่องเรือ	เลิกรบ
กลางร้าย	หลากรส	ล้างรูป	ลูกรัก	หลายเรื่อง	ล้อรถ
ล่องรู้	ลูกเรา	ลากรถ	เหล่าร้าย	ลูกเรือ	ลมรัก
ลงโรง	เล่มแรก	เล่าเรียน	หลังเรา	ลำเรือ	ลั่นรื้อ
ลบรอย	ลองรัก	ล้อมรอบ	ลงเรือ	ลิตרון	หลานรัก
เล่นรูป	ลูกรอก	หลังรื้อ	ลอยเรือ	ล้อมรื้อ	เล่าเรื่อง

แบบฝึกที่ 3

ตรา	ตรี	ตรง	ตรม	ตรวจ	ตรวน	ตรอม
ตระ	ตรีศ	ตรีบ	ตราบ	ตรา	ตรา	ตรีว
ตรวย	ตรอก	ตรอง	ตรุษ	ตรู	ตรู	ตรี

แบบฝึกที่ 4

เรา “ร” ขอเรียกร้อง	ไทยทั้งผองช่วยป้องกัน
อย่าให้เสียงรอนั้น	ต้องสูญไปให้อับอาย
คำไทยใช้ตัวร	มากมายหนอประโยชน์หลาย
“ร” ควบกล้ำเรียงราย	สืบทอดไว้ไม่ร้างรา
รัฐ ราช ราษฎรร่วมจิต	รังสฤษฎีให้วัฒนา
รักเรือนร่งรักษา	เรือนสะอาดปราศโรคภัย
รักเรียนเพียรรู้รอบ	ครูชื่นชอบอบรมใจ
ให้รักษาภาษาไทย	ใช้ได้ดีมีรางวัล
รถยนต์และรถไฟ	บำรุงไว้ให้ครบครัน
รวบรวมเรื่องราวอัน	เพื่อเรียบเรียงพร้อมเพรียงดี
รวยรินกลั่นระริน	ดอกไม้ชื่นหยาดวารี
รื่นรมย์ร่มรุกข์มี	ที่รับรองพี่น้องเรา
โนรีที่เริงรำ	ร่อนนภาไม่เจียบเหงา
สายรุ้งพุ่งเพริศเพรา	โรจน์เรืองรองผ่องอำพร
เรไรร้อนไพรพฤกษ์	ร้องยามดึกใจรอนรอน
ราตรีมีจันทร์	ดาวบริวารไร้ชีวิต
รำรำทำเริงรำ	เปรมปรีดาครื้นเครงครัน
รำวงยามสังสรรค์	เรียมรำพึงตรึงฤทัย
รณรงค์จงสัมฤทธิ์	เสียง “ ร ” สถิตตลอดไป
อนุรักษภาษาไทย	เป็นมิ่งขวัญนิรันดร

ที่มา: ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2555)

1.3 บุคลิกภาพสำหรับการพูด

1.3.1 ความหมาย ความสำคัญของบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ หมายถึง สภาวะทุกอย่างที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวบุคคล โดยหมายรวมถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลในสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปร่างหน้าตา

กิริยามารยาท ท่าทาง การแต่งกาย การแสดงออก การพูด ทักษะคติ และความสนใจ (นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2541, หน้า 68)

เบอร์นาร์ด (Bernard, 1970, p. 77) ได้ให้ความหมายว่า “บุคลิกภาพ หมายถึง ภาพโดยรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่าง ลักษณะทางกาย รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมาให้เห็น”

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967, p.147) ได้ให้ความหมายว่า “บุคลิกภาพคือลักษณะส่วนรวมของบุคคล รวมถึงการแสดงออกของพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงลักษณะที่ส่งผลต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความนับถือตนเอง ความสามารถ สิ่งจูงใจ ปฏิกริยาในการเกิดอารมณ์ และลักษณะนิสัยที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิต”

บุคลิกภาพของบุคคลสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพภายนอก คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ผู้ใดจะสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย เสียง การประสานสายตา อิริยาบถ การเคลื่อนไหว ฯลฯ บุคลิกภาพภายนอกนี้ สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้โดยง่าย และยังเห็นการพัฒนาได้อย่างชัดเจน ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่สังเกตเห็นได้ยาก เช่น ความฉลาด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความจำ ซึ่งเป็นเรื่องของนามธรรมจิตใจที่จะต้องสังเกต คลุกคลีทำงานร่วมกันหรือคบหากันอย่างสนิทสนมจึงจะรู้บุคลิกภาพภายในของบุคคล (กฤษณาสี ไวยะวงษ์, 2542, หน้า 76)

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล แสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

วรวรรณ จิลลานนท์ (2558, หน้า 11) ได้กล่าวว่า แม้ว่าความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานแต่ไม่ใช่ทั้งหมด การยอมรับของสังคมนั้นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญนั้นคือ บุคลิกภาพ

โสภา ชูพิกุลชัย ขปีลมันน์ (2544) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ เป็นส่วนสำคัญของมนุษย์ในการที่จะช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน การเข้าสังคม

กิติมาพร ชูโชติ (2544, หน้า 41) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลิกภาพของบุคคลที่จะเป็นผู้นำว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารที่จะทำให้องค์กรทำงานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะวิธีการบริหารของผู้นำนั้นเกิดจากพฤติกรรมส่วนตัวของผู้นำเป็นสำคัญ ไม่ใช่เกิดจากอำนาจที่เป็นทางการและส่งผลให้คนเชื่อและทำตาม

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลและเกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จต่อการทำงาน การเรียน และการเข้าสังคม

แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับการพูด

บุคลิกภาพ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Personality มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ Persona (Per + Sonar) ซึ่งหมายถึง Mask ที่แปลว่า หน้ากากที่ตัวละครใช้สวมใส่ในการเล่นเป็นบทบาทแตกต่างกันไปตามได้รับ นั่นจึงหมายความว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นมาได้ นอกจากนี้ความมั่นใจในตนเองนั้น จัดได้ว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนเจ้าเสน่ห์ ในบทเรียนนี้ผู้เขียนจึงขอแนะนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและวิธีการสร้างความมั่นใจในการพูด ดังนี้ 1) ความหมายและความสำคัญของบุคลิกภาพ 2) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด 3) ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด 4) การสร้างความมั่นใจในการพูด และ 5) การประเมินผลการพูด

แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด

บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้พูด การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้พูดดูมีเสน่ห์ มีความน่าเชื่อถือ สง่าผ่าเผย ชวนให้ผู้ฟังสนใจ ประทับใจ บุคลิกภาพที่ดียังช่วยเสริมความมั่นใจให้กับผู้พูดอีกด้วย การที่คนเราจะมีบุคลิกภาพดีนั้น มิใช่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพียงภายนอกด้วยการแต่งกาย หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเท่านั้น หากจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาบุคลิกภาพภายในเสียก่อนเป็นเบื้องต้น จึงจะทำให้การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอกประสบความสำเร็จได้ในที่นี้ จึงจะชี้ให้เห็นสาระสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยแยกลักษณะของการพัฒนาบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

3. การพัฒนาบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) บุคลิกภาพภายในเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังสามารถรู้สึกหรือสัมผัสได้ ดังนั้น ผู้พูดจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพภายในเสียก่อน เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพภายนอกที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากผู้ฟัง สาระสำคัญของบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) ที่เราจะต้องพัฒนา มีดังนี้

3.1 ความรู้และรอบรู้ การมีความรู้และรอบรู้ที่ผู้พูดจะต้องเป็นคนที่มีอ่านมาก ฟังมาก สนใจที่จะแสวงหาประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างสม่ำเสมอ และต้องวิเคราะห์พิจารณาในสิ่งที่ได้อ่านหรือได้ฟังมาจนเข้าใจแจ่มแจ้ง ผู้พูดที่มีความรู้ย่อมพูดถึงสิ่งนั้นด้วยความคล่องแคล่ว ฉะฉาน

3.2 การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นจะช่วยให้ผู้พูดสามารถถ่ายทอดเนื้อได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ การจะสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นได้นั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างเข้ามาช่วยเสริม เช่นการมีความรู้ในเรื่องที่จะพูด การฝึกพูด การมีบุคลิกภาพที่ดีเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้พูด

3.3 ปฏิภาณไหวพริบ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สิ่งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ทั้งจากการพูดจริง การสังเกตจากผู้พูดท่านอื่น ผู้พูดควรมีปฏิภาณไหวพริบในการคลี่คลายสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งควรเตรียมการในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดไว้ล่วงหน้า ในกรณีที่มีเหตุการณ์หรือข้อสงสัยที่ผู้ฟังต้องการคำตอบที่ผู้พูดอาจจะไม่ได้วางแผนไว้ ก็ต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดในการตอบคำถามหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น การมีปฏิภาณไหวพริบต้องอาศัยการฝึกฝนด้วยเช่นกัน

3.4 ความกระตือรือร้น เป็นการแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังสัมผัสได้ถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสื่อสารของผู้พูด การแสดงท่าทีกระตือรือร้นจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกตื่นตัว กระปรี้กระเปร่า อยากรู้อยากเห็นและกล้าแสดงความคิดเห็น ผู้พูดควรสร้างความกระตือรือร้น และสนใจผู้ฟัง รวมทั้งให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการพูด เช่น ท่าทางที่กระฉับกระเฉง สีหน้ายิ้มแย้ม สายตาที่แสดงความจริงใจ น้ำเสียงที่เป็นมิตรสุภาพแจ่มใส มีลีลาเฉพาะตัว ฯลฯ

3.5 ความคิดริเริ่ม ผู้พูดต้องพัฒนาทั้งความรู้และประสบการณ์ตลอดจนต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาปรับใช้กับการพูดของตน อาจเป็นเทคนิควิธีการพูด เรื่องราวที่น่าสนใจ รูปแบบวิธีการนำเสนอ การใช้อุปกรณ์ใหม่ ๆ ต้องเป็นเรื่องที่สร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอของผู้พูด

3.6 ความจริงใจ คือ ความรู้สึกที่ปรารถนาดีต่อผู้ฟังที่แท้จริง มีเจตนาบริสุทธิ์ การพูดอย่างจริงใจ ผู้พูดต้องใช้คำพูดที่ตรงกับความคิด ใช้คำในการสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่พูดคำที่ซับซ้อนกำกวม การแสดงความจริงใจจะปรากฏออกมาจากน้ำเสียงที่อ่อนโยน ท่าทางที่เป็นมิตร แววตาที่จริงจัง การพูดที่ต้องแสดงความจริงใจที่ชัดเจน ได้แก่ การพูดโน้มน้าว การพูดปลุกใจ การพูดให้กำลังใจ เป็นต้น

3.7 ความรู้กาลเทศะ คือ ความเหมาะสม ไม่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์และโอกาสที่พูด ดังนั้น ผู้พูดต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกาลเทศะที่จะต้องพูดในแต่ละครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดสิ่งที่ควรพิจารณา เช่น เรื่องที่จะพูด การแต่งกาย การใช้ภาษา การใช้น้ำเสียง มารยาทในการพูด เวลา ฯลฯ ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาส

3.8 การควบคุมอารมณ์ ในบางสถานการณ์ผู้พูดอาจต้องเจอกับกลุ่มผู้ฟังที่มีปฏิกิริยาตอบสนอง

ทางด้านลบที่อาจแสดงอาการยั่วยุอารมณ์ หรือกิริยาต่อต้าน ผู้พูดควรควบคุมอารมณ์ให้ได้และพยายามพูดให้ดีที่สุด ไม่แสดงอาการโกรธเคือง กิริยาโต้ตอบที่รุนแรง หรือแสดงอาการไม่พอใจผู้ฟัง กรณีผู้พูดมีปัญหากังวลใจไม่พร้อมขึ้นเวทีควรทำสมาธิและควบคุมอารมณ์ให้สงบก่อน และควรระวังและควบคุมอารมณ์ในการพูดบางเรื่อง เช่น เรื่องความเชื่อ การเมือง เป็นต้น

3.9 อารมณ์ขันและลีลาการพูด ทั้ง 2 สิ่ง จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการพูด และสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี อารมณ์ขันยังช่วยสร้างบรรยากาศในการพูดให้ดูผ่อนคลายเป็นกันเอง สนุกสนาน ลีลาการพูดจะช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ สร้างการจดจำในแบบฉบับ เฉพาะของผู้พูด แต่การเลือกใช้อารมณ์ขันและลีลาการพูด ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะการพูดแต่ละประเภทด้วย เช่น การพูดที่ไม่เป็นทางการผู้พูดสามารถแสดงท่าทางแทรกอารมณ์ขันต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ แต่หากเป็นการพูดอย่างเป็นทางการก็คงไม่เหมาะที่จะสร้างอารมณ์ขันมากนัก

4. การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก (External Personality) เป็นสิ่งที่พัฒนามาจากบุคลิก ภาพภายใน บุคลิกภาพภายนอกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่เห็นได้ชัดเจนจากภายนอก หากแสดงออกมามากเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเชื่อถือ ศรัทธา และประทับใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าขาดความมั่นใจก็อาจทำให้ผู้ฟังไม่เชื่อถือและไม่ประทับใจ สำหรับบุคลิกภาพภายนอกที่จำเป็นต้องพัฒนา มีดังนี้

4.1 รูปร่างหน้าตา เป็นสิ่งแรกที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง ผู้ที่รูปร่างหน้าตาดีย่อมได้รับความสนใจมากกว่าผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาธรรมดา ถึงแม้ว่ารูปร่างจะมีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่สิ่งที่สำคัญเมื่อต้องปรากฏตัวต่อการพูดในที่ สาธารณชนก็คือ การบุคลิกภาพที่ดี รู้จักใช้ศิลปะในการพูด ยิ้มแย้มแจ่มใส มีท่าทางที่ดูสง่างาม เพราะถึงแม้ว่าเราจะมีรูปร่างหน้าตาที่ดีแต่ถ้ายืนหลังค่อม ไม่ระวังกิริยา ล้วงกระเป๋า หลบตาผู้ฟัง ก็จะไม่น่ามอง แต่ถ้ามีบุคลิกภาพที่ดีถึงแม้หน้าตาจะธรรมดา ก็จะสร้างความสนใจและศรัทธาจากผู้ฟังได้เช่นกัน

2.2 การปรากฏตัว คือ การปรากฏกายต่อหน้าผู้ฟัง เริ่มตั้งแต่การเดิน การยืน การนั่ง จะต้องดึงดูดความสนใจ สร้างความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การปรากฏกาย ต้องดูมั่นคง สง่างาม เป็นธรรมชาติไม่เกร็ง มีหลัก ดังนี้

2.2.1 การเดินต้องไม่เดินมากเกินไป หรือเดินด้วยอาการลุกลุกกลน จนดูไม่สง่างามและไม่
น่ามอง ควรเดินบ้างหยุดบ้างตามความเหมาะสม มีความมั่นใจ มีชีวิตชีวาเป็นธรรมชาติ

2.2.2 การยืนควรให้เท้าทั้งสองแยกห่างกันพอควรเพื่อถ่ายเทการทรงตัว ปล่อยไหล่ ลงอย่าง
สบาย ไม่เกร็ง แขนทั้งสองปล่อยลงข้างตัวตามสบาย หรือประสานกันที่ด้านหน้าก็ได้ กรณีที่มีแทนพุด ต้องไม่
ยื่นชิดแทนพุดมากจนเกินไป ไม่ยื่นพิงหรือใช้มือเท้าแทนพุด

2.2.3 การนั่งควรนั่งให้ลำตัวตรง นั่งให้ตรงส่วนกลางของเก้าอี้ ไม่ใช่ไขว่ห้างหรือเกร็งเข่า ปล่อย
เท้าลงในท่าพอสบาย ไม่ใช่ไขว่ห้างหรือเกร็งเข่า เวลามั่งให้หัวเข่าห่างกันเล็กน้อย ไม่โยกหรือ หมุนเก้าอี้ ไม่เท้า
คางหรือนั่งตัวคู้ และถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจับหรือขยับไมโครโฟนในขณะที่กำลังพูด

2.7 การแต่งกาย การแต่งกายที่เหมาะสม จะช่วยเสริมบุคลิกภาพให้แก่ผู้พูด อีกทั้งยังเป็นการให้
เกียรติผู้ฟัง เคารพสถานที่ช่วยสร้างความสนใจ ความน่าเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น หลักการแต่งกายที่ดี ควรแต่งการ
ให้เหมาะสมกับงาน เหมาะสมกับโอกาส เหมาะกับสถานที่ เหมาะกับงาน เหมาะกับวัย มีความสวยงาม สะอาด
ประณีต ถ้าผู้พูดเป็นสุภาพสตรีควรแต่งหน้าให้พอดู เลือกใช้เครื่องประดับเหมาะสมกลมกลืนกับเสื้อผ้าที่สวม

2.8 กิริยาท่าทาง การใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสมกลมกลืนกับเรื่องที่พูด จะช่วย
ทำให้ผู้ฟังเข้าใจและสนใจเรื่องที่พูดมากขึ้น กิริยาท่าทางประกอบการพูดที่ผู้พูดควรศึกษาเพื่อเป็น
แนวทางในการพัฒนาการพูดมีดังนี้

2.4.1 การใช้สายตา ผู้พูดระวังการใช้สายตาที่ไม่สุภาพและสายตาที่ไม่เป็นมิตร ไม่ควรหลบ
ตาผู้ฟังหรือมองผู้ฟังด้วยหางตา ควรมองให้ทั่วถึงทุกส่วนของพื้นที่ที่ผู้ฟังกำลังฟังอยู่ ไม่ควรละสายตาจากผู้ฟัง
กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนานเกินไป การเลื่อนสายตาต้องระวังไม่เลื่อนสายตาไปยังกลุ่มผู้ฟังอื่นจนกว่าเราจะพูดกับ
กลุ่มที่เราสบตาอยู่จนจบประโยค อย่ากวาดสายตาเป็นระบบจนผู้ฟังสังเกตเห็นได้ ใช้สายตาให้เหมาะสมกับเรื่องที่
พูด

2.4.2 การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงสีหน้าของผู้พูดต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่พูด
เพราะสีหน้ามีส่วนช่วยเพิ่มความสมจริงของเนื้อหาที่กำลังนำเสนอ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวได้ ง่ายและลึกซึ้ง
การแสดงออกทางใบหน้าที่เหมาะสมและจริงใจจะช่วยคลี่คลายบรรยากาศในขณะที่พูดได้เป็นอย่างดี ผู้พูดควร
มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นไปตามธรรมชาติและเป็นมิตรกับผู้ฟัง และสีหน้าที่สุขุมจะแสดงออกถึงความ
จริงใจเหมาะแก่การพูดในทุกโอกาส

2.4.3 การใช้ท่าทางประกอบ นักพูดควรฝึกการใช้ท่าประกอบการพูดเพราะจะช่วยให้การพูดมีประสิทธิภาพ ดึงดูดความสนใจและตรึงความสนใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ท่าทางที่ใช้ประกอบการพูดนั้น มีอยู่มากมายขึ้นอยู่กับนักพูดแต่ละคนจะนำไป การใช้ท่าทางสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจกันได้ เช่น

การพยักหน้า หมายถึง การยอมรับ เห็นด้วย

การชี้นิ้ว หมายถึง การเฉพาะเจาะจง บอกรายละเอียด

การสั่นศีรษะ หมายถึง การปฏิเสธ ไม่เห็นด้วย

การผายมือ หมายถึง การเชิญ หรืออนุญาต

การโบกมือ หมายถึง การห้ามหรือตักเตือน

การทูปโต๊ะ หมายถึง การแสดงอารมณ์รุนแรง

การยกมือทั้งสองข้าง หมายถึง การแสดงอาการยอมแพ้

การแบมือทั้งสองหงายขึ้น หมายถึง ความหมดหวัง เป็นต้น

2.9 การใช้น้ำเสียง ในการพูดผู้พูดควรใช้น้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติ ไม่ควรแต่งหรือดัดเสียง โทนเสียงที่ใช้ควรมีโทนเสียงสลับสูง ต่ำ ตามเนื้อหาที่เราต้องการเน้น ไม่ควรใช้โทนเสียงเดียวในการพูดตลอดการบรรยาย เพราะจะทำให้ไม่น่าสนใจ ง่วงนอน และผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในประเด็นที่ผู้พูดต้องการเน้นเป็นพิเศษได้

2.10 การใช้ถ้อยคำภาษา การพูดนั้นเราสามารถใชทั้งวัจนะภาษาและอวัจนะภาษาร่วมกัน ดังที่ได้

กล่าวมาแล้วในข้างต้น การใช้ภาษาเพื่อเสริมบุคลิกภาพให้กับผู้พูดนั้นควรพิจารณา โอกาส วัตถุประสงค์ รูปแบบงาน ในการพูดแต่ละครั้งว่าเราควรใช้ภาษาแบบใด เช่น ภาษาทางการ ภาษากึ่งทางการ หรือภาษาไม่เป็นทางการ ที่สำคัญที่สุดภาษาที่ใช้ต้องสุภาพ และให้เกียรติผู้ฟังทุกครั้ง

ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เพิ่มสิ่งที่ดีงามให้กับตนเอง การสั่งสมเช่นนี้จำเป็นต้องอดทนและแน่วแน่ในความพยายามอย่างมุ่งมั่น บุคคลจึงจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาบุคลิกภาพได้ในที่สุด อภิชัย ธินทัฬ (2551) ได้สรุปว่า ลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำที่ประสบความสำเร็จสามารถจัดลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้

8. ความเฉลียวฉลาด

9. ความมั่นใจในตนเอง
10. สماعคมกับผู้อื่นได้ดี
11. มีเจตจำนงแน่วแน่
12. มองโลกตามความเป็นจริง
13. มีความเด่นหรือความมีอำนาจ
14. มีทัศนคติในเชิงบวกต่อมนุษย

ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด

เนื่องจากบุคลิกภาพเป็นลักษณะของบุคคลโดยรวมของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันทั้งรูปร่างหน้าตา ด้านอารมณ์สังคม สติปัญญา พฤติกรรม เพื่อการกระทำใด ๆ ตลอดจนการแสดงกริยาอาการต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับนับถือกับผู้ที่พบเห็น สำหรับการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอกก็จะเป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการดำรงตนอยู่ในสังคมรอบตัวเราอย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพการยืน เดิน นั่ง เป็นส่วนสำคัญที่บอกถึงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล งามอิริยาบถ คือ การเดิน ยืน นั่ง เปิด-ปิดประตู ขึ้นลงรถอย่างถูกต้อง สวยงาม การรู้จักทำตัวให้เข้ากับบุคคล สถานที่ และเวลาอย่างถูกต้อง ถือว่ามีมารยาททางสังคมที่ดี เช่น การรู้จักกราบไหว้ที่ถูกต้อง และถูกกาลเทศะ การรู้จักธรรมเนียมของชาวต่างชาติ การปฏิบัติตนในงานเลี้ยงต่าง ๆ การไปเยี่ยมคนป่วย การมอบดอกไม้แสดงความยินดีหรือ ให้ผู้อาวุโส เป็นต้น

บางครั้งเราอาจจะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ทันได้เตรียมตัวเตรียมใจ และอาจเกิดอะไรขึ้นกับเราได้ทุกวินาทีนั้น เราต้องพร้อมเสมอที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในลักษณะที่พร้อม คือ ไม่ตกใจ ตีใจ เสียใจ กลัวเกินกว่าเหตุ สามารถควบคุมท่าทางของตนเองได้เป็นอย่างดี (ธัญญา กรดสุวรรณ, 2560)

การประเมินผลการพูด

การพูดนับเป็นทักษะขั้นแรกที่จะต้องปลูกฝังให้มีการแสดงออกกว่ามีความพร้อมในการพูดมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การฝึกให้มีทักษะในการพูดสามารถมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การฝึกทักษะพูดเมื่อต้องการให้ผู้พูดรู้จักพูดด้วยความคิดของตนเอง การฝึกพูดตามขอบเขตที่กำหนดตามแนวทางที่ให้ และให้เตรียมตัวในเวลาที่เหมาะสม การฝึกพูดโดยไม่ได้เตรียมตัวแต่พูดในเวลาจำกัด การฝึกพูดเป็นคณะ เป็นต้น

การที่จะประเมินพฤติกรรมของผู้พูดในขณะที่พูด สามารถสังเกตได้จากลักษณะท่าทางอันประกอบด้วย การเดิน ใบหน้า ศีรษะ สายตา การใช้มือ จังหวะในการแสดงกิริยาอาการ ความกลมกลืนของกิริยาอาการ การใช้เสียง การใช้ถ้อยคำ การปรากฏตัว สุภาพ สง่าผ่าเผยเหมาะสมการเริ่มเรื่อง ความจริงใจ ความสนใจของผู้ฟัง การเรียบเรียงเนื้อหา การสรุป และการพูดให้ตรงกับเวลาที่กำหนด (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2545)

ลัดดา แพรภักทธิศุทธิ์ (2552, หน้า 37-38) อธิบายถึงการประเมินการพูดนั้นเราสามารถประเมินได้ทั้งในขณะที่ฝึกซ้อมการพูด ขณะพูด และหลังการพูดโดยผู้พูดควรจะประเมินตนเอง และรับฟังความคิดเห็นในการประเมินของผู้อื่นด้วยใจที่เป็นกลาง ไว้ดังนี้

การประเมินการพูดขณะฝึกซ้อม คือการที่ผู้พูดถามตัวเองว่าการพูดในครั้งนั้น ๆ ตนเองมีความพร้อมและพูดได้ดีพอหรือยัง หรือหากผู้พูดฝึกซ้อมการพูดกับผู้ที่มีสนทนาค้นเคย ก็ควรให้ผู้ช่วยวิจารณ์การพูดด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงก่อนขึ้นเวทีพูดจริง

การประเมินผลการพูดในขณะที่พูด คือ ขณะที่ผู้พูดอยู่บนเวทีการพูด ผู้พูดควรสังเกต พฤติกรรมของผู้ฟังว่าผู้ฟังแสดงความสนใจ หรือแสดงอาการเบื่อหน่าย ง่วงเหงาหาวนอน หรือทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการฟังหรือไม่ การประเมินในระยษนี้ประเมินเพื่อจะได้ปรับวิธีการพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง และหากปรับไม่ได้ผู้พูดควรพยายามรวบรัดเรื่องที่จะพูดให้จบลงโดยเร็ว

การประเมินผลการพูดหลังการพูด คือ เมื่อผู้พูดลงจากเวทีแล้ว ผู้พูดควรจะประเมินการพูดของตนเองด้วยว่า การพูดในครั้งนั้น ๆ ของตนเองเป็นอย่างไร นอกจากนี้ผู้พูดควรจะรับฟังคำติชมหรือคำวิจารณ์จากบุคคลอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการพูดของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผลการพูดหรือการวิจารณ์การพูดมีประโยชน์ทั้งต่อผู้พูด และผู้วิจารณ์ ดังนี้

5. ช่วยให้ผู้พูดได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการพูดของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
6. ฝึกให้เป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังเหตุผลและคำวิจารณ์ของผู้อื่น
7. ฝึกให้ผู้วิจารณ์เป็นนักฟังที่ดี คือ มีความตั้งใจฟังเรื่องราวโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นผู้รู้จักสังเกต รู้จักวิเคราะห์ และประเมินผลสิ่งที่ได้รับฟังตามหลักวิชาการที่ได้ศึกษามา
8. ผู้วิจารณ์ได้รับผลพลอยได้จากกรวิจารณ์ มาปรับใช้กับการพูดของตนเอง

หัวข้อการประเมิน การประเมินการพูดมักจะประเมินในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ท่าทีและการปรับตัวโดยทั่วไป ในหัวข้อนี้จะพิจารณาตั้งแต่เรื่องของการแต่งกาย ความกระตือรือร้นและความพร้อม ความสามารถในการควบคุมตัวเองไม่ให้ประหม่า หรือตื่นเต้นมากเกินไป ยิ้มแย้ม แจ่มใส และมีความเป็นมิตรกับผู้ฟัง

2. คำนำ และสรุปมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา ไม่ยาวเกินไปหรือไม่วกวน มีความน่าสนใจ และประทับใจ

3. เนื้อหาสาระตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีความเหมาะสมกับผู้ฟัง มีสาระและมีคุณค่าในการฟัง เนื้อหาถูกต้องตามข้อเท็จจริง ชัดเจนเข้าใจง่าย

4. การจัดลำดับเรื่อง จัดลำดับเรื่องได้ดีไม่วกวน รู้จักเชื่อมโยงความคิดจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งได้อย่างแนบคาย

5. การใช้ภาษา ผู้พูดสามารถใช้ภาษาในการนำเสนอได้กระชับ ชัดเจน ตรงตามความหมายที่ต้องการสื่อสาร ภาษาที่ใช้มีชีวิตชีวา ไม่ซ้ำซากจืดจาง เบื่อหน่าย ใช้ภาษาก่อให้เกิดภาพพจน์ ออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี ออกเสียงตัวควบกล้ำชัดเจน และไม่ใช้คำที่ไม่มีความหมาย เช่น เอ้อ อ้า อืม มันเป็นอย่างไรที่ ฯลฯ

6. น้ำเสียง เสียงดังฟังชัด ไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป ไม่พูดตะกุกตะกัก มีความเป็นธรรมชาติ และกลมกลืนกับเนื้อหา

7. การใช้อวัจนภาษาประกอบการพูด ใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูดได้เหมาะสมกับ เนื้อหาไม่มากหรือน้อยเกินไป ประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างทั่วถึง และหากมีการใช้โสตทัศนวัสดุ หรืออุปกรณ์ใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งรักษาเวลาในการพูดได้ตามที่กำหนด

แนวคิด และแนวทางการเขียน Content

แนวคิด หลักการเขียน Content

ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง (2562) วิธีการสร้างคอนเทนต์ที่มีคุณค่า (Valuable Content) ในรูปแบบที่สามารถสร้างความเข้าใจ ทำตามได้ง่าย และสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ ดังนี้

1. มีประโยชน์ โดยปกติแล้วมนุษย์จะมีความคิดว่าสิ่งใดมีคุณค่า ก็ต่อเมื่อสิ่งต่างๆ นั้นได้เอื้อประโยชน์ ทางใดสักทางหนึ่ง ทั้งนี้การสร้างเนื้อหาจึงต้องคำนึงถึงเวลาการเสนอไปแล้วจะเกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่ ตรงกับความคาดหวังของผู้บริโภคเนื้อหาหรือไม่ แทนที่จะคิดว่าจะมี ประโยชน์กับ

รนต์หรือไม่ และคำว่าคำนี้ถึงประโยชน์ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นเนื้อหาเชิงวิชาการ หรือสาระ หนักๆ แต่ทั้งนี้หมายถึงการให้ความรู้การแนะนำ หรือการให้ความบันเทิงใดๆ ก็ตาม

2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่ควรนึกถึงเมื่อต้องการสร้างเนื้อหาที่ดีและมีประโยชน์ต่อ กลุ่มเป้าหมายนั้นๆ คือ การพิจารณาว่าถึงเนื้อหาที่มีการสื่อสารถึงวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งจะ สามารถให้ คำตอบได้ว่า เนื้อหาที่สร้างขึ้นมานั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไรบ้าง เพราะ หากเราทำบทความให้ดีแค่ไหนก็ตาม หากไม่สามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มเป้าหมายได้ เนื้อหาเหล่านั้นก็ไม่มี ความหมายทันที

3. มีความชัดเจนเข้าใจง่าย นอกเหนือจากการพิจารณาถึงการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแล้วอีกหนึ่ง ปัจจัยที่ควรให้ ความสำคัญก็คือการสร้างเนื้อหาที่ผู้บริโภคทุกๆ เขาจะสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าเราต้องการ สื่อสารถึง เรื่อง วัตถุประสงค์อะไร โดยที่จะต้องเอาบรรทัดฐานในการตัดสินใจส่วนตัวมาใช้กับเนื้อหา มากเกินไป เพราะจะส่งผลให้เนื้อหาอ่านยาก ดูซับซ้อน

4. มีคุณค่าที่ดี หลังจากการสร้างเนื้อหาที่มีประโยชน์ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแล้วคุณภาพของเนื้อหา ก็ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เช่นกัน โดยเราไม่ควรคัดลอกเนื้อหามาเป็นของตนเอง รวมถึงความคมชัดของ รูปภาพ และวิดีโอด้วยที่เราควรต้องทำให้มีมาตรฐาน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความประทับใจของผู้ที่ อ่าน จนอาจจะ ทำให้ผู้บริโภคเหล่านั้นเลิกสนใจเนื้อหาที่เราสร้างไปถาวร

5. มีความเป็นต้นฉบับในรูปแบบของตัวเอง ผู้สร้างเนื้อหาที่ดีควรรู้จักแสวงหาเอกลักษณ์ หรือความ เป็นต้นฉบับของตัวเอง เพื่อ สะท้อนผ่านองค์ประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนวนหรือวลีในการเขียน โครงสร้าง และการถ่ายภาพก็ เช่นกัน ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสร้างการจดจำให้กับผู้บริโภคเนื้อหา และมีความแตกต่างจากคู่แข่ง อย่างชัดเจน

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า คอนเทนต์ คือ การสร้างสรรค์เนื้อหาตัวอักษร หรือรูปภาพ หรือวิดีโอ เพื่อสร้าง ความเข้าใจ และทำตามได้ง่าย เป็นรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (ผู้รับ สาร) อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจการสื่อสารผ่านทางสื่อ และเครื่องมือทางดิจิทัลในแง่มุม ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความเหมาะสม ความแตกต่าง ความเสี่ยงของสื่อ และเครื่องมือพร้อมทั้งสามารถสื่อสาร โดยการใช้อรรถาธิบายหรือถ้อยคำอย่างสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ รวมถึง ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ มีอยู่บนสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ว่าสิ่งไหนเป็น ข้อเท็จจริง สิ่งไหนเป็นความเห็น สิ่งไหนเป็นความจริงบางส่วน สิ่งไหน เป็นความจริงเฉพาะเหตุการณ์นั้น ๆ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการสื่อสารทางดิจิทัล

ประเภทของ Content ผู้เขียน แบ่งได้ เป็น 4 ประเภท

1. **Entertain สนุกสนาน** เป็นคอนเทนต์ที่ให้ทางด้านความสนุกสนานเป็นหลัก ไม่ว่าจะเล่นเกมชิงรางวัล ถามตอบ ไวรัล ซึ่งเป็นแนวคอนเทนต์ที่ให้ความสนุกสนาน คอนเทนต์ประเภทนี้ถ้าลงบน Social Media อย่าง Facebook มักจะได้ Engagement เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะไม่ได้จ่ายเงินบูสโพล์ก็ตาม

2. **Inspire กระตุ้น** เรามักจะเห็นคอนเทนต์แนว Inspire คือการให้ดาราดู เซเลบ หรือ Influencer ต่าง ๆ มารีวิวผลิตภัณฑ์การใช้สินค้า หรือเป็นพรีเซนเตอร์ก็ตาม มักจะเน้นกระตุ้นทางอารมณ์เป็นหลัก

3. **Educate ให้ความรู้** คอนเทนต์เหล่านี้ให้ความหลากหลายมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำ Infographic รีพอร์ตในเชิงความรู้ บทความหาความรู้ ฯลฯ นับว่าเป็นคอนเทนต์ที่มีประโยชน์อยู่ไม่น้อย

4. **Convince โน้มน้าวใจ** เป็นคอนเทนต์ที่ค่อนข้างตอบโจทย์แบรนด์ทั้งหลาย คอนเทนต์ประเภทนี้ที่เห็นโดยทั่วไปเช่น ตารางราคาสินค้า ความสามารถของสินค้า โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ อาจเป็นคอนเทนต์ที่เราเห็นบ่อยที่สุดเลยก็ว่าได้

อย่างไรก็ตาม การทำคอนเทนต์ของวิดีโอของ “ผู้สูงอายุคนเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร” ภายใต้โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้รวมเนื้อหาเพื่อ กระตุ้น ให้ความรู้ และการโน้มน้าวใจ เพื่อสร้างความน่าสนใจของเนื้อหา

ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ความหมาย ความสำคัญของข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

ยูเนสโกได้ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมว่าเป็น สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อดีตและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน และมรดกทางวัฒนธรรมนี้ยังสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ ได้อีกด้วย มรดกทางวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุหรือเป็นสิ่งที่จับ ต้องได้ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น และมรดกทาง วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ภาษา ศาสนา วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นต้น

ความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์สากลในการประเมินระดับคุณค่าและความสำคัญ แบ่งออกได้เป็น 2 คุณค่าใหญ่ ๆ ได้แก่ คุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ คุณค่าทาง

วัฒนธรรมมุ่งให้ความสำคัญกับตัวมรดกทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติในแต่ละพื้นที่ที่ต่างกันไป ประกอบด้วยประเพณี ศาสนา ความเชื่อ การเมืองและลักษณะของสิ่งนั้นตามอายุทางประวัติศาสตร์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งศิลปะเทคนิคที่บ่งบอกถึงการออกแบบหรือเทคนิคการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และความหมายของสิ่งก่อสร้างอาจบอกถึง ศิลปนิยมหรือช่วงเวลาการก่อสร้างได้

คุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจมุ่งสนใจด้านคุณค่าการใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และ เศรษฐกิจ โดยจะประกอบด้วย คุณค่าทางเศรษฐกิจ (การเกิดรายได้จากมรดก วัฒนธรรม) คุณค่าทางการใช้สอย (การใช้งานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน) คุณค่าทางการศึกษา คุณค่าทางสังคม (ยังคงทำกิจกรรมหรือสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่) และคุณค่าทางการเมือง (เหตุการณ์ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ซึ่งแสดงถึงการเป็นชนชาติ) จากที่กล่าวถึงในขั้นต้นถึงความหมาย ประเภท คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์หรืออำรมรดกทางวัฒนธรรม คือการที่คนรุ่นหลังตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษา และการสืบสานวัฒนธรรม นั้น ๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการอำรมรดกทางวัฒนธรรมเป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพัน รวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย (บุญสม ยอดมาลี, 2544) ซึ่งความสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริโดยสรุปว่า การอนุรักษ์มรดกของชาติต้องกระทำเพื่อรักษาเกียรติภูมิของชาติ และเพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในทางศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนในชาติได้รู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ความเป็นชาติของตน ทำให้เกิดความภูมิใจซึ่งนำไปสู่ความคิดในการช่วยปกป้องรักษาชาติของตนไว้ (ทงศักดิ์ วิกุล, 2547)

หลักการหรือข้อควรปฏิบัติในการอนุรักษ์หรืออำรมรดกทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านหรือกลุ่มคนที่มีจำนวนไม่มากนักหรือหมู่บ้านหรือชุมชนสามารถที่จะทำได้นั้น ประกอบด้วย การสะสมซึ่งสามารถทำได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโบราณวัตถุ วรรณกรรม ประเพณี ศิลปะ ศีลธรรมและ คุณธรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเป็นมรดกสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ รวมทั้งการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชนชาติเฉพาะของตน เช่น การเข้าร่วมประเพณีเก่าแก่ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน และการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม ซึ่งการปรับปรุงนี้คือการปรับให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความสะดวกแก่ผู้สืบทอด

หรือผู้ปฏิบัติสืบทอดแต่ไม่ได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นให้เกิดความแตกต่างจากเก่าโดยสิ้นเชิงเลย

โดยสรุปการอนุรักษ์หรือการดำรงมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังควรที่จะใส่ใจหรือตระหนักถึงให้มาก เพราะมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้เนื่องจากเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของชนชาตินั้น ๆ ได้สร้างขึ้นและยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมมีทั้งมรดกที่เป็นวัตถุหรือสิ่งที่จับต้องได้ และมรดกที่ไม่ใช่วัตถุหรือจับต้องไม่ได้ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยมรดกทางวัฒนธรรมมีคุณค่าและความสำคัญในแต่ละชนชาติไม่ต่างกันแสดงถึงประวัติศาสตร์และรากเหง้าเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังลูกหลานควรที่อนุรักษ์หรือดำรงมรดกนี้ให้สืบต่อไป

เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ภายในชุมชน

โครงการรูปแบบการผลิตสื่อเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ และเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้เขียนได้รวมเนื้อหา เรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อทำบทเรื่องเล่า จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1. วัดพระบรมธาตุ 2. ศาลพระอิศวร 3. วัดช้างรอบ และ 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัดพระบรมธาตุ

ตำนานประเพณี "นบพระเล่นเพลง" ในวันมาฆบูชาของจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวไว้ว่า “ถ้าใครได้นบไหว้บูชา พระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ ที่พญาลิไทนำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม เหมือนประหนึ่งกับได้นบไหว้พระพุทธรูปเจ้าแทบพระบาทพระพุทธรูปองค์ด้วยตนเอง”

พระบรมธาตุนครชุม เป็นมหาเจดีย์สูงใหญ่ สวยงามไปด้วยสถาปัตยกรรมและสีทองอร่ามทั้งองค์ เสมือนดั่งเจดีย์ชเวดากองในเมืองพม่า ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงมอญที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน 9 องค์ เป็นพระบรมธาตุเจดีย์อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 2566 พระบรมธาตุองค์นี้ มีอายุครบ 666 ปี ซึ่งพระเจดีย์ในยุคนั้น เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดพระบรมธาตุนครชุม ถือว่าเป็นวัดหลวงของเมืองนครชุม เก่าแก่อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตามจารึก หลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 1900 พระยาสิทธิ หรือที่เรียกกันในราชทินนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์

เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตั้งเรียงกันสามองค์ อยู่บนฐานเดียวกัน โดยองค์กลางประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อยู่ภายในสำเภาเงิน และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์จากประเทศศรีลังกา ซึ่งพระมหินทเถระ ได้อัญเชิญหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นที่เก่าแก่มากที่สุด ที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานลายลักษณ์ไว้ในจารึกนครชุม

ต่อมาในปี พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร และได้ค้นพบจารึกนครชุม ที่วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เลยทราบว่ามีเจดีย์โบราณ 3 องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ริมน้ำแม่น้ำปิง ฝั่งตะวันตก ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยากำแพง (น้อย) ได้แผ้วถาง จนพบเจดีย์ตามจารึก

จนกระทั่ง พ.ศ.2414 มีคหบดีชาวพม่า ซึ่งมีอาชีพค้าไม้ชื่อ พระยาตะกำ (ชงพอ) มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ขอราชานุญาต ซึ่งสมัยนั้นตรงกับรัชกาลที่ 5 ในการปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุ นครชุม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมจากการถูกทิ้งร้างมานาน พระยากำแพงเพชร เจ้าเมืองได้ทำหนังสือขออนุญาตลงมาที่กรุงเทพฯ ทางกรุงเทพฯ จึงตอบอนุโมทนา และอนุญาตให้ซ่อมแซมได้ โดยได้สร้างเจดีย์ขึ้นใหม่ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ทรงมอญองค์เดียว ครอบแทนพระเจดีย์เดิมทั้งสามองค์ แต่ไม่แล้วเสร็จ พ.ศ.2418 ชงพอ ถึงแก่กรรม การปฏิสังขรณ์จึงชะงักไป

พ.ศ.2447-2448 พระโป๋ น้องชายพระยาตะกำ ได้ทำการบูรณะต่อ และได้ให้นายอดฉัตรมาจากพม่า ขึ้นประดิษฐานบนยอดพระเจดีย์พระบรมธาตุ ในเดือน 6 พ.ศ.2449 ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพง

โดยในการบูรณะ มีสิ่งสำคัญที่ได้พบ คือ 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารึกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง ซึ่งพระเครื่องนี้คือ พระพุทธพิมพ์นั่นเอง เช่น พระซุ้มกอ เป็นต้น 3. คัมภีร์คาถาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมาก 5. ทรัพย์สินเงินทองและสิ่งศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา

ในกำแพงเพชรมีเรื่องเล่าขานกันถึงพระบรมธาตุเสด็จ หรือพระธาตุเสด็จ จะเสด็จในวันเพ็ญเดือน 3 หรือ วันเพ็ญเดือน 12 ไม่แน่ว่าจะเสด็จใน ช่วงที่ 2 ที่ 3 หรือที่ 4 พระธาตุเสด็จจะมีขนาดไฟสุกสว่างเสด็จจากองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ไปสู่ วัดวังพระธาตุ และเสด็จกลับจากวัดวังพระธาตุ มาวัดกะโลทัย มา

จนกระทั่งถึงเมืองเก่า แกวาศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเสด็จกลับมาที่วัดนี้ ใช้เวลาเสด็จไม่น้อยกว่า 20 นาที จึงเป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้าน

มีเรื่องเล่าว่า ในวันเดือนมีดสนิท จะมีดวงไฟขนาดใหญ่ออกจากพระเจดีย์ ลอยทักษิณาวรรต 3 รอบ ณ พระเจดีย์ แล้วทุกดวงจะเสด็จมาที่วัดพระบรมธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นบ่อยครั้ง จนเป็นที่เล่าขานกันต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนอาจเป็นที่มาของชื่อเมืองนครพระชุม หรือพระบรมธาตุชุมนุมน เรื่องพระบรมธาตุเสด็จนี้ นี้เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเชื่อถือกัน และเคารพบูชากันมาช้านาน จนเป็นประเพณีการไหว้พระบรมธาตุ ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่วัดพระบรมธาตุนครชุม มาจนทุกวันนี้

สำหรับประเพณีนบพระ-เล่นเพลง ถือเป็นประเพณีโบราณ ทางจังหวัดกำแพงเพชร รื้อฟื้นประเพณีนี้มาจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 คำว่า "นบ" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "ไหว้" ดังนั้น การ "นบพระ" จึงหมายความว่า "ไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบรมธาตุเจดีย์" สำหรับคำว่าเล่นเพลง คือ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้าน โดยมีการร้องเพลงพื้นบ้าน อาทิ ระเบ้าคล้องช้าง ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านเก่าแก่ของตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร การละเล่นนี้ได้ดัดแปลงการคล้องช้างในป่า ซึ่งนำมาใช้ลากไม้ ให้ชายหญิงร่วมร้องและรำรำเป็นที่สนุก ซึ่งการละเล่นนี้อาจจะมีการเล่นในช่วงเตรียมการหุงหาอาหาร ก่อนที่จะถึงวันมาฆบูชา หรือหลังจากที่ทำบุญวันมาฆบูชาเสร็จแล้ว ได้ทำบุญทำกุศลแล้ว เป็นต้น

ตามพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ประพาสต้นกำแพงเพชร พระพุทธเจ้าหลวง พระองค์ท่านได้เสด็จมา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2449 เสด็จข้ามปาก แม่น้ำปิง ฝั่งกำแพงเพชร ถึงฝั่งนครชุมทางด้านทิศตะวันตก แล้วเสด็จประพาสเข้าไปในคลองสวนหมาก เพื่อจะไปที่บ้านพะไ้ และขากลับได้แวะมาขึ้นเสวยพระกระยาหารที่หาดทรายหน้าวัดพระบรมธาตุ และเสด็จขึ้นมาสักการะพระบรมธาตุเจดีย์

เรื่องราวในจารึกนครชุม พระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ รวมถึงภาพถ่ายต่างๆ ล้วนเป็นร่องรอยจารึกทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยของเมืองนครชุมทั้งสิ้น

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 1 วัดพระบรมธาตุ</p>
2	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้า ที่เจดีย์พระบรมธาตุ และต้นพระศรีมหาโพธิ์</p>	<p>บรรยาย : "...มีผู้ใดได้ให้วันกระทำบูชาพระศรีรัตนมหาธาตุและพระศรีมหาโพธิ์นี้ว่าไซ้ มีผลอันสงฆ์พร้อมดังได้บพระผู้เป็นเจ้าของ..." ตำนานประเพณี "นบพระเล่นเพลง" ในวันมาฆบูชาของจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวไว้ว่า "ถ้าใครได้นับไหว้บูชา พระบรมสารีริกธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ที่พญาลิไทนำมาประดิษฐานไว้ ณ วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุม เหมือนประหนึ่งกับได้นับไหว้พระพุทธรูปเจ้าแทบพระบาทพระพุทธรูปองค์ด้วยตนเอง"</p>
3	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <p>- ภาพพระราชวชิรเมธี เปิดรายการหน้าลานอนุสาวรีย์พระยาพิชัยด้านหลังเป็นเจดีย์พระบรมธาตุ</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพพระราชวชิรเมธี สักการะ เจดีย์พระบรมธาตุนครชุม</p>	<p>Super : พระราชวชิรเมธี ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : เจริญพร ขอนำทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร</p> <p>พระบรมธาตุนครชุม เป็นมหาเจดีย์สูงใหญ่ สวยงามไปด้วยสถาปัตยกรรมและสีทองอร่ามทั้งองค์ เสมือนตั้งเจดีย์ขเวดากองในเมืองพม่า ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงมอญที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่บรรจุพระบรม</p>

	<p>- ภาพโดรนมุมสูง เห็นบริเวณโดยรอบ วัดพระบรมธาตุ แม่น้ำปิง อนุสาวรีย์ พระยาสิทธิ ต้นพระศรีมหาโพธิ์และ เจดีย์พระบรมธาตุ</p>	<p>สารีริกธาตุ จำนวน 9 องค์ เป็นพระบรมธาตุเจดีย์อยู่คู่มืองกำแพงเพชร มาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 2566 พระบรมธาตุองค์นี้มีอายุครบ 666 ปี ซึ่งพระเจดีย์ในยุคนั้น เป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดพระบรมธาตุนครชุม ถือว่าเป็นวัดหลวง ของเมืองนครชุม เก่าแก่อยู่คู่มืองกำแพงเพชรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>
<p>4</p>	<p>สถานที่ : วัดเสด็จ Insert</p> <p>- ภาพจารึกนครชุม หลักที่ 3 (จำลอง) ด้านที่ 1 ตั้งแต่บรรทัดที่ 1-14</p> <p>- ภาพเจดีย์ 3 องค์ เจดีย์ทรงดอกบัวตูมแบบสุโขทัย และเจดีย์ทรงกลมแบบอยุธยา</p> <p>- ภาพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต)</p> <p>- ภาพจารึกนครชุม หลักที่ 3 ที่วัดเสด็จ</p> <p>- ภาพพระยาตะก่า</p> <p>- ภาพเก่าเจดีย์พระบรมธาตุ</p>	<p>Super : พระยาภไทยคือพระธรรมราชาที่ 1 ได้ประดิษฐานพระศรีรัตนมหาธาตุและได้ปลูกพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้มาจากลังกาทวีป</p> <p>บรรยาย : ตามจารึก หลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 1900 พระยาสิทธิ หรือที่เรียกกันในราชทินนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์ เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ พระบรมธาตุเจดีย์ สร้างเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตั้งเรียงกันสามองค์ อยู่บนฐานเดียวกัน โดยองค์กลางประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อยู่ในสำเภาเงิน และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์จากประเทศศรีลังกา ซึ่งพระมหินทเถระ ได้อัญเชิญหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นที่เก่าแก่มากที่สุด ที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานลายลักษณ์ไว้ในจารึกนครชุม</p> <p>ต่อมาในปี พ.ศ.2392 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสด็จมาเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชร และได้ค้นพบจารึกนครชุม ที่วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เลยทราบว่ามีเจดีย์โบราณ 3 องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ริมแม่น้ำแม่ปิง ฝั่งตะวันตก ได้ให้เจ้าเมืองกำแพงเพชร พระยากำแพง (น้อย) ได้แผ้วถาง จนพบเจดีย์ตามจารึก</p> <p>จนกระทั่ง พ.ศ.2414 มีคหบดีชาวพม่า ซึ่งมีอาชีพค้าไม้ชื่อ พระยาตะก่า (ชงพอ) มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ขอราชานุญาต ซึ่งสมัยนั้นตรงกับรัชกาลที่ 5 ในการปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุนครชุม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมจากการถูกทิ้งร้างมานาน พระยากำแพงเพชร เจ้าเมืองได้ทำ</p>

	<p>- ภาพพะโป้</p> <p>- ภาพไตรนวมต่างๆ ของเจดีย์พระบรมธาตุ</p> <p>- ภาพจารีกลานเงิน</p> <p>- ภาพคณาชินบัญชร</p> <p>- ภาพพระเครื่อง กรูวัดพระบรมธาตุนครชุม</p>	<p>หนังสือขออนุญาตลงมาที่กรุงเทพฯ ทางกรุงเทพฯ จึงตอบอนุโมทนา และอนุญาตให้ซ่อมแซมได้ โดยได้สร้างเจดีย์ขึ้นใหม่ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่ ทรงมอญองค์เดียว ครอบแทนพระเจดีย์เดิมทั้งสามองค์ แต่ไม่แล้วเสร็จ พ.ศ.2418 ชงพอ ถึงแก่กรรม การปฏิสังขรณ์จึงชะงักไป</p> <p>พ.ศ.2447-2448 พะโป้ น้องชายพระยาตะก่า ได้ทำการบูรณะต่อ และได้นำยอดฉัตรมาจากพม่า ขึ้นประดิษฐานบนยอดพระเจดีย์พระบรมธาตุ ในเดือน 6 พ.ศ.2449 ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จประพาสต้นเมืองกำแพง</p> <p>Super :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารีกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง 3. คัมภีร์คณาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมหาศาล 5. ทรัพย์สิ้นเงินทอง และสิ่งศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา <p>โดยในการบูรณะ มีสิ่งสำคัญที่ได้พบ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พระบรมสารีริกธาตุ 9 พระองค์ บรรจุในสำเภาเงิน 2. จารีกลานเงิน จารึกเรื่องการสร้างพระเครื่องและการอาราธนาพระเครื่อง ซึ่งพระเครื่องนี้คือ พระพุทธพิมพ์นั่นเอง เช่น พระซุ้มกอ เป็นต้น 3. คัมภีร์คณาชินบัญชร 4. พระเครื่องและพระบูชาจำนวนมหาศาล 5. ทรัพย์สิ้นเงินทอง และสิ่งศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา
5	<p>สถานที่ : วัดพระบรมธาตุ</p> <p>- ภาพพระราชวชิรเมธี ยืนหน้าเจดีย์พระบรมธาตุ</p>	<p>Super : พระราชวชิรเมธี ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : ในกำแพงเพชรมีเรื่องเล่าขานกันถึงพระบรมธาตุเสด็จ หรือพระธาตุเสด็จ จะเสด็จในวันเพ็ญเดือน 3 หรือ วันเพ็ญเดือน 12 ไม่แน่ว่าจะเสด็จใน ช่วงตี2 ตี3 หรือตี4 พระธาตุเสด็จจะมีขนาดไฟสุกสว่าง เสด็จจาก</p>

	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพดวงไฟคล้ายพระบรมสารีริกธาตุ ตรงกลางพระเจดีย์ - ภาพมุมต่างๆ ของเจดีย์พระบรมธาตุ 	<p>องค์พระบรมธาตุเจดีย์ ไปสู่ วัดวังพระธาตุ และเสด็จกลับจากวัดวังพระธาตุ มาวัดกะโลทัย มาจนกระทั่งถึงเมืองเก่า แถวศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเสด็จกลับมาที่วัดนี้ ใช้เวลาเสด็จไม่น้อยกว่า 20 นาที จึงเป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้าน</p> <p>มีเรื่องเล่าว่า ในวันเดือนมืดสนิท จะมีดวงไฟขนาดใหญ่ออกจากพระเจดีย์ ลอยทักษิณาวรรต ๓ รอบ ณ พระเจดีย์แล้ว ทุกดวงจะเสด็จมาที่วัดพระบรมธาตุ แสดงปาฏิหาริย์ให้เห็นบ่อยครั้ง จนเป็นที่เล่าขานกันต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนอาจเป็นที่มาของ ชื่อเมืองนครพระชุม หรือพระบรมธาตุชุมนุ้ม เรื่องพระบรมธาตุเสด็จนี้ นี้เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเชื่อถือกัน และเคารพบูชากันมาช้านาน จนเป็นประเพณีการไหว้พระบรมธาตุ ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่วัดพระบรมธาตุนครชุม มาจนทุกวันนี้</p>
6	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพประเพณีไหว้พระธาตุ วันเพ็ญเดือน 3 - ภาพประเพณีบพระ-เล่นเพลง - ภาพพระบาคคล้องช้าง 	<p>Super :</p> <p><i>ประเพณีไหว้พระธาตุ วันเพ็ญเดือน 3</i></p> <p><i>ประเพณีบพระ-เล่นเพลง</i></p> <p>บรรยาย : สำหรับประเพณีบพระ-เล่นเพลง ถือเป็นประเพณีโบราณทางจังหวัดกำแพงเพชร รื้อฟื้นประเพณีนี้มาจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 คำว่า "บ" เป็นภาษาบาลี แปลว่า "ไหว้" ดังนั้น การ "บพระ" จึงหมายความว่า "ไหว้พระบรมสารีริกธาตุ ที่พระบรมธาตุเจดีย์" สำหรับคำว่าเล่นเพลง คือ การละเล่นสนุกสนานพื้นบ้าน โดยมีการร้องเพลงพื้นบ้านอาทิ ระเบ้าคล้องช้าง ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านเก่าแก่ของตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร การละเล่นนี้ได้ดัดแปลงการคล้องช้างในป่า ซึ่งนำมาใช้ลากไม้ ให้ชายหญิงร่วมร้องและรำร่าเป็นที่สนุก ซึ่งการละเล่นนี้อาจจะมีการเล่นในช่วงเตรียมการหุงหาอาหาร ก่อนที่จะถึงวันมาฆบูชา หรือหลังจากที่ทำบุญวันมาฆบูชาเสร็จแล้ว ได้ทำบุญทำกุศลแล้ว เป็นต้น</p>
7	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพพระราชวชิรเมธี ยืนปิดรายการลานอนุสาวรีย์พระยาสิทธิเทพ ด้านหลังเป็นเจดีย์พระบรมธาตุ 	<p>Super : <i>พระราชวชิรเมธี ผู้ดำเนินรายการ</i></p> <p>พิธีกร : ตามพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ประศาสน์กำแพงเพชร พระพุทธเจ้าหลวง พระองค์ท่านได้เสด็จมา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2449 เสด็จข้ามปาก แม่น้ำปิง ฝั่งกำแพงเพชร ถึงฝั่งนครชุมทางด้านทิศ</p>

	<p>- ภาพรัชกาลที่ 5 เสด็จบ้านพะโป้</p> <p>- ภาพรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสต้น</p> <p>เสวยพระกระยาหาร บริเวณหาดทรายหน้าวัด (ภาพจากหอจดหมายเหตุ)</p>	<p>ตะวันตก แล้วเสด็จประพาสเข้าไปในคลองสวนหมาก เพื่อจะไปที่บ้านพะโป้ และขากลับ ได้แวะมาขึ้นเสวยพระกระยาหาร ที่หาดทราย หน้าวัดพระบรมธาตุ และเสด็จขึ้นมาสักการะพระบรมธาตุเจดีย์</p> <p>เรื่องราวในจารึกนครชุม พระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ รวมถึงภาพถ่ายต่างๆ ล้วนเป็นร่องรอยจารึกทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยของเมืองนครชุมทั้งสิ้น</p> <p>พิธีกร : ในวันนี้ก็ขออนุโมทนา สาธุ ก็ขอเจริญพรแต่เพียงเท่านี้ โยม เจริญพร</p>
8	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ</p> <p>กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุ นครชุม พระราชวชิรเมธี</p> <p>ขอขอบคุณภาพจากFacebook : Suthat Thapkoet ขอขอบคุณภาพจากFacebook : ครูเบนซ์ ชิชณพงษ์ คงสรี</p>

2. ศาลพระอิศวร

เทวรูปพระอิศวรเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่มีคุณค่าเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์และศิลปะ แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการหล่อโลหะสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียวัตถุที่ชาวกำแพงเพชรให้ความเคารพนับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศาลพระอิศวรเป็นโบราณสถานที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นศาลหรือเทวาลัย ตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตั้งอยู่ใน เขตกำแพงเมืองโบราณกำแพงเพชร และอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตพระราชวังโบราณ ตัวศาลในปัจจุบันได้ถูกบูรณะปรับแต่งให้ใกล้เคียงกับแบบสัณฐานเดิมมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง ยกพื้นสูง 1.5 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เครื่องบน สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นไม้ ส่วนมากจะผุสลายไม่ค่อยเหลือหลักฐานให้เห็น

เทวรูปพระอิศวรหรือพระศิวะองค์นี้ แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่ศาลพระอิศวร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันนี้ย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ที่ฐานรอบพระบาทมีคำจารึกภาษาไทย อักษรไทยแบบสุโขทัย จำนวน 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด ลักษณะของเทวรูปพระอิศวร พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม ทรงไว้พระทนต์(เครา) เป็นรูปสามเหลี่ยม กลางพระนลาฏมีพระเนตรที่สามอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระอิศวร

ลักษณะขององค์พระอิศวร ยังคงแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรแบบบายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องทรงของเทวรูป ได้แก่ผ้านุ่งโจงกระเบนแบบสมพต การประดับเครื่องตกแต่งอย่างมากมาย รวมทั้งการแสดงออกที่ค่อนข้างแข็งกระด้างเพื่อแสดงถึงอำนาจบารมีของเทพเจ้า การประดับกรรเจี๊ยงที่ด้านข้างกระบังหน้านั้น เป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยา ซึ่งมักพบอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย การประดับตกแต่งดังกล่าวไม่เคยปรากฏในเทวรูปสมัยสุโขทัยมาก่อน ตลอดจนลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนกระบังหน้า กรองคอ และผ้านุ่ง ล้วนเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21

นอกจากเทวรูปพระอิศวร ยังมีการค้นพบเทวรูปบุรุษ ซึ่งเหลือเฉพาะส่วนท่อนอก ส่วนพระเศียรพระกร บริเวณบั้นพระองค์ลงไปถึงพระบาทได้ชำรุดหักหายไป ศิลปะอยุธยา ช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 21 และเทวสตรี หล่อด้วยสำริด สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระอุมา ชายาของพระอิศวร หรือพระลักษมี ชายาของพระนารายณ์ พระเศียรและพระกรทั้งสองข้างหักหายไป แม้ว่าเครื่องทรงของเทวสตรี ยังคงแสดงถึงเค้าโครงของศิลปะขอมหรือเขมร แต่เมื่อพิจารณาลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องทรง กลับเป็นลวดลายของศิลปะอยุธยา

การพบข้อความจารึกที่บริเวณฐานเทวรูปพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร ส่งผลให้เทวรูปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ เนื่องจากจารึกดังกล่าวเป็นการบันทึกเรื่องราวการสร้างและเหตุการณ์ต่างๆ ขณะช่วงเวลานั้น มีทั้งสิ้น 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด โดยเฉพาะในบรรทัดที่ 1 ซึ่งระบุตรงกับปีพุทธศักราช 2053 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ

ข้อความจารึกนั้นมีความว่า เจ้าพระยาศรัทธมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรนี้เมื่อ พุทธศักราช 2053 เพื่อให้คุ้มครองสัตว์ สี่เท้าสองเท้าในเมืองกำแพงเพชร ให้บำรุงพระศาสนาทั้งพุทธและ พราหมณ์ ให้ซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบิรवारทั้งในและนอกเมือง ให้ทำนุบำรุงถนนหนทางต่างๆ ขุด คลองแม่ไทรบางพ้อมและปรับปรุงระบบชลประทาน ท่อปุพระยาร่วง ไปถึงเมืองบางพาน เพื่อถวายเป็นพระ ราชกุศลแด่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสองพระองค์ องค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เสวยราช สมบัติ ณ เวลานั้น อีกองค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือพระเจ้าอยู่หัวองค์ก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจหมายถึง สมเด็จพระบรม ราชดิราชที่ 3 หรืออาจหมายถึงสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ซึ่งจะขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ถัดไป

การสักการบูชาและองค์ประกอบการบูชาพระอิศวร ไต่ชะหรือแท่นบูชา สามารถ ประดิษฐานร่วมกับเทพองค์อื่นๆ ได้ เช่น พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระโอรส และยังมีคิ้วลิงค์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทน พระอิศวร ถ้าหากว่าเป็นการตั้งบูชาแท่นในบ้าน สามารถตั้งรวมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เราควรที่จะใช้ผ้าสีขาว ซึ่งบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความสมถะ ถ้าเป็นสีแดง จะบ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ความสดใส แต่ ถ้าเป็นผ้าพิมพ์ลายเสือ จะบ่งบอกถึง พระองค์ท่าน บ่งบอกถึงความเป็นพราหมณ์ ความเป็นนักพรต ทั้ง 3 สีนี้ เป็นสีที่เหมาะสมและเป็นสีที่พระองค์ท่านโปรด สีที่พระองค์ท่านไม่โปรด คือ สีที่บ่งบอกถึงความไม่สมถะ เช่น ความมั่งคั่ง สีทอง เป็นสีที่พระองค์ท่านไม่โปรด

เครื่องสังเวยและของที่ถวายท่านแต่ละท้องถิ่นนั้นจะไม่เหมือนกัน แต่ที่นี้ จ.กำแพงเพชร มักใช้ดอกไม้ป่า ที่ไม่มีกลิ่นฉุน หรือดอกดาวเรือง เพราะเป็นความเชื่อว่า จะเป็นความเจริญรุ่งเรือง ตามที่เรา ขอพรพระองค์ นอกจากนั้นก็ยังมี ธัญพืช ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่นของแต่ละที่ ตามความเชื่อ แต่ที่นี้มักใช้ถั่วแดง ซึ่งเม็ดใหญ่ งอกง่าย ถั่วเขียว ตกที่ไหนก็งอกที่นั่น เหมือนลักษณะของถั่วงอก งาขาว เม็ดของงาขาวเล็กนิด เดียว แต่เยอะมาก เหมือนพรของพระองค์ท่าน ให้เรานับได้ไม่ถ้วน ลูกเดือย น้ำของลูกเดือย สามารถเป็นยา รักษาโรคได้ด้วยเช่นกัน และเรามีความเชื่อว่า บางครั้งนำกลับไป จะเป็นอาหารมงคลแก่เรา ผลไม้ ที่จะใช้ให้ ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นผลไม้ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่มีกลิ่นฉุน นิยมใช้กันก็จะมี แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกแพร์ หรือมะม่วง สุก หรือถ้าจะถวายขนม ก็มักจะเป็นขนมประเภทแป้งที่ใส่กับนม เนย น้ำตาล มะพร้าว หรือกะทินั่นเอง ไม่ โปรดอาหารที่ใส่ไข่ อย่างทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง จะมีไขผสมอยู่ ซึ่งจะไม่มีถวายอาหารคาว หรือมี เนื้อสัตว์

ศาลพระอิศวรแต่เดิมได้ประดิษฐานเทวรูปจำนวนหลายองค์ 1 ในนั้นคือ รูปหล่อพระอิศวรสำริด ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2426 ชาวเยอรมันชื่อนายรัสต์มัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระกรทั้ง 2 ข้าง เพื่อนำออกนอก

ประเทศ แต่กงสุลเยอรมันจับได้และอายัดไว้ก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายไทยทราบ หลังจากนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงมีรับสั่งให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ อธิบดีกรมช่างสิบหมู่ในขณะนั้น นำพระเศียรและพระกรเชื่อมติดกับองค์เทวรูปดั้งเดิม จนเมื่อมีการจัดตั้งมิวเซียมหลวงในบริเวณพระราชวังบวรสถานมงคล ได้อัญเชิญเทวรูปพระอิศวรมาประดิษฐานไว้ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ จนต่อมาในปี พ.ศ. 2514 จึงได้อัญเชิญมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน

เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่ประดิษฐานที่ศาลพระอิศวรในปัจจุบัน ได้จำลองขึ้นในสมัยที่นายเชาวน์วัศ สุตลาภา (พ.ศ. 2525-2527) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์องค์จริง ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 2 ศาลพระอิศวร</p>
2	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพเทวรูปพระอิศวร ในมุมต่างๆ 	<p>บรรยาย : เทวรูปพระอิศวรเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมที่มีคุณค่าเป็นพิเศษทางประวัติศาสตร์และศิลปะ แสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธาของบรรพบุรุษ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการหล่อโลหะสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังเป็นปูชนียวัตถุที่ชาวกำแพงเพชรให้ความเคารพนับถือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>
3	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพคุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ พุดเปิดรายการหน้าศาลพระอิศวร - ภาพมุมโดรน เห็นบริเวณโดยรอบศาลพระอิศวร 	<p>Super : คุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีค่ะ ยินดีต้อนรับทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร</p> <p>ศาลพระอิศวรเป็นโบราณสถานที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นศาลหรือเทวาลัยตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ตั้งอยู่ใน เขตกำแพงเมืองโบราณกำแพงเพชร และอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตพระราชวังโบราณ ตัวศาลในปัจจุบันได้ถูกบูรณะปรับแต่งให้ใกล้เคียงกับแบบสัณฐานเดิมมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง ยกพื้นสูง 1.5 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เครื่องบน สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นไม้</p>

		ส่วนมากจะผสมลายไม่ค่อยเหลือหลักฐานให้เห็น
4	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพถ่ายโบราณเทวรูปอยู่ที่ศาลพระอิศวร - ภาพจารีกรอบฐานพระบาท - ภาพพระพักตร์เทวรูปพระอิศวร - ภาพเครื่องทรงพระเทวรูปพระอิศวร - ภาพพระเจี๊ยกพระเทวรูปพระอิศวร - ภาพลวดลายเครื่องทรงพระอิศวร 	<p>บรรยาย : เทวรูปพระอิศวรหรือพระศิวะองค์นี้ แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่ศาลพระอิศวร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันนี้ย้ายมาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร</p> <p>ที่ฐานรอบพระบาทมีคำจารึกภาษาไทย อักษรไทยแบบสุโขทัย จำนวน 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด</p> <p>ลักษณะของเทวรูปพระอิศวร พระพักตร์รูปสี่เหลี่ยม ทรงไว้พระทาลูเกะ (เครา) เป็นรูปสามเหลี่ยม กลางพระนลาฏมีพระเนตรที่สามอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระอิศวร</p> <p>ลักษณะขององค์พระอิศวร ยังคงแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรแบบบายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องทรงของเทวรูป ได้แก่ผ้าถุงโจงกระเบนแบบสมพท การประดับเครื่องตกแต่งอย่างมากมาย รวมทั้งการแสดงออกที่ค่อนข้างแข็งกระด้างเพื่อแสดงถึงอำนาจบารมีของเทพเจ้า</p> <p>การประดับกรเจี๊ยกที่ด้านข้างกระบังหน้านั้น เป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะอยุธยา ซึ่งมักพบอยู่ในกลุ่มพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย การประดับตกแต่งดังกล่าวไม่เคยปรากฏในเทวรูปสมัยสุโขทัยมาก่อน</p> <p>ตลอดจนลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนกระบังหน้า กรองคอ และผ้าถุง ล้วนเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21</p>
5	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพเทวรูปพระนารายณ์ - ภาพเทวสตรีพระอุมา 	<p>บรรยาย : นอกจากเทวรูปพระอิศวร ยังมีการค้นพบเทวรูปบุรุษ ซึ่งเหลือเฉพาะส่วนท่อนองค์ ส่วนพระเศียร พระกร บริเวณชั้นพระองค์ลงไปถึงพระบาทได้ชำรุดหักหายไป ศิลปะอยุธยา ช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 21 และเทวสตรี หล่อด้วยสำริด สันนิษฐานว่าอาจเป็นพระอุมา ชายาของพระอิศวร หรือพระลักษมี ชายาของพระนารายณ์ พระเศียรและพระกรทั้งสองข้างหักหายไป แม้ว่าเครื่องทรงของเทวสตรี ยังคงแสดงถึงเค้าโครง</p>

		<p>ของศิลปะขอมหรือเขมร แต่เมื่อพิจารณาลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องทรง กลับเป็นลวดลายของศิลปะอยุธยา</p>
6	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>Insert - ภาพจารึกรอบฐานพระบาท</p> <p>ภาพจารึกรอบฐานพระบาท</p>	<p>บรรยาย : การพบข้อความจารึกที่บริเวณฐานเทวรูปพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร ส่งผลให้เทวรูปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ เนื่องจากจารึกดังกล่าวเป็นการบันทึกเรื่องราวการสร้างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ขณะช่วงเวลานั้น มีทั้งสิ้น 4 ด้านๆละ 3 บรรทัด โดยเฉพาะในบรรทัดที่ 1 ซึ่งระบุตรงกับปีพุทธศักราช 2053 ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ</p> <p>Super : “ศักราช 1432 มะเมีย้นักษัตร อาทิตยพารเดือน 6 ขึ้น 14 ค่ำ ได้ให้สดฤกษ์เพลารุ่งแล้ว 2 นาฬิกา จึงเจ้าพญาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรเป็นเจ้านี้ไว้ให้ครองสัตว์สี่ตีนสองตีนในเมืองกำแพงเพชรแลช่วยเลิกศาสนา พุทธศาสตร์แลไสยศาสตร์แลพระเทพกรรมมิให้หม่นหมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว แลซ่อมแปลงพระมหาธาตุแลวัดบริวารในเมือง นอกเมืองและที่แดนหยาเรือถนนทลาอันเป็นตรธานไปเถิงบางพาน ชุดแม่ไตรบางพ้อ อนึ่งแต่ก่อนยอมขายวัวไปแก่ละว้าอันจะให้ขาย ดูกอนนั้น ก็ห้ามมิให้ขาย อนึ่งเมื่อทำนาไซร์ ย่อมข้าวพืช ข้าวในนานั้นปลูกเอง มิได้เอาข้าวในยังไปหว่านไปดำทั้งหลาย อนึ่งท่อบุญาร่วงทำเอาน้ำไปเถิงบางพานนั้น ก็ถมหายสิ้นและเขาย่อมทำนาทางฟ้าและหาท่อนั้นพบ กระทำท่เอาน้ำเข้าไปเลี้ยงนา ให้เป็นนาเหมือนนาฝาย มิได้เป็นทางฟ้า อันทำทั้งนี้ถวายพระราชกุศลแต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์”</p> <p>บรรยาย : มีใจความว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช ประดิษฐานพระอิศวรนี้เมื่อพุทธศักราช 2053 เพื่อให้คุ้มครองสัตว์สี่เท้าสองเท้าในเมืองกำแพงเพชร ให้บำรุงพระศาสนาทั้งพุทธและพราหมณ์ ให้ซ่อมแปลงพระมหาธาตุและวัดบริวารทั้งในและนอกเมือง ให้ทำนุบำรุงถนนหนทางต่างๆ ชุดคลองแม่ไตรบางพ้อและปรับปรุงระบบชลประทาน ท่อปุพระยาร่วง ไปถึงเมืองบางพาน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสอง</p>

		<p>พระองค์ องค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เสวยราชสมบัติ ณ เวลานั้น อีกองค์หนึ่งสันนิษฐานว่า คือพระเจ้าอยู่หัวองค์ก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 หรืออาจหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 ซึ่งจะขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ถัดไป</p>
7	<p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพเปิดคุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์ กำลังเตรียมสักการะพระอิศวร - ภาพโต๊ะบูชา - ภาพเครื่องสังเวย - ภาพดอกไม้บูชา - ภาพธูปฟุ้ง - ภาพผลไม้ 	<p>พิธีกร : การสักการะบูชาและองค์ประกอบการบูชาพระอิศวร</p> <p>โต๊ะหรือแท่นบูชา สามารถประดิษฐานร่วมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เช่น พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระโอรส และยังมีศิวลึงค์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระอิศวร ถ้าหากว่าเป็นการตั้งบูชาแท่นในบ้าน สามารถตั้งร่วมกับเทพองค์อื่น ๆ ได้ เราควรที่จะใช้ผ้าสีขาว ซึ่งบ่งบอกถึง ความบริสุทธิ์ ความเรียบง่าย ความสมถะ ถ้าเป็นสีแดง จะบ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ความสดใส แต่ถ้าเป็นผ้าพิมพ์ลายเสือ จะบ่งบอกถึง พระองค์ท่าน บ่งบอกถึงความเป็นพราหมณ์ ความเป็นนักพรต ทั้ง 3 สีนี้เป็นสีที่เหมาะสมและเป็นสีที่พระองค์ท่านโปรด สีที่พระองค์ท่านไม่โปรด คือ สีที่บ่งบอกถึงความไม่สมถะ เช่น ความมั่งวาว สีทอง เป็นสีที่พระองค์ท่านไม่โปรด</p> <p>เครื่องสังเวยและของที่ถวายท่านแต่ละท้องถิ่นนั้นจะไม่เหมือนกัน แต่ที่นี่ จ.กำแพงเพชร มักใช้ดอกไม้ป่า ที่ไม่มีกลิ่นฉุน หรือดอกดาวเรือง เพราะเป็นความเชื่อว่า จะเป็นความเจริญรุ่งเรือง ตามที่เราขอพรพระองค์</p> <p>นอกจากนั้นก็มี ธูปฟุ้ง ซึ่งหาได้ง่ายตามท้องถิ่นของแต่ละที่ ตามความเชื่อ แต่ที่นี่ ก็มักใช้ธูปแดง ซึ่งเม็ดใหญ่ งอกง่าย ถ้วยเขียว ตกที่ไหนกิ่งอกที่นั่น เหมือนลักษณะของถั่วอก งาขาว เม็ดของงาขาวเล็กนิดเดียว แต่เยอะมาก เหมือนพรของพระองค์ท่าน ให้เรานับได้ไม่ถ้วน ลูกเดียว น้ำของลูกเดียว สามารถเป็นยารักษาโรคได้ด้วยเช่นกัน และเรามีความเชื่อว่า บางครั้งนำกลับไป จะเป็นอาหารมงคลแก่เรา</p> <p>ผลไม้ ที่จะใช้ไหว้ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นผลไม้ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่มีกลิ่นฉุน นิยมใช้กันก็จะมี แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกแพร์ หรือมะม่วงสุก</p>

	<p>- ภาพขนม</p>	<p>หรือถ้าจะถวายขนม ก็มักจะเป็นขนมประเภทแบ่งที่ใส่กับนม เนย น้ำตาล มะพร้าว หรือกะทินั่นเอง ไม่โปรดอาหารที่ใส่ไข่ อย่างทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง จะมีไข่ผสมอยู่ ซึ่งจะไม่มีการถวายอาหารคาว หรือมีเนื้อสัตว์</p>
<p>8</p>	<p>สถานที่ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>- ภาพเทวรูปพระอิศวร</p> <p>สถานที่ : ศาลพระอิศวร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพเทวรูปพระอิศวร ในมุมต่างๆ</p>	<p>บรรยาย : ศาลพระอิศวรแต่เดิมได้ประดิษฐานเทวรูปจำนวนหลายองค์ 1 ในนั้นคือ รูปหล่อพระอิศวรสำริด ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2426 ชาวเยอรมันชื่อนาย รัสต์มัน ได้ลักลอบตัดพระเศียรและพระกรทั้ง 2 ข้าง เพื่อนำออกนอกประเทศ แต่กงสุลเยอรมันจับได้และอายัดไว้ก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ฝ่ายไทยทราบ หลังจากนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงมีรับสั่งให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ประดิษฐ์วรการ อธิบดีกรมช่างสิบหมู่ในขณะนั้น นำพระเศียรและพระกร เชื่อมติดกับองค์เทวรูปดั้งเดิม จนเมื่อมีการจัดตั้งมิวเซียมหลวงในบริเวณ พระราชวังบวรสถานมงคล ได้อัญเชิญเทวรูปพระอิศวรมาประดิษฐานไว้ที่ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ จนต่อมาในปี พ.ศ. 2514 จึงได้อัญเชิญมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน</p> <p>เทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์ที่ประดิษฐานที่ศาลพระอิศวรในปัจจุบัน ได้จำลองขึ้นในสมัยที่นายเขานันท์ สุตลาภา (พ.ศ. 2525-2527) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนเทวรูปพระอิศวรสัมฤทธิ์องค์จริง ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร</p> <p>พิธีกร : และขอเชิญชวนคนไทยทั่วประเทศ มากกราบขอพระเพื่อความ เป็นสิริมงคลกันค่ะ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ</p>
	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและ</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ</p> <p>กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์</p> <p>สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร</p>

วัฒนธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	คุณชนิกา ศรีวรรณศิลป์
กำแพงเพชร		ขอขอบคุณภาพจากเว็บไซต์ : ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า

3. วัดช้างรอบ

กำแพงเพชร ถือว่าเป็นเมืองเก่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถึงเมือง 2 เมือง คือ เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครชุม ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534 ซึ่งมีวัดที่ใหญ่ที่สุด และสำคัญที่สุดในเมืองกำแพงเพชร นั่นคือ วัดช้างรอบ

วัดช้างรอบ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงที่สุดของเขตรัญญิก โดยมีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ รูปแบบเจดีย์ช้างล้อมในศิลปะสุโขทัย ซึ่งยอดหักพังหมดแล้ว ฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างสูงใหญ่ มีบันไดอยู่กึ่งกลางด้านทั้ง 4 เพื่อขึ้นไปถึงลานประทักษิณด้านบน ที่ผนังฐานสี่เหลี่ยมด้านล่าง ประดับประติมากรรมรูปช้างปูนปั้นจำนวน 68 เชือก ปรากฏเฉพาะส่วนหัวและสองขาหน้าโผล่พ้นจากฐานประทักษิณ ตัวช้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลคอขา และข้อขา ระหว่างช้างแต่ละเชือก ตกแต่งลายปูนปั้นนูนสูง รูปต้นไม้ ปัจจุบันงานปูนปั้นดังกล่าวชำรุดหลุดร่วงไปมาก ซานบันไดแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น แต่ชำรุดเสียหายไปจนเกือบหมด จากบันไดเข้าสู่ลานด้านบนทำเป็นซุ้มประตู หลังคาซุ้มมีเจดีย์ยอดระฆังขนาดเล็กประดับ นับเป็นรูปแบบที่แปลกที่ไม่ปรากฏตามโบราณสถานอื่นๆ

ด้านข้างของลานก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ ด้วยอิฐ เชื่อมต่อระหว่างซุ้มประตูแต่ละทิศ ตรงมุมทั้งสี่มุมมีฐานเจดีย์เล็กๆ พบหลักฐานส่วนยอดที่หักพังทำให้ทราบว่าเจดีย์มุมบนฐานเป็นเจดีย์ทรงกลีบมะเฟือง องค์เจดีย์ประธานเจดีย์บนฐานเหลี่ยมเฉพาะชั้นหน้ากระดานแปดเหลี่ยมชั้นหน้ากระดานกลมและส่วนที่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกเล็กน้อย ส่วนยอดเจดีย์ที่อยู่เหนือขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว เฉพาะชั้นหน้ากระดานกลมเหนือฐานแปดเหลี่ยมเดิมประดับลวดลายปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ โดยแบ่งออกเป็นช่องรอบองค์เจดีย์รวม 44 ช่อง แต่ปัจจุบันชำรุดหลุดร่วงออกหมด ได้ภาพปูนปั้นประดับหงส์ดินเผา

ด้านหน้าเจดีย์ประธานมีฐานวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ภายในวิหารยังปรากฏแนวแท่นอาสนสงฆ์และฐานประดิษฐานพระประธาน องค์พระประธานชำรุดหักพัง เสารับเครื่องบนและหลังคาเป็นเสาศิลาแลงสี่เหลี่ยม อุโบสถอยู่เยื้องวิหารไปทางเหนือเหลือเฉพาะฐานขนาดเล็ก

การเป็นอุโบสถทราบได้จากที่ยังมีใบเสมาปักโดยรอบ ด้านบนของลานประทักษิณ หลังจากมีการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ในสมัยอยุธยา มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาครอบเอาไว้

โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนานิกายเถรวาท แบบลังกาวงศ์ ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท พุทธศาสนาในสมัยนั้น พระสงฆ์มี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่ในเมือง และฝ่ายอรัญวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่นอกเมืองในป่า ซึ่งบริเวณเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือ เขตอรัญญิก มีจำนวนโบราณสถาน 30 แห่ง หรืออาจจะมากกว่านี้ เพราะเรายังบูรณะได้ไม่ครบ ตามความเชื่อเดิมคือ เมื่อกษัตริย์ยังลูกธนูตกตรงไหนก็สร้างวัดไว้ตรงนั้น ให้พระจำพรรษา และชาวบ้านก็ตามมาตั้งชุมชนอยู่โดยรอบวัด

เจดีย์ทรงระฆังที่มีการประดับประดากรรมรูปช้างล้อมรอบฐานของเจดีย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เจดีย์ช้างล้อม นิยมสร้างกันมากในสมัยสุโขทัย อาทิ วัดช้างล้อมแห่งเมืองศรีสัชชนาลัย วัดช้างล้อม และวัดสรศักดิ์ แห่งเมืองสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากประเทศศรีลังกา บริเวณวัดช้างรอบแห่งนี้ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น รูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ศิลปะและโบราณคดีเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 3 วัดช้างรอบ</p>
2	<p>สถานที่ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพแผนที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p>	<p>Super : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>บรรยาย : กำแพงเพชร ถือเป็นเมืองเก่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ถึงเมือง 2 เมือง คือ เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครชุม</p>
3	<p>สถานที่ : หน้าป้ายอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>- ภาพอาจารย์สันติ ยืนเปิดรายการอยู่หน้าป้าย</p>	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีครับ ท่านผู้ชมที่เคารพครับ วันนี้เราอยู่ในรายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร เราอยู่ที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรแห่งนี้ได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534</p> <p>วันนี้เราจะพาทุกท่าน เข้าสู่รั้วอุทยานกำแพงเพชร เพื่อชมวัดที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดในเมืองกำแพงเพชร วัดนั้นชื่อ วัดช้างรอบ</p>
4	Insert	Sound : ดนตรีไทย สนุกๆ

	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพอาจารย์สันติ เดินขึ้นนั่งบนรถราง พาไปชมวัดข้างรอบ - ภาพโดรนมุมสูง อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร 	
5	<p>สถานที่ : วัดข้างรอบ</p> <p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพโดรนมุมสูง บริเวณวัดข้างรอบ - ภาพเจดีย์ประธาน เห็นข้างโดยรอบ - ภาพข้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคนขา และข้อขา - ประติมากรรมช้าง (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร - ภาพผนังระหว่างข้างแต่ละเชือก ตกแต่งลายปูนปั้น รูปต้นไม้ - ภาพขานบันไดประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น - ประติมากรรมรูปสิงห์ (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร - ภาพบันได และซุ้มประตูหลังคา - ภาพปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ - ภาพประติมากรรมดินเผารูปหงส์ - ประติมากรรมดินเผารูปหงส์ (จำลอง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร 	<p>Super : วัดข้างรอบ</p> <p>บรรยาย : วัดข้างรอบ ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงที่สุดของเขตอรัญญิก โดยมีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ รูปแบบเจดีย์ข้างล้อมในศิลปะสุโขทัย ซึ่งยอดหักพังหมดแล้ว ฐานสี่เหลี่ยมด้านล่างสูงใหญ่ มีบันไดอยู่ที่กลางด้านทั้ง 4 เพื่อขึ้นไปถึงลานประทักษิณด้านบน ที่ผนังฐานสี่เหลี่ยมด้านล่าง ประดับประติมากรรมรูปช้างปูนปั้นจำนวน 68 เชือก ปรากฏเฉพาะส่วนหัวและสองขาหน้าไหลพ้นจากฐานประทักษิณ ตัวข้างประดับลวดลายปูนปั้นที่แผงคอ กำไลโคนขา และข้อขา ระหว่างข้างแต่ละเชือก ตกแต่งลายปูนปั้นนูนสูง รูปต้นไม้ ปัจจุบันงานปูนปั้นดังกล่าวชำรุดหลุดร่วงไปมาก ขานบันไดแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้น แต่ชำรุดเสียหายไปจนเกือบหมด จากบันไดเข้าสู่ลานด้านบนทำเป็นซุ้มประตูหลังคาซุ้มมีเจดีย์ยอดระฆังขนาดเล็กประดับ นับเป็นรูปแบบที่แปลกที่ไม่ปรากฏตามโบราณสถานอื่นๆ</p> <p>ด้านข้างของลานก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ ด้วยอิฐ เชื่อมต่อระหว่างซุ้มประตูแต่ละทิศ ตรงมุมทั้งสี่มุมมีฐานเจดีย์เล็กๆ พบหลักฐานส่วนยอดที่หักพังทำให้ทราบว่าเจดีย์มุมบนฐานเป็นเจดีย์ทรงกลีบบะเพรา องค์เจดีย์ประธานเจดีย์บนฐานเหลือเฉพาะชั้นหน้ากระดานแปดเหลี่ยมชั้นหน้ากระดานกลม และส่วนที่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกเล็กน้อย ส่วนยอดเจดีย์ที่อยู่เหนือขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว เฉพาะชั้นหน้ากระดานกลมเหนือฐานแปดเหลี่ยมเดิมประดับลวดลายปูนปั้นเล่าเรื่องพุทธประวัติ โดยแบ่งออกเป็นช่องรอบองค์เจดีย์รวม ๔๔ ช่อง แต่ปัจจุบันชำรุดหลุดร่วงออกหมด ได้ภาพปูนปั้นประดับหงส์ดินเผา</p> <p>Super</p>

	<p>- ภาพวิหาร</p> <p>- ภาพอุโบสถ</p>	<p>ที่มาภาพ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>“สมัยที่ขึ้นไปใหม่ๆ ยังไม่ถูกหายไป จะมีภาพต่างๆ เช่น เป็นหงส์ เป็นนางรำ เป็นภาพพุทธประวัติอยู่โดยรอบ ของลานประทักษิณ</p> <p>ด้านหน้าเจดีย์ประธานมีฐานวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ภายในวิหารยังปรากฏแนวแท่นอาสนสงฆ์และฐานประดิษฐานพระประธาน องค์พระประธานชำรุดหักพัง เสาร์บเครื่องบนและหลังคาเป็นเสาศิลาแลงสี่เหลี่ยม อุโบสถอยู่เอื้องวิหารไปทางเหนือเหลือเฉพาะฐานขนาดเล็ก การเป็นอุโบสถทราบได้จากที่ยังมีใบเสมาปักโดยรอบ</p>
6	<p>Insert</p> <p>- ภาพโตรนมุมสูง บริเวณวัดช้างรอบ</p> <p>- ภาพอาจารย์สันตียืนหน้าเจดีย์</p> <p>- ภาพสันนิษฐานเจดีย์ประธานวัดช้างรอบ</p> <p>- ภาพอาจารย์สันตติพาเดินดูบริเวณโดยรอบวัด ที่คาดว่าจะป็นร่องน้ำ</p> <p>- ภาพโตรนมุมสูง เห็นหน้าผา และแนวร่องน้ำเดิม</p> <p>- ภาพโตรนมุมสูง อุทยาน</p>	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : ด้านบนของลานประทักษิณ หลังจากมีการซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ ในสมัยอยุธยา มีการสร้างเจดีย์ทรงลังกาครอบเอาไว้ เดี่ยวจะพาไปชมครับ</p> <p>Super</p> <p>ที่มาภาพ : อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร</p> <p>ฝั่งของตัววัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีแนวกำแพงวัดก่อด้วยศิลาแลง เฉพาะด้านทิศตะวันออกและด้านทิศใต้ รัชกาลที่ 6 พระองค์ท่านสันนิษฐานว่า แม่น้ำน่าจะเปลี่ยนทิศทาง เพราะการสร้างวัดในสมัยก่อนวัดน่าจะตั้งอยู่ริมน้ำ ใครจะมาสร้างวัดในป่า บนเขาที่ไม่มีแม่น้ำ รัชกาลที่ 6 พระองค์สันนิษฐานเฉยๆนะ และนักธรณีวิทยาก็ไม่ได้แย้งอะไร ผมคิดว่าแม่น้ำคงจะไหลมาจากทางหนองปลิง และเลี้ยวเข้ามาทางนี้ หรืออาจจะเป็นคลองท่อทองแดงโบราณ พอทางนี้สะดวกกว่า ก็ไหลออกทางนี้ เพราะบริเวณนี้ไม่มีน้ำเลย มีแต่ขุดบ่อเท่านั้น</p> <p>โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนานิกาย</p>

	<p>ประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร บริเวณ เขตอรัญญิก</p>	<p>เถรวาท แบบลังกาวงศ์ ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 19 สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท พุทธศาสนาในสมัยนั้น พระสงฆ์มี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่ในเมือง และฝ่ายอรัญวาสี หรือพระสงฆ์ที่ตั้งวัดอยู่นอกเมืองในป่า ซึ่งบริเวณเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือ เขตอรัญญิก มีจำนวนโบราณสถาน 30 แห่ง หรืออาจจะมากกว่านี้ เพราะเรายังบูรณะได้ไม่ครบตามความเชื่อเดิมคือ เมื่อกษัตริย์ยังลูกธนูตกตรงไหนก็สร้างวัดไว้ตรงนั้นให้พระเจ้าพรราชา และชาวบ้านก็ตามมาตั้งชุมชนอยู่โดยรอบวัด</p>
7	<p>Insert</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพวัดช้างล้อม ศรีสัชชาลัย - ภาพวัดช้างล้อม สุโขทัย - ภาพวัดสรศักดิ์ สุโขทัย - ภาพรูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ 	<p>บรรยาย : เจดีย์ทรงระฆังที่มีการประดับประดากรรมรูปช้างล้อมรอบฐานของเจดีย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เจดีย์ช้างล้อม นิยมสร้างกันมากในสมัยสุโขทัย อาทิ วัดช้างล้อมแห่งเมืองศรีสัชชาลัย วัดช้างล้อมและวัดสรศักดิ์ แห่งเมืองสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากประเทศศรีลังกา</p> <p>บริเวณวัดช้างรอบแห่งนี้ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น รูปปั้นดินเผา รูปเทวดา ยักษ์ นางรำ และมนุษย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะและโบราณคดีเป็นอย่างมาก</p>
7	<p>สถานที่ : อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพอาจารย์สันติ ยืนปิดรายการอยู่บริเวณอุทยาน 	<p>Super : อาจารย์สันติ อภัยราช ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : คนที่อยู่กำแพงเพชร ถ้าเคยเห็นวัดช้างรอบหรือเปล้า ส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นหรือครับ เพราะว่าภาพต่างๆมันหายไปหมดแล้ว คนที่มีอายุก็พากันล้มหายตายจากไปหมดแล้ว คนกำแพงเพชรจริงๆนะครับ ดั้งเดิมจริงๆแทบไม่มี เพราะว่าในช่วงสงครามของพระนเรศวร ได้ถูกกวาดต้อนผู้คน ไปไว้ที่อยุธยาหมด ส่วนคนที่มาอยู่ที่นี่ ก็เป็นคนที่อพยพมาอยู่ใหม่ อาจเป็นเชลยศึก หรือเป็นใครต่างๆ ที่มาอยู่ที่กำแพงเพชร เนื่องจากที่นี่อุดมสมบูรณ์มาก จึงมีทุกชนชาติ เข้ามาอยู่ที่กำแพงเพชร ในลักษณะของผู้อพยพ ที่กำแพงเพชรของเรา มีชนชาติต่างๆ มาอยู่มากลาว เขมร ญวน พม่า จีน แขก แม้แต่ชาวเขา ทุกเผ่าจะมาอยู่ที่กำแพงเพชร กำแพงเพชรจึงกลายเป็นศูนย์รวมแห่งประชาชน มาจากทุกสารทิศ และกลายเป็นศูนย์กลางแห่งประวัติศาสตร์ที่นี่ครับ</p>

	<p>Insert</p> <p>- ภาพอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรยามเย็น พระอาทิตย์กำลังจะตก</p>	<p>ที่นี่มีโบราณสถานเก่าแก่ซึ่งก่อสร้างด้วยศิลาแลงหลายแห่งรวมอยู่ใน “อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร” ซึ่งยูเนสโก ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>เชิญชวนทุกท่านนะครับ ที่ไม่เคยมาที่กำแพงเพชร หรือเคยมาแล้ว ก็มาอีกครั้งหนึ่งนะครับ กำแพงเพชรของเรายิ่งใหญ่และงดงามมากครับ โดยเฉพาะอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรของเรา ท่านผู้ชมที่เคารพครับ ไม่ว่าคุณจะมากำแพงเพชรสักกี่ครั้ง อยากจะให้เชิญชวนมาอีกสักครั้งหนึ่ง และคุณจะรู้สึกประทับใจในความเป็นกำแพงเพชรของเรา สำหรับวันนี้ลาท่านไปก่อนแล้วครับ สวัสดีครับ</p>
8	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อาจารย์สันติ อภัยราช</p>

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 กันยายน 2516 ตั้งอยู่เขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน สร้างศักยภาพให้ป็นชุมชนแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิดกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ออกไปรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีประวัติความเป็นมาพอสังเขป ดังนี้ พ.ศ. 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชร บนเนื้อที่กว่า 400 ไร่ของหมู่บ้านวังยาง พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ยกฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2519 เปิดรับนักศึกษาภาคปกติรุ่นแรก โดยรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. จำนวน 392 คน ซึ่งนักศึกษาได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบลต่างๆ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พ.ศ. 2527 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพครูได้ พ.ศ. 2529 เปิดรับนักศึกษา ภาค กศ.บป. เป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2535 รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 พ.ศ. 2538 รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลให้วิทยาลัยครูกำแพงเพชร มีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2541 เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2543 เปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ใช้สถานที่โรงเรียนสรรพวิทยาคมเป็นศูนย์การศึกษาเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2544 จัดตั้งศูนย์ขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ท้องถิ่นบนพื้นที่ 600 ไร่ ของสถาบันที่ ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก และเปิดรับนักศึกษาภาคปกติเป็นรุ่นแรก พ.ศ. 2547 รัชกาลที่ 9 ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ มีสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีความเป็นอิสระและเป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปลี่ยนสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 400 กว่าไร่ ซึ่งแต่เดิมเป็นทุ่งคอกอวัว เราได้รับการบริจาคจากชาวบ้านวังยาง ซึ่งได้บริจาคให้ เกือบ 100 ไร่ โดยมี ดร.วินัย แข่งขัน เป็นอธิการบดีวิทยาลัย

ครูคนแรก จบจน 50 ปี สู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในปัจจุบัน ที่มี ผศ.ดร.ปรียานุช พรหมภาสิต ทำหน้าที่รักษาการแทนอธิการบดี ในปัจจุบัน

พระพุทธวิธานปัญญาบดี เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร หมายถึง เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้และวิทยาการ และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สีประจำสถาบัน มีอยู่ 2 สี คือ สีแสด เป็นสีแทนอิฐหรือศิลาแลงที่ประกอบขึ้นเป็นกำแพง

หมายถึง ความมั่นคง สีขาว เป็นสีแทนศาสนา หมายถึง ความดี คือ จริยธรรม คุณธรรม ปัญญาธรรม ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ต้นสักทอง เป็นไม้ที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เพราะเป็นต้นไม้ที่มีค่า และมีราคาสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ไม้สักทองเป็นไม้ ที่มีเนื้อสวยงาม ทั้งลักษณะของสีและลวดลายไม้ เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุยาวนานร้อยปี และเป็นไม้ที่ขึ้น ทางภาคเหนือของประเทศไทย

ตราประจำมหาวิทยาลัย คือ พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักร มีอักขระเป็นอุ หรือเลข 9 รอบวงจักร มีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือจักรเป็นรูปเสวตฉัตร 7 ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ หมายความว่า ทรงมีพระบรมเดชานุภาพ ในแผ่นดิน โดยที่วันพระบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีได้เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศ สมาชิกรัฐสภาถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด รอบนอกตราด้านบนมีตัวอักษรภาษาไทยว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร" ด้านล่างมีตัวอักษรภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ของจังหวัดกำแพงเพชร ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในจังหวัด และพื้นที่โดยรอบ ตามคติพจน์ของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างสรรค์ภูมิปัญญา พัฒนาท้องถิ่น” จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และเป็นจังหวัดที่ได้มีโอกาสรับเสด็จ รัชกาลที่ 9 ถึง 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และเป็นความปลื้มปิติที่ชาวกำแพงเพชรยังคงจดจำอยู่ตลอดกาลอย่างมิรู้ลืมเลือน และบนหน้าอกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน ก็ประดับด้วยพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจยิ่งของนักศึกษาทุกคน ให้สมกับปณิธานเสดขาว อันเกรียงไกร

ตัวอย่างบทคนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

VDO Title : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร

ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ความยาว 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง / Text
1	<p>Fade in Title : Quick Cut ตัดสลับภาพสวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร / สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร ตอนที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>
2	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพมุมโดรน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาปนาขึ้น เมื่อ 29 กันยายน 2516 ตั้งอยู่เขตหมู่บ้านวังยาง หมู่ที่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร</p>
3	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย רבชนะชัย พูลสุข พุดเปิดรายการหน้าป้ายมหาวิทยาลัย</p>	<p>Super : รศ.ดร.พิสมัย רבชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : สวัสดีค่ะ ขอนำทุกท่านเข้าสู่รายการ คนเล่าเรื่องเมืองกำแพงเพชร</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน สร้างศักยภาพให้เป็นชุมพลังแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ออกไปรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง</p>
4	<p>สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ</p>	<p>บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีประวัติความเป็นมาพอ</p>

<p>กำแพงเพชร</p> <p>Insert</p> <p>- ภาพวิทยาลัยครูกำแพงเพชร</p> <p>- ภาพนักศึกษา</p> <p>- ภาพสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร</p>	<p>สังเขป ดังนี้</p> <p>พ.ศ. 2516 มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการฝึกหัดครูจัดตั้งวิทยาลัยครูกำแพงเพชร บนเนื้อที่กว่า 400 ไร่ของหมู่บ้านวังยาง</p> <p>พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ยกฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>พ.ศ. 2519 เปิดรับนักศึกษาภาคปกติรุ่นแรก โดยรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. จำนวน 392 คน ซึ่งนักศึกษาได้รับการคัดเลือกจากสภาตำบลต่างๆ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก</p> <p>พ.ศ. 2527 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2527 มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพครูได้</p> <p>พ.ศ. 2529 เปิดรับนักศึกษา ภาค กศ.บป. เป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2535 รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งว่า “สถาบันราชภัฏ” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535</p> <p>พ.ศ. 2538 รัชกาลที่ 9 ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลให้วิทยาลัยครูกำแพงเพชร มีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร</p>
--	--

	<p>- ภาพศูนย์แม่สอด</p> <p>- ภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>	<p>พ.ศ. 2541 เปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2543 เปิดรับนักศึกษาภาคพิเศษ ที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ใช้สถานที่ โรงเรียนสรรพวิทยาคมเป็นศูนย์การศึกษาเป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2544 จัดตั้งศูนย์ขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ท้องถิ่นบนพื้นที่ 600 ไร่ ของสถาบันที่ ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก และเปิดรับนักศึกษาภาคปกติ เป็นรุ่นแรก</p> <p>พ.ศ. 2547 รัชกาลที่ 9 ลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ทำให้สถาบันราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ มีสถานภาพเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” มีความเป็นอิสระและเป็นนิติบุคคล ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เปลี่ยนสังกัดจาก กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม</p>
5	<p>สถานที่ : พระพุทธวิธานปัญญาบดี</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข พุดสรูปความเป็นมา</p> <p>- ภาพรศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข กราบพระพุทธวิธานปัญญาบดี</p>	<p>Super : รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ</p> <p>พิธีกร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 400 กว่าไร่ ซึ่งแต่ เดิมเป็นทุ่งคอกว้าง เราได้รับการบริจาคจากชาวบ้านวังยาง ซึ่งได้บริจาคให้ เกือบ 100 ไร่ โดยมี ดร.วินัย แข่งขัน เป็นอธิการบดีวิทยาลัยครูคนแรก จบจน 50 ปี สู่การเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในปัจจุบัน ที่มี ผศ.ดร.ปรียานุช พรหมภาศิต ทำหน้าที่รักษาการแทนอธิการบดี ใน ปัจจุบัน</p> <p>พระพุทธวิธานปัญญาบดี เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร หมายถึง เป็นศูนย์รวมแห่งความรู้ และวิทยาการ</p>

		และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของชาวราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน
6	Insert - ภาพสีแสด และ สีขาว	บรรยาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สีประจำสถาบัน มีอยู่ 2 สี คือ สีแสด : เป็นสีแทนอิฐหรือศิลาแลงที่ประกอบขึ้นเป็นกำแพง หมายถึง ความมั่นคง สีขาว : เป็นสีแทนศาสนา หมายถึง ความดี คือ จริยธรรม คุณธรรม ปัญญาธรรม
7	Insert - ภาพต้นสักทอง	บรรยาย : ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ต้นสักทอง เป็นไม้ที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เพราะเป็นต้นไม้ที่มีค่า และมีราคาสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ไม้สักทองเป็นไม้ ที่มีเนื้อสวยงาม ทั้งลักษณะของสีและลวดลายไม้ เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุยาวนานร้อยปี และเป็นไม้ที่ขึ้น ทางภาคเหนือของประเทศไทย
8	Insert - ภาพตราประจำมหาวิทยาลัย	บรรยาย : และตราประจำมหาวิทยาลัย คือ พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักร มีอักษรเป็นอุ หรือเลข 9 รอบวงจักร มีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือจักรเป็นรูปเศวตฉัตร 7 ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศ หมายความว่า ทรงมีพระบรมเดชานุภาพ ในแผ่นดิน โดยที่วันพระบรมราชาภิเษกตามโบราณราชประเพณีได้เสด็จประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศ สมาชิกรัฐสภา ถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด รอบนอกตราด้านบนมีตัวอักษรภาษาไทยว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร" ด้านล่างมีตัวอักษรภาษาอังกฤษว่า "KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY"
9	สถานที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร - ภาพรศ.ดร.พิสมัย רבชนะชัย พูลสุข พุดปีตรายการ	Super : รศ.ดร.พิสมัย רבชนะชัย พูลสุข ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ของจังหวัดกำแพงเพชร ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในจังหวัด และพื้นที่โดยรอบ ตามคตินิยมของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างสรรค์ภูมิปัญญา พัฒนาท้องถิ่น”

	<p>Insert</p> <p>- ภาพรัชกาลที่ 9 เสด็จจังหวัด กำแพงเพชร</p> <p>- ภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยราช ภัฏกำแพงเพชร สวมชุดนักศึกษา ประดับเข็มสัญลักษณ์ของมหา วิทยาลัย</p>	<p>จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อัน ยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และเป็นจังหวัดที่ได้มีโอกาสรับ เสด็จ รัชกาลที่ 9 ถึง 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และเป็นความปลื้มปิติที่ชาว กำแพงเพชรยังคงจดจำอยู่ตลอดกาลอย่างมิรู้ลืมเลือน</p> <p>และบนหน้าอกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรทุกคน ก็ ประดับด้วยพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นความ ภาคภูมิใจยิ่งของนักศึกษาทุกคน ให้สมกับปณิธานเสดขาว อันเกรียงไกร</p> <p>พิธีกร : ขอเชิญชวนผู้ที่สนใจอยากจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทาง มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรยินดีต้อนรับทุกท่าน สำหรับวันนี้ สวัสดี ค่ะ</p>
9	<p>Fade Out : Quick Cut ตัดสลับภาพ สวยๆ ของ จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p>Logo : กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร / สำนักศิลปะและ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร</p>	<p>Sound : ดนตรีไทย บรรเลงสนุกๆ</p> <p>Super : ขอขอบคุณ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ขอขอบคุณภาพจาก Facebook : Suthat Thapkoet</p>

3.1 การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

3.1.1 แนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

การประชาสัมพันธ์จะประสบความสำเร็จไม่ได้เลยหากปราศจากการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ใดๆ จะต้องเป็นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการประชาสัมพันธ์ เป็นสำคัญ ดังนั้น ก่อนลงมือเขียนจะต้องมีการวางแผน และกำหนดไว้ล่วงหน้าเสมอว่า ต้องการให้ใครได้รับ เพื่อวัตถุประสงค์อะไร อาทิเช่น คือ ให้ข่าวสาร หรือให้ความรู้ หรือความบันเทิงหรือ การโน้มน้าวใจ

การผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริง
2. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เขียนให้กระชับ ชัดเจน และตรงประเด็นที่สุด
3. หลีกเลี่ยงการใช้สถิติหรือตัวเลขต่างๆ เพราะอาจทำให้เกิดความสับสน
4. องค์ประกอบทั้งหมดในข้อความประชาสัมพันธ์ควรสอดคล้องกัน
5. ไม่เขียนโจมตีหรือยกย่องผู้ใดผู้หนึ่งมากเกินไป
6. ควรเขียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี
7. ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาด ควรนำเสนอเรื่องราวที่สัมพันธ์กับกิจกรรมทางธุรกิจอย่างใกล้ชิด

การใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์

เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เป็นการให้ข้อมูลเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานสู่ประชาชน โดยผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์แต่ละครั้งจึงควรคำนึงถึงการใช้ภาษาเป็นสำคัญ การใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ใช้ภาษาทางการ หรือกึ่งทางการ เพราะเป็นการให้ข้อมูลภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
2. ใช้ภาษาที่สุภาพ หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์สแลง
3. ใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน
4. เขียนถ้อยคำต่างๆ อย่างตรงไปตรงมาในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง
5. ไม่ควรเขียนข้อมูลอวดอ้างเกินความจริง
6. หากต้องใช้ภาพประกอบ ควรเลือกภาพที่เหมาะสมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน

3.1.2 กระบวนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

ก่อนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้ผลิตจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการผลิต การเตรียมการผลิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต และการประเมินผลการผลิตอย่างไรก็ตาม สามารถสรุปเป็นขั้นตอนของการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ได้ 3 ขั้นตอน (3P) ดังนี้ (วชิระ อินทร์อุดม, 2539, หน้า 45-49)

1. **ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production)** นับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก่อนเริ่มทำการผลิตรายการ ได้แก่ การเตรียมข้อมูล การกำหนดหรือวางเค้าโครงเรื่อง การประสานงาน กองถ่ายกับสถานที่ถ่ายทำ ประชุมวางแผนการผลิต การเขียนสคริปต์ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การถ่ายทำ อุปกรณ์การบันทึกเสียง ห้องบันทึกเสียง ห้องตัดต่อ กล้องวิดีโอถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบฉาก อุปกรณ์แสง การเตรียมตัวผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ทีมงาน ทุกฝ่าย การเดินทาง อาหาร ที่พัก ฯลฯ หากจัดเตรียมรายละเอียดในขั้นตอนนี้ได้ดี ก็จะส่งผลให้ขั้นตอนการผลิตงานทำได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

องค์ประกอบขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) มีดังนี้

1.1 การแสวงหาแนวคิด เป็นการหาแนวทาง เรื่องราวที่จะนำมาผลิตเป็นรายการวิดีโอ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจแรกของผู้ผลิตรายการที่จะต้องตั้งคำถามให้กับตัวเองว่า แนวคิดคิดที่ได้นั้นคืออะไร และจะให้ประโยชน์อะไรต่อผู้ชม การหาแนวคิดหรือเรื่องราว จึงเป็นงานที่จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการค่อนข้างสูง

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อได้เรื่องที่จะทำการผลิตรายการแล้ว เป็นการคาดหวังถึงผลที่จะเกิดกับผู้ชมเมื่อได้รับชมรายการไปแล้ว ทุกเรื่องที่จะนำมาจัดและผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ความมุ่งมั่นจะให้ผู้รับได้รับหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมในด้านใดบ้าง การกำหนดวัตถุประสงค์อาจตั้งหลายวัตถุประสงค์ก็ได้

1.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Target audience) เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ขั้นต่อไปวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ชมว่ามีลักษณะอย่างไร เป็นการทำความรู้ผู้ชมในแง่มุมต่าง เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสนใจ ความต้องการ และจำนวนผู้ชม เพื่อให้สามารถผลิตรายการได้ตรงความต้องการมากที่สุด

1.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นกระบวนการศึกษาเนื้อหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการผลิตแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องทำการศึกษาจาก ตำรา เอกสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และข้อมูล และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทำการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เพื่อการนำเสนอที่เหมาะสม และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี

1.5 การเขียนบทวิดีโอ (Script Writing) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการกำหนดแนวคิดจนถึงการวิเคราะห์เนื้อหา จนได้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยของรายการ แล้วนำมาเขียนเป็นบท ซึ่งเป็นการ

กำหนดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอภาพและเสียง เพื่อให้ผู้ชมได้รับเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยระบุสัญลักษณ์ภาพ และเสียงไว้ชัดเจน นอกจากนี้บรรณาธิการวิดีโอยังถ่ายทอดกระบวนการในการจัดรายการออกมาเป็นตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ร่วมการผลิตรายการได้ทราบ และดำเนินการผลิตตามหน้าที่ของแต่ละคน

1.6 การกำหนดวัสดุ และอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยที่ผู้ผลิตรายการจะต้องทราบว่าต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ใดบ้าง ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดหา และเตรียมการต่อไป

1.7 การกำหนดผู้แสดง หรือผู้ดำเนินรายการ ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมของเนื้อหาและรูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

1.8 การจัดทำงบประมาณ โดยทั่วไปจะมีการตั้งงบประมาณไว้ก่อนแล้ว แต่ในขั้นนี้จะเป็น การกำหนดการใช้งบประมาณโดยละเอียด ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการผลิต เช่น ค่าตอบแทนผู้ร่วมดำเนินการผลิตรายการ ค่าผลิตงานกราฟิก ค่าวัสดุรายการ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก และค่าพาหนะ เป็นต้น

2. ขั้นการผลิต (Production) คือ เป็นขั้นตอนการดำเนินการถ่ายทำตามเส้นเรื่องหรือบทตามสคริปต์ที่ทีมงานผู้ผลิต ได้แก่ ผู้กำกับ ช่างภาพ ช่างไฟ ช่างเทคนิคเสียง ช่างศิลป์ และทีมงานจะทำการบันทึกเทปโทรทัศน์ รวมทั้งการบันทึกเสียง ตามที่กำหนดไว้ในสคริปต์ อาจมีการเดินทางไปถ่ายทำยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีการสัมภาษณ์ จัดฉากจัดสถานที่ภายนอกหรือในสตูดิโอ ขั้นตอนนี้อาจมีการถ่ายทำแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ (take) นอกจากนี้อาจจะเป็นต้องเก็บภาพ/เสียงบรรยากาศทั่วไป ภาพเฉพาะมุมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการขยายความ(insert) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจรายละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปจะมีการประชุมเตรียมงาน และมอบหมายงานให้กับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านและนั่นคือการทำงานของทีมงาน

องค์ประกอบของขั้นการผลิต (Production) มีดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ในการผลิตรายการวิดีโอเป็นการทำงานที่เป็นทีม ผู้ร่วมงานมาจากหลากหลายอาชีพที่มี พื้นฐานที่ต่างกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับทีมงานที่ดี มีความความเข้าใจกัน พูดภาษาเดียวกัน รู้จักหน้าที่ และให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านสถานที่ในการผลิตรายการ แบ่งออกเป็น 2 แห่ง คือ ภายในห้องผลิตรายการ และภายนอกห้องผลิตรายการ สำหรับการผลิตรายการในห้องผลิตรายการ (Studio) นั้น ผู้ผลิตจะต้องเตรียมการจองห้อง

ผลิตและตัดต่อรายการล่วงหน้า กำหนดวันเวลาที่ชัดเจน กำหนดฉากและวัสดุอุปกรณ์ประกอบฉากให้เรียบร้อย ส่วนการ เตรียมสถานที่นอกห้องผลิตรายการ ผู้ผลิตจะต้องดูแลในเรื่องของการควบคุมแสงสว่าง ควบคุมเสียงรบกวน โดยจะต้องมีการสำรวจสถานที่จริงก่อนการถ่ายทำ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้น และเตรียมแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อจะได้ประหยัดเวลาในการถ่ายทำ

2.3 ด้านอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยผู้กำกับฝ่ายเทคนิคจะเป็นผู้สั่งการเรื่องการเตรียมอุปกรณ์ในการ ผลิต เช่น กล้องวิดีโอทัศน ระบบเสียง และระบบแสงและเครื่องบันทึกภาพ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์ สำรองบางอย่างให้พร้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที

2.4 ด้านผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการ การเตรียมผู้จะปรากฏตัวบนจอโทรทัศน์เป็นสิ่งที่จำเป็น โดย เริ่มจากการคัดเลือก ติดต่องาน ซักซ้อมบทเป็นการล่วงหน้า โดยให้ผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการได้ ศึกษาและทำความเข้าใจในบทของตนเองที่จะต้องแสดง เพื่อจะได้ไม่เสียเวลาในการถ่ายทำ

3. ขั้นหลังการผลิต (Post Production) คือ การตัดต่อลำดับภาพ หรือเป็นขั้นตอนการตัดต่อเรียบเรียงภาพและเสียงเข้าไว้ด้วยกันตามสคริปต์หรือ เนื้อหาของเรื่อง ขั้นตอนนี้จะมีการใส่กราฟิกทำเทคนิคพิเศษ ภาพ การแต่งภาพการย้อมสี การเชื่อมต่อภาพ/ฉาก อาจมีการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงใส่เสียงพูดชาวน์บรรยากาศต่างๆ เพิ่มเติม อื่นๆ อาจมีการนำดนตรีมาประกอบ เรื่องราวเพื่อเพิ่มบรรยากาศในการรับชมยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่จะดำเนินการอยู่ในห้องตัดต่อแต่มีข้อจำกัดหลาย ตัวอย่างเช่น การเพิ่มเทคนิคพิเศษต่างๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมีเฉพาะช่างเทคนิคที่ เกี่ยวข้องและฝึก กับเท่านั้น (ในบางครั้งลูกค้าสามารถเข้ารับชมหรือมีส่วนร่วมในการผลิต) ระยะเวลาในขั้นตอนนี้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของ บทและการบันทึกภาพ รวมถึงความยากง่ายและการใส่รายละเอียดต่างๆเพิ่มเติมของงานใน แต่ละ THEME เช่น 3 วัน 7 วัน หรือมากกว่า 15 วันขึ้นไป

องค์ประกอบของขั้นการหลังการผลิต (Post-Production) มีดังนี้

3.1 การลำดับภาพ หรือการตัดต่อ (Editing) เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบทวิดีโอ โดยใช้เครื่องตัดต่อ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการตัดต่อนี้มี 2 ลักษณะ คือ

1) Linear Editing เป็นการตัดต่อระหว่างเครื่องเล่น/บันทึกวิดีโอ 2 เครื่อง โดยให้เครื่องหนึ่งเป็น เครื่องต้นฉบับ (Master) และอีกเครื่องหนึ่งเป็นเครื่องบันทึก (Record) ในปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว เนื่องจากการตัดต่อ ลักษณะนี้ต้องใช้ผู้ที่มีความช านาญเฉพาะด้าน และใช้เวลานานมาก

2) Non-Linear Editing เป็นการติดต่อโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เฉพาะ ซึ่งเป็นการตัดต่อที่รวดเร็วและมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

3.2 การบันทึกเสียง (Sound Recording) จะกระทำหลังจากได้ดำเนินการตัดต่อภาพตามบทวีดิทัศน์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย และเสียงประกอบลงไป

3.3 การฉายเพื่อตรวจสอบ (Preview) หลังจากตัดต่อภาพ และบันทึกเสียงเรียบร้อยแล้วจะต้องนำมาฉาย เพื่อตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่

3.4 ประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินรายการหลังการผลิต ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

1) ประเมินผลกระบวนการผลิต โดยจะเป็นการประเมินด้านความถูกต้องของเนื้อหาคุณภาพของเทคนิคการนำเสนอ ความสมบูรณ์ของเทคนิคการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ทีมงาน การผลิต

2) การประเมินผลผลิต ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยจะประเมินในด้านของความน่าสนใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และสาระที่นำเสนอ

3.1.3 รู้จักลิขสิทธิ์ภาพประเภทต่างๆ

เวลาที่เราเข้าไปค้นหารูปภาพใน Google เราสามารถดาวน์โหลดและนำมาใช้ได้เลยหรือเปล่า? จะผิดลิขสิทธิ์ไหมนะ? หรือแม้แต่ว่าคุณซื้อรูปภาพมาใช้แล้ว แต่ไม่แน่ว่าคุณอาจจะกำลังละเมิดลิขสิทธิ์บางอย่างอยู่ก็ได้ วันนี้จะมาชวนคุยเรื่องลิขสิทธิ์ของการใช้รูปภาพกัน (สิทธิพงศ์ ศิริมาศเกษม, 2565)

ประเภทของลิขสิทธิ์ภาพ

ลิขสิทธิ์ภาพ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. **รูปที่อนุญาตให้ใช้ฟรีโดยไม่มีลิขสิทธิ์** ปัจจุบันมีเว็บไซต์มากมายที่เป็นแหล่งรวมรูปภาพใช้ฟรีไม่มีลิขสิทธิ์ เช่น Unsplash อย่างไรก็ตาม คุณต้องดูว่าเขามีข้อกำหนดอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ โดยเมื่อเรานำไปใช้ก็ E-mail ไปขอบคุณ หรือเขียนเครดิตไว้ข้างล่างรูป

2. **รูปที่มีลิขสิทธิ์** เป็นรูปที่คุณต้องไปซื้อผ่านทางเอเจนซีต่าง ๆ เช่น Istockphoto Getting image Shutterstock เป็นต้น ซึ่งรูปภาพที่มีลิขสิทธิ์นี้ จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 **Loyalty free** คือภาพที่ใช้เงินซื้อเพียงครั้งเดียวและสามารถใช้ได้เรื่อย ๆ

2.2 **Right managed** คือรูปภาพที่ไม่ได้ซื้อขาด แต่จะเป็นสัญญาผูกมัด เช่น รายเดือน หรือจ่าย ทุกครั้งที่ใช้ ดังนั้นถ้าหากคุณเจอปัญหาว่า คุณจ่ายเงินซื้อรูปภาพไปแล้ว แต่ยังไม่โดนฟ้องเรื่องลิขสิทธิ์อยู่ ก็มีความเป็นไปได้ว่า รูปภาพนั้นเป็นภาพที่มีลิขสิทธิ์ในรูปแบบ Right managed นี้เอง

นอกจากลิขสิทธิ์ 2 ประเภทหลักนี้แล้ว จริง ๆ ยังไม่ใช่ทั้งหมด คุณเคยสังเกตไหมว่า แม้จะเป็นรูปเดียวกัน แต่บางครั้งก็ราคาไม่เท่ากัน สาเหตุมาจากประเภทการใช้งานที่แตกต่างกัน โดย American Society of Media Photographers (ASMP) แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4. **Commercial Use** คือการใช้เชิงพาณิชย์หรือใช้เพื่อธุรกิจ เช่น นำรูปแก้วกาแฟไปประกอบเมนูร้านกาแฟ เป็นต้น
5. **Editorial** คือการใช้งานตามสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
6. **Retail หรือ Personal Use** คือการใช้สำหรับส่วนตัว เช่น ใช้ในงานแต่งงานหรืองานสังสรรค์ของตัวเอง รูปแบบนี้มักจะมีราคาถูกที่สุด

หลังจากที่เราได้รู้ประเภทการใช้งานแล้ว มาดูกันว่าภาพแต่ละภาพ แม้เราจะซื้อมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะเอาไปใช้อย่างไรก็ได้ เพราะมันยังมีข้อกำหนดที่สัมพันธ์กับราคาที่จ่ายไปอยู่ ดังต่อไปนี้

1. **Single Domain** คือสามารถนำรูปภาพไปใช้ได้กับสื่อเดี่ยวนั้นๆ เช่น เว็บไซต์ หรือสิ่งพิมพ์ หากมีข้อกำหนดไว้ ก็ไม่สามารถนำไปกับสื่ออื่นได้ การกำหนดจำนวนที่ออกแบบที่สามารถดาวน์โหลด และทำรูปไปใช้ได้

2. **Resell** คือการนำรูปภาพที่ซื้อไปต่อยอดทางผลิตภัณฑ์ และวางขาย เช่น การซื้อภาพไปสกรีนบนเสื้อ

3. **Sensitive Way** คือการนำรูปภาพไปใช้เกี่ยวข้องกับประเด็นอ่อนไหว เช่น ใช้กับสื่อลามก โทษร้ายนรก กลัวเกินไป จนทำให้ภาพลักษณ์ของบางคน เช่น นางแบบในภาพ หรือสินค้าในภาพ เป็นต้น

ซึ่งทุกข้อกำหนดมีราคาที่แตกต่างกันออกไป หากไม่ยอมผิดลิขสิทธิ์หรือโดนฟ้องก็ต้องตรวจสอบกันให้ดี

3.2 แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

3.2.1 แนวคิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

จากการที่บริบทการสื่อสารในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้สื่อได้อย่างอิสระเสรีมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อผู้คนจำนวนมากในสังคม นอกเหนือจากทักษะการรู้เท่าทันสื่อแล้วนั้น สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมยุคดิจิทัล ธนกร ศรีสุขใส (2563) กล่าวว่า ในปี 2558 มีกฎหมายที่เรียกว่าพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงได้มีประกาศคณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง กำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสาระสรุปได้ดังนี้ (จารุวรรณ นิธิไพบูลย์, 2564, หน้า 65)

พระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็ก เยาวชน และครอบครัวมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และสามารถใช้อสื่อในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม คณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จึงกำหนดลักษณะของสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคม หรือส่งผลกระทบต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างร้ายแรง
2. สื่อที่มีเนื้อหาก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ
3. สื่อที่มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
4. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย
5. สื่อที่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อหรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่ออื่น ๆ

3.2.2 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

องค์การยูเนสโกมีแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อคือส่วนประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ (media) และสารสนเทศ (information) จึงใช้คำว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หรือ Media and Information Literacy หรือ MIL ประกอบไปด้วยความสามารถในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อ การผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบและนำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และให้ความสำคัญกับบทบาทของสารสนเทศและสื่อในชีวิตประจำวันอันเป็นหัวใจของเสรีภาพในการแสดงออกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของสื่อและผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร สามารถประเมินเนื้อหาได้อย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจได้อย่างผู้รู้ในฐานะที่เป็นผู้ใช้และผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาสื่อ (UNESCO, 2017)

ทักษะสำหรับคอนเทนต์ที่ปลอดภัย และสร้างสรรค์ มีดังนี้ (เกียรติรัตน์ จินตามณี, 2563)

1. ค้นหา รวบรวม ตรวจสอบประวัติหรือข้อมูลของสินค้า และบริการให้ละเอียดก่อนโพสต์ ต้องศึกษา และเข้าใจรายละเอียดในตัวสินค้า และบริการครบทุกส่วน เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จึงจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจออกมาได้ครบถ้วน (Content)
2. วางแผนก่อนเริ่มว่าต้องการสื่อสารออกมาแบบไหนก่อนทำคอนเทนต์ (Content) ควรมีการวางแผนว่าจะเขียนด้วยรูปแบบ และลักษณะของเรื่อง วางพล็อตเพื่อจะเขียนได้ตรงประเด็นตามที่วางไว้
3. รู้จักกลุ่มเป้าหมาย เลือกใช้ลักษณะการเล่าเรื่องให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ เช่นวัยรุ่นต้องเล่าเรื่องราวต้องสนุกสนาน กระชับได้ใจความ ส่วนกลุ่มวัยกลางคนต้องเล่าเรื่องให้มีความรู้สึกน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นจึงต้องรู้จักกลุ่มเป้าหมายจริงๆ ก่อน
4. การจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ การเขียนคอนเทนต์ (Content) ต้องฝึกจัดการกระบวนการความคิดให้เป็นลำดับ ควรร่างเรื่องราวทั้งหมดไว้ในกระดาษแล้วเขียนรวบรวมสิ่งที่อยากนำเสนอออกมาทั้งหมดก่อน จะช่วยให้ลำดับความคิดได้ง่ายขึ้น
5. นำเสนอเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา ความตรงไปตรงมาในการนำเสนอคอนเทนต์ (Content) เป็นสิ่งที่ควรตระหนัก ถ่ายทอดเรื่องจริง และไม่อวยจนเกินไป ซื่อสัตย์กับลูกค้าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ หากไม่ตรงกับความจริงจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง
6. หาเหตุผลว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการ เรื่องราวที่น่าสนใจของคอนเทนต์ (Content) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะเปลี่ยนผู้อ่านให้กลายเป็นลูกค้าของคุณได้ในอนาคต หากสามารถหาเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมลูกค้าต้องซื้อสินค้า และบริการนั้นๆ
7. เพิ่มความน่าเชื่อถือด้วยข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติ หากหยิบข้อมูลเชิงวิชาการ และสถิติมาใช้ การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคอนเทนต์แนวธุรกิจได้ ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่เชื่อถือได้ มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นคอนเทนต์ที่ไร้ราคา
8. ใช้รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบเพิ่มความน่าสนใจ หากคอนเทนต์เต็มไปด้วยตัวอักษรทั้งหมดจะทำให้คอนเทนต์นั้นไม่มีความน่าสนใจเลยสักนิด ควรใช้รูปภาพ หรือวิดีโอแทรกเพื่อให้น่าติดตาม และสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิติมาพร ชูโชติ. (2544). ภาวะผู้นำ. *วารสารเกษมบัณฑิต*. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน): หน้า 40-47.
- กฤษณีย์ ไวยะวณิช. (2542). *การผูกพันและภาษาไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เกียรติรัตน์ จินตามณี. (2563). 8 ขั้นตอนการเขียนบทความเพิ่มยอดขายของออนไลน์. สืบค้นจาก <https://taokaemai.com/8-ขั้นตอนการเขียนบทความ/#>
- จารุวรรณ นิธิไพบูลย์. (2564). *หลักการสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์สุวรรณารณ.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2555). *การอ่านและการออกเสียง สำหรับดีเจ*. วัดเกาะวาลุการาม จ.ลำปาง. สืบค้น
จาก <https://www.watkoh.com/board/archive/index.php/t-3771.html>
- ณัฐพัชัญ วงษ์เหรียญทอง. (2562). *Future of Content: คอนเทนต์แบบต่างๆ ที่จะมีบทบาทมากขึ้น
ในอนาคต*. <https://www.nuttaputch.com/future-of-content/>
- ธัญญา กรดสุวรรณ. (2560). *การพัฒนาบุคลากรภาพ*. สืบค้นจาก
<http://www.chumphon2.mju.ac.th/km/?p=500>
- ทองศักดิ์ วิกุล. (2547). *การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมือง กรณีศึกษา
เขตเทศบาลนครลำปาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.
- ทรูปลูกปัญญา. (2565). *หลักการพูด*. สืบค้นจาก.
<https://www.trueplukpanya.com/learning/detail/1110>
- บุญสม ยอดมาลี. (2544). *การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรน และเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม*.
สืบค้นจาก <http://www.mahalib.msu.ac.th/msu/dublin.php?ID=13399918951>
- พชรไพ ประภัสสร. (2565). *วาทนิเทศศาสตร์*. โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- พัชโรดม อุนสุวรรณ. (2565). *การเตรียมนักร้องเรื่องชุมชน*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/54KHd>
- พรรณทิพา ชนสน. (2562). *การพัฒนาศิลปะการพูดในที่ชุมชนด้วยหลักพุทธจิตวิทยา “พลละ5”*. สืบค้นจาก
file:///C:/Users/NoRT_AIOPC/Downloads/sbinsri,+Journal+manager,+65-74.pdf
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2541). *หลักการพูด*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปารยะ อาศนะเสน. (2560). *สายเสียงอักเสบและวิธีถนอมเสียง*. สืบค้นจาก
https://www.si.mahidol.ac.th/siriraj_online/thai_version/Health_detail.asp?id=814

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ลัดดา แพร่ภักดิ์พิศุทธิ์. (2552). *การพูด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วชิระ อินทร์อุดม. (2539). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 121703 การผลิตวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา*. ภาควิชา

เทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรวรรณา จิลลานนท์. (2558). *ปรับลุคเปลี่ยนบุคลิก*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.

วริฎฐา ศรีช่วย และธนสิน ชุตินธรานนท์. (2564). กลวิธีทางภาษาในการพูดเพื่อการสร้างแรงบันดาลใจ

ของ สินธุเสน เขจรบุตร. *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 39(2), 98-118.

ศุภโชคชัย นันทศรี. (2560). *เอกสารประกอบการสอนวิชา วาหนิเทศศาสตร์เบื้องต้น*. โปรแกรมวิชานิเทศ

ศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โสภา ชูพิกุลชัย ซปีลมันน์. (2544). *บุคลิกภาพกับความสำเร้จ*. สืบค้นจาก

<http://www.novabizz.com/NovaAce/Personality/Success.htm>

อภิชัย ธิงทัฬ. (2551). *แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/207526>

Abduvali Musaev. (2020). Factors of Speech Formation and Its Main Features.

Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal, 2020(2), 17-27.

Bernard, Haroll W. (1970). *Mental Health in the Classroom*. McGraw-Hill. from

[instagram.com/reel/CgUcdvka9UT/?utm_source=ig_web_copy_link](https://www.instagram.com/reel/CgUcdvka9UT/?utm_source=ig_web_copy_link)

Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*. Harcourt Brach and World.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2017).

Communication and Information. Retrieved 4 November 2020 from

[https://unesdoc.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-](https://unesdoc.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/)

[development/media-literacy/mil-as-composite-concept/](https://unesdoc.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/)

คณะผู้จัดทำหลักสูตรผู้สูงอายุคนเฒ่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ดร.นุติ หนูโพโรจน์

ที่ปรึกษาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยรังสิต วิทยาลัยนานาชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชานิติศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พธูรพี ประภัสสร

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชานิติศาสตร์

อ.วันสนันท์ นุชนารถ

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สาขาวิชาศิลปศึกษา

อาจารย์ธันฐรณสร ชัยรักษ์นิธิภัทร

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะวิทยาการจัดการ

สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ

ดร.จากรุวรรณ นิธิไพบูลย์

คณะทำงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาขาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์